

T.C.
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Arkeoloji Anabilim Dalı

CORYCUS MİMARİ BEZEMELERİ IŞIĞINDA CORYCUS TAPINAĞI

Deniz KAPLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mersin, 2007

T.C.
Mersin Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Arkeoloji Anabilim Dalı

CORYCUS MİMARİ BEZEMELERİ IŞIĞINDA CORYCUS TAPINAĞI

Deniz KAPLAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL

Mersin, 2007

ÖNSÖZ

Cilicia Tracheia'nın doğusunda (Olba Bölgesi) yer alan Corycus antik kenti (Kız Kalesi), bugüne kadar deniz ve kara kaleleri nedeniyle yerli ve yabancı binlerce insanın ilgisini çekmiş ve ziyaret edilmiştir. Gezinler ve bilim insanları ise bu kenti 19. yüzyılın sonlarından itibaren anmakta ve günümüze kadar yapılmış olan çalışmalar 19. yüzyıl gezginleri tarafından sağlanmış olan bilgileri aşmamaktadır.

Bugüne kadar araştırmacılar tarafından gerekli önemi görmemiş olan Corycus antik kentinde araştırmalarını sürdüren, üzerinde yoğun geç dönem yerleşimleri bulunan ve bundan dolayı oldukça tahrip görmüş olan bu kentte gerek mimari yapıları gerekse mimari süslemeler üzerine bana tez yapmam konusunda yol gösteren, hep destek olan ve yardımlarını esirgemeyen saygıdeğer hocam Prof. Dr. Serra Durugönül'e en içten duygularıyla teşekkür ederim.

Yaptığım arazi çalışmaları sırasında bana yol gösteren sayın hocalarım Doç. Dr. İ. Hakan Mert'e, Doç. Dr. Winfried Held'e ve Yrd. Doç. Dr. Murat Durukan'a yardımlarından dolayı çok teşekkür ederim. Bilgisayar ortamında yapılan çizimlerin hazırlanmasında emeği geçen Mersin Üniversitesi, Restorasyon ve Koruma Merkezi'nde Okutman olan Yavuz S. Yılmaz'a, Arkeoloji Bölümü öğrencisi Ahmet Mörel'e ve ayrıca can dostum Murat Bozkurt'a ve kardeşim Engin Kaplan'a teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca bölüm arkadaşlarım Arş. Gör. Ercan Aşkın ve Arş. Gör. Erkan Alkaç'a da yardımları için çok teşekkür ederim.

ÖZET

M.Ö. 229 yılından önce kurulmuş olan Corycus antik kenti, Olba Bölgesi içerisinde önemli bir liman kenti olmalıdır. Ancak M.Ö. 1. yüzyılın sonu ve M.S 1. yüzyılın başından itibaren iki limana sahip olmasından dolayı ekonomik olarak güçlenen komşu kent Elaiussa Sebaste'nin zaman içerisinde gölgesi altında kalmıştır. Corycus'da bulunan ve yüzeyde yer alan mimari yapılar ve mimari süslemeli bloklar üzerine yapılan bu çalışmada M.S. 1. yüzyıl ve M.S. 2. yüzyılın ortalarına kadar olan zaman dilimi içerisinde herhangi bir mimari yapının ve mimari bezemeli bloğun izlerine rastlanmamıştır. Ancak M.S. 2. yüzyılın ortalarından itibaren kentte mimari yapılanmaya başlandığı görülmektedir. M.S. 2. yüzyılın 2. yarısından itibaren kentte mimari yapılanmanın hız kazanmış olduğu görülmektedir.

M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ve muhtemelen Marcus Aurelius dönemine tarihlenen Corycus Tapınağı, geç Antoninuslar-erken Severuslar dönemine tarihlenen Corycus Sütunlu Caddesi ve Corycus Takı ve hangi yapılara ait oldukları belirlenemeyen geç Antoninuslar ve Severuslar dönemine tarihlenen birçok başlık ve süslemeli blok veya yazıtlı arşitrav bloğu, Corycus kentinin nekropolisinde bulunan ve yıkık durumda olan tapınak mezarlar ve M.S. 2. ve 3. yüzyıl içerisinde basılmış olan kent sikkeleri, Corycus antik kentinde M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı ve Severuslar Dönemi içerisinde yoğun olarak imar faaliyetinde bulunulduğunun açık kanıtlarını oluşturmaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Cilicia, Corycus, Tapınak, Sütunlu Cadde, Tak, Mimari Süsleme

ZUSAMMENFASSUNG

Die Antike Stadt Corycus, die vor 229 v. Chr. gegründet wurde, sollte eine wichtige Hafenstadt innerhalb des Olbischen Territoriums sein. Dennoch, da die Nachbarstadt Elaiussa Sebaste zwei Häfen besass und nach dem Ende des 1. Jhs v. Chr. und dem Anfangs des 1. Jhs. n. Chr. in dem wirtschaftlichen Bereich sich entwickelte. In der Periode vom 1. Jhs. bis Mitte des 2. Jhs. n. Chr. wurden keine Bauwerke und keine Blöcke mit architektonischen Schmuck gefunden. Aber seit der Mitte des 2. Jhs. n. Chr. wird es beobachtet, dass in Corycus ein architektonischer Aufbau begonnen hat. Seit der 2. Hälfte des 2. Jhs. n. Chr. nahm diese Bautätigkeit noch mehr Schwung.

Der Tempel in Corycus werden 2. Hälfte des 2. Jhs. n. Chr. und vielleicht der Marcus Aurelis Periode datiert. Die Säulenstrasse und Bogen von Corycus werden zu der spätantoinisch-frühseverische Periode datiert. In der antiken Stadt Corycus gibt es Kapitelle und dekorierte Blöcke, die zu der spätantoinische-frühseverische Periode datiert werden. Alle diese Bauten und Ornamentik zeigen, dass man sich in der Stadt in der 2. Hälfte des 2. Jhs. n. Chr. und in der severischen Epoche intensiv mit der Beabung beschäftigt hat.

Schlüsselword: Cilicia, Corycus, Tempel, Säulenstrasse, Bogen, Bauornament.

Önsöz	i
Özet	ii
İçindekiler	iv
Çizelge, Şekil ya da Resim Listesi	vii
Kısaltmalar Listesi	xvi
Giriş	1
I. HELLENİSTİK VE ROMA DÖNEMLERİNDE KORYKOS/CORYCUS ANTİK KENTİNİN VE KİLİKİA/CILICIA BÖLGESİNİN TARİHİ	4
II. CORYCUS TAPINAĞI	19
II.1. Tapınak Alanı ve Çevresinde Bulunan Başlıkların ve Mimari Bezemeli Blokların Tanımı ve Tarihlendirilmesi	21
II.1.1 Sütun Başlıkları	21
II.1.1.1. Corycus Tapınağı Korinth Başlıkları	21
II.1.1.2. Mermer Normal Korinth Başlığı	31
II.1.1.3. Detaylandırılmamış Korinth Başlığı	32
II.1.2. Arşitrav-Friz Blokları	34
II.1.1. I Numaralı Arşitrav Friz Bloğu	34
II.1.2. II Numaralı Arşitrav Friz Bloğu	42
II.1.3. III Numaralı Arşitrav Friz Bloğu	45
II.1.4. IV Numaralı Arşitrav Friz Bloğu	48
II.1.5. V Numaralı Arşitrav Friz Bloğu	50
II.1.6. VI Numaralı Arşitrav Friz Bloğu	51
II.1.7. VII Numaralı Arşitrav Friz Bloğu	53

II.1.8. VIII Numaralı Arşitrav Friz Bloğu	53
II.1.9. IX Numaralı Arşitrav Friz Bloğu	54
II.1.3. I. Grup Arşitravlar	54
II.1.4. II. Grup Arşitravlar	55
II.1.5. Frizler	57
II.1.5.1. I Numaralı Friz	57
II.1.5.2. II Numaralı Friz	58
II.1.6. Konsollu Kornişler	60
II.1.6.1. I ve II Numaralı Konsollu Kornişler	60
II.1.7.2. III ve IV Numaralı Konsollu Kornişler	62
II.1.7.3. V Numaralı Konsollu Kornişler	64
II.1.7.4. VI Numaralı Konsollu Kornişler	66
II.1.7.5. VII ve VIII Numaralı Konsollu Kornişler	68
II.1.7.6. IX Numaralı Konsollu Kornişler	70
II.2. Tapınak Alanı ve Çevresinde Bulunan Mimari Bezemeli Blokların Işığında Corycus Tapınağı'nın Tarihlendirme ve Rekonstrüksiyon Önerileri	72
II.2.1. Yapının Araştırma Tarihi	72
II.2.2. Yapının Topografik Konumu ve Korunma Durumu	73
II.2.3. Yapı Tanımlaması ve Plan Rekonstrüksiyonu	74
II.2.4. Yapının Rekonstrüksiyonu	81
II.2.5. Kült	90
II.2.6. Sonuç	90

III. CORYCUS SÜTUNLU CADDESİNİN TANIMI VE TARİHLENDİRİLMESİ	92
III.1. Genel Tanım	92
III.2. Sütun Başlıkları	93
III.3. Konsollu Kornişler	94
III.4. Corycus Sütunlu Caddesinin Tarihlendirilmesi	96
IV. CORYCUS TAKININ TANIMI VE TARİHLENDİRİLMESİ	98
IV.1. Tanım ve Değerlendirme	98
IV.2. Detaylandırılmamış Plaster Başlık	105
IV.3. Friz	107
IV.4. Konsollu Kornişler	108
IV.5. Corycus Takının Tarihlendirilmesi	110
V. KARA KALESİNDEKİ DEVŞİRME OLARAK KULLANILAN BAŞLIKLAR VE MİMARİ BEZEMELİ BLOKLAR	112
V.1. Genel Tanım	112
V.2. Plaster Korinth Başlıkları	112
V.2.1. I Numaralı Plaster Korinth Başlığı	112
V.2.2. II Numaralı Plaster Korinth Başlığı	114
V.3. Konsollu Kornişler	116
Sonuç	120

Katalog	125
Kaynakça	181

HARİTA LİSTESİ

Levha 1:

Harita 1: Kilikia Bölgesi Haritası (www.archaeologie.uni-freiburg.de/olba)

Levha 2:

Uydu Fotoğrafı 1: Corycus Antik Kenti Genel Görünüm (www.earth.google.com)

Uydu Fotoğrafı 2: Corycus Tapınağı (www.earth.google.com)

Levha 3:

Uydu Fotoğrafı 3: Corycus Tapınağı ve Takı Genel Görünüm (www.earth.google.com)

LEVHALARIN LİSTESİ

Levha 4:

Figür 1: Tapınak Alanının Çizimi

Levha 5:

Figür 2: Güney batı Kısa Kenarda Yer Alan Kaideler

Figür 3: Güneybatı Kısa Kenarda Yer Alan Korunmuş Durumdaki 4. ve 5. Kaideler

Levha 6:

Figür 4: Güneybatı Kısa Kenarda Yer Alan Korunmuş Durumdaki 1. 2.ve 3. Kaideler

Figür 5: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Alt Parçası (CTB I)

Levha 7:

Figür 6: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Alt Parçası (CTB II)

Figür 7: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Alt Parçası (CTB III)

Figür 8: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Üst Parçası (CTB IV)

Figür 9: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Üst Parçası (CTB V)

Levha 8:

Figür 10: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Üst Parçası (CTB VI)

Figür 11: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Üst Parçası (CTB VII)

Figür 12: Corycus Tapınak Alanı İçerisinde Bulunan Mermer Korinth Başlığı

Figür 13: Corycus Tapınak Alanı İçerisinde Bulunan Detaylandırılmamış Korinth Başlığı

Levha 9:

Figür 14: I Numaralı Arşitrav Friz (CAF I)

Figür 15: II Numaralı Arşitrav Friz (CAF II)

Figür 16: II Numaralı Arşitrav Friz Arka Yüzü

Levha 10:

Figür 17: II Numaralı Arşitrav Friz Bloğunun Soffiti

Figür 18: III Numaralı Arşitrav Friz (CAF III)

Figür 19: III Numaralı Arşitrav Friz Bloğunun Soffiti

Levha 11:

Figür 20: IV Numaralı Arşitrav Friz (CAF IV)

Figür 21: V Numaralı Arşitrav Friz (CAF V)

Figür 22: Tapınak Alanının Batısında Birçok Bloğun Yer Aldığı Alan

Levha 12:

Figür 23: VI Numaralı Arşitrav Friz (CAF VI)

Figür 24: VII Numaralı Arşitrav Friz (CAF VII)

Levha 13:

Figür 25: VIII Numaralı Arşitrav Friz (CAF VIII)

Figür 26: IX Numaralı Arşitrav Friz (CAF IX)

Levha 14:

Figür 27: I. Grup I ve II Numaralı Arşitravlar

Figür 28: I. Grup III Numaralı Arşitrav

Levha 15:

Figür 29: II. Grup I Numaralı Arşitrav

Figür. 30: II. Grup II Numaralı Arşitrav

Levha 16:

Figür 31: II. Grup III Numaralı Arşitrav

Figür 32: II. Grup IV Numaralı Arşitrav

Levha 17:

Figür 33: I. Numaralı Friz (CTAF I)

Figür 34: II. Numaralı Friz (CTAF II)

Levha 18:

Figür 35: I ve II Numaralı Konsollu Kornişler (CTAKK I-II)

Figür 36: III Numaralı Konsollu Korniş (CTAKK III)

Figür 37: IV Numaralı Konsollu Korniş (CTAKK IV)

Levha 19:

Figür 38: V Numaralı Konsollu Korniş (CTAKK V)

Figür 39: VI Numaralı Konsollu Korniş (CTAKK VI)

Figür 40: VII Numaralı Konsollu Korniş (CTAKK VII)

Figür 41: VIII Numaralı Konsollu Korniş (CTAKK VIII)

Levha 20:

Figür 42: VII Numaralı Konsollu Kornişin Detayı

Figür 43: VIII Numaralı Konsollu Kornişin Detayı

Figür 44: XI Numaralı Konsollu Korniş

Levha 21:

Figür 45: Tapınak Alanı İçerisinde Yer Alan Paralelel İki Yapılanma

Figür 46: Corycus Tapınağı'nın Güney Uzun Kenarında En Doğuda Yer Alan Kaide

Levha 22:

Figür 47: Corycus Tapınağı'nın Aksial Çizimi

Levha 23:

Figür 48: Corycus Tapınağı'nın Plan Rekonstrüksiyonu: I. Öneri

Levha 24:

Figür 49: Corycus Tapınağı'nın Plan Rekonstrüksiyonu: II. Öneri

Levha 25:

Figür 50: Güney Uzun Kenarda Yer Alan Sütunlar. Kuzeyden Görünüm

Figür 51: Güney Uzun Kenarda Yer Alan Sütunlar. Güneyden Görünüm

Levha 26:

Figür 52: Corycus Tapınağı'nın Kaide, Sütun Gövdesi, Başlık ve Arşitrav Yükseklik Çizimi

Levha 27:

Figür 53: Corycus Sütunlu Caddesi Genel Görünüm

Figür 54: Corycus Sütunlu Caddesi Detaylandırılmamış Korinth Başlığı (SCKB I)

Levha 28:

Figür 55: Corycus Sütunlu Caddesi Detaylandırılmamış Korinth Başlığı (SCKB II)

Figür 56: Corycus Sütunlu Caddesi Detaylandırılmamış Plaster Korinth Başlığı(SCPKB I)

Figür 57: Corycus Sütunlu Caddesi Detaylandırılmamış Plaster Korinth Başlığı Detay Görünüm

Levha 29:

Figür 58: Corycus Sütunlu Caddesi I Numaralı Konsollu Korniş (SCKK I)

Figür 59: Corycus Sütunlu Caddesi II Numaralı Konsollu Korniş (SCKK II)

Levha 30:

Figür 60: Corycus Sütunlu Caddesi III Numaralı Konsollu Korniş (SCKK III)

Figür 61: Corycus Sütunlu Caddesi IV Numaralı Konsollu Korniş (SCKK IV)

Figür 62: Corycus Sütunlu Caddesi V Numaralı Konsollu Korniş (SCKK V)

Figür 63: Corycus Sütunlu Caddesi V Numaralı Konsollu Korniş Detay

Levha 31:

Figür 64: Corycus Sütunlu Caddesi VI Numaralı Konsollu Korniş (SCKK VI)

Figür 65: Corycus Takı Genel Görünüm

Levha 32:

Figür 66: Corycus Takı

Figür 67: Corycus Takı Üzerinde Bulunan Aedicula

Levha 33:

Figür 68: Corycus Takı'nın Üzerinde Bulunan Üst Yapı Elemanları

Figür 69: Corycus Takı'nın Arka Yüzü

Levha 34:

Figür 70: Corycus Takı'nın Kuzeybatı Köşesinde Bulunan Plaster Kaide

Figür 71: Corycus Takı'nın Güneydoğu Köşesinde Bulunan Plaster Kaide

Figür 72: Corycus Takı Üzerinde Bulunan Detaylandırılmamış Plaster Korinth Başlığı

Levha 35:

Figür 73: Corycus Takı Rekonstrüksiyon Çizimi (Herzfeld-Guyer 1930, Abb. 183)

Figür 74: Corycus Takı'nın Arkasına Düşmüş olan Friz Bloğu

Figür 75: Corycus Takı'nın Önüne Düşmüş olan Konsollu Korniş (CTKK I)

Levha 36:

Figür 76: Corycus Takı'nın Önüne Düşmüş olan Konsollu Korniş (CTKK II)

Figür 77: Corycus Takı'nın Önüne Düşmüş olan Konsollu Korniş (CTKK III)

Figür 78: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Yer Alan Plaster Başlıkları Genel Görünüm

Levha 37:

Figür 79: Corycus Kara Kalesi İçerisinde, Geç Dönem Duvar Üzerine Yerleştirilmiş Olan Konsollu Kornişler Genel Görünüm

Figür 80: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan I Numaralı Plaster Korinth Başlık

Levha 38:

Figür 81: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan II Numaralı Plaster Korinth Başlık

Figür 82: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan Konsollu Kornişler

Levha 39:

Figür 83: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan Konsollu Kornişler

Figür 84: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan Konsollu Kornişler

Figür 85: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan Konsollu Kornişler

ÇİZİMLERİN LİSTESİ

Levha 40:

Çiz. 1: I Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Profil Çizimi

Çiz. 2: I Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Üst Yüzey Çizimi

Levha 41:

Çiz. 3: II Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Profil Çizimi

Çiz. 4: II Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Üst Yüzey Çizimi

Çiz. 5: II Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Alt Yüz Çizimi

Levha 42:

Çiz. 6: III Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Profil Çizimi

Çiz. 7: III Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Üst Yüzey Çizimi

Çiz. 8: III Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Alt Yüz Çizimi

Levha 43:

Çiz. 9: V Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Üst Yüzey Çizimi

Çiz. 10: V Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Alt Yüz Çizimi

Levha 44:

Çiz. 11: VI Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Alt Yüz Çizimi

Levha 45:

Çiz. 12: VII Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Üst Yüzey Çizimi

Çiz. 13: IX Numaralı Arşitrav Friz Bloğu Alt Yüz Çizimi

Levha 46:

Çiz. 14: I. Grup Arşitravların Profil Çizimi

Çiz. 15: II. Grup I Numaralı Arşitrav Bloğu Profil Çizimi

Çiz. 16: II. Grup I Numaralı Arşitrav Bloğu Üst Yüz Çizimi

Levha 47:

Çiz. 17: II. Grup III Numaralı Arşitrav Bloğu Profil Çizimi

Çiz. 18: II. Grup IV Numaralı Arşitrav Bloğu Profil Çizimi

Levha 48:

Çiz. 19: II. Grup IV Numaralı Arşitrav Bloğu Üst Yüz Çizimi

KISALTMALAR LİSTESİ

- AA : Archäologischer Anzeiger
- Adayla : Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yıllığı
- AJA : American Journal of Archeology
- AM : Athenische Mitteilungen
- Anadolu(Anatolia): A.Ü Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü Dergisi
- AST : Araştırma Sonuçları Toplantısı
- A.Ü.D.T.C.F.D: Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi
- DAA : Denkmäler Antiker Architektur
- DaF : Damaszener Forschungen
- DaM :Damaszener Mitteilungen
- Ist Mitt : Istanbuler Mitteilungen
- JDI : Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Institüts
- Jahreshefte : Des Österreichischen Archäologischen Institüts
- KST : Kazı Sonuçları Toplantısı
- MKKS : Müze Kurtarma Kazıları Semineri
- NP : Der Neue Pauly
- Olba : Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi Yayınları
- RE : Real Anziklopedy
- TAD :Türk Arkeoloji Dergisi
- TTKB :Türk Tarih Kongresi Bildirileri
- Tüba-Ar :Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi

GİRİŞ

Cilicia Tracheia'nın doğusunda bulunan Corycus antik kenti, şimdiye kadar ayrıntılı bir şekilde araştırılmamıştır. Kentte yapılan düzenli en erken ve ayrıntılı çalışma, E. Herzfeld ve S.Guyer tarafından gerçekleştirilmiştir. Ancak yapılan bu çalışma içerisinde daha çok Corycus kentinin Geç Antik-Erken Hıristiyanlık dönemlerine ait olan dini yapıları ve Deniz ve Kara Kaleleri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Kentte 2004 yılından itibaren Prof. Dr. Serra Durugönül tarafından yapılan detaylı çalışmalar halen devam etmektedir. Bu araştırma dâhilinde özellikle kentin topografik yapısı ve Roma İmparatorluk Çağı'na ait yapıları incelenmektedir. Bu nedenle tez kapsamında ele alınan bölge ve kent isimlerinin kullanımında Latince tercih edilmiştir.

Corycus'un Roma İmparatorluk Çağı yapıları, üzerinde kurulmuş olan Ortaçağ'a ait yapılar nedeniyle oldukça tahrip görmüş durumdadır. Mimari bloklar ya devşirme malzeme olarak Ortaçağ yapılarında ya da günümüz yapılaşması içerisinde kullanılmıştır. Bundan dolayı Roma İmparatorluk Çağı'nda Corycus kentinin mimari açıdan ve kentleşme yönünden nasıl bir yapıya sahip olduğunu anlamak güçleşmektedir. Ayrıca bu problem kentte bulunan yapıların plan ve tarihlendirme sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Ancak bütün bu olumsuzluklara rağmen yapılara ait olan veya hangi yapıya ait oldukları anlaşılamayan blokların üzerinde bulunan süslemeler, Corycus antik kentinde bulunan yapılar ve tarihleri hakkında bize bilgi vermektedir.

Antik çağ mimari yapılanması içerisinde yapıları çeşitli motiflerle süslemek hem estetik hem de geleneksel bir amaca yöneliktir. Ancak bu geleneksellik, süslemeleri durağan bir yapıya sıkıştırmamış, aksine kendi çağı ve zaman dilimi içerisinde kendi

modasını yaratır hale getirmiştir. Kurulan dekorasyon okulları bu modayı devam ettirmeye ve geliştirmeye çalışmıştır. Bundan dolayı bu süslemeler zaman içerisinde stilistik değişimler geçirmiştir. Mimari süslemeler bu nedenle yapıları tarihlendirmek için ana kriter olarak kullanılan önemli birer buluntu niteliğindedir. Bunların tarihlendirme unsuru olarak kullanılmasının yanı sıra üzerlerini süsledikleri taş bloklar, yapının nasıl bir yapılanmaya sahip olduğu hakkında da bilgi vermektedir. Nitekim Corycus antik kentinde birçok mimari süsleme elemanı yapıların etrafına dağılmış durumdadır.

Bu çalışmanın öncelikli olarak amacı, Corycus antik kentinde bulunan Corycus Tapınağı'nı incelemektir. Corycus Tapınağı'nın mimari süslemeleri incelenecek ve yapı plan, konum ve tarihlendirme açısından ayrıntılı olarak ele alınacaktır. Ayrıca yine bu çalışma içerisinde Corycus antik kentinde bulunan sütunlu cadde ve takı tarihlendirmek için mimari bezemeler kullanılacaktır. Bütün bu çalışmaların ardından kentte hangi zaman dilimi içerisinde imar faaliyetlerinde bulunmuş olduğu incelenmeye çalışılacaktır. Ancak bu çalışmalar sırasında Cilicia Bölgesi'nin jeopolitik konumu göz önünde bulundurularak sadece Küçük Asia değil, Roma İmparatorluğu'nun doğu eyaletlerinin mimari ve süsleme geleneği de dikkate alınacaktır.

Bu amaçlar doğrultusunda "Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Corycus Antik Kentinin ve Cilicia Bölgesinin Tarihi" başlıklı I. bölüm içerisinde Corycus antik kentinin Hellenistik ve Roma Tarihi içerisindeki önemi incelenecektir.

II. bölümde ise Corycus Tapınağı incelenecektir. Bu bölümün içerisinde Corycus Tapınak alanı ve çevresinde bulunan süslemeli bloklar, sütun başlıkları, arşitrav-frizler, arşitravlar, frizler ve konsollu kornişler, alt başlıklarıyla ele alınacaktır. Son olarak da "Tapınak Alanı ve Çevresinde Bulunan Mimari Bezemelerin Işığında Corycus

Tapınağı'nın Tarihlendirme ve Rekonstrüksiyon Önerileri" alt başlığı içerisinde, Corycus Tapınağı hem plan hem de tarihlendirme olarak ele alınacaktır.

Çalışmanın III. bölümünde ise Corycus Sütunlu Caddesi incelenecektir. Bu bölüm içerisinde ilk öncelikle yapı genel olarak tanımlanacaktır ve daha sonrasında Corycus Sütunlu Caddesi'ne ait olan mimari süsleme elemanları, sütun başlıkları ve konsollu kornişler, alt başlıklarıyla ele alınacaktır. Son olarak bu mimari süslemelerden yola çıkılarak yapı için tarihlendirme önerisi sunulacaktır.

IV. bölümde ise Corycus Takı incelenecektir. Bu bölüm içerisinde ilk öncelikle yapı tanımlanacaktır ve daha sonrasında yapıya ait olan mimari süsleme elemanları, sütun başlıkları, friz ve konsollu korniş, alt başlıklarıyla ele alınacaktır. Son olarak ise yapının süsleme elemanlarından yola çıkılarak yapı için tarihlendirme önerisi sunulacaktır.

Çalışmanın son, V. bölümünde ise Corycus Tapınağı'na, Takı'na ve Sütunlu Caddesi'ne ait olmayan diğer mimari bezeme elemanları incelenecek ve değerlendirilecektir.

Çalışma içerisinde ele alınan mimari süslemeler tek tek incelenecektir. Ancak aynı yapıya ait olan ve birbirleriyle tamamen benzer stilistik özellikler gösteren süslemeler, çalışmanın yazın kısmında ayrıca ele alınmayacaktır. Ancak bu bloklar üzerine çalışmanın katalog kısmında bilgi verilecektir. Ayrıca her bir arşitrav friz bloğu üzerinde yer alan farklı süslemeler, blokların tarihlendirilmesi açısından önemli olduklarından, ayrı başlıklar altında değil, arşitrav-friz bloklarına verilmiş bulunan numaralar altında tek tek incelenecektir. Ele alınan mimari süslemeler, tanım ve benzer örnekler ve tarihleme bölümleri içerisinde ele alınacaktır.

I. HELLENİSTİK VE ROMA DÖNEMLERİNDE KORYKOS/CORYCUS ANTİK KENTİNİN VE KİLİKİA/CILICIA BÖLGESİNİN TARİHİ

Cilicia, Coracesium (Alanya) ve Alexandria Kat Isson (İskenderun) arasında kalan bölgeyi oluşturmaktadır. Cilicia Bölgesi Strabon tarafından kendi içerisinde Dağlık (Tracheia) ve Ovalık (Pedias) Cilicia olarak ikiye ayrılmaktadır. Cilicia Tracheia, Coracesium antik kenti (Alanya) ve Lamus (Limonlu) nehirleri arasında kalan bölgeyi; Cilicia Pedias ise Lamus (Limonlu) nehri ve Alexandria Kat Isson (İskenderun) antik kenti arasında kalan bölgeyi oluşturmaktadır¹. Cilicia Tracheia kendi içerisinde üç bölgeye ayrılmaktadır: Calycadnum (Göksu) ve Lamus (Limonlu) nehirleri arasında kalan bölge Doğu Cilicia Tracheia (Olba Bölgesi), Calycadnus nehri ve Coracesium arasında kalan bölge ise ayrıca kendi içerisinde Orta ve Batı Cilicia Tracheia olarak adlandırılmaktadır (Lev. 1 Harita 1).

Mersin'in 50 km güneybatısında, Erdemli ilçesi sınırları içinde Mersin-Silifke karayolu üzerinde yer alan antik Corycus kenti, Cilicia Tracheia'nın doğu bölümünde (Olba Bölgesi içerisinde), Calycadnum (Göksu) ve Lamus nehirleri arasında bulunmaktadır. Corycus (Kızkalesi) antik kenti, Seleucia (Silifke) kentinden yaklaşık 25 km. kuzeydoğuda, Elaiussa Sebaste kentinin (Ayaş) ise 4 km. batısında bulunmaktadır (Uydu Fot. 1).

Corycus antik kentinin de içerisinde bulunduğu, Olba Bölgesi ve Territorimu² Teukridler olarak adlandırılan sülale tarafından rahip krallık sistemi ile yönetilmiştir. Bu yönetimin her ne kadar Hellenistik dönemde olduğu bilirse de rahip-krallık yani "Tapınak

---

¹ Strabon 14, 5. 1.

² Durugönül 1995, 74–80.

Devlet” sisteminin köklü bir geçmişe sahip olması, Olba Bölgesi’nde var olan bu rahipkrallık yönetiminin de Hellenistik Dönem’den öncesine gidebileceğini düşündürmektedir³.

M.Ö 4. yüzyıl kaynaklarından Pseudo Skylax, Holmoi ve Soloi arasında kalan bölgede hiçbir kentin varlığından bahsetmemiştir. Corycus antik kentinin adı tarihte ilk kez, Ptolemaios II. Philadelphos’un mali işlerine bakan Zenon tarafından hazırlanmış olan Zenon Papürislerinde geçmektedir. Zenon Papürisleri, Mısır’da M.Ö. 261–229 yılları arasında ülkeye ithal edilen şarabın kökeni ve buna bağlı olarak amphora ürettiği belirlenen kentlerin yanı sıra amphora üretimi hakkında henüz bilgi sahibi olunmayan kentler üzerinde de bilgi vermektedir. Zenon Papürislerinde Cilicia’daki Corycus kentinden gelen amphoralardan da söz edilmektedir⁴. Ayrıca M.Ö197 yılında Seleukos kralı III. Antiochos’un (M.Ö 223–197) Ptolemaioslardan geri aldığı şehirlerarasında da Corycus kentinin adı geçmektedir⁵. Kentin tam olarak ne zaman kurulduğu bilinmemekle beraber, polygonal tekniğe sahip surları, kent içerisinde bulunan polygonal duvar tekniğine sahip duvar ve Corycus nekropolisinde bulunan polygonal duvar tekniğine sahip mezarlar, Olba Bölgesi’nde polygonal teknikle inşa edilmiş olan sur, kule, tapınak ve mezarların genel olarak en erken M.Ö. 2. yüzyılın başlarından itibaren tarihlenmeye başlanmasından dolayı, M.Ö. 2. yüzyılın başlarından itibaren tarihlenmektedir⁶. Bu verilerden yola çıkıldığında M.Ö. 2. yüzyıl içerisinde kurulduğu belirlenen Corycus antik kentinin⁷, Zenon Papürüslerinin gösterdiği gibi M.Ö. 2. yüzyıl içerisinde değil, M.Ö. 229 yılından önce kurulmuş bir liman yerleşimi olduğu görülmektedir. Bu durumda M.Ö. 229 yılından önce kurulmuş olan kentin bölge ticareti için önemli bir yerleşim olduğu görülmektedir.

---

³ Casabonne 2004, 57.

⁴ Cankardeş Şenol 2006, 26.

⁵ Machatschek 1967, 14.

⁶ Olba Bölgesi’nde polygonal duvar tekniğinin kullanımı için bkz. Durukan 2004, 39–63.

⁷ Hübner 2005, 93.

İskender'in kurmuş olduğu dünya imparatorluğu, İskender'in ölümünden sonra bir veliahtı olmadığı için "Diadochlar" olarak adlandırılan komutanları tarafından yönetilmeye başlanmıştır. Diadochlar öncelikle imparatorluğu tek elden yönetmeye çalışmış olsalar da, daha sonrasında diadochlar arasında oluşan çıkar çatışmalarından dolayı imparatorluk zamanla hem yönetim hem de sınır anlamında paylaşılmıştır. Bu paylaşımlar beraberinde mücadeleleri de getirmiştir. Ancak bu paylaşımlar sonucunda üç ana siyasi güç ortaya çıkmıştır: Bunlar Suriye merkezli Seleukoslar, Mısır merkezli Ptolemaioslar ve Makedonya merkezli Antigonoslardır. Bu dönem içerisinde Cilicia Tracheia çok önemli bir stratejik öneme sahip olmuştur. Nitekim Cilicia Tracheia hem Kıbrıs'a çok yakın hem de Küçük Asia'ya geçişi sağlayan ve Cilicia Kapıları olarak adlandırılan geçitlerden birisini kendi bünyesinde barındırmaktadır. Ayrıca verimli ovalara sahip Cilicia Pedias ile olan ilişkisi de bu önemi artırmaktadır⁸. Cilicia Tracheia'nın coğrafi olarak Seleukos ve Ptolemaios yönetiminin ticari ve askeri ağına yakın olması, M.Ö. 3. yüzyıl içerisinde bu iki güç arasında devamlı olarak bölgenin el değiştirmesine neden olmuştur. Ancak M.Ö 188 yılında Seleukosların Apamea antlaşmasıyla sınırlarının Cilicia Tracheia'da Sarpedon Burnu'na çekilmesinden sonra, Sarpedon Burnu Seleukoslar için batıdaki en uç sınır olmuş ve Seleukoslar buraya kadar Akdeniz'den çekilmek zorunda kalmışlardır⁹. Bundan dolayı Calycadnum ve Lamus Nehirleri arasında kalan Olba Bölgesi, hem bir sınır bölgesi hem de batıya açılacak en yakın liman kentlere sahip olmasından dolayı Seleukoslar için jeopolitik önemi olan bir bölge konumuna gelmiştir. Özellikle deniz yoluyla batıdan gelebilecek saldırılar ve batıyla yapılacak ticari ilişkilerde Olba Bölgesi'nin liman kentleri önem kazanmış olmalıdır. Bundan dolayı Olba Bölgesi

---

⁸ Durukan 2005(a), 7.

⁹ Özsait 1985, 354.

içerisindeki bir liman kenti olan Corycus antik kentinin de hem Olba rahip-krallığının limanı işlevini görmesi hem de Seleukosların sınır liman kentlerinden birisi olmasından dolayı önemi oldukça artmış ve kentte M.Ö 2. yüzyılın sonlarından ve M.Ö. 1. yüzyılın başlarından itibaren sikke darp edilmeye başlanmıştır.

M.Ö. 188 yılında yapılan Apamea Antlaşması hükümleri gereğince Sarpedon burnunu geçmesine izin verilmeyen Seleukoslar, on iki savaş teknesi dışında bütün donanmasını Romalılar'a bırakmıştır. Yapılan antlaşmanın sonrasında Seleukosların elinden alınan topraklar Roma'nın kontrolünde, Lykia ve Karia Bölgeleri Rhodos'a, diğer bölgeler ise tamamen Pergamon'a verilmiştir¹⁰. Bu planlama yapılırken Batı Cilicia Tracheia önemsenmemiştir. Seleucia ve Coracesium (Alanya) arasında kalan bu bölgenin durumu hakkında bir açıklık bulunmamaktadır. Sonuç olarak Batı Cilicia Tracheia'da M.Ö. 188 tarihinden sonra bir otorite boşluğu ortaya çıkmış ve hiçbir gücün kontrolünde olmayan bu bölge kısa zamanda çok ciddi problemlerin merkezi haline gelmiştir¹¹. Özellikle M.Ö 133 yılında III. Attalos krallığını Roma'ya devrettikten sonra, Pergamon'un elinde bulunan Pamphylia kıyıları Roma tarafından önemsenmemiştir¹². Romanın Apamea antlaşmasından sonra Güney Akdeniz kıyılarında Rhodos'a toprak vermesine rağmen Delos'u bir açık liman haline getirmiş ve Pydna savaşından sonra ise Akdeniz kıyılarındaki Karia ve Lykia kentlerini Rhodos'un egemenliğinden alarak Rhodos'un iyice güçsüzleşmesine ve içine kapanık bir ada halini almasına neden olmuştur¹³. Cilicia

---

¹⁰ Magie 2001, 40–41.

¹¹ Durukan 2005(a), 9.

¹² Özsait 1985, 359; Magie 2001, 67. Eumenes'in 159 yılında ölümünden sonra yerine kardeşi kardeşsever lakaplı II. Attalos geçer. Attalos Roma'ya itaatkâr olmuş ve Roma için hiçbir önemi olmayan Pamphylia'ya sefer düzenler ve Selge'ye kadar bölgeyi ele geçirir ve Attaleia (Antalya) kentini kurar. Böylelikle Akdenizde bir liman kentine sahip olur. II. Attalos'un ölümünden sonra başa geçen III. Attalos'un (M.Ö 138–133) döneminde Pergamon taht kavgalarıyla bilinir. III. Attalos varis olarak krallığın başına hiç kimseyi uygun görmemiş olduğundan krallığının Roma'ya varis eder. Bu tarihten ve olaydan sonra Küçük Asia'da Roma'ya bağlı bir Asia Eyaleti kurulur.

¹³ Özsait 1985, 358.

Tracheia'nın Olba Bölgesi'ni ve Cilicia Pedias'ı elinde bulunduran Seleukoslar ise, kendi içlerinde taht mücadelelerine girişmiş ve hâkimiyet alanı içerisindeki bölgelerde gün geçtikçe güç kaybetmeye başlamışlardır. Seleukoslar ve Ptolemaioslar arasında süregelen mücadeleler bu dönemde de devam etmiş ve bunun sonucunda Ptolemaioslar da güçsüz duruma düşmüştür. Rhodos, Seleukos ve Ptolemaiosların güçlerini kaybetmeleri, Küçük Asia'nın Güney Akdeniz kıyılarında hiçbir askeri-siyasal yapılanmanın baskı unsuru olarak kendisini gösterememesine neden olmuştur. Roma ise bu bölgenin önemini farkında olamamıştır. Bu durum Pamphylia, Cilicia Tracheia ve Likya üst olmak üzere bu bölgelerde küçük çapta birçok korsan prensliklerin kurulmasına neden olmuştur¹⁴. Bu bakımdan Küçük Asia'nın güney sahillerinde özellikle tarım ve ticaret açısından elverişli olmayan bu dağlık alanlarda yaşayan insanlar, korsanlığı güçsüzleri beslemenin ve zenginleşmenin bir yolu olarak görmeye ve gelirlerinin büyük bir kısmını korsanlıktan sağlamaya başlamışlardır. Böylelikle korsanlık kısa süre içinde halkın yaşam biçimi haline gelmiştir¹⁵.

M.Ö. 139'da Antiocheia'da taht kavgası yaparak Cilicia Tracheia'ya kaçan Diodotos'un önderliğindeki korsanların sayıları en az yirmi bin civarına ulaşmıştır¹⁶. Diodotos sayesinde güçlü idari ve askeri bir yapılanmaya kavuşan¹⁷ korsanların asıl barınakları ise Batı Cilicia Tracheia ve Coracesium kenti olmuştur.

Olba Bölgesi ve Cilicia Pedias'a hâkim olan Seleukosların taht mücadeleleri içinde olmalarından dolayı, egemenlik altında bulundurdıkları bu topraklarda hâkimiyetleri azalmıştır. Korsanlar Olba Bölgesi sınırları içerisinde kalan bir liman kenti olan Corycus antik kentini hem Seleukosların hem de Olba Bölgesi'nin önemli bir liman

¹⁴ Özsait 1985, 359; Adak 2006, 113–123.

¹⁵ Arslan 2003, 92.

¹⁶ Ulansey 1998, 105.

¹⁷ Durukan 2005(a), 10.

kenti olmasından dolayı ele geçirmiş olmalıdırlar. Bu durum karşısında Corycus kentinin liman ticareti olumsuz etkilenmiştir¹⁸. M.Ö. 1. yüzyılda bir polis olan Corycus'un komşu kenti Elaiussa ise henüz bir komedir ve dini ve ticari olarak Corycus kentine bağlıdır¹⁹. Ancak M.Ö. 1. yüzyılın başlarında Elaiussa sikke basmaya, Corycus'un yanında ikinci bir liman kenti olarak güçlenmeye ve kent görünümü kazanmaya başlamıştır.

Korsanlar arasında Diodotos tarafından sağlanan örgütlü yapı, zaman zaman Küçük Asia ve başka merkezlerin siyasi güçleriyle iş birliği yapmış ve ortak düşmana karşı beraber mücadele etmeye başlamışlardır. Diodotos özellikle Seleukoslar'a karşı mücadele ederken korsanlığı kullanmıştır. Bu mücadele içerisinde Rhodos ve Ptolemaios, Seleukoslarla aralarının kötü olmasında dolayı zaman zaman korsanlara yardım etmişlerdir. Romalılar ise M.Ö. 146 yılında Kartaca ve Korinthos'u yakıp yıkmalarından sonra oldukça zenginleşmiş ve çok sayıda tutsak kullanmalarından dolayı korsanların ciddiyetine varamamışlardır²⁰. Ancak zaman içerisinde güçlü bir yapıya sahip olan korsanlar, Akdeniz ve Ege ticaretinde söz sahibi olmaya başlamışlardır. Korsanlar Delos adası ve limanı ile işler bir konuma sahip olan birçok adanın deniz ticareti üzerinde etkili olmuşlardır. Roma ise, M.Ö. 133 yılında Pergamon'un vasiyetiyle birlikte hem yönetsel hem de askeri açıdan bölgede var olması gerektiğini anlamış, Ege ve Akdeniz'de var olan ve deniz ticaretini etkileyen korsan problemiyle M.Ö. 101–102 yıllarından itibaren ilgilenmek zorunda kalmıştır²¹. Yine bu yıllar içerisinde M. Antonius komutasındaki Roma gücü, deniz ve kara savaşlarında korsanları yendikten sonra Cilicia'yı bir Roma eyaleti haline getirmiştir²². Roma, Küçük Asia'nın güney sahillerinde yer alan bu eyaleti her ne kadar "Provincia Cilicia" olarak adlandırsa da, M.Ö. 102 yılında Cilicia

¹⁸ Özbay 2001, 146.

¹⁹ Kirsten 1974 (a), 784.

²⁰ Arslan 2003, 92.

²¹ Arslan 2003, 94.

²² Berger 1999, 455.

Bölgesi'nde toprak parçasına sahip olamamış ve kendi gücünü de gösterememiştir. Çünkü o sıralar Cilicia Tracheia korsanların ve yerel yöneticilerin, Cilicia Pedias ise Seleukosların elindedir²³. Roma'nın korsanlarla mücadele ettiği sırada, Roma ile İtaliye müttefikleri arasında vatandaşlık hakkı üzerine yapılan tartışma yerini M.Ö. 91 yılında kanlı bir iç savaşa bırakmıştır²⁴.

Tam bu tarihlerde Küçük Asia'da başka bir siyasi güç ortaya çıkmıştır. Bu güç Küçük Asia'nın kuzeyinde, Sinope merkezli bir krallık olan Pontos Krallığıdır. Bu krallık Persli bir soya sahiptir. M.Ö. 113 yılına kadar sadece kendi bölgesinde bir yerel krallık olan Pontos, VI. Mithridates Eupator'un yönetimi sayesinde kısa bir zaman da olsa Küçük Asia'da büyük bir krallık olmuştur. VI. Mithridates, Küçük Asia'yı gezmiş ve Roma'nın Küçük Asia halkları üzerinde ekonomik ve siyasal olarak baskıcı bir politika yürütmüş olduğunu farketmiştir. Küçük Asia halkları üzerindeki baskıcı politikanın karşısında duran Mithridates, yerel krallıklar ile antlaşmalar yaparak ilk öncelikle kendi sınırlarını koruma altına almıştır. Ancak daha sonra Küçük Asia içlerine girerek Küçük Asia'yı Romalılardan arındırmış ve M.Ö 85 yılında Ephesos'da verdiği gizli kararlar, bir günde Asia Eyaleti'nde 80.000 civarında Roma vatandaşını katlettirmiştir²⁵. Mithridates bu zaferden sonra özellikle Akdenizli korsanlar ile ittifak kurmuştur. Rhodos ve Likya kentlerinin üzerine saldırmış; ancak başarılı olamamıştır.

Küçük Asia'nın bu karışık döneminde korsanlar, Doğu Akdeniz ticaretini baltalama çalışmaları yürütmüştür. Ege sahil kentleri ve adalara yağma seferleri yapmışlardır. Mithridates ise Rhodos'u ele geçirememiş, ancak Roma için önemli bir nokta olan Delos adasını işgal ederek, burada 20.000 civarında Romalıyı katlettirmiştir. Bundan

---

²³ Arslan 2003, 94.

²⁴ Arslan 2003, 95.

²⁵ Olshausen 2000, 284. Mithridates ile yapılan I. Mithridates savaşına Cilicia prokonsülü Q. Oppius bir orduyla katılır (Köker 2005, 63).

sonra Yunanistan'a geçmiştir. Burada sevgiyle karşılanmış; ancak M.Ö. 86–85 yıllarında yapılan savaşta Roma, Pontos ordusunu ve donanmasını yenilgiye uğratmıştır. Mithridates'in Yunanistan'a göndermiş olduğu ikinci ordu da yenilgiye uğramış ve M.Ö. 85 yılında Dardanos Antlaşması imzalanmıştır. Sulla ve Mithridates arasında yapılan antlaşmaya göre Mithridates Küçük Asia'yı boşaltacak, kendi topraklarına çekilecek ve donanmasından 70 savaş gemisi ve 2000 talent savaş tazminatı ödeyecekti. Bu antlaşmadan sonra M.Ö. 83 yılında Roma komutanı Murena, Cappadocia üzerinden Pontos'a geçerek kutsal Komana kentini yağmalamıştır. Kutsal kent Komana'nın yağmalanmasından sonra II. ve III. Mithridates savaşları başlamıştır²⁶. II. Mithridates savaşında Mithridates kısmen da olsa, Küçük Asia topraklarını tekrar ele geçirmiştir. Ancak Cilicia proconsülü Lucullus'un komutasındaki Roma güçleri tekrar Mithridates'i yenmiştir. Lucullus'dan sonra Gnaeus Pompeius Magnus, hem korsan hem de Mithridates sorununu çözmek için Küçük Asia'ya atanmıştır. M.Ö 67 yılında Cilicia'da yapılan mücadeleler sonucunda, korsanlar yenilmiştir. Korsanlar, Pompeius tarafından Cilicia'da Mallus, Adana, Soloi ve Epiphaneia gibi kentlere yerleştirilmiştir²⁷. Korsan sorunu çözümlendikten sonra sıra Mithridates'e gelmiştir. Pompeius önemli noktalarda lejyonlar bırakmak suretiyle kendini güvenceye alarak Pontos topraklarına doğru harekete geçmiştir. Roma ordusu ile doğrudan savaşmak yerine, geçtiği yerleri tahrip ederek geri çekilmeyi yeğleyen Mithridates, M.Ö 66 yılında Lykos (Kelkit) Irmağı'nın kenarında Pompeius tarafından yenilgiye uğratılmıştır²⁸. Bu tarihten sonra kaçak hayatı yaşayan Mithridates, M.Ö. 63 yılında intihar etmiştir²⁹. M.Ö 67–63 yılından itibaren Küçük Asia ve Güney

²⁶ Olshausen 2000, 285; Köker 2005, 65.

²⁷ Arslan 2003, 112; Pompeius'un kentleşme politikaları için bkz. Dreizehnter 1975, 213–245.

²⁸ Olshausen 2000, 286.

²⁹ Sayar 2005, 67.

Akdeniz kıyıları Roma için problem olmaktan çıkmıştır. Bu tarihlerden itibaren artık bütün Küçük Asia ve Akdeniz, Roma'nın eline geçmiştir.

Cilicia'nın Pompeius ile beraber Roma sınırları içerisinde dâhil edilmesinin hemen ardından Lucullus'un bölgedeki hâkimiyetini tanıdığı Seleukos Kralı XIII. Antiochos, Pompeius tarafından M.Ö 64'te tahttan indirilmiştir. Bunun sonucunda Seleukos İmparatorluğu, Roma'nın eline geçmiş ve son bulmuştur. Pompeius Seleukosları ortadan kaldırdıktan sonra aynı yıl içerisinde Cilicia Tracheia ve Pedias, Likya, Pamphylia, Pisidia ve Kıbrıs'ı da içine alan bir Cilicia Eyaleti oluşturmuş ve Tarsus'u bu eyaletin başkenti yapmıştır.

Seleukosların M.Ö. 64 yılında Pompeius tarafından sona erdirilmesinin ardından Cilicia Pedias'da iktidar boşluğu yaşanmıştır. Bunun üzerine Romalılar bölgedeki iktidar boşluğunu önlemek için antik çağda adı Pyramos olan Ceyhan nehri havzasının denetimini Tarkondimatos ismindeki eski bir korsan önderine vermişlerdir³⁰. M.Ö 64-31 yılları arasında yönetici olarak kalan Tarkondimatos, krallığının jeopolitik konumundan dolayı sadık bir Roma müttefiki ve güçlü olan Romanın yanında yer alan bir kişilik ve siyaset adamı olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarkondimatos'un krallığı Mezopotamia ve Küçük Asia arasında kalan çok stratejik bir öneme sahiptir. Caesar'ın M.Ö. 44 yılında öldürülmesinin ardından kurulan üçlü yönetim sonucunda, Roma hâkimiyet alanı paylaşılmış ve Doğu Akdeniz ve dolayısıyla Cilicia, Marcus Antonius'un kontrolüne bırakılmıştır. Tarkondimatos, Antonius'un müttefiki olmuştur. Bu dönemde Antonius ile birlikte Partlar'a karşı mücadele etmesinden dolayı kendisine M. Antonius tarafından kral unvanı verilmiştir. Fakat tüm sadakatine rağmen Tarkondimatos, o zamana kadar elinde tuttuğu ve muhtemelen batıya açılan liman kenti olmalarından dolayı Tarkondimatos için

---

³⁰ Sayar 2000, 3.

önemli olan Elaiussa ve Corycus'u da kapsayan Doğu Cilicia Tracheia sahilinin M. Antonius tarafından Kleopatra'ya hediye edilmesini kabullenmek zorunda kalmıştır. Partlar'a yapılacak sefer öncesindeki bu düzenleme sonucunda Cilicia Tracheia'nın yanı sıra Filistin, Suriye ve Kıbrıs'ı da M. Antonius Kleopatra'ya bırakmıştır. Antonius'un Kleopatra'ya hediye ettiği bölgelerin ortak özelliği buralarda gemi yapımına uygun kerestenin bulunmasıdır³¹.

Antonius, M.Ö. 39 yılında Küçük Asia'da yeni düzenlemelerde bulunmuştur. Pompeius tarafından kurulan Cilicia eyaletinin batısındaki Pamphylia ve Pisidia Bölgelerini Asia eyaletine bağlamıştır. Olba Tapınak Devletinin başına ise Aba adlı yerel halka mensup bir kraliçe, Kleopatra tarafından atanmıştır. Bu durumda Corycus antik kenti yeniden Olba rahip krallığının bir liman kenti olarak işlevini sürdürmeye devam etmiş olmalıdır. Marcus Antonius Batı Cilicia Tracheia'yı, muhtemelen Hamaixia ve Korakeision arasında kalan bölgeyi, ise Lykaonia'nın güneyi ile birlikte Pontos Kralı Polemon'a vermiştir³². Pontos Kralı'na bu bölgenin verilmesinin nedeni ise Roma'ya olan sadakatidir³³.

Ancak Marcus Antonius ve Octavianus arasında oluşan iktidar mücadelesi sonucunda M.Ö. 31 yılında gerçekleşen Actium deniz savaşında Antonius'un tarafını tutan Tarkondimatos, komuta ettiği donanma birliklerinin başında ölmüştür. Bu savaş sonucunda Marcus Antonius yenilmiş, Hellenistik Çağın son krallığı olan Ptolemaioslar yıkılmış ve böylelikle İskender'le başlayan Hellenistik Çağ son bulmuştur.

Augustus³⁴ Cilicia'da Pax Romana'yı yerleştirmek için politika olarak şehircilik üzerinde durmuştur. Augustus, Cilicia Pedias ve Tracheia'da emekli Roma

³¹ Sayar 2003, 5.

³² Sayar 2004, 23.

³³ Gotter 2001, 301.

³⁴ Octavianus M.Ö 26 yılında senato tarafından "Augustus" adını alır (Freemann 2003, 444).

askerlerini yerleştirdiği koloniler kurmuştur. Cilicia Tracheia’da ise Colonia Iulia Augusta Felix Ninica adında kurulan kent daha sonrasında Cladius tarafından şehir statüsü verildiğinde Claudiopolis (Mut) adını almıştır³⁵. Tarkondimatos’un ölümünden sonra hayattaki oğlu Tarkondimatos Philopator, Actium savaşının hemen ardından Marcus Antonius taraftarı gladyatörlerin ilerlemesini Cilicia kapılarında engelleyerek Augustus tarafında olduğunu kanıtlamıştır. Augustus bu durumun ardından Tarkondimatos Philopator’a, Corycus antik kentinin de içerisinde bulunduğu babasının topraklarını yönetmesi iznini vermiştir. Ancak Augustus Antonius’un Kleopatra’ya verdiği Orta Cilicia’nın sahil şeridini ilk önce Galatia Kralı Amyntas’a vermiş ve Amyntas’ın erken ölümünün ardından Batı Cilicia Tracheia Galatia Krallığı’na devredilirken Doğu Cilicia Tracheia ise M.Ö. 25 yılında Cappadocia Kralı Archelaos’a verilmiştir. Bunun sonucunda Tarkondimatos Krallığı, denizle ilişkisi kesilen ve sadece Cilicia Pedias’ın iç kesimlerindeki toprağa sahip olan bir tampon bölge haline dönüşmüştür. Bu durum M.Ö. 19 yılında Augustus’un Cilicia Pedias’a gelip Anazarbus kentine “Caesarea” adını vermesiyle, Tarkondimatos krallığının gücü iyice sınırlandırılmıştır. I. Arkhelaos, Augustus tarafından kendisine verilen Orta Cilicia Tracheia’da o zamanlar kıyıda yaklaşık 200 metre uzaklıktaki Elaiussa adası üzerinde bulunan yerleşmeyi M.Ö 12’de yazlık başkenti yapmış ve kente Augustus’un onuruna Sebaste adını vermiştir³⁶. Elaiussa Sebaste kentinin I. Arkhelaos tarafından yazlık başkent olarak seçilmesinden sonra kent büyük bir ticaret merkezine dönüşmüştür. Bu dönemden sonra I. Arkhelaos’un sınırları içerisinde bulunan Corycus kenti gücünü yitirmeye başlamıştır. Elaiussa Sebaste artık ticari bir merkez olduğu kadar bölgenin idari merkezi de olmuştur. Kent, bölgenin ihracat ve ithalatının yürütüldüğü limanı konumuna gelmiştir. Mısır, Suriye ve özellikle Kıbrıs ile

---

³⁵ Sayar 2004, 23.

³⁶ Kirsten 1974 (b), 361.

yoğun ticari ilişkiler kurulmuştur. Bölgenin ticareti büyük ölçüde Elaiussa Sebaste limanından yürütülmüştür. Bu yüzden sonraki birkaç yüzyıl içinde Sebaste gelişirken Corycus bir gerileme dönemi içine girmiştir.

Tiberius, M.S. 17 yılında Cappadocia Kralı I. Arkhelaos'un ölümü üzerine Kappadokkia'yı Roma eyaleti yapmıştır. I. Arkhelaos'un oğlu olan II. Arkhelaos'a ise, içerisinde Corycus antik kentinin de bulunduğu Cilicia Tracheia'yı vermiştir³⁷. Tiberius Olba Tapınak Devleti'nin başkenti olan Olba'nın adını Diocaesarea olarak değiştirmiş ve kentte mimari yapılanmalarda bulunmuştur³⁸. Ayrıca M.S. 17–36 yılları arasında Küçük Asya'nın yeniden yapılanması sürecinde Tiberius, Teukros tarafından seçilmiş olan rahip yöneticilere son vermiş ve buna karşın Pontos Kralı ve Roma soyundan olan Triumvir M. Antonius Polemon'un anne tarafından akrabası M. Antonius Polemon'u Olba Tapınak Devleti'nin kralı olarak atamıştır. Böylelikle eski yerel rahip soyuna son verilmiştir.

M.S. 17 yılında Tarkondimatos Philopator'un Cilicalı bir soylu tarafından öldürülmesinin ardından Cilicia Pedias, İmparator Tiberius döneminde Germanicus tarafından Syria eyaletine dâhil edilmiştir (M.S. 16–19). Caligula M.S. 38'de Commaegene Krallığı'nı ve Doğu Cilicia'yı Syria eyaletinden ayırıp başına IV. Antiochos'u getirmiştir. Claudius ise Cilicia'nın batısında sınır değişikliği yapmış ve bölgeyi Phrygia'ya bağlamıştır³⁹. II. Arkhelaos'un M.S. 36 yılında ölmesinin ardından sahipsiz kalan Cilicia Tracheia'yı, Commaegene Kralı IV. Antiochos krallığına katmıştır⁴⁰. IV. Antiochos muhtemelen, Corycus kentinde aralarında bulunduğu, Anemurium'a kadar uzanan bütün bölgeyi M.S. 72 yılına kadar yönetmiştir. Ayrıca bu dönem içerisinde Corycus,

³⁷ Ünal 2006, 81–83.

³⁸ Kirsten 1974 (b), 358.

³⁹ Claudius dönemi içerisinde Batı Cilicia Tracheia'da Cladius onuruna Leartes ve Karrallia kentlerinde imparatorluk tapınakları yapılmıştır (Söğüt 2001, 480).

⁴⁰ Kirsten 1974 (a), 790–791; Durugönül 2004, 44.

Kommagene Krallığının resmi darphanesi görevini üstlenmiş ve bu zaman dilimi içerisinde kentte Commaegene Kralı Antiochos IV'ün bronz sikkeleri kullanılmıştır⁴¹. M.S. 72 yılında ise Cilicia Tracheia ve Pedia, Vespasianus tarafından kurulan Cilicia eyaletine dâhil edilmiştir⁴². Vespasianus tarafından kurulan Cilicia eyaletinin sınırları içerisinde Corycus ve komşu kent Elaiussa Sebaste de yer almaktadır. Elaiussa Sebaste, özellikle M. S. 2. yüzyıl içerisinde Antoninuslar döneminde büyük bir atılım yapmış ve Metropolis ünvanı almıştır. Adanın karşı kıyısındaki nekropolisde bulunan mezar yapıları ve tiyatro bu ilerlemenin mimari anlamda bir göstergesidir⁴³. İmparator Commodus zamanında ise Elaiussa Sebaste İ.S. 2. yüzyılın son çeyreğinde kısa bir süre Cilicia Tracheia'da küçük bir başkent olarak önem kazanmıştır⁴⁴.

Corycus ve Elaiussa Sebaste'deki nekropolis alanlarının her iki kent arasındaki sosyo-ekonomik durumu açık bir şekilde gösterdiği düşünülmektedir. Corycus'taki mezar formları aşağı yukarı 100 yıllık bir zaman dilimi boyunca çoğunluğu fakir ve köylü insanlara hitap eden basit tarzda ve gösterişsiz iken; Sebaste'de tapınak (evler) mezarlar şeklinde olup zengin bir kent halkının varlığını göstermektedir⁴⁵. Sebaste'de mezarlar son derece gösterişli ve heybetli olup M.S. 140 ve M.S. 260 tarihi arasında yapılmıştır⁴⁶. Ancak Corycus, Roma döneminde pek tarih sahnesine çıkmasa da antik Roma yazarlarından Cicero, Livius, Plinius v.b kentten sık sık bahsetmişlerdir⁴⁷. Kirsten, Corycus antik kentinin Hadrianus döneminden itibaren bir yükselme dönemine girdiğini; ancak hemen

---

⁴¹ Arslan 1993, 197.

⁴² Kirsten 1974(a), 792; MacKay 1968, 113.

⁴³ Kirsten 1974 (b), 361.

⁴⁴ Kirsten 1974(a), 794.

⁴⁵ Corycus antik kenti hakkında şimdiye kadar yapılmış olan araştırmalarda kentin nekropolis alanında basit kaya ve kaya lahitlerinin olduğu görüşü ön plana çıkmış ve kentin bundan dolayı M.S. 3. yüzyılın ortalarına kadar Elaiussa Sebaste'nin bir komeşi olarak yaşamına devam etmiş bir yerleşim olarak değerlendirilmiştir. Ancak 2004 yılından itibaren Serra Durugönül başkanlığında gerçekleştirilen araştırmalarda kentin nekropolis alanında bulunan bezemeli üst yapı elemanları ve tapınak mezarların temelleri, Corycus'da da anıtsal tapınak mezarların olduğunu bizlere göstermektedir.

⁴⁶ Kirsten 1974 (a), 800–801.

⁴⁷ Herzfeld-Guyer 1930, 91.

ardından Elaiussa Sebaste tarafından yeniden kome olarak nitelendirilmiş olduğu hakkında görüş bildirmiştir⁴⁸. Ayrıca M.S.1.yüzyıl ile M.S. 4. yüzyıl arasında ise sürekli gerilediği öne sürülen Corycus⁴⁹, Stadiasmus Mares Magni'nin vermiş olduğu bilgilerden yola çıkılarak günümüze kadar, komşu kent Elaiussa ile rekabeti yüzünden M.S. 3 yüzyılda bir “ kome” durumuna düştüğü ve Elaiussa Sebaste'nin hâkimiyeti altına girmiş olduğu savunulmuştur⁵⁰.

Ankara Medeniyetleri Müzesi'nde bulunan ve tek örnek olması açısından ünik olan Marcus Aurelius dönemine ait Corycus kent sikkesi, Corycus'un, Kirsten'in belirtmiş olduğundan farklı olarak Marcus Aurelius döneminde gelişimini sürdürdüğünü göstermektedir⁵¹. Corycus Roma İmparatorluk Çağı sikkeleri üzerinde “ναυαρχίς-donanma kenti, donanma önemi olan”⁵² ve M.S. 2. ve 3. yüzyıl sikkeleri üzerinde ise“ΚΩΡΥΚΙΤΩΝ[ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ]” “Otonom (özerk-bağımsız) Corycus” unvanının olması, Corycus antik kentinin Sebaste'ye bağlı olmayan bağımsız bir donanma kenti olarak önemini koruduğunu göstermesi açısından önemlidir⁵³. Ayrıca bu tezde ele alınacağı gibi, Corycus'un en ihtişamlı Roma İmparatorluk Çağı yapıları, M.S. 2.yüzyılın 2. yarısı ve 3. yüzyıl içerisine aittir.

M.S. 2. yüzyıl sonlarına doğru Commodus'un ölümüyle birlikte, bütün Roma İmparatorluğunda iktidar mücadeleleri kendini göstermiş ve bu mücadeleler Cilicia'ya kadar sıçramıştır. İki Romalı General Septimus Severus ve Pescennius Niger arasındaki

⁴⁸ Kirsten 1974 (a), 800.

⁴⁹ Özyıldırım 2005, 205.

⁵⁰ Kirsten 1974 (a), 794. Bu çalışmanın sonuç kısmında, Stadiasmus Mares Magni'nin vermiş olduğu bu bilgi arkeolojik malzemeden yola çıkarak tartışılacaktır.

⁵¹ Bu sikkenin ön yüzünde AYT. KAIC. AYP.[ANTΩNEIOC CE.] yazılıdır ve Marcus Aurelius'un defne taçlı ve drapeli büstü sağa bakmaktadır. Sikkenin arka yüzünde ise ΚΩΡΥΚΙΤΩΝ[ΑΥΤΟΝΟΜΩΝ] yazılıdır ve Aphrodite Navarchis (veya Euploia) ayakta sola; uzun chiton giymiş, sağ elinde Aplustre, sol elinde asa tutuyor ve ayağının yanında gemi pruvası bulunmaktadır (Arslan 2002, 193 Lev. 3.29.).

⁵² Tekin 1998, 154.

⁵³ Corycus Sikkeleri için bkz. Hill 1900, 66–70; SNG v. Aulock Kilikien 1966, 11 Abb. 5676–5688; Sear 1979, 504; Seaby 1966, 155; Butscher 1991, 184; Polosa 2003, 588.

uzun zaman süren çekişmeler İ.S.194 yılında İssos'ta yapılan savaşla sona ermiştir. Septimus Severus'un buradan başarıyla çıkmasıyla Roma İmparatorluğundaki karışıklıklar bir süre için durmuş ve Severuslar sülalesinin Roma üzerindeki idaresi de başlamıştır⁵⁴.

M.S. 3. yüzyılın ilk yarısında Cilicia'da çok önemli olaylar olmayıp bu dönemde eyalette kısa süren bir barış ortamı oluşmuştur⁵⁵. M.S. 3. yüzyılın ikinci yarısında yeni Pers devleti kimliğiyle ortaya çıkan Sasaniler, İ.S.260 yılında kralları I. Şapur önderliğinde Küçük Asya'nın bir kısmını, Syria ve Cilicia'yı fethetmişlerdir. Bu sırada çoğu şehir tahrip edilmiş ve yağmalanmıştır. Şehirlerdeki insanların bir kısmı öldürülmüş ya da bölgeden kaçmaya zorlanmıştır. Corycus antik kenti de bu olumsuz kargaşa ortamından önemli bir biçimde etkilenmiştir. Sasani kralı I. Şapur'un Corycus ve Elaiussa Sebaste'yi yerle bir etmesinden sonra, M.Ö. 2. yüzyılda olduğu gibi tekrar Corycus kenti önem kazanmıştır. Mimari yapılardan anlaşıldığı gibi şehrin yeniden önem kazanmasıyla yeni bir gelişim dönemi de başlamıştır⁵⁶. Şapur'un istilasını en çok Elaiussa Sebaste'ye zarar vermiş ve kent bir daha eski parlak günlerine dönememiştir. Bütün bu yaşanan talihsizliklere M.S. 4.yüzyılda Elaiussa Sebaste limanının kumla dolması ve kullanılamaz hale gelmesi de eklenince, kent eski önemini tamamen kaybetmiş ve deniz ticareti büyük ölçüde Corycus'un eline geçmiştir. Ayrıca bu yüzyılda Cilicia Tracheia, Cilicia Pedias'dan ayrılarak İsauria eyaletine katılmış ve bu eyaletin merkezi de Seleucia olmuştur. Daha sonraki dönemde Corycus'un Seleucia'ya yakınlığı burada deniz ticaretinin gelişmesinde önemli olan diğer bir etken olmuştur⁵⁷.

---

⁵⁴ Machatschek 1967, 15.

⁵⁵ Machatschek 1967, 15.

⁵⁶ Hellenkemper-Hild 1990, 315.

⁵⁷ Özbay 2001, 147.

II. CORYCUS TAPINAĞI

Corycus Tapınağı, Corycus Kara Kalesi'nin yaklaşık olarak 100 metre kuzeydoğusunda ve sahil kıyısında yer almaktadır. Yapı güneybatı-kuzeydoğu yönünde uzanmaktadır (Lev. 2 Uydu Fot. 2) . Yapının korunma durumu oldukça kötüdür. Yapının birçok mimari elemanının biçimi değiştirilerek geç döneme ait mimari faaliyetlerde devşirme olarak kullanılmış olmakla beraber üzerinde kurulu bulunan geç döneme ait yapı, yapının kısmen de olsa korunmasını sağlamıştır. Bugün tapınağa ait olan mimari elemanlardan bazı sütun kaideleri ve tamburları korunmuş durumdadır. Tapınağın altyapısı bugün tamamen toprağın altında kalmıştır. Güneybatı kenarda kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu, sütun kaideleri ve üzerine sütun kaidelerinin yerleştirilmiş olduğu bloklar görülmektedir. Tapınağın uzun kenarında bulunan sütunlar kısmen de olsa korunmuş durumdadır; ancak tapınağın diğer yönlerindeki sütun sırası ve tapınağın cella duvarı tamamen tahrip edilmiştir (Lev. 4 Fig.1).

Güneybatı kenarda yer alan beş adet kaide Attik tiptedir ve sütun alt tamburuyla birlikte çalışılmıştır (Lev.5 Fig. 2). Kaidelerin kuzeyde yer alan dördüncü ve beşincisi ve bu iki kaidenin arasında yer alması gereken fakat korunmamış olan kaidenin üzerinde durdukları bloklar, 1.00 x 1.15 metre boyutlarındadır (Lev. 5 Fig.3). Güneyde yer alan üç kaidenin oturma düzlemleri görülmemektedir (Lev. 6 Fig. 4). Kaidelerin tamamının çevresi kırılmıştır. Sütun alt tamburu ile beraber çalışılmış olan kaideler 0,50–60 metre yüksekliğindedir⁵⁸ ve sütun alt tamburu 0,90 metre çapındadır. Kaidenin hemen üzerindeki tambur kısmının üst 0,12 – 0,18 metrelik bölümünde arrisler belli edilmiş;

⁵⁸ Bu kaidelerin kaide kısımları 0,30 metre yüksekliğindedir. Geri kalan kısımlar ise sütun alt tamburunu oluşturmaktadır. Kaidelerde alt toruslar 0,10 metre, trochilos (scotia) 0,9 metre, filletler 0,2 metre ve üst torus ise 0,7 metre yüksekliğe sahiptirler.

ancak fluthesleri açılmamıştır⁵⁹. Kaidelerin arasındaki uzaklık, yaklaşık olarak 2.80 metredir.

Tapınağın uzun peristasisine ait olduğu düşünülen sütunlar bugüne kadar in situ olarak korunmuştur. Buradaki sütunların arasında Orta Çağ'a ait yapının harçlı duvarları yer almaktadır. Burada 11 adet sütun in situ yerlerinde tespit edilmiştir (Lev. 4 Fig. 1). Sütunların korunmuş durumda olan yaklaşık 2.50 metrelik bölümünde arrisler belli edilmiş; ancak 2.25 metrelik kısma kadar fluthesler açılmamıştır. Devamındaki son 0,25 metrelik kısımda ise hem arris hem de fluthesler çok iyi bir şekilde çalışılmıştır. Sütunlar yirmi dört yivlidir ve arrisler 0,2 metre, fluthesler ise 0,10 metre genişliğindedirler.

Tapınak Korinth düzenindedir ve tapınağın Korinth başlıklarının kalathosu iki parçadan oluşmaktadır. Yapının etrafında ve tapınak alanı içerisinde dört adet kalathosun üst ve üç adet ise alt parçası günümüze kadar korunmuştur.

Ayrıca tapınak alanı içerisinde ve çevresinde, üzerinde kıvrık dal (ranken) süslemeleri bulunan ve arşitrav ve frizin aynı taş üzerinde çalışılmış olduğu dokuz adet arşitrav friz bloğunun yanı sıra çok sayıda farklı boyutlarda arşitrav ve friz blokları da yer almaktadır. Ayrıca dokuz adet konsollu korniş, bir adet mermer Korinth başlığı ve detaylandırılmamış Korinth başlığı da yapılan çalışmalarda belirlenmiştir.

---

⁵⁹ Arrisler 0,2 metre, fluthesler ise 0,9 metre genişliğe sahiptirler.

II.1. Tapınak Alanı ve Çevresinde Bulunan Başlıkların ve Mimari Bezemeli Blokların Tanımı ve Tarihlendirilmesi

Tapınak alanı ve yakın çevresinde birçok sütun başlığı ve bezemeli blok bulunmaktadır. Bu bölümde tapınak alanı ve yakın çevresinde bulunan bütün başlıklar ve bezemeli bloklar incelenecek ve tarihleme önerilerinde bulunulacaktır.

II.1.1. Sütun Başlıkları

Bu başlık altında tanıtılacak ve tarihlendirilecek sütun başlıklarının tümü Korinth tipi başlıklardan oluşmaktadır. Corycus Tapınağı ve yakın çevresinde üç farklı türde başlık tipi bulunmaktadır. Corycus Tapınağı'nın Korinth başlıkları, mermer Korinth başlığı ve detaylandırılmamış Korinth başlığından⁶⁰ oluşmaktadırlar.

II.1.1.1. Corycus Tapınağı Korinth Başlıkları

Genel Özellik: Corycus Tapınağı'na ait başlıklar CTB (Corycus Tapınak Başlıkları) olarak kısaltılmakta ve numaralandırılarak tanımlanmaktadır⁶¹. Bu başlıklar tanımlanacak, benzer örnekleriyle karşılaştırılacak ve tarihlendirme önerileri sunulacaktır. Aşağıda tanımı yapılan başlıklardan CTB I, II ve III numaraları olanlar kalathosun alt parçası (Lev. 6–7 Fig. 5.6.7), CTB IV, V, VI ve VII numaralı başlıklar ise kalathosun üst parçasını tanımlamaktadır (Lev. 7–8 Fig. 8.9.10.11).

⁶⁰ Cilicia Bölgesi'nin özellikle Doğu Dağlık (Olba) Bölgesi'nde, başlık elemanlarının iç detayları verilmemiş olduğu için “detaylandırılmamış” olarak tanımladığımız bu başlık türü yoğun bir şekilde tercih edilmiştir.

⁶¹ Çalışmanın katalog kısmında bu kısaltmalar takip edilmelidir.

Corycus Tapınağı'nın başlıkları tahrip olmuş bir halde, tapınak alanı içerisine dağılmış durumda bulunmaktadır. Korinth tipinde olan bu başlıkların kalathosu iki parçadan oluşmaktadır. Başlıklar içerisinde dört adet üst, üç adet alt parça vardır. Bunlardan bir adet alt parça ters bir halde toprağa gömülü durumdadır. Toprak altında olmayan iki adet alt parçanın yüksekliği 0,50, üst parçaların yüksekliği ise 0,60 metredir (Kat No: CTB I-VII).

Tanım : Başlıkların alt kalathos parçası üzerinde sadece alt akanthus yaprak çelengine ait akanthus yaprakları korunmuş durumdadır; ancak bunlar oldukça tahrip olmuşlardır.

Tapınak alanının batısında yer alan CTB I ve II numaralı başlıklar, oldukça tahrip olmalarına rağmen alt akanthus yaprak çelengine ait iki adet akanthus yaprağı seçilebilir durumdadır. Bu yaprakların iç yapılanmaları tanımlanamamakla beraber, üzerindeki yaprak dilimlerinin geniş ve yaprak uçlarının ise sivri olduğu görülmektedir. Yaprak uçları komşu yapraklara oldukça yakın durmakta; fakat birleşmemektedirler. Akanthus yapraklarının sivri olan yaprak uçları arasından tahrip olmuş durumda olan üst sıra akanthus yapraklarının orta damarları sıkışarak yükselmektedir. Tapınak içerisinde bulunan ve Bizans dönemine ait olduğu düşünülen kilisenin batısında bir adet başlık toprağın içerisine ters olarak gömülmüş durumdadır (CTB III numaralı). Bu başlık diğer başlıklara nazaran daha iyi korunmuş durumdadır. Kalathos üzerinde sekiz adet akanthus yaprağı yer almaktadır. Yapraklar üç yaprak diliminden oluşmaktadır. Alt yaprak dilimleri üç, hemen üstündeki ikinci yaprak dilimi ise dört parmaktan meydana gelmektedir; ancak yaprakların üst yaprak kümeleri tahrip olmuş haldedir. Yapraklar ve sivri olan yaprak uçları kalathos yüzeyini sarmaktadır. Yaprakların damar ve kanalları tam olarak seçilememekle beraber, kanalların kendi içerisinde düzenli ve oranlı bir şekilde derin ve

ince bir şekilde verilmiş olduğu gözlenmektedir. Sivri ve geniş olan yaprak uçları, üst yaprak dilimlerinin yaprağıyla birleşmekte ve birleşen alanlarda dikdörtgene benzer boşluklar oluşmaktadır. Yaprak uçları komşu yaprağın uçlarına oldukça yakın durmakta; ancak bunlarla birleşmemektedir. Birbirlerine yakın duran yaprak uçlarının arasında kalan dar boşluktan, tahrip olmuş durumdaki üst sıra akanthus yapraklarının orta damarları sıkışmış bir halde yükselmekte olduğu gözlenmektedir.

Corycus Tapınağı'na ait başlıkların üst kalathos parçaları üzerinde yer alan başlık elemanlarının tümü benzer stilistik özellikler göstermektedirler (CTB IV-VII). Başlıklar üzerinde kalathosun üst parçasının hemen başlangıcından itibaren kaplama yaprakları yükselmektedir. Kısmen tahrip olmuş haldeki yapraklar çok güçlü ve büyük bir yapıya sahiptir. Yapraklar ince bir orta damara ve orta damarın etrafında bulunan yaprak dilimleri ise sivri ve geniş yaprak uçlarına sahiptir. Sivri yaprak uçları üst yaprak dilimlerine dokunmakta ve bu alanlarda dikdörtgene benzer boşluklar oluşmaktadır. Yaprak uçlarından orta damara doğru yaprakların içleri içe doğru eğimli ve derin bir çizgi hattı ile yivlendirilmişlerdir. Kaplama yaprakları arasında abakus çiçeğinin kalın olan sapı bulunmaktadır. Kaplama yaprakları içerisinden köklü ve geniş saplara sahip, ancak sarmalları kırılmış durumdaki helix ve volütler çıkmaktadır.

Corycus Tapınağı'na ait Korinth başlıklarını benzer örnekleriyle karşılaştırabilmek için, başlıkların alt ve üst parçalarını bütün olarak düşünmek gerekmektedir.

Alt sıra akanthus yaprak çelengi kalathosun hemen başlangıcından yükselmektedir. Bloklar üzerinde, CTB III nolu başlıkta olduğu gibi, muhtemelen sekizer adet alt sıra akanthus yaprağı yer almaktadır. Alt sıra akanthus yaprakları üç yaprak diliminden oluşmaktadır. Alt yaprak dilimleri üç, hemen üstündeki ikinci yaprak dilimi ise

dört parmaktan meydana gelmektedir; ancak yaprakların üst yaprak kümeleri tahrip olmuş durumdadır. Yapraklar ve sivri yaprak uçları kalathos yüzeyini sarmaktadır. Yaprak damarları seçilememekle beraber, kanalların derin ve ince bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Sivri yaprak uçları komşu yaprağın uçlarına yakın durmakta; ancak bunlarla birleşmemektedir. Yaprak uçları üstündeki yaprak dilimleri alt yaprak parmaklarıyla birleşmekte ve birleşen alanlarda dikdörtgene benzer boşlukların meydana geldiği gözlenmektedir. Birbirlerine yakın duran yaprak uçlarının arasında kalan dar boşluktan, tahrip olmuş durumdaki üst sıra akanthus yapraklarının orta damarları sıkışmış bir halde yükselmektedir.

Üst kalathos bloğunun başlangıcından itibaren kaplama yaprakları yükselmektedir. Yapraklar çok güçlü ve büyük bir yapıya sahiptir. Yapraklar ince bir orta damara sahiptir. Orta damarın etrafında bulunan yaprak dilimleri sivri yaprak uçlarından meydana gelmiştir. Sivri yaprak uçları üst yaprak dilimlerine dokunmakta ve bu alanlarda dikdörtgene benzer boşluklar oluşmaktadır. Kaplama yapraklarının yüzeyi yaprak uçlarından başlayarak merkeze doğru çok detaylı ve düzgün bir şekilde yivlendirilerek detaylandırılmışlardır. Kaplama yaprakları arasından abakus çiçeğinin kalın olan sapı yükselmektedir. Helix ve volütler kaplama yaprakları içerisinden çıkmaktadırlar. Volütlerin sapsarı kalındır ve tahrip olmuş durumdadırlar. Helixler kalın bir şekilde uzanmakta, tahrip durumdaki sarmal dışarı doğru çıkıntı yapmakta ve kaplama yaprakları üzerinde durmaktadır. Abakus dudağı ve levhası seçilmekle beraber abakus çiçeği tahrip olmuş durumdadır.

Korinth başlıklarında kaplama yaprakları, kaulis sapı ve çanağı üzerinden yükselmektedir. Corycus Tapınağı'nın kalathoslarının üst parçaları, kaplama yapraklarıyla başlamaktadır. Bundan dolayı kaulis çanağı ve sapı, tapınak başlıklarının kalathosunun alt

parçası üzerinde yer almalıdır. Kaplama yapraklarının çok güçlü ve büyük bir yapıda olması, kaplama yapraklarını taşıyan kaulis çanağı ve sapının da güçlü ve büyük bir yapıya sahip olmasını gerektirmektedir.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Corycus Tapınağının başlıkları, Söğüt tarafından Kyzikos 88/111 ve 88/11 envanter nolu Korinth başlıklarından yola çıkılarak M.S. 200–210 yılları arasına tarihlendirilmektedir⁶². Ancak Söğüt'ün vermiş olduğu benzer örnekler, Corycus Tapınağı'na ait başlıklardan farklı stilistik özellikler göstermektedir. Kyzikos başlıklarında yapraklar birbirleri ile birleşir durumdayken Corycus başlığında yapraklar birbirleriyle birleşmemekte ve alt akanthus yaprak çelengine ait yaprakların arasından üst akanthus yaprak çelengine ait yaprakların orta damarları yükselmektedir.

Corycus Tapınağının başlıkları, Cilicia Bölgesi'nde bulunan Seleucia Jupiter Tapınağı'nın, Elaiussa Sebaste T 11 nolu Tapınak Mezarın ve Imbriogon Kome'de bulunan Korinth başlıklı mezarın Korinth başlıklarıyla stilistik olarak benzer özellikler göstermektedir. Corycus Tapınağı Korinth başlıkları, söz konusu yapılara ait başlıklarla karşılaştırmalı olarak ele alınacak ve tarihlendirme önerisi sunulacaktır.

Seleucia Jupiter Tapınağı'nın Korinth başlıklarının kalathosu iki parçadan oluşmaktadır. Kalathosun alt parçası üzerinde iki sıra akanthus yaprak çelengi, kaulis sapı ve çanağı bulunmaktadır. Yapraklar oldukça geniştir ve kalathosu sarmaktadır. Alt ve üst sıra akanthus yaprak çelengine ait yapraklar, alçak kabartma olarak verilmişlerdir. Yaprakların parmak kısımlarının yüzeyi derin bir şekilde yivlendirilmiş durumdadır. Yaprak dilimlerinin sivri olan parmak uçları komşu yaprak uçlarına yakın olmakla beraber bunlarla birleşmezler. Üst sıra akanthus yaprak çelengine ait yaprakların orta damarları, alt

⁶² Söğüt 1998, 101–102; Kyzikos başlıkları için bkz. Başaran 1997, 31 Res. 21–25.

sıra akanthus yapraklarının sivri olan parmak uçları arasında kalan dar boşluktan sıkışarak yükselmektedir ve üst sıra akanthus yaprak çelenginin yaprakları stilistik olarak alt sıra akanthus yaprak çelenginin yapraklarına benzerlik göstermektedir. Yaprakların üst yaprak kümeleri kalathos yüzeyinden dışarı doğru oldukça sarkmaktadırlar. Kaulisler uzun, güçlü ve köklü bir yapıya sahiptir. Seleucia Jupiter Tapınağı başlıklarının kalathosunun üst parçası üzerinde kaplama yaprakları, helix ve volütler bulunmaktadır. Kaplama yaprakları ise yaprakların üstlerinin derin oyulması ile ortaya çıkan derin gölgelere ve güçlü bir yapıya sahiptir. Kaplama yaprakları arasından ise abakus çiçeği sapının hafif bir şekilde kıvrım yaparak yükseldiği gözlenmektedir. Helix ve volütler ise tahrip olmuşlardır. Seleucia Jupiter Tapınağı genel olarak M.S. 2. yüzyılın içerisine verilmektedir⁶³. Ancak Berns Seleucia Jupiter Tapınağını, Korinth başlıklarının kalathosunun iki parçadan oluşmasından ve güçlü kaulislere ve kaplama yapraklarına sahip olmasından yola çıkarak Augustus dönemine tarihlemektedir⁶⁴. Berns, Korinth başlıklarında kalathosun iki parçadan oluşmasının ve güçlü kaulis yapılanmasına sahip olmasının M.S. 1. yüzyılın sonlarından itibaren seyrek olarak karşımıza çıkan bir özellik olduğu konusunda görüş öne sürmektedir⁶⁵; ancak tapınağın başlıklarını erken imparatorluk dönemine tarihlemek için bu veri yeterli değildir; çünkü M.S. 2. ve 3. yüzyıllar içerisinde Cilicia⁶⁶ ile Syria Bölgesi⁶⁷ ve M.S. 2. yüzyılın ortalarına tarihlenen Kremna'daki Antoninus Pius Tapınağı'nın

⁶³ Topçu 1981, 49; Anabolu 1970, 69; Şahin 2002, 76–77; Heilmeyer 1970, 105; Pohl 2002, 214.

⁶⁴ Berns 1998, 135–154 Taf. 37,a,b.

⁶⁵ Berns 1998, 140; Berns 2003, 90.

⁶⁶ Cilicia Tracheia Bölgesi'nde yer alan Seleucia Jupiter Tapınağı, Corycus Tapınağı, Diocaesarea ve Corycus Takları, Olba Tapınak Mezarı'na ait başlıkların kalathosu iki parçadan oluşmaktadır. Bölgede yapılan yüzey araştırmaları sırasında kalathosu iki parçadan oluşan Korinth başlıklarına sıkça rastlanılmaktadır.

⁶⁷ Palmyra Elagabalus dönemine tarihlenen güney portikosu başlıkları ve Hadrianus dönemine tarihlenen sütunlu caddeye ait başlıklar (Schlumberger 1933, 286 pl. 30.2–31,1), Severuslar dönemine tarihlenen Gerasa Nymphaeumu ve As Şanamain'deki Tychaion başlıkları (Freyberger 1989 (a), 68 Taf. 20, c.d; Freyberger 1989 (b), 87), Sermada'daki mezar yapısının başlıkları (Gogräfe 1993, 53 Taf. 15.a), Severuslar dönemine tarihlenen Bosra Tiyatrosunun başlıkları (Freyberger 1988, 24 Taf. 10. a-b), Gerasa Artemis Tapınağı'nın başlıklarının kalathosu (Freyberger 1988, 23 Taf. 9.a) iki parçadan oluşur ve güçlü kaulis yapılanmasına sahiptirler.

başlıklarının kalathosları iki parçadan oluşmaktadır⁶⁸. Hellenkemper ise, tapınağın etrafında bulunan Korinth sütun başlıklarından yola çıkarak Seleucia Jupiter Tapınağı'nı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmektedir⁶⁹. Ancak Hellenkemper'in M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmiş olduğu başlıklar Seleucia Tapınağı'nın in situ ayakta duran başlığı ile farklı özelliklere sahiptir. Seleucia Jupiter Tapınağı'nın in situ Korinth sütun başlığının kalathosu iki parçadan oluşmaktadır ve başlık 1.30 m. yüksekliğindedir⁷⁰. Oysaki Hellenkemper'in vermiş olduğu Korinth başlıklarının kalathosu tek parçadan oluşmakta ve in situ Korinth sütun başlığından daha küçük bir yapıya sahiptirler. Bundan dolayı bu başlıklar Seleucia Jupiter Tapınağı'na ait olmamalıdır⁷¹.

Elaiussa Sebaste T 11 nolu Tapınak Mezarı plaster Korinth başlıklarının kalathosu tek parçadan oluşmaktadır. Başlık iki sıra akanthus yaprak çelengine sahiptir. Plaster başlığın her iki yüzünde de alt ve üst yaprak çelenkleri iki yapraktan oluşmakta ve plaster başlığın köşe yaptığı yerde üst akanthus çelenginde bir yaprak daha yer almaktadır. Yapraklar oldukça geniştir ve kalathosu sarmaktadırlar. Başlıklarda alt sıra akanthus yaprak çelengine ait yapraklar, alçak kabartma olarak verilmişlerdir. Ancak yaprakların en üst yaprak kümesi kalathos yüzeyinden oldukça dışarı doğru sarmaktadır. Yaprakların parmak kısımlarının yüzeyleri içe doğru eğimli bir şekilde yivlendirilmiş durumdadır. Yaprak dilimlerinin sivri olan parmak uçları komşu yaprak uçlarına yakın olmakla beraber bunlarla birleşmezler. Üst sıra akanthus yaprak çelengine ait yaprakların orta damarları, alt sıra akanthus yapraklarının sivri olan yaprak uçları arasında kalan dar boşluktan sıkışarak yükselmektedir ve üst sıra akanthus yaprak çelenginin yaprakları stilistik olarak alt sıra

⁶⁸ Pohl 2002, 126.

⁶⁹ Hellenkemper 1995, 193 Abb. 4.

⁷⁰ Topçu 1981, 50.

⁷¹ Bu başlıkların benzer örnekleri Erken Hristiyanlık Dönemi içerisine tarihlenmektedir (Kramer 1998, 44 Taf. 10.1). Muhtemelen Hellenkemper'in vermiş olduğu başlıklar da Erken Hristiyanlık Dönemi içerisine ve Paulus Bazilikası'na ait olmalıdır.

akanthus yaprak çelenginin yapraklarına benzerlik göstermektedir. Elaiussa Sebaste T 11 nolu Tapınak Mezarı'nın kaulisleri uzun, köklü ve yivli; kaplama yaprakları ise insize bir çizgi ile iki bölüme ayrılmış durumdadır. İnsize çizginin altında kalan kısım boş bırakılmış ve üstünde kalan kısımda ise yaprak dilimlerinin detayları verilmiş durumdadır. Kaplama yaprakları içerisinden çıkan volüt ve helixler, kaplama yaprakları üzerinde sarmal yapmaktadırlar. Elaiussa Sebaste T 11 nolu Tapınak Mezarının tarihlemesi hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Machatschek ve Cormack yapıyı plaster başlıklardan yola çıkarak M.S. 2. yüzyılın 1. yarısına⁷², Berns, başlıkların güçlü kaulis yapılına sahip olmasından dolayı Augustus dönemine⁷³, Durukan ise yapı içerisinde kremasyon ve inhumasyon adetlerinin birlikte kullanılmasından yola çıkarak M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreğine tarihlendirmektedir⁷⁴.

Imbriogon Kome'de bulunan ve sütunlu anıt mezar olarak değerlendirilen Korinth başlıklı mezarın başlığının kalathosu ise tek parçadan meydana gelmektedir. Başlığın üst sıra akanthus yaprak çelengi, kaulisleri, kaplama yaprakları, helix ve volütleri tahrip olduklarından dolayı tanımlama yapmak mümkün değildir. Başlığa ait sadece alt sıra akanthus yaprak çelengine ait yaprakları kısmen korunmuş durumdadır. Yapraklar oldukça geniştir ve kalathosu sarmaktadırlar. Alçak kabartma olarak verilmiş durumdadırlar. Yaprak dilimlerinin sivri olan yaprak uçları komşu yaprak uçlarına yakın olmakla beraber bunlarla birleşmezler. Imbriogon Kome'de bulunan Korinth başlıklı mezara ait başlık Söğüt tarafından, Elaiussa Sebaste Tapınağı'nın Korinth başlığı referans

⁷² Machatschek 1967, 109; Cormack 2004, 218. Ayrıca bkz. Schneider 2003, 411 Fig. 364.

⁷³ Berns 2003, 186–187; Ancak Cilicia Bölgesi'nde M.S. 2. ve 3. yüzyıla ait bir çok yapının Korinth başlıklarında kaulisler ve kaplama yaprakları güçlü yapıya sahiptir (Olba Tapınak Mezarı, Seleucia Jupiter Tapınağı, Corycus Tapınağı, Doğu Cilicia Tracheia'da bulunan Tapınak Mezarlar ve Elaiussa Sebaste T 11 nolu Tapınak Mezarı).

⁷⁴ Durukan 2005(b), 114.

alınarak M.S. 1. yüzyıl içerisine tarihlendirilmektedir⁷⁵. Ancak Olba Bölgesi'ndeki Sütunlu Anıt Mezarlar Durukan tarafından genel olarak M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisine verilmektedir⁷⁶. Imbriogon Kome'de bulunan Korinth başlıklı mezara ait olan başlık, Söğüt tarafından benzeri olarak verilen Elaiussa Sebaste başlığından farklı stilistik özellikler göstermektedir. Elaiussa Sebaste Tapınağı'na ait başlığın alttaki akanthus yapraklarının arasındaki geniş boşluktan üst akanthus yaprak çelengine ait yapraklar damarları işlenerek yükselmektedir⁷⁷. Ancak Imbriogon Kome'de bulunan Korinth başlıklı mezara ait olan başlıkta üst akanthus yaprak çelengine ait yaprakların orta damarları, alttaki akanthus yapraklarının yaprak uçları arasından sıkışarak yükselmektedir. Ayrıca Imbriogon Kome'de bulunan Korinth başlıklı mezara ait olan başlığın yaprak uçları oldukça sivri ve yaprak damarları ise geniştir. Ancak Elaiussa Sebaste Tapınağı başlığının yaprak uçları daha oval ve yaprak damarları oldukça dar ve ince bir yapıya sahiptir.

Corycus Tapınağı'nın Korinth başlıklarında kalathosun iki parçadan oluşması bakımından Seleucia Jupiter Tapınağı'nın başlıklarıyla benzer özelliktedir. Akanthus yapraklarının alçak kabartma olarak verilmesi, yaprakların kalathos yüzeyini sarması ve tahrip görmüş durumda olan üst akanthus yaprak çelengine ait yaprakların orta damarlarının alt sıra akanthus yapraklarının sivri olan yaprak uçları arasında kalan dar boşluktan sıkışarak yükselmesi bakımından Elaiussa Sebaste T 11 nolu Tapınak Mezarı, Seleucia Jupiter Tapınağı'na ve Imbriogon Kome'de bulunan Korinth başlıklı mezara ait olan Korinth başlıklarıyla benzer özellikler göstermektedir. Kaplama yapraklarında yaprakların üstlerinin derin oyulması ile ortaya çıkan derin ışık-gölge oyunlarına sahip olması, kaplama yaprakları arasında ise abaküs çiçeği sapının hafif bir şekilde kıvrım

⁷⁵ Söğüt 2005a, 116 Fig. 32.

⁷⁶ Durukan 2005(b) 119–122.

⁷⁷ Berns 1998, 153, Taf. 40-d; Baldassarri 1999, 126 Fig. 62.

yaparak yükselmesi ve kalathosların üst parçalarının güçlü kaplama yapraklarıyla başlaması açısından da Seleucia Jupiter Tapınağı başlıklarının kaplama yapraklarıyla benzeşmektedir. Corycus Tapınağı başlıklarında kaplama yapraklarının kalathosun üst parçası üzerinde yer alması, kaulislerin kalathosun alt parçası üzerinde bulunmuş olmasını gerektirmektedir. Corycus Tapınağı başlıklarında kaplama yapraklarının güçlü ve büyük bir yapıda olması, kaplama yapraklarını taşıyan kaulislerin de Elaiussa Sebaste T 11 nolu Tapınak Mezarı ve Seleucia Jupiter Tapınağı'nın başlıklarında olduğu gibi uzun, köklü ve güçlü bir yapıya sahip olmasını gerektirmektedir. Bu kısımlar tahrip olduklarından ancak analogik olarak bu şekilde çıkarımlar yapılabilmektedir.

Küçük Asia Korinth başlıklarında Traianus dönemiyle birlikte kaulisler, küçük birer prizma halini almaktadır⁷⁸. Oysaki Syria başlıklarında güçlü kaulis ve kaplama yaprak yapılanması, M.S. 2. yüzyıl içerisinde de görülmektedir⁷⁹. Ayrıca akanthus yapraklarının alçak kabartma olarak verilmesi de bir doğu özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır⁸⁰. Bu nedenden Corycus Tapınağı'na, Elaiussa Sebaste T 11 nolu Tapınak Mezara, Seleucia Jupiter Tapınağı'na ve Imbriogon Kome'de bulunan Korinth başlıklı mezara ait Korinth başlıklarının benzer örnekleri Syria'da M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına ve ortalarına tarihlenmektedir⁸¹. Ayrıca Elaiussa Sebaste T 11 nolu Tapınak Mezarı, kremasyon ve inhumasyon adetlerinin birlikte kullanılmasından dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreği içerisine⁸², Olba Bölgesi'ndeki Sütunlu Anıt Mezarların M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına tarihlendirilmesinden dolayı⁸³ Imbriogon Kome'de bulunan ve sütunlu anıt mezar

---

⁷⁸ İdil 1979, 481.

⁷⁹ Bkz dipnot 65.

⁸⁰ Strube 1993, 8.

⁸¹ Strube 1993, 8–9 Taf. 1, b.d.

⁸² Durukan 2005(b), 114.

⁸³ Durukan 2005(b), 119–122.

olarak düşünölen Korinth başlıklı mezar⁸⁴ M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisinde verilmektedir. Corycus Tapınağı'na ait başlıklar hem bölge içerisinde bulunan benzer başlıklardan hem de Syria'da bulunan benzer örneklerden yola çıkıldığında, stilistik olarak M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreğine veya yüzyılın ortalarına ait olabilirler.

II.1.1.2. Mermer Korinth Başlığı:

Tanım: Başlık tapınağın kuzeyinde, kısmen korunmuş durumda olan granit sütunların yanında bulunmaktadır (Lev. 8 Fig. 12). Başlığın kalathosu tek parçadan oluşmakta ve Corycus'da bulunan kireç taşı Korinth başlıklarından farklı olarak malzemesi mermerdir (Kat. No: CTAKB I). Başlık alt ve üst sıra akanthus yaprak çelenkleri, kaulisler, kaplama yaprakları, helix ve volütler, abakus dudağı ve levhasında oluşmaktadır. Alt sıra akanthus yaprak çelengine ait yapraklar iki yaprak dilimine ve üst yaprak kümesinden oluşmaktadır. Alt sıra akanthus yaprakları geniş bir şekilde kalathos yüzeyini sarmaktadır. Yaprakların orta damarları yaprak kaidesinden başlamakta ve üst yaprak kümesine doğru genişlemektedir. Üst yaprak kümeleri tahrip olmuşlardır. Ancak üst yaprak kümelerinden iki adet kanal orta damarın ortasına kadar derin ve geniş bir şekilde inmektedir. Yaprak dilimleri derin ve geniş kanallar ile vurgulanmışlardır. Bu kanallar orta damarla birleşmeyerek yaprak kaidesine ulaşmaktadır. Sivri olan yaprak uçları ve yaprakların parmakları kısımlarından yaprak dilimleri içerisindeki kanala doğru derin bir çizgi hattı inmekte ve bu derin çizgi hattı kanalda son bulmaktadır. Yaprak uçları komşu yaprağın uçları ile birleşmekte ve bu birleşmeler sonucunda aralarında üçgen ve dikdörtgene benzer boşluklar oluşmaktadır. Üst yaprak sırası, alt yaprak sırasına ait yaprakların ikinci yaprak dilimleri üzerinden yükselmektedir. Üst sıra akanthus yaprak

---

⁸⁴ Söğüt 2005(a), 115–116.

çelengine ait olan yapraklar, alt sıra akanthus yapraklarına benzemektedirler. Üst sıra akanthus yapraklarının arasından küçük stilize bir şekilde verilmiş olan kaulisler yükselmektedir. Kaulisler küçük ve tahrip görmüş durumda olan kaplama yapraklarını taşımaktadırlar. Kaplama yaprakları içerisinden helix ve volütler çıkmaktadır. Helixler ince bir yapıya sahiptir; ancak volütler tahrip olmuş durumdadırlar.

Benzer örnekler ve Tarihleme: Corycus mermer Korinth başlığı stilistik olarak Severuslar dönemi Korinth başlıklarının özelliklerini yansıtmaktadır. Corycus mermer Korinth başlığı M.S. 210–220 yıllarına verilen Kyzikos 88/128 env. numaralı başlıkla⁸⁵, Severuslar dönemine tarihlenen Elaiussa Sebaste AP 107–109 env. numaralı başlıklarla⁸⁶, Severuslar dönemine tarihlenen Filistin Bölgesi başlıklarıyla⁸⁷; M.S. 212–217 yıllarına verilen Keramos 1 ve Aydın Müzesi'nde sergilenen 74 env. nolu Aydın Müze 4 numaralı kompozit başlıklarının⁸⁸ yapraklarına tamamen benzer özellikler göstermektedir. Bundan dolayı Corycus mermer Korinth başlığı da Severuslar Dönemi içerisine ait olabilir.

II.1.1.3. Detaylandırılmamış Korinth Başlığı

Tanım: Başlık, tapınağın doğusunda, bugün ahır olarak kullanılan mekânın güneyinde yer almaktadır (Lev. 8 Fig. 13). Üzerinde iki sıra akanthus yaprak çelengi, kaulisler, kaplama yaprakları, helixler ve abakus dudağı bulunmaktadır (Kat. No: CTAKB II). Başlığın volütleri ve abakus levhası tahrip olmuş durumdadır. Başlık elemanlarının sadece dış hatları belli edilmiş ve iç detayları verilmemiştir. Alt yaprak sırası altı akanthus

⁸⁵ Başaran 1997, 31 Res. 26.

⁸⁶ Borgia 2003, 207–208 Fig. 165–167.

⁸⁷ Fischer 1990, 52 Taf. 35.no 193.

⁸⁸ Başaran 1999, 34–35 Res. 34–35.

yaprağından oluşmaktadır. Yapraklar dardır; ancak kalathos yüzeyini kaplamakla beraber yaprakların aralarında bulunan dar alanda ikinci akanthus yaprak çelengine ait yaprakların orta damarları yaprak kaidesinden itibaren çıkarak ince bir kabartma şeklinde yaprağın dışarı sarkan üst bölümüyle birleşmekte ve böylelikle üst yapraklar üzerinde bir kanat görüntüsü yaratmaktadır. Alt akanthus yaprak çelengine ait yaprakların üzerinden kaulisler yükselmektedir. Kaulis sapı ince; ancak uzun bir yapıya sahiptir. Kaulis çanağı ise sapı ile birlikte bir çivi görünümü kazanmaktadır. Kaulislerin üzerinden ise kaplama yaprakları uzanmaktadır. Kaplama yaprakları yayvan bir “U” şeklinde kaulisler üzerinde yükselmektedir ve dolgun bir yapıya sahiptirler. Kaplama yaprakları içerisinden çıkan Helixler ise yüksek kabartma şeklinde ince olan abakus dudağı altında sarmal yapmaktadır.

Benzer örnekler ve Tarihleme: Cilicia Bölgesi’nde detaylandırılmamış Korinth başlıkları M.S. 2. yüzyılın 2. yarısından itibaren görülmektedir⁸⁹. Bu başlık M.S. 2. yüzyılın sonu ve M.S. 3. yüzyılın başına tarihlenen Corycus Sütunlu Caddesinin ve Imbriogon Kome’de bulunan Tapınak Mezarlarının üzerinde bulunan detaylandırılmamış Korinth başlıklarıyla tamamen benzer özellikler göstermektedir. Bu benzerliklerden dolayı bu başlık da M.S. 2. yüzyılın sonu ve M.S. 3. yüzyılın başına ait olabilir.

---

⁸⁹ Söğüt 1998, 99.

II.1.2. Arşitrav-Friz Bloklar

Corycus Tapınağı'nın içerisinde veya yakın çevresinde aynı taş bloğu üzerinde çalışılmış olan dokuz adet arşitrav-friz bloğu tespit edilmiştir. Bu bloklar CAF olarak nitelendirilmekte ve numaralandırılmaktadır.

II.1.1. I Numaralı Arşitrav-Friz Bloğu

Tanım: Tapınak alanı içerisinde bulunan geç döneme ait blokların üzerinde yer almaktadır (Kat. No: CAF I, Lev. 9 Fig. 14, Levha 40 Çiz.1). Bloğun arşitrav kısmı üç faskıyalıdır ve faskıya aralarında astragallar yer almaktadır. Taç kısmında ise, yumurta-ok dizisi ve lesbos kymationu yer almakta ve arşitrav kalın bir silme ile son bulmaktadır. Friz üzerinde ise kıvrık dal süslemeleri ve astragala sahip olmayan ikinci bir yumurta-ok dizisinin yer aldığı friz kısmı bulunmaktadır. Yumurta-ok dizisi ve üzerinde bulunan diş sırası tahrip olmuştur. Arşitrav-frizin arka yüzünde, arşitrav kısmı üç faskıyalı olarak işlenmiştir; ancak friz kısmı düzleştirilerek boş bırakılmış ve üzerinde düzensiz bir yapıya sahip olan hatıl oyukları açılmıştır(Levha 40 Çiz. 2)⁹⁰.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Blok üzerinde bulunan yumurta-ok dizisi, kıvrık dal ve lesbos kymationu bezemelerinden yola çıkarak bloğu tarihlemek mümkündür.

Üç faskıyalı arşitravın faskıyaları arasında iki sıra astragal yer almaktadır. Astragal bezemeleri için açıkça belirlenmiş bir gelişim şablonu bulunmamaktadır⁹¹. Ancak CAF 1 numaralı blok üzerinde bulunan astragallar, eş kenar dörtgene benzer makaralara ve

⁹⁰ Blok 0.80 metre yükseliğe, 1.10 metre korunmuş uzunluğa sahiptir. Arşitravın alt derinliği 0.44 metre, friz üst derinliği ise 0.59 metredir.

⁹¹ Can 2005, 97; Vandeput 1997, 148–150.

köşeleri sivri olmayan altıgen boncuklara sahiptir. Makaralar ve boncuklar arasında, bunları birbirlerine bağlayan ince köprüler yer almaktadır. Vandeput'un yapmış olduğu çalışma içerisinde bu tarz betimleme Hadrianus döneminden itibaren görülmekle beraber genel bir gelişimden söz etmek mümkün değildir. CAF I numaralı blok üzerinde yer alan astragallar stilistik olarak, sivri köşeleri olmayan altıgen boncuklar ve eşkenar dörtgene benzer makaralar ile, Perge'de Hadrianus dönemine tarihlenen Takın arşitravı üzerinde bulunan astragallarla⁹² ve Attaleia Hadrianus Kapısı üzerinde bulunan arşitravlar üzerindeki astragallarla⁹³ benzerlik göstermektedir.

Yumurta-ok dizisi, üzerindeki ince silmeye bağlıdır. Yumurta etrafını çevreleyen çanaktan derin, ancak geniş olmayan bir şekilde ayrılmaktadır. Etrafını çevreleyen ince kenarlı çanak, silmeden dik olarak aşağıya inmektedir. Çanak, etrafını çevrelediği yumurtayla çok iyi bir bütünlük sağlar, geçişleri yumuşak kavisli bir tarzda alttaki astragalın hemen üzerinde kavisli bir şekilde dönerek makaralar ile bütünleşmektedir. Çanakların arasında, çanaklardan derin bir şekilde ayrılan ok uçları bulunmaktadır. Çanağın tam kavis yapacağı kısmın üzerinden, çanağın orta kısmından, ince bir bağcık aracılığıyla çanakla birleşmektedir. Sivri olan ok uçları, çanaklar arasındaki uzun ve eşkenar dörtgene benzeyen küresel formlu olan boncuk dizisine dokunmaktadır.

Küçük Asia Roma İmparatorluk Dönemi yumurta-ok dizisi bezemelerinde, ok uçları Traianus döneminden itibaren çanakların ortasından çanaklara bağlanmaktadır⁹⁴. İki çanak arasına uzun ve küresel formlu boncuğun gelmesi Phaselis ve Attaleia Hadrianus Kapılarında görülmektedir. Bu tarz Hadrianus dönemine ait yukarıda adı geçen yapılarda

---

⁹² Vandeput 1997, 149 Pl. 104.1. 5.

⁹³ Vandeput 1997, 149 Pl. 79.1.

⁹⁴ Karaosmanoğlu 1996, 36.

karşımıza çıkmakta ve tarihlemeye önem arz etmektedir⁹⁵. CAF I numaralı bloğun üzerinde yer alan yumurta-ok dizisi stilistik olarak Hadrianus dönemi içerisine tarihlenen yumurta-ok dizileri ile benzer özellikler göstermektedirler. M.S. 128–129 yılına tarihlenen Attaleia Hadrianus Kapısı yumurta-ok dizileri biraz daha sık bezenmiş olmakla birlikte⁹⁶, genel olarak CAF I numaralı parça ile aynı özellikleri göstermektedir. Corycus Tapınağı'na ait örneğin bir diğer benzeri ise Hadrianus dönemine tarihlenen Perge Güney Hamam'a ait arşitrav-friz bloğuna aittir. Bu blok üzerinde bulunan yumurta-ok dizisi, Corycus örneği ile tamamen benzerlik göstermektedir⁹⁷. Nysa Tiyatrosu'na ait Hadrianus dönemine tarihlenen iki adet arşitrav-friz bloğu üzerinde bulunan yumurta-ok dizileri, çanaklarının kavis olarak altında bulunan makaralar ile bütünleşmeleri ve iki çanak arasında uzun ve küresel formlu boncuğun yer alması bakımından CAF I numaralı bloğun yumurta-ok dizisine ve astragala stilistik olarak benzerlik göstermektedir⁹⁸. CAF I numaralı bloğun üzerinde bulunan yumurta-ok dizisinin benzer örnekleri Hadrianus (117–138) dönemine tarihli yumurta-ok dizileriyle benzerlik göstermesinden dolayı, söz konusu yumurta-ok dizisi de Hadrianus dönemi içerisine ait olabilir.

Erken dönemlerden itibaren sevilerek kullanılmış olan Lesbos Kymationu⁹⁹, özellikle Roma İmparatorluk Dönemi'nde, çok sayıda örnekle karşımıza çıkmakta ve farklı tiplerde işlenmektedir¹⁰⁰. Hatta öyle ki, aynı yapı üzerinde farklı tipte Lesbos Kymationu süslemeleri görülmektedir¹⁰¹. Dolayısıyla soffit ve astragal gibi, lesbos kymationlarını da

⁹⁵ Karaosmanoğlu 1996, 57.

⁹⁶ Vandeput 1997, 34 Pl. 79.3.

⁹⁷ Vandeput 1997, 38 Pl. 105.4.

⁹⁸ Kadioğlu 2002, 286–383 Abb. 50, 51.

⁹⁹ Lesbos Kymationu'nu oluşturan süslemelerin tanımlamalarında farklılıklar vardır ve tanımlamalarda ortak bir bilim dili oluşturulamamıştır. Bunun için bkz. Can 2005, 97–98; Ganzert 1983, 123–203; Vandeput 1997, 151–155. Başlangıçtan erken imparatorluk devrine kadar Lesbos Kymationu'nun gelişimi için bkz. Ganzert 1983, 123–203.

¹⁰⁰ Roma İmparatorluk Dönemi örnekleri için bkz. Vandeput 1997, 151–155.

¹⁰¹ Vandeput 1997, 152.

tarihlendirirken birkaç ayırıcı özellik dışında açıkça belirlenmiş bir gelişim şablonundan söz etmek mümkün değildir¹⁰². CAF I numaralı blok üzerinde bulunan Lesbos kymationu çok tahrip olmuştur. Ancak buna rağmen kymationlar bazı noktalarda tam olarak seçilebilmektedir. Kymationlar çerçeve ve çerçevelerin arasında bulunan yapraklardan oluşmaktadır. Çerçevelerin içlerinde herhangi bir süsleme ögesi bulunmamaktadır ve çerçeveler altı yuvarlatılmış yayvan bir “U” şeklindedir. Çerçeveler arasında bulunan yapraklar, çerçeve uçlarında tamamen bağımsız bir şekilde kalın bir hat şeklinde kaideden yükselmektedir. CAF I numaralı blok üzerinde bulunan lesbos kymationu, Sagalassos Aşağı Agora'nın kuzeyinde bulunan geç Hadrianus dönemine tarihlenen Nymphaeum'a ait arşitrav friz bloğu üzerindeki Lesbos kymationu ile benzerlik göstermektedir¹⁰³.

Friz üzerinde kıvrık dal (ranken friz) bezemesi yer almaktadır. Kıvrık dal çok tahrip olmuş haldedir; ancak kök, kaplama yaprakları ve filizler halen seçilebilir durumdadır. Kaplama yaprakları içerisinde sırasıyla bir rozet ve bir hayvan protomu bulunmaktadır. Ancak bunların hangi hayvanlara ait olduğu anlaşılamamakla beraber bir tanesi domuza benzemektedir. Kıvrık dallar düzenli bir şekilde, küresel bir formla friz içerisine konuşlandırılmışlardır. Çok tahrip olmasına rağmen ince olan ana köklerden çıkan sivri uçlu kaplama yapraklarının geniş ve düzenli bir şekilde kökleri sarmaladığı görülmektedir. Kıvrık dalların çevrelemiş olduğu madalyon şeklindeki alan ise, tam merkezine konuşlandırılmış olan büyük bir çiçeğe (rozet) ve hayvan protomları ile süslüdür.

---

¹⁰² Can 2005, 97.

¹⁰³ Vandeput 1997, 89–90 Pl. 38,4 – 39,1.

Kıvrık dalların içerisindeki hayvan betimlemesi, Hellenistik dönemden itibaren görülen bir özelliktir¹⁰⁴. İtalya’da kıvrık dal içerisinde hayvan betimlemesi M.Ö. 1. yüzyıl içerisinde kullanılmaya başlanmaktadır¹⁰⁵. Küçük Asia’da bu durum için başlangıç tarihi vermek mümkün değildir. Ancak M.S. 2. yüzyılda kıvrık dal içerisinde hayvan betimlemesinin kullanıldığı görülmektedir¹⁰⁶.

Kıvrık dallar içerisindeki yaprakların uçlarının dişli ve sivri bir yapıya sahip olması M.S. 2. yüzyıl içerisinde tarihlenen kıvrık dallar için genel bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁰⁷. Hadrianus dönemine tarihlenen kıvrık dallar oldukça dolgun, düzenli ve ana kökler ise ince bir yapıya sahiptir. Kaplama yapraklarının çevrelemiş olduğu ortadaki madalyon şeklinde boş alan, büyük çiçekler ile süslüdür¹⁰⁸.

Hadrianus döneminin bezeme tarzı, Antoninuslar döneminde devam etmekle beraber Antoninuslar dönemiyle birlikte matkap daha belirgin bir şekilde kullanılmaya başlanmış ve barok tarz bezemelere hâkim olmuştur¹⁰⁹. Antoninuslar döneminde kıvrık dallar oldukça yüksek kabartma şeklinde friz yüzeyinden yükselmekte¹¹⁰ ve kıvrık dallar arasında kalan çiçekler Hadrianus dönemine nazaran daha küçük bezenmektedir¹¹¹. M.S. 2. yüzyılın 2. yarısının ortalarından itibaren genel olarak bezemelerde, nokta halinde ufak delikler ile detaylandırılma söz konusudur. Hadrianus döneminde kıvrık dalın ortasında

¹⁰⁴ Schörner 1995, 116–117; İnan-Atik-Öztürk-Alanyalı-Ateş 2000, 303; Vandeput 1997, 155; Rumscheid 1994, 291–294.

¹⁰⁵ Schörner 1995, 105 v.d.

¹⁰⁶ Köster 2004, 153.

¹⁰⁷ Dinstl 1987, 153.

¹⁰⁸ İnan-Atik-Öztürk-Alanyalı-Ateş 2000, 312; Lanckoronski-Niemann-Petersen 1890, 20 Taf. 7.; Vandeput 1997, 34 Pl. 91, 1.2., 79.1.

¹⁰⁹ Can 2005, 90; İnan-Atik-Öztürk-Alanyalı-Ateş 2000, 312; Jes 2001, 54.

¹¹⁰ Mert 1998, 86.

¹¹¹ Jes 2001, 52 Levha XLVI-151a-151b; Köster 2004, 44.

bulunan çiçekler, M.S. 2. yüzyılın sonlarından itibaren kıvrık dalın kenarında durmaya başlamaktadır¹¹².

Kıvrık dalların karmaşık bir hal alarak düzensiz bir şekilde işlenmesi, kalın olan ana kökten çıkan her bir kaplama yaprağının derin yivlerle birbirlerinden ayrılarak küçük yaprakçıklara bölünmesi ve yaprak uçlarının dikensi bir görünüme sahip olması, yaprakçıkların ince bir bağla birbirlerine bağlanmaları ve kaplama yapraklarının üzerinin yivlerle derin bir şekilde açılarak ışık-gölge etkisinin sağlanması Antoninuslar döneminden itibaren, özellikle M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına tarihlenen kıvrık dallar üzerinde görülmektedir¹¹³. Antoninuslar döneminin sonlarından itibaren yoğun olarak görülmeye başlanan matkap kullanımı, M.S. 2. yüzyılın sonlarından itibaren özellikle Severuslar dönemi mimari bezeme örneklerinde ise genel olarak filigran bir tarza dönüşmektedir¹¹⁴.

M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ait kıvrık dal süslemelerinin örnekleri; Diocaeserea Sütunlu Caddesi'ne ait friz bloğu üzerindeki kıvrık dal süslemelerinde¹¹⁵, Aizanoi Tiyatrosu'nun scenae fronsunun M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına tarihlenen ikinci katına ait konsollar üzerinde bulunan kıvrık dal süslemeleriyle¹¹⁶, Commodus veya Hadrianus dönemine tarihlenen Donuktaş Tapınağı'nın friz bloğu üzerindeki kıvrık dal süslemelerinde¹¹⁷, M.S.161–168 tarihlerine verilen Aspendos Tiyatrosu'nun kıvrık dal süslemelerinde¹¹⁸, Miletos'da bulunan ve M.S. 160–170 yıllarına ait olan Faustina

¹¹² İnan-Atik-Öztürk-Alanyalı-Ateş 2000, 314 Abb. 37.38.

¹¹³ Ovadiah-Turnheim 1994, 112–113.

¹¹⁴ Can 2005, 90; İnan-Atik-Öztürk-Alanyalı-Ateş 2000, 303. 312. 321; Naumann 1983, 167; Naumann 1982, 359–360; Herper-Bayburtluoğlu 1968, 149–159 Plate LV(a). Severuslar Dönemi portre sanatı içinde bu durum geçerlidir (Severuslar Dönemi portre sanatı için bkz. Hornstobel 1973, 348–387).

¹¹⁵ Wegner 1992, Taf. 10a.

¹¹⁶ Rohn 2001, 303–317 Abb.6 Nr. 4.

¹¹⁷ Commodus dönemine tarihlenen Donuktaş Tapınağı'nın friz bloğu üzerindeki kıvrık dal süslemelerinde, kıvrık dallar arasında kalan çiçekler küçüktür. Ayrıca kıvrık dal süslemeleri, matkap yardımıyla ufak sayısız delikler ile detaylandırılmıştır (Baydur-Seçkin 2001, 52 Levha XLVI, 151a-b).

¹¹⁸ Can 2005, 96–97 Res. 17–19; Vandeput 1997, 35.

Hamamı'na ait kıvrık dal süslemelerinde¹¹⁹, M.Ö 180–200 yıllarına tarihlenen Sagalassos Tiyatrosu'nun kıvrık dal süslemelerinde¹²⁰, Antoninuslar dönemine, belki M.S. 2. yüzyılın ortalarına tarihlendirilen Side Tiyatrosu'na ait kıvrık dal süslemelerinde¹²¹, M.S. 160–180 yıllarına tarihlenen Sagalassos Yukarı Agorası'nda bulunan Nymphaeum'un kıvrık dal süslemelerinde¹²², M.S. 2. yüzyılın 3. çeyreği içerisine tarihlenen Aizanoi'daki Nymphaeum'un süslemelerinde¹²³, M. Aurelius (M.S. 161–180) döneminden itibaren erken Severuslar dönemine tarihlenen Perge Tiyatrosu kıvrık dal süslemelerinde¹²⁴, geç Antoninuslar ve erken Severuslar dönemine tarihlenen Aphrodisias Tetrpylonu kıvrık dal süslemelerinde¹²⁵, M.S. 2. yüzyılın sonuna tarihlenen Aizanoi Cadde Kemerinin (Takının) kıvrık dal süslemelerinde¹²⁶ M.S. 206–207 yıllarına tarihlendirilen Hierapolis Tiyatrosu'nun kıvrık dal süslemelerinde¹²⁷, Nysa Tiyatrosu'nun M.S. 180–200 yıllarına tarihlenen kıvrık dal süslemelerinde¹²⁸, Severuslar dönemine tarihlenen Cappadocia Komanası'nda bulunan Tapınağın kıvrık dal süslemelerinde¹²⁹ ve geç Antoninuslar-erken Severuslar dönemine tarihlenen Bet Shean ve Eretz kentlerinde bulunan tiyatro frizleri üzerindeki kıvrık dal süslemelerinde görülmektedir¹³⁰.

Corycus örneğinde kaplama yapraklarının sivri dişli bir yapıya sahip olmaları, bu örneğin M.S. 2. yüzyıl içerisine ait olduğunu göstermektedir. Ancak Corycus örneği M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ve Severuslar dönemine tarihlenen kıvrık dal süslemelerinden

---

¹¹⁹ Vandeput 1997, 35.

¹²⁰ Vandeput 1992, 115–116 Plate XXVI-XXVII.

¹²¹ Mansel 1978, 208 Res. 225.

¹²² Vandeput 1997, 100 Pl. 44,1–2.

¹²³ Naumann 1983, 162–167 Taf. 22–23.

¹²⁴ İnan-Atik-Öztürk-Alanyalı-Ateş 2000,399–321 Abb. 35. 36.

¹²⁵ Outschar 1996, 224 Abb. 18. 19.; Paul 1996, 213

¹²⁶ Naumann 1982, 356–362 Abb. 21.

¹²⁷ Çubuk 2006, 12–16.

¹²⁸ Kadioğlu 2001, 214–216 Abb. 131–153.

¹²⁹ Herper-Bayburtluoğlu 1968, 149–159 Plate LV(a).

¹³⁰ Ovadih-Turnheim 1994, 113.

farklı özellikler göstermektedir. Corycus örneğinde kıvrık dallar frizden tam olarak ayrılmamıştır, kaplama yaprakları derin matkap kullanımıyla küçük yaprakçıklara bölünmemiştir ve yaprak uçları dikensi bir görünüme sahip değildir. Kaplama yapraklarının üzeri derin bir şekilde yivlendirilmemiş ve kıvrık dallar içerisinde bulunan hayvan protomları ve büyük çiçekler (rozet) kıvrık dalların tam ortasındaki, madalyon şeklindeki boş alan içerisine konuşlandırılmıştır. Bu özelliklerinden dolayı Corycus örneğinin M.S. 2. yüzyılın 2. yarısında ve Severuslar döneminden daha erken olması gerekmektedir.

Corycus örneği, Side Tiyatrosu'nun arşitrav friz bloğu, İasos Agorası Portikosu'nun friz bloğu ve Attaleia Hadrianus Kapısının friz bloğu üzerinde yer alan kıvrık dal süslemeleriyle benzerlik göstermektedir

Corycus örneği, Antoninuslar dönemine, belki M.S. 2. yüzyılın ortalarına, tarihlendirilen Side Tiyatrosu'nun arşitrav-friz bloğu üzerinde bulunan kıvrık dalların ortasında hem hayvan protomu hem de çeşitli çiçek süslemelerinin kullanılması bakımından benzerlik göstermektedir. Side örneğinde kıvrık dalların ortasında yer alan büyük çiçeklerin üzeri, yoğun matkap izleriyle detaylandırılmıştır. Ancak Corycus örneğinde herhangi bir şekilde bu matkap izi görülmemektedir. Bundan dolayı Corycus örneği, Antoninuslar dönemine, belki de M.S. 2. yüzyılın ortalarına tarihlendirilen Side örneğinden biraz daha erken olabilir. Corycus örneği, kıvrık dalların tam bir yuvarlak halinde düzenli bir şekilde friz üzerine konuşlandırılmasıyla, ana köklerin ince bir yapıda olmasıyla ve kıvrık dallar arasında yer alan çiçeklerin (rozet) büyük ve kıvrık dalın ortasındaki madalyon şeklindeki boş alanın tam ortasında bulunmasıyla, M.S. 135/136 veya 138/140 yıllarına tarihlenen İasos Agorası Portikosu'nun friz bloğu ve Hadrianus dönemine tarihlenen Attaleia Hadrianus Kapısı üzerinde bulunan kıvrık dal süslemeleriyle

benzerlik göstermektedir¹³¹. Sonuç olarak Corycus örneği, Severuslar ve Antoninuslar Dönemi örneklerinden daha erken; ancak İasos ve Attaleia örnekleriyle çağdaş olabilir¹³².

Kıvrık dal ve Lesbos kymationlarını benzer örnekleri geç Hadrianus dönemine Yumurta-ok dizisinin benzerleri ise genel olarak Hadrianus dönemine tarihlenmektedirler. CAF I numaralı blok üzerinde bulunan bezemelerin benzer örneklerinin Hadrianus dönemi içerisine tarihlenen diğer örnekler ile benzerlik göstermesi, söz konusu bloğun da Hadrianus dönemine ait olabileceğini gösterebilir.

II.1.2. II Numaralı Arşitrav-Friz Bloğu

Tanım: Tapınak alanı içerisinde, dik olarak toprağa gömülü bir şekilde bulunmaktadır. Akanthuslu bir frize ve üzerinde defneyaprağı bulunan bir soffitte sahiptir (Kat. No: CAF II, Lev. 9 Fig. 15, Levha 41 Çiz. 3).

Bloğun arşitrav kısmı üç faskıyalıdır ve faskıya aralarında astragallar yer almaktadır. Taç kısmında ise, yumurta-ok dizisi ve lesbos kymationu yer almakta ve arşitrav kalın bir silme ile son bulmaktadır. Friz üzerinde ise, sadece bir adet akanthus yaprağı korunmuş durumda olan kıvrık dal süslemesi yer almaktadır. Kıvrık dal süslemelerin üzerinde bulunması gereken yumurta-ok dizisi ve dış sırası tamamıyla tahrip olmuştur. Arşitrav-frizin arka yüzünde, arşitrav kısmı üç faskıyalı olarak belirtilmiştir; ancak friz kısmı düzleştirilerek boş bırakılmış ve üzerinde düzensiz bir yapıya sahip olan

¹³¹ İasos örneği için bkz. Vandeput 1997, 34 Pl. 91.1.

¹³² Hadrianus dönemine ait Aphrodisias Hadrianus Hamamı (Vandeput 1997, Pl. 75.2), Ephesos Hadrianus Tapınağı (Wörle 1974, 477; Köster 2004, Taf. 115) ve İasos Agorası'na (Köster 2004, Taf. 118.4) ait kıvrık dal (ranken) frizler de hayvan betimlemesi yer almaktadır.

hatıl oyukları yer almaktadır (Lev. 9 Fig. 16, Levha 41 Çiz. 4). Arşitravin alt yüzünde ise soffit bulunmamaktadır (Lev. 10 Fig. 17, Levha 41 Çiz. 5)¹³³.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Tahrip olan friz üzerinde, sadece bir adet akanthus yaprağı görülmektedir. Akanthus yaprağından kıvrık dallara (ranken) ait kökün çıkması gerekmektedir¹³⁴. Ancak friz üzerindeki akanthusu tarihlendirmede kullanmak mümkün değildir. Bundan dolayı bloğu tarihlemek için kullanılacak ana unsurları soffit, yumurta-ok dizisi ve Lesbos kymationu oluşturmaktadır.

Soffit üzerinde yer alan bezeme, ortadaki rozetten ayrılan bir uçtan diğer uca devam eden pul şeklindeki defneyapraklarından oluşmaktadır (Lev.10 Fig. 17). Düz-girland şeklindeki bezeme üç yaprakla başlayıp, sırasıyla ikili ve üçlü olarak devam etmektedir. Soffit içerisinde defneyaprağı betimlemesi Küçük Asia'da erken imparatorluktan itibaren görülmekle beraber, ancak M.S. 2. yüzyıl içerisinde yoğun olarak kullanılmış ve özellikle Traianus ve Hadrianus dönemi yapılarında oldukça sık tercih edilmiştir¹³⁵. Soffit'in arşitrava oranı 1/5'dir. Bu oran M.S. 2. yüzyılın I. yarısına tarihlenen soffitlerde görülmektedir¹³⁶. Hadrianus dönemine tarihlendirilen Perge Sütunlu Cadde'ye ait soffitler üzerindeki defneyapraklarında düz-girland şeklindeki bezeme üç yaprakla başlayıp, sırasıyla ikili ve üçlü bir dizilim göstermektedir¹³⁷. Ayrıca Ephesus Hadrianus Tapınağı ve Perge 3 Numaralı Nymphaeumun (Anıtsal Çeşme F3) üzerinde bulunan soffitte de aynı betimleme yer almakla beraber, Corycus örneğinde olduğu gibi bu

¹³³ Blok 0.80 metre yüksekliğe ve 1.00 metre korunmuş uzunluğa sahiptir. Arşitrav alt derinliği 0.44 metre, friz üst derinliği ise 0.55 metredir (k.d). Soffit genişliği 0,9 metredir.

¹³⁴ Kıvrık Dal (Ranken) frizlerde, kıvrık dallar bir kökten çıkarak dağılmaktadır. Bu kök, merkezde bulunan ve genellikle üç veya dört akanthus yaprağından çıkarak oluşmaya başlamaktadır (Schörner 1995, 5 Tafel I).

¹³⁵ Wegner 1980, 97.

¹³⁶ Abbasoğlu 1994, 31.

¹³⁷ Abbasoğlu 1994, 36, Levha III Kat. No. 10.

yapılara ait soffitlerin ortasında da bir rozet yer almaktadır¹³⁸. CAF II numaralı blok üzerinde yer alan soffitın 1/5 oranında olması ve soffit içerisinde bulunan defne yapraklarının ise stilistik olarak Hadrianus dönemine tarihlenen Perge Sütunlu Caddesi'ne ve Ephesus Hadrianus Tapınağı'na ait soffitler ile benzer özellikler göstermesi, CAF II numaralı blok üzerinde bulunan soffitın hem oran hem de stilistik olarak M.S. 2. yüzyılın ilk yarısına ve muhtemelen Hadrianus dönemi içerisine ait olabileceğini göstermektedir.

Yumurta-ok dizisi, üzerindeki silmeye bağlıdır (Lev. 9 Fig. 15). Yumurta etrafını çevreleyen çanaktan derin; ancak geniş olmayan bir şekilde ayrılmaktadır. Yumurtanın etrafını çevreleyen ince kenarlı çanak, silmeden dik olarak aşağıya inmektedir. Çanak, etrafını çevrelediği yumurtayla çok iyi bir bütünlük sağlamakta ve geçişleri yumuşak kavisli bir tarzda alttaki astragalın hemen üzerinden bükülerek makaralar ile bütünleşmektedir. Çanaklar arasında yer alan ok uçları, çanaklardan derin bir şekilde ayrılmaktadırlar. Çanağın tam kavis yapacağı kısmın üzerinden ince bir bağcıkla çanakla birleşmektedirler. Sivri olan ok uçları, çanaklar arasındaki uzun ve küresel formlu boncuklara dokunmaktadır. Yumurta-ok dizisinin formu, CAF II numaralı blok üzerinde bulunan ve Hadrianus dönemi özellikleri gösteren yumurta-ok dizisiyle tamamen benzer özellikler göstermektedir. Bundan dolayı bu blok üzerinde bulunan yumurta-ok dizisi, Hadrianus dönemi içerisine ait olabilir.

CAF II numaralı blok üzerindeki Lesbos Kymationu kıvrık dal altındaki kalın silmenin altında bulunmaktadır. Lesbos kymationu çok tahrip olmuştur. Ancak buna rağmen kymationlar bazı noktalarda tam olarak seçilebilmektedir. Kymationlar çerçeve ve çerçevelerin arasında bulunan yapraklardan oluşmaktadır. Çerçevelerin içlerinde herhangi bir süsleme ögesi bulunmamaktadır ve çerçeveler altı yuvarlatılmış yayvan bir

¹³⁸ Wegner 1980, 97 Abb. 7; Abbasoğlu 1994, Levha VI Kat. No: 23-24.

“U” şeklindedir. Çerçeveler arasında bulunan yapraklar, çerçeve uçlarında tamamen bağımsız bir şekilde kalın bir hat halinde kaideden yükselmektedir. CAF II numaralı blok üzerindeki Lesbos kymationu, CAF I numaralı blok üzerindeki Lesbos kymationu ile stilistik olarak benzer özellikler göstermektedir.

CAF II numaralı bloğun Lesbos kymationu ve yumurta-ok dizisi, CAF I numaralı bloğun Lesbos kymationu ve yumurta-ok dizisiyle benzer özellikler göstermektedir. Soffit üzerindeki defneyapraklı bezeme, Perge örneği ile benzerlik göstermektedir. CAF I numaralı blok ve Perge Sütunlu Cadde'ye ait soffit, Hadrianus dönemine tarihlenmektedir. Bundan dolayı CAF II numaralı blok da Hadrianus dönemine ait olabilir.

II.1.3. III Numaralı Arşitrav-Friz Bloğu

Tanım: Tapınak alanı içerisinde, CAF II numaralı bloğun karşısında, toprağa dik bir şekilde yarı gömülü olarak bulunmakta ve soffit bezemesinde başak yaprağı yer almaktadır.

Bloğun arşitrav kısmı üç faskıyalıdır ve faskıya aralarında astragallar yer almaktadır. Taç kısmında ise, yumurta-ok dizisi ve lesbos kymationu yer almakta ve arşitrav kalın bir silme ile son bulunmaktadır: Friz üzerinde bulunması gereken bezemelerin hepsi tahrip görmüş durumdadır (Kat. No: CAF III, Lev. 10 Fig. 18). Arşitrav-frizin arka yüzünde, arşitrav kısmı üç faskıyalı olarak işlenmiştir; ancak friz kısmı düzleştirilerek boş bırakılmış ve üzerine düzensiz bir yapıya sahip olan hatlı oyukları

açılmıştır (Levha 42 Çiz.6–7). Arşitravın alt yüzünde ise soffit yer almaktadır (Lev. 10 Fig. 19, Levha 42 Çiz.8)¹³⁹.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Söz konusu bloğun frizi üzerinde, tahrip olduğundan dolayı herhangi bir bezeme görülmemektedir. Bundan dolayı bloğu tarihlemek için kullanılacak unsurları soffit, yumurta-ok dizisi ve Lesbos kymationu oluşturmaktadır.

Soffit üzerinde başak gibi birbiri içinden çıkan yapraklar, ortada tahrip olan rozetten sağlı ve sollu bir şekilde uzanmaktadır (Lev. 10 Fig. 19). Perge 2 Numaralı Nymphaeum'a (Severus Çeşmesi F2) ait soffit üzerinde, ortadaki rozetten sağlı-sollu bir şekilde uzanan başak yaprakları bulunmaktadır. Yaprakların üzerindeki dalcıklar ve kökleri ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır¹⁴⁰. Perge 2 Numaralı Nymphaeum'a (Severus Çeşmesi F2) ait soffit üzerindeki bu ayrıntılı bezeme Corycus örneği ile farklılık taşımaktadır. Septimus Severus dönemine tarihlendirilen bu yapıya ait soffitler, stilistik olarak CAF III numaralı bloğun soffitleriyle karşılaştırıldığında, CAF III numaralı blok üzerinde yer alan soffit süslemesinin Hadrianus döneminde beliren cansızlık ve kuruluşu yansıttığı görülmektedir. Aynı kuruluk ve detaylandırılmamış başak yaprakları geç Hadrianus dönemine ait olan Perge 3 numaralı Nymphaeuma (Anıtsal Çeşme F3) ait soffitlerde karşımıza çıkmaktadır¹⁴¹.

CAF III numaralı bloğun yumurta-ok dizisi iyi bir şekilde korunmuştur (Lev. 10 Fig. 18). Yukarıdan silmeye bağlanmaktadır. Yumurta çok iyi bir şekilde belirtilmiş ve derin bir şekilde etrafını çevreleyen çanaktan ayrılmış durumdadır. Çanak bağlı olduğu silmeden düz olarak aşağıya inmekte, çok iyi ve zarif bir şekilde kavis alarak altında

¹³⁹ Bloğun yüksekliği 0.80 metredir ve uzunluğunun ise 0.95 metrelik bir kısmı ölçülebilmektedir. Arşitrav alt derinliği 0.44 metredir. Soffit genişliği ise 0,9 metredir.

¹⁴⁰ Abbasoğlu 1994, 36, Levha III Kat. No. 10.

¹⁴¹ Abbasoğlu 1994, 28; Levha VII Kat. No 29–30.

bulunan uzun ve küresel boncuklarla bütünleşmektedir. Çanaklar arasında kalan ok uçları çanaktan bağımsız bir şekilde ayrılmaktadır. Sivri olan uçlar, altında bulunan makara dizisinin tam ortasına dokunmaktadır. Diğer arşitrav-friz bloklarındaki yumurta-ok dizilerinde çanak altında makara, ok ucu altında uzun ve küresel boncuk yer alırken CAF III numaralı bloğu üzerinde çanak altında boncuk, ok uçları altında ise makaralar bulunmaktadır. CAF III numaralı bloğun yumurta-ok dizisi, M.S. 121 yılına tarihlenen Perge Hadrianus Takı'na ait arşitrav friz bloğunun üzerinde bulunan yumurta-ok dizisine stilistik olarak benzerlik göstermektedir¹⁴².

CAF III numaralı blok üzerinde bulunan Lesbos kymationu, kıvrık dalın altındaki kalın silmenin de altında bulunmaktadır. Lesbos kymationu çok tahrip olmuştur. Ancak buna rağmen kymationlar bazı noktalarda tam olarak seçilebilmektedir. Kymationlar çerçeve ve çerçevelerin arasında bulunan yapraklardan oluşmaktadır. Çerçevelerin içlerinde herhangi bir süsleme ögesi bulunmamaktadır ve çerçeveler altı yuvarlatılmış yayvan bir "U" şeklindedir. Çerçeveler arasında bulunan yapraklar, çerçeve uçlarında tamamen bağımsız bir şekilde kalın bir hat halinde kaideden yükselmektedir. CAF III numaralı blok üzerinde bulunan Lesbos kymationu, CAF I ve II numaralı bloklar üzerindeki Lesbos kymationlarıyla stilistik olarak benzer özellikler göstermektedirler.

Bu durumda CAF III numaralı bloğun yumurta-ok dizisi, M.S. 121 yılına tarihlenen Perge Hadrianus Takı'na ait arşitrav friz bloğunun yumurta-ok dizileriyle; CAF III numaralı bloğun Lesbos kymationları stilistik olarak CAF I ve II numaralı bloklar üzerindeki Lesbos kymationları ve soffit bezemesi ise Roma ve Perge'de yer alan Hadrianus dönemi kuruluşunu yansıtan soffitlerle benzerlik göstermektedir. Sonuç olarak CAF III numaralı bloğun Lesbos kymationu, yumurta-ok dizisi ve soffit bezemelerinin

---

¹⁴² Karaosmanoğlu 1996, 39 Lev. 20. 39,a

benzer örneklerinin Hadrianus dönemi içerisinde ait olması CAF III numaralı bloğun da Hadrianus dönemi içerisinde ait olabileceğini göstermektedir.

II.1.4. IV Numaralı Arşitrav-Friz Bloğu

Tanım: CAF IV numaralı blok, tapınak alanı içerisindeki Bizans yapısının batısında yer almaktadır.

Bloğun arşitrav kısmı üç faskıyalıdır ve faskıya aralarında astragallar yer almaktadır. Taç kısmında ise, yumurta-ok dizisi ve lesbos kymationu yer almakta ve kalın bir silme ile son bulmaktadır. Friz üzerinde ise kıvrık dal süslemeleri ve astragala sahip olmayan ikinci bir yumurta-ok dizisinin yer aldığı friz kısmı bulunmaktadır. CAF IV numaralı bloğun üzerindeki mimari bezemeler çok tahrip olmalarına rağmen kısmen tarihlenebilir yapılmaktadır. Ancak çok tahrip olan kıvrık dal bezemesini tarihlendirmede kullanmak zordur. Bundan dolayı kıvrık dal frizine nazaran daha iyi korunmuş durumda olan yumurta-ok dizisi ve Lesbos kymationu, tarihlendirmede kullanılacak ana unsurları oluşturmaktadır (Kat. No: CAF IV, Lev. 11 Fig. 20) ¹⁴³.

Benzer Örnekler ve Tarihlendirme: Arşitrav-friz bloğunun friz kısmı üzerinde bulunan kıvrık dal bezemesi tahrip olmuş haldedir. Kıvrık dala ait kaplama yaprakları ve filizler halen seçilebilir durumdadır. Kıvrık dallar içerisinde sırası ile bir rozet ve bir hayvan protomu (yaban domuzu veya kurt) yer almaktadır. Genel olarak tanımı yapılabilen kıvrık dal bezemeleri, M.S. 135/136 veya 138/140 yıllarına tarihlenen İasos Agorası Portikosu'nun friz bloğu üzerinde yer alan kıvrık dal ve CAF I numaralı bloğun kıvrık dal süslemeleriyle benzerlik göstermektedir.

¹⁴³ Bloğun yüksekliği 0.80 metre ve uzunluğu ise 1.60 metredir.

Yumurta-ok dizisi üstte bulunan ince silmeye bağlıdır. Yumurta, çanak içerisinde keskin olmayan kavisli bir yapıya sahiptir. Yumurtanın etrafını çevreleyen çanak, silmeden dik olarak aşağıya inmektedir. CAF V numaralı bloğun çanaklarında olduğu gibi biraz yukarıdan kavis alarak dönmekte ve altında bulunan uzun ve küresel boncuk sırası ile bütünleşmektedir. Çanakların arasında yer alan ok uçları çanaktan bağımsız olarak ele alınmıştır, çanağa ince bir bağcıkla bağlanmakta ve okun sivri olan uçları altta bulunan iki makara sırasına değmektedir. Yumurta-ok sırası stilistik olarak CAF V numaralı bloğun yumurta-ok dizisine benzemekle beraber yumurta-ok dizisinin altında kalan inci dizisi, CAF III numaralı bloğun yumurta-ok ve inci dizisiyle dizilim olarak benzerlik göstermektedir.

CAF IV numaralı blok üzerinde bulunan Lesbos kymationu, kıvrık dalın altındaki kalın silmenin altında bulunmaktadır. Ancak buna rağmen kymationlar bazı noktalarda tam olarak seçilebilmektedir. Kymationlar çerçeve ve çerçevelerin arasında bulunan yapraklardan oluşmaktadır. Çerçevelerin içlerinde herhangi bir süsleme ögesi bulunmamaktadır ve çerçeveler altı yuvarlatılmış yayvan bir “U” şeklindedir. Çerçeveler arasında bulunan yapraklar, çerçeve uçlarında tamamen bağımsız bir şekilde kalın bir hat olarak kaideden yükselmektedir. CAF III numaralı blok üzerinde bulunan Lesbos kymationu, CAF I, II ve III numaralı bloklar üzerindeki Lesbos kymationları ile stilistik olarak benzer özellikler göstermektedir.

Sonuç olarak CAF IV numaralı bloğun kıvrık dal bezemeleri, CAF I numaralı bloğun kıvrık dal bezemeleriyle gerek stilistik gerekse kıvrık dallar arasındaki rozet ve hayvan protomlarının sıralanışlarıyla; CAF IV numaralı bloğun Lesbos kymationları, Hadrianus dönemine tarihlenen CAF I, II ve III numaralı bloklar üzerindeki

Lesbos kymationlarıyla; yumurta-ok dizisi, çanak altında uzun ve küresel boncuk, ok ucu altında iki makaranın bulunması nedeniyle CAF III numaralı ve yumurta-ok dizisi ise stilistik olarak CAF V numaralı bloğun yumurta-ok dizisiyle benzerlik göstermektedirler. CAF IV numaralı bloğun süslemelerinin tahrip olmasından dolayı süslemeler genel olarak tarihlendirmeye izin vermektedir. Bundan dolayı CAF IV numaralı bloğun Hadrianus dönemi içerisine tarihlenen diğer arşitrav friz blokların süslemelerine benzerlik göstermesinden dolayı CAF IV nolu blok da Hadrianus dönemi içerisine ait olabilir.

II.1.5. V Numaralı Arşitrav-Friz Bloğu

Tanım: CAF I numaralı bloğun yanında yer almaktadır. Bloğun ön yüzü görünmemektedir. Üst, arka ve alt yüz görünmektedir. Arşitravın alt yüzünde soffit yer almaktadır. Arşitrav-frizin arka yüzünde, arşitrav kısmı üç faskıyalı olarak belirtilmiştir; ancak friz kısmı düzleştirilerek boş bırakılmış ve üzerinde düzensiz bir şekilde açılmış bulunan hatıl oyukları yer almaktadır (Kat No: CAF V, Lev. 11 Fig. 21, Levha 43 Çiz. 9–10)¹⁴⁴.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Arşitravın tam ortasında bulunan soffit rozetinin her iki tarafı, farklı süsleme öğelerine sahiptir¹⁴⁵. Soffitin bir yarısında kenardan ortaya doğru ikili ve tekli defneyaprağı, diğer yarısında ise kenardan ortada bulunan rozete doğru uzanan asma filizi yer almaktadır. Bu asma filizi ince saplara sahiptir. Soffitin arşitrava oranı 1/5'tir (Levha 44 Çiz. 10). İkili ve tekli defneyaprağı süslemesi CAF II numaralı bloğun soffiti üzerinde bulunan defne süslemesiyle benzerlik göstermektedir. Diğer yarısında bulunan asma filizi ise hem stilistik olarak hem de soffit arşitrava 1/5 oranıyla Perge'de

¹⁴⁴ Blok 0.80 metre yüksekliğe ve 1.60 metre uzunluğa sahiptir. Arşitrav alt derinliği 0.44 metre, frizin üst derinliği ise 0.65 metredir. Soffit genişliği 0,9 metredir. Soffitin uzunluğu 0.80 metredir. Soffitin tam ortasında bir rozet süslemesi yer almaktadır.

¹⁴⁵ Bu arşitravın alt yüzünde bulunan soffit içerisinde yer alan rozet, arşitravın tam ortasına yerleştirilmiştir ve arşitravı iki eşit parçaya bölmektedir.

bulunan ve geç Hadrianus dönemine tarihlenen 3 Numaralı Nymphaeum'un (Anıtsal Çeşme F 3)'nin soffitleriyle benzerlik göstermektedir¹⁴⁶.

Sonuç olarak bu bloğun ön yüzünde bulunan bezemeler görünmediklerinden dolayı tanımlama ve tarihleme yapmak mümkün olmamıştır. Ancak bloğun arşitrav alt yüzünde bulunan soffit içerisinde yer alan defneyaprağı ve asma filizinin geç Hadrianus dönemi içerisine ait olması, bloğun da bu döneme ait olabileceğini gösteriyor olabilir.

II.1.6. VI Numaralı Arşitrav-Friz Bloğu

Tanım: Tapınak alanının batısında, birçok blok günümüz yerleşimcileri tarafından toplanılarak düzensiz bir şekilde duvar oluşturmak amacıyla kullanılmışlardır (Kat. No: CAF VI, Lev. 11 Fig. 22). Bu alanda yer alan arşitrav friz blokların üzerinde bulunan mimari bezemelerin birbirlerine benzemeleri ve tapınak alanı içerisindeki diğer arşitrav friz bloklarıyla ölçülerinin aynı olması¹⁴⁷, bu alandaki arşitrav-friz bloklarla aynı yapıya ait olduklarını göstermektedir.

CAF VI numaralı bloğun friz bölümü toprak altında kalmıştır (Lev. 12 Fig. 23). Bloğun yüzeyde kalan bölümünde, faskıyalar arasında iki sıra astragal ve yumurta-ok dizisine sahip olan üç faskıyalı arşitrav kısmı korunmuştur. Soffit üzerindeki süsleme çok tahrip olduğundan hakkında bir şey söylemek olanaksızdır (Levha 45 Çiz. 11). Arşitrav frizin arka yüzünde, arşitrav kısmı üç faskıyalı olarak belirtilmiştir; ancak friz kısmı düzleştirilerek boş bırakılmış ve üzerinde sonraki bir dönemde hatıl oyukları açılmıştır. Bundan dolayı CAF VI numaralı bloğu tarihlemek için kullanılacak ana unsur yumurta-ok dizisi oluşturmaktadır.

¹⁴⁶ Abbasoğlu 1994, 28 Lev. XII Res. 1–6.

¹⁴⁷ Blok 0.80 metre yüksekliğe ve 1.60 metre uzunluğa sahiptir. Arşitrav alt derinliği 0.44 metredir. Soffit genişliği 0,9 metredir. Soffit uzunluğu 0.75 metredir.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Yumurta-ok dizisi, üzerinde bulunan ince silmeye bağlıdır. Yumurtalar yarım yumurta şeklinde verilmiş olup etrafını çevreleyen çanakta derin; ancak geniş olmayan bir şekilde ayrılmaktadır. Silmeden aşağıya dik bir şekilde inen çanak, CAF I-II numaralı çanaklardan farklı olarak biraz daha yukarıdan kavis almakta ve altında bulunan makara ile bütünleşmektedir. Ok uçları çanaklardan derin bir şekilde ayrılmakta ve ince bir köprü ile çanakların ortasından çanaklara bağlanmaktadır. Sivri ok uçları, çanaklar arasındaki uzun ve küresel boncuklara dokunmaktadır.

CAF VI nolu bloğun yumurta-ok dizisi, CAF I ve II numaralı blokların yumurta-ok dizileriyle ve M.S. 120–140 yıllarına tarihlenen Nysa Tiyatrosu scaenae fronsuna ait arşitrav friz blokları üzerinde yer alan yumurta-ok dizileriyle benzerlik göstermektedir. Çanak, CAF III numaralı bloğun çanaklarındaki gibi biraz daha yukarıdan kavis almaktadır; ancak CAF III numaralı bloktan farklı olarak CAF I ve II numaralı bloklarının yumurta-ok sırası altındaki astragalın sıralanışıyla aynı özellikleri göstermektedir. CAF I ve II numaralı bloklarla olan diğer bir benzerlik, çanağın altında yer alan makara dizisi ile çanağın bütünleşmesidir. Söz konusu bloğun yumurta-ok dizisi, Hadrianus dönemi içerisine tarihlenen CAF I ve II numaralı blokların üzerinde bulunan yumurta-ok dizileriyle ve Nysa Tiyatrosu'nun scaenea fronsu üzerinde bulunan M.S. 120–140 yıllarına tarihlenen arşitrav-friz blokları üzerinde bulunan yumurta-ok dizileriyle tamamen benzer özellikler göstermektedir¹⁴⁸.

Sonuç olarak CAF VI numaralı bloğun yumurta-ok dizisi, bu benzerliklerden dolayı Hadrianus dönemi içerisine tarihlenmektedir. Muhtemelen bu blok da aynı tarihe ait olabilir.

---

¹⁴⁸ Kadıoğlu 2002, 210 Abb. 265–267.

II.1.7. VII Numaralı Arşitrav-Friz Bloğu

CAF VI numaralı blokla aynı alanda bulunmaktadır. Bloğun arşitrav kısmı üç faskıyalıdır ve faskıya aralarında astragallar yer almaktadır. Taç kısmında ise, yumurta-ok dizisi ve lesbos kymationu yer almakta ve kalın bir silme ile son bulmaktadır: Friz üzerinde ise kıvrık dal süslemeleri ve astragala sahip olmayan ikinci bir yumurta-ok dizisinin yer aldığı friz kısmı bulunmaktadır (Kat. No: CAF VII, Lev. 12 Fig. 24)¹⁴⁹. Arşitrav frizin üst yüzünde ise hatıl oyukları yer almaktadır (Levha 45 Çiz. 12)

Blok üzerinde yer alan bezemeler çok kötü bir şekilde tahrip olmuşlardır. Bundan dolayı blok üzerinde yer alan süslemelerden tarihleme yapmak mümkün değildir. Ancak bloğun üzerinde yer alan bezemelerin sıralanışı ve bloğun ölçüleri, diğer arşitrav friz bloklarla uygunluk göstermiş olduğundan bu blok ve üzerinde yer alan süslemeler muhtemelen diğer bloklarda olduğu gibi Hadrianus dönemi içerisine ait olabilir.

II.1.8. VIII Numaralı Arşitrav-Friz Bloğu

CAF VI ile VII numaralı bloklar ile aynı alan içerisinde yer almaktadır (Kat. No: CAF VIII, Lev. 13 Fig. 25). Bu bloğun ön yüzü görünmemektedir. Arşitravın arka yüzü kısmen korunmakla beraber bloğun orijinal uzunluğu ve yüksekliği korunmuş durumdadır¹⁵⁰. Bloğun üst yüzünde hatıl oyukları bulunmaktadır. Arşitravın alt yüzünde bulunan soffit tahrip olduğundan tanımlanamamaktadır¹⁵¹.

¹⁴⁹ Blok 0.80 metre yüksekliğe ve 1.60 metre uzunluğa sahiptir.

¹⁵⁰ Blok 0.80 metre yüksekliğe ve 1.60 metre uzunluğa sahiptir. Arşitrav alt derinliği 0.44 metredir.

¹⁵¹ Bu arşitravın alt yüzünde bulunan soffit içerisinde yer alan rozet, arşitravın tam ortasına yerleştirilmiştir ve arşitravı iki eşit parçaya bölmektedir.

II.1.9. IX Numaralı Arşitrav-Friz Bloğu

CAF VI, VII ve VIII numaralı bloklar ile aynı alan içerisinde bulunmaktadır. Bloğun ön yüzü görünmemektedir (Kat. No: CAF IX, Lev. 13 Fig. 26). Arka yüzü ise oldukça tahrip olmasına rağmen orijinal uzunluğu korunmuş durumdadır¹⁵². Arşitravın alt yüzünde bulunan soffit üzerinde kısmen korunmuş durumda olan ancak tam olarak tanımlanamayan ve konturları belli olan tekli ve ikili halde dizilmiş bulunan defneyaprağı yer almaktadır (Levha 46 Çiz. 13)¹⁵³. Bu defneyaprağının benzer örnekleri CAF II numaralı bloğun soffit kısmında bulunmaktadır.

II.1.3. I. Grup Arşitravlar

Tapınak alanı içerisinde üç adet üç faskıyalı arşitrav bloğu yer almaktadır (Kat. No: I. GA I ve II, Lev. 14 Fig. 27, Levha 46 Çiz. 14). Bu blokların ikisi aynı ölçülere sahiptir¹⁵⁴. Faskıyalar arasında bulunması gereken astragallar ve bloğun taç kısmında bulunması gereken astragal ve yumurta-ok dizisi gibi bezemeler blok üzerinde yer almamaktadır. Bundan dolayı bu blokları tarihlemek mümkün olmamıştır.

Tapınak alanı çevresinde yer alan üçüncü bir arşitrav bloğu ise, üç faskıyalıdır ve üzerinde yazıt yer almaktadır. Bloğun üst faskıyası üzerinde “ΤΩ ARMENIAK...” yazıtı bulunmaktadır (Kat. No: I. GA III, Lev. 14 Fig. 28). Arşitrav üzerinde bulunan “ΤΩ ARMENIAK..” yazıtı, Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine aittir. Roma İmparatorları arasında “Armeniacus” ünvanını ilk kez M.S. 163 yılında Lucius Verus ve Marcus Aurelius Artaxata'nın fethinden sonra almışlardır. Marcus Aurelius'un bu ünvanı

¹⁵² Blok 0.70 metre korunmuş yüksekliğe ve 1.60 metre uzunluğa sahiptir. Arşitrav alt derinliği 0.44 metredir. Soffit genişliği 0,9 metredir.

¹⁵³ Bu arşitravın alt yüzünde bulunan soffit içerisinde yer alan rozet, arşitravın tam ortasına yerleştirilmiştir ve arşitravı iki eşit parçaya bölmektedir.

¹⁵⁴ Bu bloklar 1.03 metre uzunluğa, 0,60 metre yüksekliğe, 0,48 metre arşitrav alt derinliğine ve 0,57 metre arşitrav üst derinliğe sahiptirler.

M.S. 164 yılında aldığı ve Lucius Verus'un ölümünden sonra da bu ünvanın kullanılmadığı bilindiğine göre bu yazıtlı arşitrav, M.S. 164–169 yılları arasına tarihlenmelidir¹⁵⁵.

II.1.4. II. Grup Arşitravlar

Tapınak alanı ve çevresinde yapılan araştırmalarda dört adet benzer ölçülere sahip arşitrav tespit edilmiştir. Bu bloklar üzerinde herhangi bir süsleme elemanı bulunmamaktadır.

I numaralı arşitravin yüksekliği 0.72 metre, alt derinliği 0.37 metre ve taç kısmı tahrip görmüş olan üst yüz derinliği ise 0.42 metredir. Üst faskıya 0.23 metre, orta faskıya 0.18 metre ve alt faskıya ise 0.13 metredir. Bu arşitravin üst yüzünde bir yarım kırlangıç kenet izi bulunmaktadır (Kat No: II. GA I, Lev. 15 Fig. 29, Levha 46–47 Çiz.15–16). Bloğun üst faskıyası üzerinde “CKAIAY”, orta faskıyası üzerinde ise “THCACM” yazıtı korunmuş durumdadır. Bu yazıtlı arşitrav bloğun harf karakteri göz önünde bulundurulduğunda M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ait olduğu görülmektedir. Blok üzerinde bulunan yazıt aşağıdaki gibi çevrilmiştir:

“[İmparator Caesar (.....), vatan]ın [babasına ve İm[parator Caesar....] Asya (Eyaleti'nin) [.....”

Yazı karakterinden dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisinde tarihlenen bu yazıt, imparatora ithaf yazıtıdır ve burada iki imparatorun ismi geçmiş olmalıdır. Eğer tamamlama kabul edilirse yazıtta, M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisinde Antoninuslar Sülalesinden iki imparator söz konusu olup, muhtemelen M.S. 161–168 yılları içerisinde birlikte görev yapmış olan ve Cilicia Bölgesi kentlerinde de imar faaliyetlerinde

---

¹⁵⁵ Cilicia Bölgesi'nde benzer bir yazıt Diocaesarea Tiyatrosu'nda bulunmuştur (Sayar 1995, 48).

buldukları bilinen İmparatorlar Marcus Aurelius ve Lucius Verus'a ithafta bulunduğu önerilebilir¹⁵⁶.

II numaralı arşitravin ise sadece ön yüzü görülmektedir ve arka yüz toprağa gömülü bir durumdadır (Kat No: II. GA II, Lev. 15 Fig. 30). Bloğun yüksekliği 0.72 metre ve üst faskıyası 0.23 metre, orta faskıyası 0.18 metre, alt faskıyası ise 0.13 metredir. Bloğun taç kısmı tahrip görmüştür.

III numaralı arşitrav 0.72 metre yüksekliğe sahiptir ve üst faskıyası 0.23 metre, orta faskıyası 0.18 metre, alt faskıyası ise 0.13 metredir. Bloğun alt yüzünün derinliği 0.37 metredir. Üst yüzünde bulunan taç kısmı tahrip görmüş durumdadır (Kat No: II. GA III, Lev. 16 Fig. 31, Levha 47 Çiz. 17).

IV numaralı arşitravin yüzeyinin faskıyalı bir yapıya sahip olmadığı görülmektedir. Bloğun üst yüzünde kenet izi bulunmaktadır (Kat No: II. GA IV, Lev.16 Fig. 32, Levha 48 Çiz. 18–19). Blok 0.70 metre yüksekliğe, 0.37 metre alt derinliğe ve 0.47 metre üst derinliğe sahiptir.

Bu dört arşitrav bloğu, ölçülerinin eşit olmalarından dolayı muhtemelen aynı yapıya aittirler. Aynı yapıya ait olduğu düşünülen bu bloklar, I numaralı blok gibi M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı ve muhtemelen Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine ait olabilirler.

---

¹⁵⁶ Yazıtın çevirisi ve tarihlemesi için yardımlarını esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Sencer Şahin'e teşekkürü bir borç bilirim.

II.1.5. Frizler

Tapınak alanı içerisinde iki adet friz bloğu bulunmaktadır. Bu bloklar CTAF (Corycus Tapınak Alanı İçerisinde Bulunan Frizler) I ve II numaralı olarak adlandırılacaktır.

II. I.5.1. I Numaralı Friz

Tanım: Tapınak alanı içerisinde arka yüzü toprağa gömülü bir şekilde durmakta olan “S” profilli ve bezemesiz olan friz, astragala sahip olmayan yumurta-ok dizisi ve dış sırasından oluşmaktadır (Kat. No: CTAF I, Lev. 17 Fig. 33). Blok, toprağın içerisine gömülü olduğu için derinlik ölçüleri alınamamıştır. Ancak blok, 0.60 metre yüksekliğe ve 1.40 metre uzunluğa sahiptir. Yumurta-ok dizisi, hemen üstündeki ince bir silmeye bağlıdır. Düz bir şekilde inen düz kenarlı çanaklar, yayvan bir şekilde kıvrım yapmakta ve aşağıya doğru incelerek altında bulunan taban silme ile bütünleşmektedir. Yumurta çanaktan derin ve geniş bir şekilde ayrılmış durumdadır. Çanaklar arasındaki ok uçları, bağlı olduğu silmeden kalın bir şekilde çıkmakta; ancak aşağıya doğru incelerek sivri uç ve kanatlara sahip “v” biçimli ok uçlarıyla birleşmektedir. Ok uçlarının sivri uca sahip olan kanatları ise, çanakların yayvan bir şekilde kıvrım yaptığı yerden çanaklara dokunmaktadır.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Genel olarak yumurta ile çanak arasının açılması, çanağın gevşek ve yayvan bir şekilde konuşlandırılması, çanak kenarlarının düz bir yapıya sahip olması ve ok ucunun kanatlarla vurgulanarak çanaklar ile bütünleşmesi, Antoninuslar

döneminden itibaren görülmektedir¹⁵⁷. Ok uçlarına ait kanatların seyrek dizili bulunan çanakların ortasından değil de daha üstten çanaklara bağlanması ve çanaklar arasında köprü işlevi görmesi de M.S. geç 2. yüzyıldan itibaren görülen bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁵⁸. Yumurta-ok dizisi genel olarak Antoninuslar dönemine tarihlenen Aspendos Tiyatrosunun scenea fronsu üzerinde bulunan yumurta-ok dizileriyle benzerlik göstermektedir. Bundan dolayı bu blok üzerinde bulunan yumurta-ok dizisi ve blok Antoninuslar dönemine ait olabilir¹⁵⁹.

II.I.5.2. II Numaralı Friz

Tanım: Tapınak alanı içerisinde yer alan “S” profilli ve bezemesiz olan friz, toprağa gömülü bir durumda olduğu için alt ve üst yüz derinlikleri ölçülemedi. Ancak bloğun 0.60 metre yüksekliğe ve 1.40 metre uzunluğa sahiptir (Kat. No: CTAF II, Lev. 17 Fig. 34). Blok astragala sahip olmayan yumurta-ok dizisi ve dış sırasından oluşmaktadır. Yumurta-ok dizisinde, düz ve kısmen bombe yaparak çıkan yüzeyinin düz olduğu anlaşılan çanak, tam bir yumurta formunda olan yumurtadan derin bir şekilde ayrılmakta ve altında bulunan taban silme ile birleşmektedir. Seyrek dizili çanaklara bağlı olan ok uçları ise bağlı olduğu silmeden çıkmakta ve altında bulunan üçgen biçimli ve kenarları sivri olan ok uçlarıyla bütünlük oluşturmaktadır.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Söz konusu yumurta ok dizisi, M. Aurelius dönemine tarihlenen Diocaesarea Tiyatrosu'nun scenae fronsuna ait arşitrav-friz blokları ve kornişler

¹⁵⁷ Can 2005, 93–95; Karaosmanoğlu 1996, 45. Bu örnekler için bkz. Perge Tiyatrosu Antoninuslar dönemine tarihlenen ilk yapım evresi (İnan-Atik-Öztürk-Alanyalı- Ateş 2000, 299–313), Aspendos Tiyatrosu (Can 2005, 93 vd. Res. 4b. 9.),

¹⁵⁸ Vandeput 1997, 143–147. Bu örnekler için bkz. Mert 2005, 245 Abb.6; Harper-Bayburtluoğlu 1968, 155–158 Plate LIII. b; İnan-Atik-Öztürk-Alanyalı- Ateş 2000, 313–320 Abb.47.48; Vandeput 1992, 116 Plate XXVI. b.

¹⁵⁹ Can 2005, 93–95 Res. 4–26.

üzerindeki yumurta-ok dizileriyle¹⁶⁰ ve Aspendos Tiyatrosu'na ait alt kat saçaklık üzerinde bulunan yumurta-ok dizisiyle¹⁶¹ tamamen benzerlik göstermektedir. Benzer örneklerin Marcus Aurelius dönemine ait olması (M.S. 161–180), söz konusu yumurta-ok dizisi ve frizin de aynı döneme ait olması gerektiğini gösteriyor olabilir.

---

¹⁶⁰ Başal 1995, 312 Res. 8–9;

¹⁶¹ Can 2005, 93–94 Res. 16.

II.I.6. Konsollu Kornişler

Tapınak alanı ve çevresinde on adet konsollu korniş bulunmaktadır. Bu bloklar üzerinde bulunan süslemelerden yola çıkılarak tarihlendirme önerileri sunulacaktır. Bu bloklar, CTAKK olarak adlandırılacak, benzer gruplar birlikte tanımlanacak ve tarihlendirme önerileri sunulacaktır.

II.I.6.1. I ve II Numaralı Konsollu Kornişler

Tanım: Konsollu kornişler içerisinde CTAKK I ve II numaralı örnekler benzer özelliklere sahiptir (Bkz. Kat. No: CTAKK I-II). Bloklar tapınağın yakın çevresinde bulunmakta ve günümüzde turizm mekânları oluşturmak için yapılan mekânlarda duvar işlevi görmektedirler. Konsollu kornişler üzerinde dış sırası yer almamaktadır. Blokların üzerinde bulunan konsolların üzerinde herhangi bir süsleme ögesi bulunmamaktadır. Volütlü konsolların etrafı yumurta-ok dizisi ile çevrili ve konsollar arasında çeşitli çiçek ve rozet süslemeleri yer almaktadır. CTAKK II numaralı bloğun konsolları arasında bulunan çiçek ve rozet süslemeleri tamamiyle tahrip olmuştur (Lev. 18 Fig. 35). CTAKK I numaralı bloğun üzerinde ise bir adet çiçek ve rozet süslemesi korunmuş durumdadır. Korniş kısmının üstü düz bırakılmış ve CTAKK I ve II numaralı bloklar da kornişlerle aynı taş üzerine işlenmiş olduğu anlaşılan simaları ise tahrip olmuştur.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Bu blokların üzerinde bulunan konsolların etrafını çevrelemiş olan yumurta-ok dizileri ve konsollar arasında bulunan çiçek ve rozet süslemeleri, blokları tarihlendirmek için kullanılacak unsurları oluşturmaktadır. CTAKK I ve CTAKK II numaralı blokların üzerinde bulunan yumurta-ok dizileri birbirlerine stilistik

olarak benzerlik göstermektedir. Konsolların etrafını çevrelemiş olan yumurta-ok dizilerinde, yumurtanın etrafını çevreleyen düz yüzeyli çanak, yumurtadan oldukça geniş bir şekilde ayrılmış, çanağın kavis yaptığı yer oldukça kalın bir şekilde verilmiş ve dışa doğru bombe yapmıştır. Yumurta ise çanaktan bağımsızdır, ucu sivri ve üçgene benzemektedir. Seyrek dizili çanakların arasında bulunan oklar ise çanaklardan oldukça uzaktırlar ve yüzeyleri ok ucunun ortasında bombe yapmaktadır (Lev. 18 Fig.35) . Bu yumurta-ok dizileri stilistik olarak Severuslar dönemine tarihlenen Nysa Tiyatrosu arşitrav-friz bloğu üzerindeki yumurta-ok dizisiyle¹⁶², Smyrna'nın Agora Portiklerine ait konsollu kornişler üzerinde bulunan yumurta-ok dizisiyle¹⁶³, geç Antoninuslar ve erken Severuslar dönemine ait Corycus Sütunlu Caddesi'ne ait konsollu kornişlerin üzerinde bulunan yumurta-ok dizileriyle tamamen benzer özellikler göstermektedirler.

CTAKK I numaralı bloğun konsolları arasında bulunan çiçek ve rozet süslemesi, oldukça büyük ve düzensizdir. Çiçeklerin yaprakları birbirlerinde oldukça derin bir şekilde ayrılmıştır. Yaprak uçları sivridir ve derin matkap kullanımı sayesinde yaprakların yüzeyleri bölünmüş bir yapıya sahiptir.

Bezeme unsurlarında genel olarak bu tarz betimleme geç Antoninuslar-erken Severuslar dönemine ait yapıların konsollu kornişlerinde görülmektedir. Konsollu kornişlerin kasetleri içerisinde bulunan bu tür çiçek ve rozet süslemeleri aşağıdaki örneklerle benzerlik göstermektedir: Erken Severuslar dönemine tarihlenen Corycus Takı'na ait konsollu kornişlerin kasetleri içerisinde bulunan rozet ve çiçek bezemeleriyle, M.S. 180–200 yıllarına ait olan Nysa Tiyatrosu konsollu kornişlerin kasetleri içerisinde bulunan rozet ve çiçek bezemeleriyle¹⁶⁴, M.S. 178 yılına tarihlenen Smyrna Agorasının

¹⁶² Karaosmanoğlu 1996, 103 Lev. 48.b.

¹⁶³ Vandeput 1997, 35 Pl. 119.2.

¹⁶⁴ Kadıoğlu 2002, 221–227 Abb. 158–179.

Porticosuna ait konsollu kornişlerin kasetleri içerisinde bulunan rozet ve çiçek bezemeleriyle¹⁶⁵, M.S. 2. yüzyılın sonlarına ait olan Limyra Tiyatrosunun konsollu kornişlerin kasetleri içerisinde bulunan çiçek ve rozet bezemeleriyle¹⁶⁶, geç Antoninler-erken Severuslar dönemine tarihlenen Aphrodisias Tetrasyonu'nun konsollu kornişlerin kasetleri içerisinde bulunan çiçek ve rozet bezemeleriyle¹⁶⁷. Ayrıca Doğu Cilicia Tracheia'da bulunan M.S. 2. yüzyılın sonu ve 3. yüzyılın başına tarihlenen Imbriogon Kome'deki Tapınak Mezarların konsollu kornişleri üzerinde bulunan çiçek ve rozet süslemeleriyle de stilistik olarak benzerlik göstermektedir.

Bu durumda CTAKK I ve II numaralı blokların, yumurta-ok ve çiçek ve rozet süslemelerinden yola çıkıldığında Severuslar dönemine ait olabilecekleri görülmektedir

II.I.6.2. III ve IV Numaralı Konsollu Kornişler

Tanım: Corycus Tapınak alanı ve çevresinde bulunan konsollu kornişler içerisindeki CTAKK III (Kat. No: CTAKK III, Lev. 18 Fig. 36) ve IV (Kat. No: CTAKK IV, Lev. 18 Fig. 37) numaralı bloklar birbirleriyle benzer özellikler göstermektedirler. CTAKK III ve IV numaralı bloklar tapınak alanı içerisinde ve toprağa gömülü bir şekilde bulunmaktadır. Sadece konsol ve konsollar arasında bulunan çiçek ve rozet süslemeleri görülmektedir. CTAKK III ve IV numaralı örneklerde konsollar oldukça tahrip olmuşlardır ve bundan dolayı üzerinde herhangi bir bezeme unsuru görülmemektedir. Konsolların etrafında ise herhangi bir bezeme unsuru bulunmamaktadır. CTAKK III ve IV numaralı bloklar üzerindeki konsolların arasında bulunan çiçek ve rozet süslemeleri oldukça tahrip

¹⁶⁵ Vandeput 1997, 35 Pl. 191.1.

¹⁶⁶ Dinstl 1987, 187-197.

¹⁶⁷ Vandeput 1997, 141; Outschar 1996, 224 Abb. 16.a, 17.

olmalarından tanımlanamamaktadır; ancak bu süslemelerin büyük bir yapıya ait oldukları anlaşılmaktadır.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Söz konusu blokları tarihlendirmeye yarayacak süslemeler, kasetler içerisinde bulunan rozet süslemeleridir. CTAKK III ve IV numaralı blokların üzerinde bulunan konsolların çevresinde herhangi bir bezeme ögesi bulunmaması bakımından M.S. 2. yüzyılın sonu ve 3. yüzyılın başına tarihlenen Corycus Takı üzerinde bulunan konsollu kornişler ile karşılaştırılabilmektedirler. CTAKK III ve IV numaralı bloklar üzerinde bulunan rozetlerin büyük ve kaba bir yapıda olmaları ve yaprakların parçalı bir yapıya sahip olmaları, bunların Corycus Takı ve Cilicia Bölgesi'nde bulunan ve M.S. 2. yüzyılın sonlarına ve 3. yüzyılın başına tarihlenen Imbriogon Kome'de bulunan Tapınak Mezarlarının, Tyro kentinde bulunan ve Severuslar dönemine tarihlenen Hamam yapısının¹⁶⁸, Byblos'da bulunan ve Severuslar dönemine ait Castellumun¹⁶⁹, Caesarea'daki Severuslar dönemine ait Tiyatronun¹⁷⁰ ve Gabala'daki Severuslar dönemine ait tiyatronun konsollu kornişlerin¹⁷¹ üzerinde bulunan rozet süslemeleriyle karşılaştırılmaları mümkün olmaktadır. Bu durumda CTAKK III ve IV numaralı bloklar üzerinde bulunan konsolların ve çevresinin süslemesiz olması ve konsollar arasında bulunan süslemelerin büyük ve kaba bir yapıda olmaları bakımından Severuslar dönemine tarihlenen yapılara ait örneklerle benzerlik göstermelerinden dolayı muhtemelen bu bloklarda Severuslar dönemi içerisine aittirler.

¹⁶⁸ Pensabene 1997, 288 Fig. 5–7.

¹⁶⁹ Pensabene 1997, 314–316 Fig. 47.

¹⁷⁰ Pensabene 1997, 346 Fig. 81–82.

¹⁷¹ Pensabene 1997, 380 Fig. 134–135.

II.I.6.3. V Numaralı Konsollu Korniş

Tanım: CTAKK V numaralı blok CAF II ve III numaralı blokların yanında yer almaktadır. Corycus da bulunan diğer örneklerde olduğu gibi üzerinde dış sırası bulunmamaktadır. Konsollar volüt şeklinde ve üzerinde oldukça tahrip olduğundan dolayı tanımlanamayan akanthus yaprakları ve palmet süslemeleri bulunmaktadır. Konsolların etrafı yumurta-ok dizisi ile çevrilidir; ancak bu bezemeler tanımlanamamaktadır. Konsollar arasında kalan kısımda ise üç adet rozet süslemesi yer almaktadır. Kornişin üstü düz bırakılmıştır ve simaya geçişte astragal bezemesi bulunmaktadır. Ancak sima tahrip olmuştur ve bloğun üst yüzünde su oluşunun olduğu görülmektedir(Kat. No: CTAKK V, Lev. 19 Fig. 38).

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Blok üzerinde yer alan yumurta-ok dizisi ve konsollar arasında bulunan üç adet rozet süslemesi, bu bloğu tarihlendirmek için kullanılacak ana unsuru oluşturmaktadır.

Yumurta-ok dizisi tahrip olmakla beraber yumurta ile çanağın birbirleriyle bütünlük arz ettiği görülmektedir. Çanak ile yumurtanın arası derin ve geniş bir şekilde açık değildir. Yumurtanın ucu sivridir ve çanaklar yumurtaları tamamen kaplamaktadır. Çanaklar arasında bulunan ok uçları ise çanaktan uzaklaşmış ve düz ve geniş bir şekilde verilmiştir. CTAKK V numaralı blok üzerinde bulunan bu yumurta-ok dizisi stilistik olarak yazıtından dolayı Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine tarihlenen Diocaesarea Tiyatrosunun scaenae fronsu ve geç Antoninuslar ve erken Severuslar dönemine tarihlenen Nysa Tiyatrosu konsollu kornişleri üzerinde bulunan yumurta-ok dizileriyle benzerlik göstermektedir¹⁷².

---

¹⁷² Kadıoğlu 2001, 335 Abb. Abb. 163.

Konsollar arasında bulunan rozetler ortada bulunan yuvarlak filiz, filizi yapraklardan ayıran yuvarlak alan ve dört adet kalp biçimli yapraktan oluşmaktadır. Yapraklar, üzerine bezenmiş olan alandan oldukça yükselmiş durumdadır. Kalp biçimli yapraklara sahip rozetler, Augustus dönemine ait birçok yapı üzerinde görülmektedir. Bu örneklerde yapraklar, ortada bulunan yuvarlak ve rozet biçimli filizden daha alçak ve bezenmiş olduğu zemin üzerinde yüksek kabartma şeklinde değil, ya tamamen alçak kabartma şeklinde ya da zeminin içine gömülmüş bir şekilde verilmişlerdir. Bu örneklerde ayrıca kalp biçimli yaprakların çevresi insize olarak detaylandırılmışlardır¹⁷³. M.S. 2. yüzyıl ve Severuslar dönemi içerisinde rozet süslemelerinde de yaprakların kalp biçiminde oldukları görülmektedir. Xsanthos Letoon'da bulunan ve Hadrianus dönemi içerisine tarihlenen Nyphaeumun konsollu kornişlerde, Corycus antik kentinde Kara kalesi içerisinde bulunan geç döneme ait duvarın üzerine devşirme olarak kullanılmış olan Severuslar Dönemine ait konsollu kornişlerde, M.S. 2. yüzyılın sonu ve 3. yüzyılın başına ait olan Imbriogon Kome'deki Tapınak Mezarlarda bulunan konsollu kornişlerde ve Diocaesarea'da Zeus Tapınağı'nın temenos alanı içerisinde bulunan ve muhtemelen M.S. 2. yüzyılın sonlarına ait olan konsollu kornişler üzerinde kalp biçimli yapraklara sahip rozetler görülmektedir. Bu örneklerde erken örneklere nazaran Letoon örneğinde olduğu gibi yapraklar basit, sadece kalp biçimli ve zeminden oldukça yükselmiş durumdadırlar. Yapraklar ortada bulunan filizden değil bilakis etrafını çevreleyen halka biçimindeki yuvarlak alandan başlamaktadır ve yapraklar içerisinde herhangi bir detaylandırılma söz konusu değildir¹⁷⁴. CTAKK V numaralı örneğin kalp biçimli yapraklara sahip rozetleri, yaprakların filizin etrafını çevreleyen halka biçimli yuvarlak alandan çıkması bakımından

---

¹⁷³ Köster 2004, 10.16. Taf. 6.7.31.

¹⁷⁴ Köster 2004, 118 Taf. 137.1.

M.S. 2. yüzyılın sonuna ve M.S. 3. yüzyılın başına ait olan Imbriogon Kome'deki Tapınak Mezarların konsollu kornişleri üzerinde bulunan süslemeler ile benzerlik göstermektedir.

Bu durumda CTAKK V numaralı bloğun yumurta-ok dizisinin benzer örneklerinin Marcus Aurelius döneminden itibaren başlayarak erken Severuslar dönemine kadar tarihlenmesi; konsollar arasında bulunan kalp biçimli dört yapraktan oluşan rozetlerin benzer örneklerinin ise Hadrianus döneminden itibaren M.S. 3. yüzyılın başına tarihlenmeleri, CTAKK V numaralı bloğun muhtemelen M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ait olduğunu göstermektedir.

II.I.6.4. VI Numaralı Konsollu Korniş

Tanım: Corycus Tapınak alanı içerisinde bulunan CTAKK VI numaralı blok, CAF I ve CAF V nolu blokların arasında bulunmaktadır. Bu blok üzerinde de dış sırası yer almamaktadır. Volütlü konsollar üzerinde CTAKK V numaralı örnekte olduğu gibi palmet süslemeleri bulunmaktadır. Ancak palmetler tahrip olmuşlardır ve yaprakların birbirleriyle olan ilişkileri anlaşılamamaktadır. Konsolların etrafını yumurta dizileri çevrelemektedir ve konsollar arasında rozet süslemeleri bulunmaktadır. Kornişin üstü düz bırakılmış ve sima ile korniş arasında bulunan astragal süslemesi tahrip olmuştur. Sima kısmı da tahrip durumdadır (Kat. No: CTAKK VI, Lev. 19 Fig. 39).

Benzer Örnekler ve Tarihleme:

Konsolların etrafını çevreleyen yumurta-ok dizisi, üzerindeki silmeden çıkmaktadır. Yumurta alta doğru daralmakta ve çanakta geniş olmayan bir şekilde ayrılmaktadır. Etrafını çevreleyen çanak ise silmeden düz bir şekilde inmekte, yumurta ile bir bütünlük arz ederek yumurtanın etrafını çevrelemektedir. Çanaklar arasında bulunan ok

uçları çok kötü tahrip olduklarından dolayı tanımlama yapılamamaktadır. Yumurta-ok dizisi stilistik olarak Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine tarihlenen Diocaesarea Tiyatrosu'na ait konsollu kornişlerin ve CTAKK VI numaralı bloğun üzerinde bulunan yumurta-ok dizileri ile benzerlik göstermektedir¹⁷⁵.

Konsollar üzerinde bulunan açık palmetlerde, palmet yapraklarının birbirleri ile olan ilişkileri korunmadığı için tanımlama yapmak mümkün değildir. Ancak palmet süslemesi, Cilicia Tracheia Bölgesi'nde bulunan ve M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı ve 3. yüzyılın başlarına tarihlenen Tapınak Mezarların ve Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine tarihlenen Diocaesarea Tiyatrosu konsollu kornişlerinin konsolları üzerinde yoğun olarak görülmektedir.

Konsollar arasında ise dört yapraklı basit rozetler yer almaktadır. Basit olarak nitelendirilen rozetler Küçük Asia konsollu kornişleri üzerinde Hadrianus dönemine tarihlenen Perge Plancia Magna Takı, Miletos Delphinion, Miletos kentinin kuzey doğusunda büyük kilisenin yanında bulunan konsollu kornişleri ve geç Hadrianus dönemine tarihlenen Perge 3 numaralı Nymphaeum (Anıtsal Çeşme F3) yapısının konsollu kornişleri üzerinde görülmektedir¹⁷⁶. Cilicia Tracheia'da ise basit dört yapraklı rozetler genel olarak M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı ve 3. yüzyılın başına tarihlenen Tapınak Mezarlar ve Diocaesarea Tiyatrosunun Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine tarihlenen scaenae fronsunun konsollu kornişleri üzerinde görülmektedir¹⁷⁷.

CTAKK VI numaralı blok üzerinde bulunan yumurta-ok dizileri M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına tarihlenen CTAKK V numaralı bloğun yumurta-ok dizileriyle; konsollar arasında bulunan basit dört yapraklı rozetler ise geç Hadrianus dönemine

¹⁷⁵ Başal 1995, 312.

¹⁷⁶ Köster 2004, 135 Taf. 100.4., Taf. 133.3, Taf. 122.1-3; Mansel 1975(a), 91 Abb. 54; Mansel 1975 (b), 371-372

¹⁷⁷ Başal 1995, 312.

tarihlenen Perge 3 numaralı Nymphaeum'un (Anıtsal Çeşme F3), Miletos Delphinion, Diocaesarea Tiyatrosunun Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine tarihlene scaenae fronsunun ve M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı ve 3. yüzyılın başına tarihlendirilen Tapınak Mezarların konsollu kornişleri üzerinde bulunan basit dört yapraklı rozetleri ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca CTAKK VI numaralı bloğun M.S. 2. yüzyılın 2.yarisına tarihlenen CTAKK V numaralı blok ile aynı ölçülere sahip olmaları, CTAKK VI numaralı bloğun Hadrianus döneminden itibaren M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına kadar olan bir zaman aralığı içerisinde ait olabileceğini göstermektedir.

II.I.6.5. VII ve VIII Numaralı Konsollu Kornişler

Tanım: CTAKK VII ve VIII numaralı bloklar tapınak alanı içerisinde yer almaktadırlar. CTAKK VII numaralı blok CTAKK III ve IV numaralı blokların arkasında yer almaktadır. Bloğun üst yüzü toprağa gömülü bir şekilde bulunmakta ve sadece kaset içerisindeki bir adet süsleme ve konsolların etrafını çevreleyen yumurta-ok dizisi korunmuş durumdadır. Bloğun büyük bir kısmı tahrip görmüş durumdadır (Kat. No: CTAKK VII, Lev. 19 Fig. 40). CTAKK VIII numaralı blok ise tapınağın güney batısında bulunan kaidelerin hemen arkasında yer almaktadır. Bu blok, CTAKK VII numaralı blokta olduğu gibi üst yüzü toprağa gömülü bir şekilde bulunmaktadır. Bir adet konsol ile kaset içerisinde bulunan süsleme ve konsolun etrafını çevreleyen yumurta-ok dizisi korunmuş durumdadır. Bloğun konsolları volütlüdür; ancak üzerinde herhangi bir süsleme ögesi bulunmamaktadır (Kat. No: CTAKK VIII, Lev. 19 Fig. 41).

Benzer Örnekler ve Tarihleme: CTAKK VII ve VIII numaralı blokların konsollarının etrafını çevreleyen yumurta-ok dizileri birbirleriyle benzerlik göstermektedir (Lev. 20 Fig.

42–43) Yumurta-ok dizilerinde yumurta, yumurta formundan çıkarak bir üçgen görünümü kazanmıştır ve yumurtanın ucu sivridir. Yumurtanın etrafını çevreleyen çanak ise oldukça derin ve geniş bir şekilde yumurtanın etrafını çevrelemektedir. Seyrek dizili çanaklar arasında bulunan oklar ise çanaklardan oldukça bağımsızdır ve uçları kalp biçimindedir. Bu, her iki konsollu kornişe ait konsolların etrafını çevreleyen yumurta-ok dizisi stilistik olarak tamamen M.S. 2. yüzyılın sonu ve M.S. 3. yüzyılın başına tarihlenen Corycus Takı'nın frizleri üzerinde bulunan yumurta-ok dizisiyle, Perge'de bulunan ve M.S. 198 yılına tarihlenen 2 Numaralı Nymphaeumun (Severus Çeşmesi F2) konsollu kornişleri üzerinde bulunan yumurta-ok dizisiyle¹⁷⁸ ve M.S. 3. yüzyıla tarihlendirilen Side Nymphaeum'un arşitrav friz bloğu üzerinde bulunan yumurta-ok dizisiyle benzerlik göstermektedir¹⁷⁹.

CTAKK VII numaralı bloğun kaset kısmı içerisinde bulunan ve ortasında mızrak bulunan kalkan betimlemesini tarihlendirmek mümkün değildir (Lev. 20 Fig. 42). CTAKK VIII numaralı bloğun kaseti içerisinde bulunan kalp biçimli yapraklara sahip rozetler, CTAKK V numaralı blok üzerinde bulunan kalp yapraklı rozetlerden farklı olarak ortada bulunan filizin etrafında bir yuvarlak alan bırakmamakta ve kalp biçimli yaprakların sivri olan uçları ortada bulunan filizden çıkmaktadır (Lev. 20 Fig. 43). Bu rozetler M.S. 2. yüzyılın sonu ve M.S. 3. yüzyılın başına tarihlenen Imbriogon Kome'de bulunan Tapınak Mezarların konsollu kornişlerin ve Corycus Kara Kalesi içerisinde bulunan geç döneme ait duvarlar üzerinde devşirme olarak kullanılmış olan Severuslar dönemine ait konsollu kornişlerin üzerinde bulunan kasetler içerisinde yer alan kalp biçimli yapraklara sahip rozetlerle tamamen benzerlik göstermektedir. Bu durumda CTAKK VII ve VIII numaralı blokların üzerinde bulunan yumurta-ok dizileri ve CTAKK VIII numaralı bloğun kaseti

¹⁷⁸ Vandeput 1997, 35 Pl. 110.1.

¹⁷⁹ Vandeput 1997, 40 117.2.

içerisinde bulunan rozet süslemesi stilistik olarak incelendiğinde Severuslar döneminin stil özellikleri görülmektedir. Bundan dolayı her iki blok da Severuslar dönemi içerisine ait olabilir.

II.I.6.6. IX Numaralı Konsollu Kornişler

Tanım: CTAACK IX numaralı blok, tapınak alanı içerisinde ve toprağa yarı gömülü bir biçimde yer almaktadır (Kat. No: CTAKK IX, Lev. 20 Fig. 44). Blok üzerinde dış sırası bulunmamaktadır. Bir adet volütlü konsol görünmekte ve üzerinde süsleme bulunmamakla beraber iki adet kanal yer almaktadır. Konsolların etrafını yumurta-ok dizisi çevrelemekte ve görülebilen tek kaset içerisinde ise bir adet “pilos” olarak adlandırılan üçgen formlu Dioskur başlığı yer almaktadır. Bloğun korniş alınlığı ve siması görünmemektedir.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: CTAKK IX numaralı blok üzerindeki kaset içerisinde bulunan Dioskur başlığı, Olba Bölgesi’nde Hellenistik dönemden itibaren sur ve kule yapıları üzerinde yoğun bir şekilde görülmektedir (Lev. 20 Fig. 44). Bölgedeki Dioskur kültürünün varlığını göstermesi açısından önemli olan bu başlıklar, Roma Dönemi mezarları üzerinde de görülmektedir¹⁸⁰. Başlıkları zamansal olarak stilistik açıdan birbirinden ayırmak mümkün değildir. Bloğu tarihlendirmeye yardımcı olacak sadece konsolların etrafını çevreleyen yumurta-ok dizisidir¹⁸¹. Yumurta normal biçiminden oldukça uzaklaşmış ve bir üçgene benzemiştir. Yumurtanın etrafında yer alan çanaklar ise yumurtadan derin ve geniş bir şekilde ayrılmakla beraber üzerinde bulunan silmeden geniş bir şekilde çıkmakta ve sivri olan yumurta ucunun altında yumurtayı çevrelemektedir.

¹⁸⁰ Durukan 2006(b), 68.

¹⁸¹ Bloğun üzerinde bulunan yumurta-ok dizisi bu bloğun tarihlendirilmesi açısından hiç kuşkusuz önemlidir. Ancak tarihlendirme kriteri olarak sadece yumurta-ok dizisinin kullanılması kendi içerisinde sorunları da barındırmaktadır. Bundan dolayı bu blok için yapılan tarih önerisine kuşkuyla bakılabilir.

Seyrek dizili bulunan çanaklar arasında ok uçları yer almaktadır. Bunlar anaktan ayrılmış ve düz ve geniş bir şekile sahiptirler. Yumurta-ok dizisi stilistik olarak geç Antoninuslar-erken Severuslar (M.S. 180–200) dönemi içerisine tarihlendirilen Nysa Tiyatrosu'nun konsollu kornişlerinin konsolları etrafını çevreleyen yumurta-ok dizileriyle tamamen benzerlik gstermektedir¹⁸².

Bu durumda CTAKK IX numaralı blok, tek tarihlendirme kriteri olan geç Antoninuslar ve erken Severuslar dönemine tarihlenen yumurta-ok dizisinden dolayı M.S. 2. yüzyılın sonu ve M.S. 3. yüzyılın başına ait olabilir.

---

¹⁸² Kadıoğlu 2001, 336 Abb. 164–165.

II.2. Tapınak Alanı ve Çevresinde Bulunan Mimari Bezemelerin Işığında Corycus Tapınağı'nın Tarihlendirme ve Rekonstrüksiyon Önerileri

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle yapının planı incelenecektir. Kentte yapılan yüzey araştırmaları sonucunda saptanmış olan bloklardan yola çıkarak yapının nasıl bir üst yapıya sahip olduğu tartışılacak ve yapının bir rekonstrüksiyonu yapılmaya çalışılacaktır. Son olarak ise yapı için bir tarih önerisinde bulunulacaktır.

Bu çalışmada önerilen sonuçlar ve ortaya konulan sorular, kentte yapılan yüzey araştırmaları sonucunda ulaşılan verilerin değerlendirilmesinin sonucudur. Kentte ileriki bir zaman içerisinde gerçekleştirilecek olası kazılar sonucunda bu sonuçların değişmesi olasıdır.

II.2.1. Yapının Araştırma Tarihi

Corycus antik kentinde 19. yüzyılda bazı araştırmacılar tarafından çalışmalar yapılmıştır. Bu araştırmalarda daha çok kentin geç dönem yapıları ve yazıtları incelenmiştir. 19. yüzyılın sonlarında bölgeye gelerek araştırmalar yapan Heberdey ve Wilhelm, kentte iki adet tapınağın varlığından bahsetmektedirler. Ayrıca daha önce bulunmuş olan ve gezginler tarafından görülmüş olan Hera biçimli Julia Domnia heykeli Heberdey ve Wilhelm tarafından görülmemiş ve bugünde yapılan araştırmalar sonucunda izlerine rastlanılmamıştır¹⁸³. Herzfeld ve Guyer ise, 20. yüzyılın başlarında yapmış oldukları yayında, kentte Kara Kalesinin doğusunda bir tapınağın varlığından söz

¹⁸³ Heberdey-Wilhelm 1896, 67. Ayrıca bunun için bkz. Vermule 1968, 326.

etmektedirler; ancak bunun dışında bilgi vermemektedirler¹⁸⁴. Corycus antik kentinde bulunan tapınakla ilgili en ayrıntılı çalışmayı, doktora çalışması kapsamında Söğüt yapmıştır. Yapılan çalışma içerisinde tapınak yaklaşık 43.30(?) x 22.40 (?) metre ölçülerinde, 8 x 15 sütun sırasına sahip pseudodipteros planlı bir tapınak olarak yorumlanmıştır ve yapı Korinth başlıklarından yola çıkarak M.S. 2. yüzyılın sonu ve 3. yüzyılın başına tarihlendirilmiştir. 2004 yılından itibaren Prof. Dr. Serra Durugönül başkanlığında kentte gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında, tapınak üzerinde kısmen durulmuş ve yapı için 10 x 16 sütun sayılı bir peristasis önerilmiştir¹⁸⁵.

II.2.2. Yapının Topografik Konumu ve Korunma Durumu

Tapınak kent içerisinde bulunan polygonal duvarın batısında, Kara Kalesinin kuzeydoğusunda güneybatı-kuzeydoğu yönünde inşa edilmiştir (Lev. 4 Fig. 1). Yapı deniz kıyısında bulunduğundan, bulunduğu alan ve çevresi günümüzde turizm amaçlı kullanılmaktadır. Bundan dolayı yapının korunma durumu oldukça kötüdür. Sadece güneybatı yönde bazı sütun kaideleri ve güney uzun kenarda ise bazı sütunlar korunmuş durumdadır. Diğer yapı elemanları ise yapının etrafına dağılmış ve yapıya ait üst yapı elemanlarının birçoğu ise yapılan yüzey araştırmalarında bulunamamıştır. Kentte geç döneme ait mimari yapılar ve sonrasında gerçekleştirilmiş olan müdahaleler nedeniyle, yapının etrafında başka yapılara ait olduğu anlaşılan birçok süslemeli blok da yer almaktadır. Ayrıca yapının içerisinden bir tali yol açılmış olduğundan ve yapının kuzey kenarından tarım amaçlı sulama kanalı geçtiğinden dolayı yapının kuzeydoğu kısa ve kuzey uzun kenarı ile cella duvarı tamamen tahrip olmuştur.

¹⁸⁴ Herzfeld-Guyer 1930, 176.

¹⁸⁵ Durugönül-Durukan-Mietke 2006, 21–22; Kaplan 2006, 91.

Yapının içerisinde ise kesme blok taşlarla yapılmış olduğu anlaşılan, birbirine paralel duran tek sıra blok taşlardan oluşan iki duvar sırası yer almaktadır. Güneyde yer alan yapılanmanın profilli bloklarla, kuzeyde bulunan yapılanmanın ise harçlı bir alt yapıya sahip olmalarından dolayı sonraki bir geç dönemde yapıldıkları anlaşılmaktadır (Lev. 4 ve 21 Fig. 1 ve 45).

II.2.3. Yapı Tanımlaması ve Plan Rekonstrüksiyonu

Bu bölümde yapının planı detaylı bir şekilde incelenmeye çalışılacaktır. Ancak bu bağlamda baştan şu nokta vurgulanmalıdır ki, Corycus kentinde bulunan tapınağın korunma durumundan dolayı önerilecek planlar açısından, yapının planına gerek Yunan gerekse Roma mimarisinde kesin çizgileriyle uyan bir paralel örnek bulmak mümkün değildir.

Tapınağın güney uzun kenarında 11 adet sütun in situ olarak tespit edilmiştir. Sütunların merkezden merkeze uzaklığı yaklaşık 3.10 metredir (Lev. 22 Fig. 47).

Güneybatı kenarda kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu beş adet Attik tipte sütun kaidesi bulunmaktadır. Kaideler sütun alt tamburlarıyla birlikte çalışılmıştır. Güney kısımda bulunan 1. ve 2. kaideler arasındaki merkezden merkeze uzaklık yaklaşık 2.80 metredir (Lev. 22 Fig. 47). Korunmuş durumda olan 2. ve 3. kaidelerin arasındaki merkezden merkeze uzaklık ise yaklaşık 5.60 metredir. 3. ve 4. kaideler arasındaki merkezden uzaklık ise yaklaşık 5.55 metredir. Kuzey güney doğrultulu olan kaidelerden kuzeyde yer alan 4. ve 5. kaideler, yaklaşık 1.00 x 1.15 metre boyutlarına sahip taş bloklar üzerinde durmaktadırlar ve bu kaideler arası merkezden merkeze uzaklık yaklaşık 5.60 metredir.

Bunun yanı sıra 4. ve 5. kaidelerin arasında, yine aynı ölçülere sahip bir adet blok daha bulunmaktadır; ancak bunun üzerindeki kaide korunmamıştır (Lev. 5 Fig. 2). 1. 2. ve 3. kaidelerin oturmuş olduğu düzlem görülmemektedir (Lev. 6 Fig. 4). Bu durumda korunmuş durumda olan kaideler arasındaki merkez uzaklıktan yola çıkıldığında 2. ve 3, 3. ve 4., 4. ve 5. kaidelerin arasında birer sütunun daha olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca güney uzun yöndeki sütunların hizasına, güney köşede bir sütun daha yerleştirilmesi gerekmektedir (Lev. 22 Fig. 47). Ancak 2.80 metre merkez uzaklığına sahip bu kaidelerin güneyine bir sütun daha yerleştirildiğinde, bu sütunun güney uzun yöndeki sütunlarla aynı aks üzerine denk gelmediği görülmektedir ve yerleştirilen sütun ile güney uzun kenarın aksına gelmesi gereken sütun arasında 0.83 metrelik bir mesafe ortaya çıkmaktadır (Lev. 22 Fig. 47). Ayrıca güney batı kenarda yer alan sütunlar ile güney uzun kenarda yer alan sütunların doksan derecelik bir açı göstermediği görülmektedir (Lev. 22 Fig. 47)¹⁸⁶.

Güneybatı kenar da yer alan kaidelerin durumu, iki problemi ortaya koymaktadır.

1. Güney uzun kenarın aksına denk gelecek sütun ile 2.80 metre merkez uzaklığına sahip diğer kaideler arasındaki 0.83 metrelik uyumsuzluk.
2. Bu kaidelerin güney uzun kenarda bulunan in situ durumundaki sütunlarla doksan derecelik bir açı oluşturmaması.

Bu problemler incelendiğinde tapınağın planı için iki farklı öneride bulunmak gerektiği ortaya çıkmaktadır.

---

¹⁸⁶ Güneybatı kenarda bulunan bu kaideler, tapınağın in situ duran sütunları ile 85 derecelik bir açı oluşturmaktadır (Bkz. Levha 22 Fig. 47).

Eğer bu kaidelerin in situ yerlerinden insan etkisi veya doğal sebeplerden dolayı (yağmur vb.) kaydığını kabul edersek, güneyde yer alan in situ durumdaki sütunlarla arasındaki doksan derecelik açı problemi çözülmüş olabilir. Ancak bu durumda güney uzun kenarın aksına kısa kenarda gelecek olan sütun ile güneybatı kenarda yer alan 2.80 metre merkez uzaklıklarına sahip diğer kaideler arasındaki 0.83 metrelik mesafe problemi çözüm beklemektedir. Güneybatı kenarda yer alan ilk ve ikinci sütunların merkez uzaklıklarının, diğer kaidelerin 2.80 metre ölçülerindeki merkez uzaklıklarından fazla olduğunu istisnai bir durum olarak kabul edersek, kısa kenarda bulunan ilk ve ikinci sütunların merkez uzaklıkların yaklaşık 3.63 metre kabul etmek gerekmektedir (Lev. 23 Fig. 48)¹⁸⁷ .

Bu durumda güneybatı kenarda yer alan bu kaidelerin insan etkisi ve doğal oluşumlardan dolayı hareket ettiğini ve kısa kenarın ilk ve ikinci sütunlarının merkez uzaklıklarının diğer merkez uzaklıklarından farklı ölçülere sahip olduğunu kabul edersek, burada yer alan kaidelerin tapınağın kısa kenar peristasisini oluşturduğunu önerebiliriz ve tapınak için önereceğimiz ilk planın kurgusunu yapabiliriz.

Tapınağın güney uzun kenarında on bir adet sütun yerlerinde tespit edilmiştir ve bunlar 3.10 metre merkez uzaklığına sahiptir. Bu durumda eğer güney batı kısa kenarda yer alan sütunları yaklaşık in situ yerlerinde kabul edersek, tapınağın uzun kenarında, iki sütun arasındaki merkez uzaklıktan yola çıkıldığında, 16 adet sütun olması gerektiği anlaşılmaktadır (Lev. 23 Fig. 48).

---

¹⁸⁷ Tapınak mimarisinde tapınağın kısa kenarında bulunan peristasis sütunlarının, ortada bulunan sütunları arasındaki merkez uzaklık, diğer sütunlar arasındaki merkez uzaklıklarının ölçülerinden farklı olabilir. Ancak kısa kenarda yer alan diğer sütunların merkez uzaklığı aynı ölçülere sahiptir. Bu durumda Corycus'da bulunan tapınağın kısa kenarının yapılanmasını düşünürken arkeoloji biliminde olabilecek istisnai durumları da göz ardı etmemek gerekmektedir. Bu bağlamda Corycus Tapınağının belki de kısa kenarını oluşturan bu kaideler de istisnai özellikler gösteriyor olabilir.

Kısa kenarda ise beş adet Attik tipte sütun kaidesi, kısmen in situ yerlerinde tespit edilmiştir. Bunların arasında kaidenin oturmuş olduğu bir adet blok daha görülmektedir. Ancak bunun üzerinde kaide bulunmamaktadır. Burada bir kaide yer alması gerekmektedir. Bunun yanı sıra tapınağın kısa kenarının güney kısmında bulunan 2., 3. ve 4. kaideler arasında bulunması gereken sütun kaideleri de korunmamıştır ve burada da iki sütunun yer alması gerekmektedir. Ayrıca güney yöndeki sütunların hizasına, güney köşede bir sütun daha yerleştirildiğinde tapınağın kısa kenar peristasisinin sütun sayısı toplam dokuz olmaktadır (Lev. 23 Fig. 48). Tapınak mimarisinde kısa kenarında tek sayılı sütun bulunan yapılar erken döneme ait tapınaklarda görülmektedir. Bunun dışında tapınak mimarisinde kısa kenar peristasisinde çift sayılı peristasis sütun sırası yer almaktadır¹⁸⁸. Bu durumda Corycus Tapınağı'nın kısa kenarının peristasisi en az on sütunlu olmalıdır ve kuzey köşede yer alan dokuzuncu ve onuncu sütunlar arasındaki merkez uzaklıkları, birinci ve ikinci sütunların 3.63 metre olan merkez uzaklıklarıyla aynı ölçülere sahip olabilir (Lev. 23 Fig. 48). Sonuç olarak tapınağın güney batı kısa kenarına kuzey yönden bir sütun daha eklenmelidir. Eğer bu önerilerimiz kabul edilirse tapınak 10 x 16 sütunlu bir peristasis sahne olabilir (Lev. 23 Fig. 48).

Bu sonuçlar doğrultusunda tapınak planı için yapacağımız ilk öneri kapsamında ünük bir yapı karşımıza çıkmaktadır. Yapının 10 x 16 sütunlu bir peristasis yapısına sahip olduğunu kabul edersek, tapınağın yaklaşık 46.64 x 27.38 metre stylobat

¹⁸⁸ Antik Yunan ve Roma Tapınak Mimarisinde kısa kenarda yer alan sütun sayısı her zaman için çift rakamlı sayılardan oluşmaktadır. Tapınak mimarisinin tasarımı bakışına dayandığı için yapılar, orantılar dâhilinde inşa edilmişlerdir. Tapınak kısa kenarında bulunan sütunların tek sayıda olması bu orantısal bakışımı bozduğundan dolayı tapınak mimarisinde sadece arkaik dönemde iki yapıda tercih edilmişlerdir. Bu yapılar ise Güney İtalya ve Sicilya'da bulunan Yunan koloni kentlerinde yer almaktadır. Güney İtalya'da yer alan ve Paestum kentinde bulunan M.Ö 6. yüzyılın ortalarına tarihlenen Hera (I) Tapınağı 9 x 18 sütun sayısına sahiptir (Gruben 1986, 243–251). Ayrıca Sicilya'da bulunan koloni kenti Akragas'da yer alan Tapınak B ise 7 x 14 sütun sayısına sahiptir (Gruben 1986, 305–310). Bu erken dönem tapınakları dışında Yunan ana karasında, Küçük Asia ve diğer merkezlerde bulunan Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem ve Roma Dönemi Tapınakları içerisinde ön kısa kenarında tek sayı ile yapılmış olan bir tapınak bulunmamaktadır (Aran 1971, 155–164).

ölçülerine sahip olduğu görülmektedir. Bu stylobat ölçüsü pseudodipteros planlı tapınakların ölçüleri ile örtüşürken¹⁸⁹ yapıyı çevreleyen 10 x 16 sütun sayısı, pseudodipteros planlı tapınaklar için Vitruvius tarafından uygun görülen 8 x 15 sütun sayısına uymamaktadır¹⁹⁰. Ayrıca yapının cella duvarları tamamiyle tahrip olmuştur ve kazısı yapılmadığı için sütun sırası ile duvar örgüsü arasındaki mesafe de bilinmemektedir. Ancak pseudodipteros planlı tapınakların hepsi 8 x 15 sütun sayısına sahip değildir. Seleucia Jupiter Tapınağı 8 x 14, Aphrodisias Aphrodite ve Alabanda Apollon Tapınağı 8 x 13, Lagina Hekate Tapınağı ise 8 x 11 sütun sayısına sahiptir. Bu örneklerin yanı sıra Baalbek’de bulunan erken imparatorluk dönemine tarihli Jupiter Heliopolitanus Tapınağı ise 10 x 19 sütun sayısı ile pseudodipteros planlı bir tapınaktır¹⁹¹. Ayrıca 10 x 21 sütun sayısına sahip olduğu düşünülen Tarsus Donuktaş Tapınağı, Baydur ve Seçkin tarafından peripteros planlı¹⁹²; Dinsmoor ve Held tarafından ise pseudodipteros planlı bir tapınak olarak değerlendirilmektedir¹⁹³. Ayrıca tapınak mimarisinde kısa kenar peristasisi on sütundan oluşan örnekler ya pseudodipteros ya da dipteros plana sahiptirler¹⁹⁴.

Corycus Tapınağının ikinci bir sütun sırasına sahip olmaması, kısa kenarının peristasisinin on sütundan oluşması ve stylobat ölçülerinin pseudodipteros planlı tapınakların ölçüleriyle benzerlik gösteriyor olması, söz konusu tapınağın pseudodipteros planlı bir tapınak olabileceğini göstermektedir (Lev. 23 Fig.48). Eğer bu önerimiz kabul edilirse, Corycus Tapınağı Küçük Asia’da pseudodipteros plana sahip Korinth düzenli

¹⁸⁹ Pseudodipteros planlı tapınaklardan Messa Aphrodite Tapınağı yaklaşık olarak 22,214 x 39, 974 (Şahin 2002, 69–70), Chyrsa Apollon Tapınağı yaklaşık olarak 40,27 x 22,39 (Özgünel 2001, 85), Ankara Augustus Tapınağı 42,42 x 23,60 (Krencker-Schede 1936, 14 Abb. 9) ve Seleucia Jupiter Tapınağı ise 39,20 x 21,82 metre (Topçu 1981, 50) boyutlarındadır.

¹⁹⁰ Vitruvius III, II

¹⁹¹ Freyberger-Ragette 1999, 47 Abb. 42;Robertson 1992, 222–225 Fig. 95; Pohl 2002, 20.

¹⁹² Baydur-Seçkin 2001, 32.

¹⁹³ Dinsmoor 1975, 283. W. Held tarafından yayına hazırlanan “Donuktaş Tapınağı”, IV. Uluslar arası Kilikia Arkeolojisi Sempozyumunda sunulacak ve Olba süreli yayında yayınlanacaktır.

¹⁹⁴ Dipteros planlı tapınaklar içerisinde Didyma Apollon Tapınağı kısa kenar peristasisi on sütundan oluşmaktadır.

Seleucia Jupiter ve Lagina Hekate Tapınakları dışında Korinth düzenine sahip üçüncü bir pseudodipteros planlı tapınak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Güneybatı kısa kenarda bulunan kaidelerin oluşturmuş olduğu problemden dolayı, yukarıda önerdiğimiz planın aksine başka bir plan daha önerebiliriz.

Eğer güney batı kısa kenarda kuzey-güney doğrultulu yer alan kaidelerin insan etkisi ve doğal sebeplerden dolayı kaydığını veya yer değiştirdiğini kabul etmezsek, kısa kenar ile uzun kenar arasındaki doksan derecelik açı problemi çok ciddi bir şekilde karşımızda durmaktadır. Bu durumda kısa kenarda bulunan bu kaidelerin, uzun kenarda bulunan in situ durumdaki sütunlarla dik açı göstermediği anlaşılmaktadır. Ayrıca güney batı kısa kenarda bulunan yaklaşık 2.80 metre merkez uzaklığına sahip kaideler, yapılan tamamlama sonucunda, istisnai durumu ortadan kaldırıp, köşelere gelecek sütunların da merkez uzaklıklarını 2.80 metre olarak kabul edersek, güney uzun kenarda bulunan sütunlar ile aynı aks üzerine denk gelmemektedir (Lev. 22 Fig. 47). Sonuç olarak güney batı kenarda yer alan bu kaidelerin in situ yerlerinde durmadığı ve sonraki geç bir zamanda, henüz hangi amaçla buraya yerleştirildiği bilinmemektedir, buraya konulduğu sonucu ortaya çıkmaktadır¹⁹⁵. Bu durumda bu kaidelerin tapınağa ait olup olmadığı sorusu akla gelmektedir. Sütun alt tamburuyla çalışılmış olan bu kaidelerin, sütun alt tamburlarının çapı yaklaşık 0.90 metredir. Yapının güney uzun kenarında bulunan in situ durumdaki sütunların kaide kısımları görülmemektedir. Ancak bu sütunların doğu yönde görülen en son sütunun kaidesi kısmende olsa görülmektedir (Lev. 21 Fig. 46). Bu kaidenin yalnızca üst torus ve kaideyle birlikte çalışılmış olan sütun alt tamburu görülmektedir. Sütun alt tamburunun çapı ise, güney batı kenarda bulunan ve sonraki geç

¹⁹⁵ Böyle bir durum Aphrodisias Aphrodite Tapınağı için de söz konusudur (Erim 2006, 19; Serdaroğlu 2004, Levha XLIX; Doruk 1990, 89 vd.).

bir dönemde buraya yerleştirilmiş olan 0.90 metre sütun alt çapına sahip kaideler ile benzerlik göstermektedir¹⁹⁶. Sonuç olarak bu kaideler tapınağa ait olmalıdır¹⁹⁷.

Bu durumda güney batı kısa kenarda bulunan kaidelerin, yukarıda açıklanmış bulunan sebeplerden dolayı, sonraki bir zamanda buraya taşınmış olduğunu kabul edersek, yapının güney uzun kenarında bulunan in situ durumdaki 11 sütunlu peristasisten yola çıkarak yapı için bir plan önerisi daha yapılabilir. Korunmuş durumdaki birbirine en uzak sütunların arası tamamlandığında, iki sütun arasındaki merkez uzaklıktan yola çıkıldığında, 12 adet sütun olması gerektiği anlaşılmaktadır (Lev. 24 Fig. 49)¹⁹⁸. Tapınak mimarisinde uzun kenarında 12 sütun sayısı, Cilicia Bölgesinde araştırmacılar tarafından M.Ö. 4. yüzyılın sonlarından itibaren M.Ö. 2. yüzyıl içerisine kadar farklı olarak tarihlendirilen Zeus Olbios Tapınağı'nda¹⁹⁹, Corycus'un komşu kenti Elaiussa Sebaste'de bulunan tapınakta²⁰⁰ ve ayrıca İlion Athena Tapınağı'nda görülmektedir. Bu tapınaklar 6 x 12 sütun sayısına ve peripteros plana sahiptirler²⁰¹. Uzun kenarında 12 sütun bulunan Corycus Tapınağı'nın, Olba Zeus, Elaiussa Sebaste ve İlion Athena Tapınağı'nda olduğu gibi kısa kenarında 6 sütun olabilir. Özellikle Cilicia Bölgesi'nde bulunan Olba Zeus ve Elaiussa Sebaste Tapınakları, Corycus'da bulunan bu tapınağın planması açısından öncül

¹⁹⁶ Söğüt yapmış olduğu doktora çalışması içerisinde yapının sütun kaidelerini, Attik-İon tipinde olduğunu belirtmektedir (Söğüt 1998, 100). Ancak Söğüt başka bir çalışmasında yapıya ait kaideleri Attik Tip olarak değerlendirmektedir; fakat bu çalışma içerisinde bu bilgiyi verirken göstermiş olduğu kaynak kendisinin hazırlanmış olduğu doktora tezidir (Söğüt 2005b,96).

¹⁹⁷ Yapının içerisinde doğu-batı doğrultulu birbirine paralel olarak yapılmış bulunan geç döneme ait iki yapılanma, güney batı yönünde yer alan kuzey-güney doğrultulu olarak sonraki bir geç dönemde buraya yerleştirilmiş olan kaideler ile belli bir aks uyumu içerisinde yerleştirilmişlerdir. Doğu-batı doğrultulu bu her iki yapı, güney batı yönde yer alan üçüncü kaideler ile yaklaşık aynı aks üzerine yapılmışlardır. Bu durumda kaideler ve nasıl bir işleve sahip oldukları henüz anlaşılmayan bu her iki yapılanma sonraki bir geç dönemde aynı yapılanma içerisinde planlanmış ve uygulanmış olabilir.

¹⁹⁸ Uzun kenarda yer alan sütunlar içerisinde, en batı da yer alan sütunun kendisi korunmamıştır; ancak geç dönem duvarı içerisinde kalan bu sütunun yeri belli olmaktadır (bkz. Fig. 49)

¹⁹⁹ Wannagat 1999, 355 vd. ; Herzfeld 1909, 439–440; Börker 1971, 37 vd; Boysal 1962, 8–9; Boysal 1952, 234 vd.; Söğüt 2005(c), 162.

²⁰⁰ Bu tapınak kazı ekibi tarafından M.S. 1. yüzyılın ortalarına (Baldassarri 1999, 115–128), Berns tarafından ise erken imparatorluk dönemine tarihlendirilmektedir (Berns 1998, 154).

²⁰¹ Elaiussa Sebaste için bkz. Baldassarri 1999, 118; Berns 1998, 148; Gough 1954, 55. İlion Athena Tapınağı için bkz. Hoepfner 1969, 165 vd. Pohl 2002, 204.

olmaları bakımından etkin olmuş olabilirler. Eğer bu önerimiz kabul edilirse söz konusu tapınak, 6 x 12 sütun sayısına sahip peripteros planlı bir tapınak olarak karşımıza çıkmaktadır (Lev. 24 Fig. 49)²⁰².

Eğer yapının 6 x 12 sütun sayısına sahip bir peristasisine sahip olduğunu kabul edersek ve uzun kenarın 3.10 metre olan merkez aralığını, kısa kenara ait sütunların merkez aralığı içinde uygulanmasını önerirsek, yapı yaklaşık 34.16 x 16.40 (?) metre stylobat ölçülerine sahip olabilir²⁰³.

II.2.4. Yapının Rekonstrüksiyonu

Yapının rekonstrüksiyonu kentte 2004 yılından itibaren gerçekleştirilen yüzey araştırmaları sonucu ele geçen bilgilerle oluşturulmaktadır. Bundan dolayı tapınak etrafından bulunan birçok blok göz önünde tutulmuş ve tartışılmıştır.

Tapınağın kazısı yapılmamış olduğundan nasıl bir alt yapıya sahip olduğu tam olarak anlaşılmamaktadır. Tapınak uzun kenarları, çevresindeki alandan daha yüksek bir konumda olduğu için yapının podyumlu bir alt yapıya sahip olduğu düşünülebilir; ancak bu sorunun asıl çözümü burada gerçekleştirilecek bir kazı sonucunda tam olarak anlaşılacaktır.

Tapınağa ait olduğu saptanan sütun alt tamburuyla birlikte çalışılmış olan Attik tipteki kaideler, yaklaşık 0.50–0.60 metredir (Bkz. Kat No: TK I-V). Ancak bunların

²⁰² Peripteros plana sahip tapınaklarda uzun kenarda farklı peristasis uygulamaları için bkz. Mert 2002, 193–194; Knell 1974, 448–461.

²⁰³ Corycus Tapınağı'nın önerilen yaklaşık 34.16 x 16.40 metre stylobat ölçüleri, M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına tarihlenen peripteros planlı 34.97 x 17.65 metre stylobat ölçülerine sahip Side Athena (Mansel 1978, 128) , M.S. 1. yüzyıl içerisine tarihlenen peripteros planlı 32.90 x 17.60 metre stylobat ölçülerine sahip Elaiussa Sebaste (Gough 1954, 55) ve Augustus dönemine tarihlenen peripteros planlı 32.39 x 15.13 metre stylobat ölçülerine sahip Ilion Athena Tapınaklarının (Hoepfner 1969, 165 vd.; Knell 1973, 131-133) stylobat ölçüleriyle benzerlik göstermektedir.

sadece kaide kısımları yaklaşık 0.30 metre yüksekliğe sahiptir²⁰⁴. Kaidelerin hemen üzerindeki tambur kısmının üst 0.12–0.18 metrelik bölümünde arrisler belli edilmiş; ancak fluthesler açılmamıştır. Güney batı yönde bulunan kaidelerin ve tapınağın in situ durumdaki doğuda bulunan en son kaidenin sütun alt çapları 0.90 metredir. Uzun kenarda 2.50 metre yüksekliği korunmuş durumda olan sütunların yaklaşık 2.25 metrelik bölümünde arrislerin işlenmesine rağmen fluthesler açılmamıştır ve 2.25 metrelik bölümünden sonra yaklaşık 0,25 metrelik bölümde ise fluthesler tam olarak işlenmiştir (Lev. 25 Fig. 50–51).

Attik tipi kaideler üzerinde yükselen sütunların yüksekliği, yapının duvar yapısından ve sütunlarından hiçbiri günümüze kadar ulaşamadığından, karşılaştırmalı örneklerine ve oranlarına başvurularak kurgulanması gerekmektedir²⁰⁵.

Sütun yüksekliğinin, sütun alt çapa oranında yaygın kullanılan oran 9:1'dir²⁰⁶. Bu oran esas alındığında, alt çapı 0.90 metre olan sütunun gövde yüksekliği, yaklaşık olarak 8.10 metre olarak hesaplanmaktadır. Yapının iki parçadan oluşan Korinth başlıklarının yüksekliği ise 1.10 metredir²⁰⁷. Bu durumda tapınağın sütun yüksekliği, kaide, sütun ve sütun başlığı ile birlikte yaklaşık olarak 9,50 metredir. Tapınak üst yapısına kadar olan bu ölçüler, M.S. 2. yüzyılın ortalarına tarihlenen Aizanoi Zeus Tapınağı'nın ölçüleriyle benzerlik göstermektedir²⁰⁸.

Yapının yaklaşık 9,50 metre boyutlarında olan sütunlarının üzerinde üst yapı elemanlarının bulunması gerekmektedir. Nitekim yukarıda ele alındığı gibi tapınak

²⁰⁴ Güney uzun kenarın doğusunda, en son görülen sütun alt tamburuyla birlikte çalışılmış olan kaidenin, sütun alt tamburunun yüksekliği 0.30 metredir. Bu durumda aynı yapıya ait olduğunu belirlediğimiz bu kaidelerin hepsi aynı ölçülere sahip olmalıdır.

²⁰⁵ Bu oranlar için bkz. Vitruvius Kitap III, Bölüm III.

²⁰⁶ Mert 2005, 232; Pohl 2002, 99; Baydur-Seçkin 2001, 36.

²⁰⁷ Kalathosun alt parçası 0,50, üst parçası ise 0,60 metre yüksekliğindedir.

²⁰⁸ Aizanoi Zeus Tapınağı'nda bu yükseklik 9,62 metredir (Naumann 1979, 21).

alanı içerisinde ve çevresinde birçok üst yapı elemanı bulunmaktadır. Bunlar arşitrav, arşitrav-frizler, friz ve konsollu kornişlerden oluşmaktadır.

Tapınak alanı içerisinde bulunan ve üç faskıyalı ve taç kısmından oluşan, üzerinde herhangi bir süsleme unsuru bulunmayan arşitravların yaklaşık 1,03 metre olan orijinal uzunlukları korunmuş durumdadır. Ancak Corycus Tapınağı'nın yaklaşık 3.10 metrelik merkez aralıklarına, bu arşitravlar kısa gelmektedir. Bundan dolayı bu arşitravlar tapınağın peristasisine ait değildir ve başka bir yapının peristasisine veya tapınağın duvar arşitravına ait olabilirler.

Tapınak alanı içerisinde ve çevresinde bulunan dokuz adet arşitrav-friz bloğu, bu alanda yapılan yoğun çadır turizm faaliyetlerinden dolayı mekân açmak amacıyla kullanılmışlardır. Bundan dolayı bloklar üzerinde bulunan bezemeler oldukça tahrip olmuştur. Bu bloklardan, üzerindeki bezemeleri kısmen korunmuş durumda bulunan CAF I, II, III, IV, V ve VI numaralı parçalar, genel olarak Hadrianus dönemi içerisine tarihlenmektedirler. Üzerindeki bezemeleri tahrip olmuş veya bezemeleri görünmeyen CAF VII, VIII ve XI numaralı bloklar ise, Hadrianus dönemi içerisine tarihlenen diğer bloklar ile aynı ölçülere sahip olduklarından dolayı Hadrianus dönemine ait olabilirler. Bloklar hem tapınak alanı ve çevresinde bulunmalarından hem de çok sayıda olmalarından dolayı ilk bakışta Corycus Tapınağı'na ait olduklarını düşündürmektedirler. Ancak arşitrav friz blokları ile tapınağa ait sütun, sütun aralıkları ve sütun başlıkları arasında orantısız uyumsuzluklar görülmektedir.

Bloklar 1,60 metre orjinal uzunluğa²⁰⁹ ve 0,80 metre orjinal yüksekliğe sahiptirler. Bu durumda yaklaşık 3.10 metre olan Corycus Tapınağı'nın merkez aralıklarına oranla bu bloklar kısa kalmaktadır. Ayrıca arşitrav frizlerin alt yüzlerinin derinliği 0,45 metre; üst yüzlerinin ise 0,65 metredir²¹⁰. Vitruvius, tapınak mimarisinde göz yanılımalarını önlemek ve oranlarını sağlamak için, mimari öğelerin bakışımı oranlarıyla yapılması gerektiği hakkında bilgi vermektedir²¹¹. Bu durumda Corycus Tapınağı'nda bakışımı oranların sağlanması için arşitravların sütun başlıklarıyla ve sütun gövdeleri ile orantılı olarak yapılması gerekmektedir. Ancak Corycus Tapınak alanı ve çevresinde bulunan bu arşitrav frizler 0,80 metre yükseklikleriyle, 0,65 metre friz üst yüz ve 0,45 metre arşitrav alt yüz derinlikleriyle, Corycus Tapınağı'nın sütunları ve sütun başlıklarıyla birlikte değerlendirildiğinde bakışımı oranları vermemektedir. Çünkü arşitrav alt yüzlerinin derinliği, başlığın alt çapına ve sütunun üst gövdesinin çapına eşit olmalıdır²¹². Hellenistik ve Roma İmparatorluk Çağı'na ait tapınaklarda arşitravın alt yüzünün Vitruvius'un vermiş olduğu oranlar ile yaklaşık değerlerle, paralel olduğu görülmektedir²¹³. Bu durumda Corycus Tapınağı'na ait olan bir arşitravın alt yüzünün

²⁰⁹ CAF IV, V, VI, VII, VIII ve IX numaralı blokların orijinal uzunlukları korunmuş durumdadır. CAF II ve III numaralı bloklar dik olarak toprak içerisine gömülmüş durumdadırlar. Ancak arşitravların alt yüzlerinde bulunan soffitler üzerinde yer alan rozetler ve soffitin rozetlerden sonraki kısmı korunmuştur. CAF V, VIII ve IX numaralı blokların arşitrav alt yüzlerinde yer alan soffitlerde bulunan rozet süslemeleri, arşitravın tam orta noktasına yerleştirilmişlerdir. CAF II ve III numaralı blokların toprak üstünde kalmış olan korunabilen kısmı bu rozetler referans alınarak ölçüldüğünde 0,80 metredirler. Bu durumda bu iki arşitrav friz bloğu da diğer orijinal uzunluğunu korumuş durumda olan bloklar (CAF IV, V, VI, VII, VIII ve IX numaralı bloklar) gibi 1.60 metre orijinal uzunluğa sahip olmalıdır. CAF I numaralı blok ise korunmuş durumuyla 1.10 metre uzunluğa sahiptir. Ancak bu bloğun diğer bloklar gibi 0,80 metre orijinal yüksekliğe sahip olması, bu bloğun da orijinal uzunluğunun 1.60 metre olması gerektiğini göstermektedir.

²¹⁰ CAF V numaralı bloğun üst yüzü orijinal durumda korunmuştur. Diğer blokların yükseklik, uzunluk ve arşitrav alt yüzlerinin derinliklerinin aynı ölçülere sahip olması, bu blokların üst yüzlerinin ölçülerinin de diğer bloklar da olduğu gibi 0,65 metre olabileceğini göstermektedir.

²¹¹ Vitruvius III, V, 9.

²¹² Vitruvius III, 5, 9.

²¹³ Labraunda Zeus, Messa Aphrodite, Pergamon Athena, Didyma Apollon, Magnesia Artemis, Pergamon Gymnasium, Aigai Demeter ve Kore, Aigai Apollon, Kremna Antoninus Pius, Hadrianus ve Marcus Aurelius, Pergamon Traianus ve Side Apollon Tapınaklarında bu oranlar yaklaşık değerlere sahiptir (Pohl 2002, 140).

derinliği yaklaşık 0,75 metre olmalıdır²¹⁴. Ancak söz konusu arşitrav frizlerin arşitrav alt yüzlerinin derinliğinin yaklaşık 0,45 metre olması, arşitrav frizlerin tapınak başlıkları ve sütun gövdeleriyle orantılı olmadıkları göstermektedir. Sonuç olarak Corycus Tapınak alanında ve çevresinde bulunan dokuz adet arşitrav friz bloğu gerek 1,60 metre orjinal uzunluklarından gerekse 0,45 metre arşitrav alt yüzü derinliğinden dolayı kesinlikle tapınağın peristasis arşitravlarına ait deđillerdir²¹⁵.

Tapınak alanı içerisinde üç faskıyalı ve üzerinde yazıt yer alan iki adet arşitrav bloğu bulunmaktadır.

Bu arşitralardan ilki 0,70 metre yüksekliğe ve 1,10 metre korunmuş uzunluğa sahiptir ve alt yüzünün derinliği 0,37, üst yüzünün derinliği ise ,taç kısmı hariç, 0,40 metredir. Arşitravin üst faskıyası 0.23 metre, orta faskıyası 0.18 metre, alt faskıyası ise 0.13 metredir. Arşitravin üst yüzünde dikey bir şekilde konuşlandırılmış olan kırılma biçimli kenet bulunmaktadır. Bu durumda bu yazıtlı arşitravin arkasında kenetle birleşen bir arşitravin daha bulunması gerektiği anlaşılmaktadır. Böylelikle her iki arşitravin alt yüzünün derinliği yaklaşık 0,74 metre, üst yüzünün derinliği ise, taçlar hariç, 0,80 metre olmaktadır²¹⁶. Bu arşitrav üzerindeki yazıt tarihlendirici olmaktadır²¹⁷ ve M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisinde tarihlenmektedir (Lev. 15 Fig. 29).

²¹⁴ Corycus Tapınağının Korinth başlıklarının alt çapları yaklaşık 0.75 metredir. Bu durumda sütun gövdesinin üst çapı da yaklaşık 0.75 metre olmalıdır.

²¹⁵ Bu blokların, Corycus antik kenti üzerinde geç dönemde yoğun yerleşim görüldüğü için, hangi yapıya ait oldukları bilinmemektedir. Ancak arşitrav alt yüzlerinde soffitlerin bulunması ve 1.60 metre uzunluğa sahip olmaları bu blokların muhtemelen merkez aralıkları 1.60 metre olan Hadrianus dönemine ait bir sütunlu yapıya ait olmaları gerektiğini göstermektedir.

²¹⁶ Tapınak alanı içerisinde bu arşitrala aynı ölçülere sahip üç arşitrav yer almaktadır. Bunların da yazıtlı arşitrav bloğun da olduğu gibi uzunlukları korunmamıştır. Bu arşitraların üst yüzlerinde de kenet bulunmaktadır. Arşitralardan birinin taç kısmı korunmuş ve üst yüzünün derinliği 0.47 metre derinliğe sahiptir. Bu durumda bu arşitraların tümünün üst yüzlerini derinliği 0.47 metredir. Böylelikle her iki arşitrav birlikte düşünüldüğünde yaklaşık 0.94 metre üst yüz derinliğine sahip olduğu görülmektedir.

²¹⁷ Bkz. s. 65–66.

İkinci arşitrav bloğu ise yaklaşık 0,50 metre yüksekliğe, 0,95 metre ise korunmuş uzunluğa ve 0.44 metre alt derinliğe sahiptir. Bloğun üst faskıyası üzerinde “ΤΩ ARMENIAK...” yazıtı bulunmaktadır (Lev. 14 Fig. 28). Arşitrav üzerinde bulunan “ΤΩ ARMENIAK...” yazıtı, Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine aittir. Roma İmparatorları arasında “Armeniacus” ünvanını ilk kez M.S. 163 yılında Lucius Verus ve Marcus Aurelius Artaxata’nın fethinden sonra almışlardır. Marcus Aurelius’un bu ünvanı M.S. 164 yılında aldığı ve Lucius Verus’un ölümünden sonra da bu ünvanın kullanılmadığı bilindiğine göre bu yazıtlı arşitrav, M.S. 164–169 yılları arasına tarihlenmelidir²¹⁸.

Her iki yazıtlı arşitrav bloğunun farklı yüksekliklere sahip olması, bu blokların muhtemelen Corycus antik kentindeki anıtsal iki farklı yapıya ait olduklarını göstermektedir.

Corycus antik kentinde şimdiye kadar yapılan araştırmalarda yazıtların bulunduğu alan içerisinde tapınak dışında herhangi bir anıtsal yapı ile karşılaşmamıştır. Dolayısıyla bu yazıtlı bloklardan bir tanesi belki de tapınağa ait olabilir. Ancak blokların orijinal uzunluklarının korunmamış olması bu blokların hangisinin tapınağa ait olduğunu belirlememizi zorlaştırmaktadır. Roma İmparatorluk Çağı’na ait tapınaklarda peristasis arşitravlarının yüksekliği, Vitruvius’un vermiş olduğu oranlar dâhilinde uygulanmamış olsa da²¹⁹, genel olarak sütun yüksekliği ile orantılı bir şekilde yapıldığı gözlenmektedir.

Sütun yükseklikleri 4.80 metre ile 6 metre arası olan Selge Artemis, Termessos N2, Knidos ve Sagalassos Apollo Klarios Tapınaklarında arşitrav yükseklikleri 0.43 metre ile 0.50 metre arasındadır. Sütun yükseklikleri 6 metre ile 7 metre arasında olan Diocaesarea Tyche, Termessos N1 ve Sagalassos Antonius Pius Tapınaklarında arşitrav

²¹⁸ Cilicia Bölgesi’nde benzer bir yazıt Diocaesarea Tiyatrosu’nda bulunmuştur (Sayar 1995, 48).

²¹⁹ Pohl 2002, 131–144.

yükseklikleri 0.56 metre ile 0.64 metre arasında yer almaktadır. Sütun yükseklikleri yaklaşık olarak 7 metre ile 9 metre arasında olan Selge Lucius Aelius Caesar, Euromos Zeus, Antiocheia Pisidia Augustus ve Side Apollon Tapınaklarında arşitrav yükseklikleri 0.63–0.74 metre yükseklikleri arasında yer almaktadır. Sütun yükseklikleri 9 metre ile 10 metre arasında olan Aizanoi Zeus, Seleucia Jupiter, Elaiussa Sebaste ve Pergamon Traianus Tapınaklarının arşitrav yükseklikleri 0.68 metre ile 0.84 metre arasındadır²²⁰.

Bir genelleme yapılamamakla beraber sütun yüksekliği 4.80 metre ile 6 metre olan tapınaklarda arşitrav yüksekliğinin 0.43 metre ile 0.50 metre arasında olduğu görülmektedir. Sütun yükseklikleri 6 metre ile 7 metre arasında olan tapınakların ise arşitrav yükseklikleri 0.56 metre ile 0.64 metredir. Sütun yükseklikleri 7 metreden fazla olan tapınakların ise arşitrav yükseklikleri 0.63 metre ile 0.84 metre arasında değişmektedir.

Bu durumda üst faskıyası üzerinde “ΤΩ ARMENIAK..” yazıtı bulunan üç faskıyalı ve 0.50 metre yüksekliğe sahip olan arşitravın tapınağın 9.50 metre yüksekliğe sahip olan sütunları ile orantısız olduğu görülmektedir. Bu durumda bu arşitrav bloğun bu orantısızlıktan dolayı Corycus Tapınağı’na ait olmadığı anlaşılmaktadır²²¹.

Diğer üç faskıyalı ve üst ve orta faskıyası üzerinde yazıt bulunan arşitravın 0.70 metre yüksekliğinde olması, bu arşitravın anıtsal bir yapıya ait olduğunu göstermektedir. Bu arşitravın 0.70 metre olan yüksekliğinden dolayı sütun yüksekliği 7 metre ve daha fazla olan bir yapıya ait olduğunu anlamaktayız. Ayrıca Hellenistik ve Roma İmparatorluk Çağı’na ait tapınaklarda arşitravın alt yüzünün Vitruvius’un vermiş olduğu

²²⁰ Bu konu hakkında ve tapınak oranları için bkz. Pohl 2002, 131–144.

²²¹ Ayrıca bu bloğun 0.44 metre arşitrav alt derinliğinin, 0.75 metre sütun üst gövdesine sahip tapınak sütunları ile orantısız olduğu da görülmektedir. Bu durumda bu blok Corycus kentinde bulunan ve M.S. 164–169 yılları arasında kullanım görmüş, ancak nasıl bir işleve sahip olduğu anlaşılmayan bir yapıya ait olmalıdır.

oranlar ile yaklaşık değerlerde, paralel olduğu görülmektedir. Corycus Tapınağı'na ait olan başlıkların kalathosunun alt parçası yaklaşık 0.75 metre olduğundan dolayı tapınağa ait sütun üst gövdesinin çapı da yaklaşık 0.75 metre olmalıdır. Bu durumda Corycus Tapınağı'na ait peristasis arşitravının alt yüzünün derinliği yaklaşık 0.75 metre olmalıdır. Arşitrav alt yüzünün derinliği 0.37 metre olan ve kırlangıç biçimli kenetinden dolayı arkasında bir başka arşitrav bloğu ile bağlandığı anlaşılan arşitravların toplam yaklaşık 0,74 metre olan arşitrav alt yüzlerinin derinliğinin Corycus Tapınağı'nın sütun üst gövdesi ile yaklaşık ölçülere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda bu arşitrav bloğunun gerek yükseklik gerekse arşitrav alt yüzünün derinliği ile Corycus Tapınağı'na ait olan yaklaşık 9.50 metre yüksekliğe ve 0.75 metre sütun üst gövdesinin çapına uyumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu oranların birbirleriyle örtüşüyor olmaları bu arşitravın Corycus Tapınağı'na ait olabilecek peristasis arşitravlarından belki de birisini oluşturduğunu bizlere göstermektedir. Eğer bu önerimiz kabul edilirse tapınak alanı içerisinde bu arşitravla aynı ölçülere sahip diğer üç arşitrav da tapınağa ait olabilir. Ayrıca bu arşitravlardan faskıyasız olan IV numaralı blok da, faskıyalı arşitravların arkasındaki kenetle birleştirilmiş arşitravlardan sadece bir tanesini oluşturması açısından önemlidir.

Tapınağın arşitravları üzerinde frizlerin olması gerekmektedir. Tapınak alanı içerisinde iki adet friz bloğu bulunmaktadır. CTAF I numaralı blok, üzerlerinde yer alan yumurta-ok dizisinden dolayı Antoninuslar dönemi içerisine tarihlenmektedirler. CTAF II numaralı blok ise Marcus Aurelius dönemi içerisine tarihlenmektedir. Her iki bloğun da toprağa gömülü olmasından dolayı alt ve üst yüz derinlik ölçüleri alınamamıştır. Ancak her iki bloğun yükseklikleri 0.60 metre ve uzunlukları ise 1.40 metredir²²². Bu

²²² Arşitravın üzerine yerleştirilecek olan frizin yüksekliği ise, Vitruvius'un vermiş olduğu oranlardan yola çıkıldığında arşitrav yüksekliğinden $\frac{1}{4}$ oranında daha yüksek olmalıdır (Vitruvius III, V, 10). Ancak Vitruvius'un friz yüksekliğini belirlemek için vermiş olduğu oranlar ve frizin arşitravdan yüksek olması

blokların alt ve üst yüz derinliklerinin ölçülememesinden dolayı tapınağa ait olup olmadıklarını belirlemek güçtür.

Tapınak alanı ve çevresinde dokuz adet konsollu korniş bulunmaktadır. Bu konsollu kornişler üzerinde bulunan bezemelerin stil analizinden yola çıkıldığında CTAKK I, II, III, IV ve VII, VIII, IX. numaralı bloklar Severuslar dönemine, CTAKK V-VI numaralı bloklar ise M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmektedirler. CTAKK I ve II numaralı bloklar 0.60 metre, CTAKK V ve VI numaralı bloklar 0.40 metre ve CTAKK VII numaralı blok ise 0.55 metre yüksekliğe sahiptir. Bu blokların farklı yüksekliklere sahip olması, bunların farklı yapılara ait olduklarını göstermektedir. Ancak bu yapıları belirlemek şu an için mümkün değildir. CTAKK III ve IV numaralı bloklar ise tamamen toprağın içerisine gömülü durumda olduklarından ölçüleri alınamamıştır. CTAKK VIII ve IX numaralı blokların ise yükseklikleri tam olarak ölçülememektedir. Sonuç olarak tapınak alanında bulunan konsollu kornişlerin hangisinin tapınağa ait olduğunu belirlemek henüz mümkün değildir.

Tapınağın üst yapı örtüsüne ait olabilecek kiremit parçaları arazide görülmektedir. Ancak tapınağın alınlığına ait herhangi bir bulguyla karşılaşılmamıştır. Cilicia Bölgesi'nde bulunan Roma İmparatorluk Çağı'na ait tapınakların büyük bir çoğunluğunun üst örtülerinin beşik çatı ve pişmiş toprak çatı kiremiti ile kaplı olduğu göz önüne alındığında²²³ Corycus'da bulunan bu tapınakta da pişmiş toprak çatı kiremitli beşik çatı örtüsü önerilebilir.

Sonuç olarak yapının üst yapı elemanlarından arşitrav bloğu tamamlanmıştır.

Tapınak alanı ve çevresinde bulunan frizlerin alt ve üst yüz derinliklerinin

---

konusunda vermiş olduğu bakışlı kurallar, Küçük Asia'da bulunan Hellenistik Çağa ve Roma İmparatorluk Çağı'na ait tapınaklar için uygulanmamıştır Bu tapınaklarda friz arşitravdan daha alçak yapılmıştır(Pohl 2002, 148-149).

²²³ Söğüt 1998, 163.

ölçülememesinden dolayı tapınağa ait olup olmadığını belirlemek mümkün olmamıştır. Konsollu kornişlerin bazı örneklerin farklı yüksekliklere sahip olmalarından dolayı aynı yapıya ait değildir. Ancak bazı örnekler ise toprağa gömülü oldukları için ölçüleri alınamamıştır. Bundan dolayı bu blokların hangisinin tapınağa ait olup olmadığını belirlemek mümkün olmamıştır. Yapının alınlığına dair herhangi bir buluntu yapılan yüzey araştırmaları sonucunda bulunamamıştır. Tüm bu sonuçlar değerlendirildiğinde yapının sütunu, kaide ve başlık dâhil ve arşitravın yüksekliği toplam yaklaşık 10.20 metredir (Lev. 26 Fig. 52).

II.2.5. Kült

Corycus kenti Hermes'in kenti olmakla beraber, kent sikkeleri üzerinde Hermes dışında Aphrodit ve Tyche gibi tanrısal varlıkların betimlemesi de yer almaktadır. Tapınağın hangi tanrısal kimliğe adanmış olduğuna dair herhangi bir buluntu yapılan yüzey araştırmalarında ele geçmemekle beraber harf karakterinden dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ait olan ve iki imparatora ithaf edilmiş yazıtlı peristasis arşitrav bloğu, yapının Antoninuslar sülalesinden iki imparatora, Marcus Aurelius ve Lucius Verus'a ithaf edilmiş olduğunu ve imparatorluk kültürü ile ilgili olabileceğini gösteriyor olabilir.

II.2.6. Sonuç

Yazıtlı peristasis arşitrav bloğundan dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ve muhtemelen Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine tarihlenen ve bu imparatorlara ithaf edildiği düşünülen tapınağın planı kesin olarak belirlenememekle beraber iki öneri

sunulabilir²²⁴. Corycus antik kentinde bulunan ve yapılan yüzey araştırmaları kapsamında değerlendirilen tapınak, ya 10 x 16 sütun sayısına sahip bir pseudodipteros ya da 6 x 12 sütun sayısına sahip bir peripteros planlı tapınak olabilir. Tapınağın Korinth başlıklarının benzer örnekleri M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreği veya M.S. 2. yüzyılın ortalarına tarihlenmektedir; ancak tapınağın peristasis arşitravı olduğu düşünölen ve M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı ve muhtemelen Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine tarihlenen arşitrav bloğundan dolayı tapınağın başlıkları da bu dönemler içerisine ait olabilir. Corycus Tapınağı'nın Korinth başlıkları Syria başlıklarıyla ortak özelliklere sahiptir²²⁵.

---

²²⁴ Antik Çağ'da birçok tapınak çok uzun süre bitirilememiş ve uzun yıllar yapımına devam edilmiştir. Klasik Çağın en ünlü yapısı Parthenon, Atina'nın en görkemli çağında bile ancak 15 yıl içerisinde tamamlanmıştır (Grubern 1986, 163 vd). Pergamon Traianus Tapınağı'nın M.S. 114 yılında yapımına başlanmış ve İmparator Hadrianus'un M.S. 129 yılında başlamış olduğu ikinci doğu gezisine bitirmeye çalışılmıştır (Radt 2002, 208–210; Öztrük 2005, 52). Ayrıca çok büyük tapınak projeleri ise ya yapının büyük projeler olmasından ya da gerekli malzemenin ve iş gücünün düzenli olarak kullanılmamasından dolayı tam olarak bitirilememişlerdir. Didyma Apollon, Sardes Artemis ve M.Ö. 6. yüzyıl içerisine tarihlenen Syracuse İon Tapınağı bu tapınaklara örnek oluşturmaktadır (Wannagat 1999, 360–362; Tunay 1970, 117–119; Gruben 1961, 155 vd.).

²²⁵ Cilicia Bölgesi'nde bulunan Lamus Vespasianus, Titus ve Domitianus, Nephelion Tyche, Asar (Söğüt 1999, 403) ve Canbazlı Tapınaklarının cella duvarlarında nişlerin görölmesi doğulu bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır (Durugönöl 2002, 158–159).

III. CORYCUS SÜTUNLU CADDESİNİN TANIMI VE TARİHLENDİRİLMESİ

III.1. Genel Tanım

Bugünkü karayolunun (Mersin-Silifke) kuzeyinde ve kara kalesinin yaklaşık 150 metre kuzeydoğusunda sütunlu caddeden sütun tamburları, başlıkları ve üst yapı elemanları, arşitrav, friz ve konsollu korniş, geriye kalmıştır (Lev. 27 Fig. 53). Sütunlu yolun eni kuzeyde 14.40 metre, güneyde 9.40 metre dir. Sütunların yükseldiği podiumun güneydeki eni 1.43 metredir, kuzeydeki eni ise belirlenememektedir. Sütunlar üzerinde konsol delikleri ve sütunlu cadde içerisinde dağılmış durumda olan konsollar bulunmaktadır. Sütun aralıkları 2.90 metre; sütun çapı 0,79 metre; sütun başlığının genişliği 0,75 metre, derinliği 1.06 metre ve yüksekliği 0,79 metredir. Üç faskıyalı ve üzerinde herhangi bir bezeme elemanı bulunmayan arşitravin yüksekliği 0,72 metredir. Konsollu kornişin yüksekliği ise 0.55 metredir²²⁶.

III.2.Sütun Başlıkları

Tanım: Sütunlu Cadde içerisinde iki adet detaylandırılmamış normal (Kat. No: SCKB I-II, Lev. 27–28 Fig. 54–55) ve bir adette detaylandırılmamış plaster Korinth başlığı bulunmaktadır (Lev. 28 Fig. 56–57). Bu başlıklar benzer stilistik özellikler göstermektedirler. Başlıklar iki sıra akanthus yaprak çelengine sahiptir. Yapraklar kalathos üzerini sarmaktadır. Üst sıra akanthus yaprak sırasına ait olan yaprakların orta damarları, bir çizgi halinde alt yaprak sırasına ait yaprakların arasındaki dar boşluklardan

²²⁶ Durugönül-Durukan-Mietke 2006, 22.

yükselmektedir. İkinci yaprak sırasının arasından yükselen huni şeklindeki kaulislerden kaplama yaprakları yükselmektedir. Kaplama yapraklarının arasında ise volüt ve helixler vardır. En üstte ise abakus levhası ve taçı bulunmaktadır. Başlıklar üzerindeki bezeme elemanlarının sadece dış hatları verilmiş ve yaprakların iç detayları işlenmemiştir.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Detaylandırılmamış Korinth başlıklarının öncülleri İskenderiye’de M.Ö. 2. yüzyıla, Suriye-Filistin’de ise M.Ö. 1. yüzyılın sonlarına ve M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı içerisine tarihlendirilmektedir. Bu başlıklarda akanthus yaprakları Cilicia örneklerine nazaran oldukça dar ve uzundur. Yapraklar, çelenklerinden aşağıya doğru inen alçak kabartma bir çizgiyle detaylandırılmaktadır.²²⁷

Detaylandırılmamış Korinth başlıkları, Cilicia Bölgesi’nde ise M.S. 2. yüzyılın 2. yarısından itibaren sık olarak görülmektedir²²⁸. Corycus Sütunlu Caddesi’ne ait Korinth başlıklarında başlık elemanları, detaylandırılmamış olmaları bakımından M.S. 2. yüzyılın sonu ve 3. yüzyılın başına ait Elaiussa Sebaste CW 34 nolu başlığıyla²²⁹, Corycus Takı başlığıyla, M.S. 3. yüzyılın başlarına tarihlenen Olba Tapınak Mezarın başlığıyla²³⁰, M.S. 3. yüzyılın başlarına ait Syria’de Dmeir Tapınağı plaster kompozit başlıklarıyla²³¹ ve Septimus Severus dönemine verilen Tyro kenti Sütunlu Caddesi’nin başlıklarıyla²³² benzer özellikler göstermektedir. Bundan dolayı Corycus Sütunlu Caddesi’ne ait detaylandırılmamış Korinth başlıkları, M.S. 2. yüzyılın sonlarına ve 3. yüzyılın başlarına ait olmalıdırlar.

²²⁷ Gans 1994, 439–442 Abb. 7–10; Fischer 1990, 24–25 Taf. 7, 38.39.

²²⁸ Söğüt 1998, 99.

²²⁹ Ouattrocchi 2003, 366.

²³⁰ Erten 2007, 149 vd.

²³¹ Brümmer 1985, 61 Taf. 25, a.b.

²³² Pensabene 1997, 300 Fig. 21.

III.3. Konsollu Kornişler

Tanım: Corycus Sütunlu Caddesi'nde altı adet volütlü konsollu korniş örneği bulunmaktadır (Kat. No: SCKK I-VI, Lev. 29–31 Fig. 58–64) . Bu parçaların tümü hem form hem de üzerlerinde bulunan süslemeler açısından birbirleriyle benzer özellikler göstermektedirler.

Konsollu kornişler üzerinde dış sırası bulunmamaktadır. Volütlü konsolların çevresi yumurta-ok dizisi ile çevrilidir. Konsollar arasında kalan kasetler içerisinde ise çeşitli çiçek süslemeleri yer almaktadır. Kornişin üstü düz bırakılmıştır. Sima korniş ile aynı blok üzerinde çalışılmıştır. Kornişten simaya geçişte yer alması gereken astragalın yeri profillendirilmiş ancak astragal bezenmemiştir. Sima, “S” profillidir ve üzerinde herhangi bir bezeme ögesi bulunmaz. Sütunlu Cadde I numaralı konsollu kornişin siması üzerinde çörtlen yer almaktadır. Bloğun en üstünde ise su oluşu ve hatıl yeri bulunmaktadır (Lev. 29 Fig. 58).

Konsollu kornişler kısmen tahrip olmuşlardır. Bunların içerisinde II numaralı korniş üzerinde konsolların etrafını çeviren yumurta-ok dizisi korunabilmiştir (Lev. 29 Fig. 59). Ayrıca konsollar arasında bulunan kaset süslemeleri de kısmen tahrip olmuştur; ancak V numaralı konsollu kornişin kaset süslemeleri kısmen da olsa korunmuş durumdadır (Lev. 30 Fig. 62–63).

Benzer Örnekler ve Tarihlleme: Konsollu kornişler üzerinde yer alan yumurta-ok dizileri ve konsolların arasında bulunan kasetler içerisinde yer alan çeşitli çiçek ve rozet süslemeleri bulunmaktadır. Bu bloklar bezemelerden yola çıkarak tarihlendirilecektir.

Konsolların etrafını çevreleyen yumurta-ok dizisi de oldukça tahrip olmuştur. Ancak Sütunlu Cadde II ve V numaralı konsollu kornişler üzerinde bulunan yumurta-ok dizisi kısmen de olsa korunmuş durumdadır (Lev. 29–30 Fig. 59–63). Burada yumurtalar üçgen halindedir ve yumurtanın etrafını çevreleyen çanak yumurtadan tamamen bağımsızdır. Çanak yumurtanın etrafını çevreleyen kabuk olmaktan çıkmış ve yumurtanın etrafında bulunan diagonal bir çizgi halini almıştır. II numaralı konsollu korniş üzerinde bulunan yumurta-ok dizisinde, çanaklar arasında oklar bulunmamaktadır; V numaralı konsollu korniş üzerinde ise bazı çanaklar arasında oklar yer almaktadır.

Konsollar etrafında bulunan bu yumurta-ok dizisinde genel olarak Severuslar döneminin yozlaşmış stili görülmektedir²³³. Yumurtanın, üçgen forma bürünmesi ve çanakların arasında ok dizilerinin yer almaması bu yozlaşmışlığın örneklerini oluşturmaktadır. Ancak bu örneğin benzeri bulunamamıştır.

Konsollu kornişlerin kasetleri arasında bulunan çeşitli çiçek ve rozet süslemeleri oldukça kötü bir şekilde tahrip olmuştur. Ancak Sütunlu Cadde V numaralı konsollu kornişin kaset süslemeleri içerisinde bir adet bir ucu kesici, diğer ucu keserli çekiçleme aleti betimlemesi bulunmaktadır. Cilicia Bölgesi'nde şimdiye kadar yapılan araştırmalarda böyle bir betimleme örneğine rastlanmamıştır. Ancak çekiçleme aletleri genel olarak ya bir taş ya da bir ahşap ustası tarafından kullanılmıştır²³⁴. Corycus Sütunlu Caddesi üzerindeki bu örnek burada çalışmış olan taş ustasını ifade ediyor olabilir.

Corycus Sütunlu Caddesi'ne ait konsollu kornişlerin sima kısımlarında herhangi bir bezeme bulunmamaktadır. Siması üzerinde bezeme elemanı bulunmayan konsollu kornişler, genel olarak Cilicia Tracheia'da M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ve 3.

²³³ Can 2005, 94; Karaosmanoğlu 1996, 56.

²³⁴ Bingöl 2004, 109–112.

yüzyılın başına tarihlenen Tapınak Mezarların konsollu kornişleri ile benzerlik göstermektedir²³⁵. Konsolların etrafını çevreleyen yumurta-ok dizisinin oldukça yozlaşmış bir hal alması, yukarıda belirtilmiş olduğu gibi genel olarak Severuslar döneminin bezeme stili olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak Corycus Sütunlu Caddesi'ne ait konsollu kornişler, konsolların etrafını çevreleyen yozlaşmış yumurta-ok dizisinden dolayı Severuslar dönemine ait olabilir.

III.4. Corycus Sütunlu Caddesi'nin Tarihlendirilmesi

Corycus Sütunlu Caddesi bugüne kadar araştırmacılar tarafından detaylı olarak ele alınmamıştır. Herzfeld ve Guyer yapmış oldukları çalışmada Corycus Takı'nın arkasında bir sütunlu cadde olması gerektiği hakkında görüş bildirmekle beraber arkeolojik kanıtlarını ortaya koyamamışlardır²³⁶. Zaten çalışmalarında kastedilen sütunlu cadde, tarafımızca ele alınan sütunlu cadde değildir. Söğüt ise, bu çalışmada tartışılan yapıyı M.S. 2. yüzyılın sonu ve 3. yüzyılın başına ait peripteros planlı bir tapınak olarak değerlendirmiştir²³⁷. Ancak Corycus antik kentinde 2004 yılından itibaren Durugönül başkanlığında gerçekleştirilen araştırmalar sonucunda bu yapının bir sütunlu cadde olduğu anlaşılmıştır²³⁸.

Corycus Sütunlu Caddesi'ni tarihlemek için yukarıda ele alındığı gibi, yapının Korinth başlıkları ile üst yapı elemanları olan konsollu kornişler kriter oluşturmaktadır.

²³⁵ Machatschek 1967, 106–110; Durukan 2005(b), Fig. 5. 14. 26.

²³⁶ Herzfeld-Guyer 1930, 176.

²³⁷ Söğüt 1998, 98–99.

²³⁸ Durugönül-Durukan-Mietke 2006, 22.

Yapıya ait olan detaylandırılmamış Korinth başlıkları M.S. 2. yüzyılın sonuna ve M.S. 3. yüzyılın başına tarihlenmektedir.

Corycus Sütunlu Caddesi'ne ait konsollu kornişler, konsolların etrafını çevreleyen Severuslar dönemine ait yumurta-ok dizisinden dolayı Severuslar dönemi içerisine ait olabilir.

Sonuç olarak Corycus Sütunlu Caddesi'ne ait detaylandırılmamış Korinth başlıkları ve üst yapı elemanları, yapının geç Antoninuslar ve erken Severuslar dönemine tarihlenebileceğini göstermektedir.

IV. CORYCUS TAKININ TANIMI VE TARİHLENDİRİLMESİ

IV.1. Genel Tanım ve Değerlendirme

Corycus antik kentinde Ortaçağ'a ait olan Kara kalesinin batısında, kalenin içine aldığı, Roma Dönemine ait görkemli bir yapı bulunmaktadır (Lev. 3 ve 31 Uydu Fot. 3 Fig. 65).

Yapı kuzeybatı-güneydoğu doğrultulu olup geç dönemde kapatılmış büyük kemerli bir geçite sahiptir (Lev. 312 Fig. 66). Malzeme olarak yerel kireç taş bloklardan kullanılmış ve harçsız olarak inşa edilmiştir. Yaklaşık 11 metre yüksekliğinde, 23.80 metre uzunluğundadır ve 2.50 metre genişliğindedir. Kemer eğrisi üç faskıyalıdır ve bir plaster sütun ile kaidesi ve iki faskıyalı ve bir taç kısmından oluşan kemer yastığı üzerinde yükselmektedir. Yapının kuzey bölümü in situ olarak günümüze ulaşmıştır. 6 metre genişliğinde olan kemerli geçitin hemen yanında plaster sütun ve kaidesi vardır²³⁹. Bu plasterin üzerinde tahrip olmuş durumda olan bir adet konsol bulunmaktadır. Bu konsollu plasterin hemen yanında 1. 30 metre genişliğinde bir Aedicula yer almaktadır. Aedicula; bir konsol, iki plaster sütun, üç faskıyalı ve "S" profilli olup üzerinde herhangi bir süsleme kuşağı bulunmayan ancak dış sırasına sahip olan bir arşitrav-friz ve alınlıktan oluşmaktadır (Lev. 32 Fig. 67). Aediculanın hemen kuzeyinde ve yapının kuzey köşesinde bir adet detaylandırılmamış plaster Korinth başlığı, plaster sütun ve kaidesinin üzerinden yükselmektedir. Yapının in situ olan kuzey bölümünde üst yapı elemanı olarak, üzerinde bezeme bulunmayan üç faskıyalı ve taç kısmından oluşan bir arşitrav, "S" profilli ve üzerinde yumurta-ok ve dış sırasının bulunduğu bir friz ve en üstte ise konsollu kornişler

²³⁹ Yapının üzerinde bulunan plaster kaideler altta plinthe ve üstte torustan oluşmaktadır.

bulunmaktadır. Konsollu kornişlerin üzerinde ise harcın yoğun olarak kullanılmış olduğu görülen geç döneme ait bir duvar eklentisi bulunmaktadır (Lev.33 Fig. 68). Ayrıca aediculaların altında geç dönemde açılmış hatıl oyukları görülmektedir.

Yapının güney bölümü ve kemerli geçitin üzeri bugün restore edilmiştir²⁴⁰. Fakat yapının önüne düşmüş olan yapıya ait hiçbir blok restorasyonda kullanılmamıştır. Yapının arka yüzünde ise plaster sütunlar görülmektedir ve arka yüzüne ait üst yapı elemanları, yapının hemen önüne düşmüş ve toprağın içine gömülmüşlerdir (Lev. 33 Fig. 69).

Corycus antik kentinde bulunan bu yapının bir giriş kapısı veya bir Tak mı olduğu aşağıda ele alınacaktır. Yapının tarihlendirilmesi; yapının özgün mimari bezemeleri, detaylandırılmamış plaster Korinth başlığı, friz ve konsollu kornişler üzerinde bulunan süslemeler ele alındıktan sonra “Corycus Takı’nın Tarihlendirilmesi” bölümünde detaylı bir şekilde incelenecektir.

Roma mimarlığında taklar, Roma İmparatorluğu’nun varlığı ve gücünün simgesi olarak önemli bir yer tutmaktadır. Taklar Roma mimarlığının ortaya attığı yeni yapı tiplerinden birisidir²⁴¹. Zafer taklarından bahsederken Plinius, “**Novicia invento**” yani “yeni bulunmuş” deyimini kullanmıştır²⁴². En eski yazıtlarda ve antik literatürde zafer takları Latince “kemer” anlamına gelen “**fornix**” sözcüğü ile gösterilmiştir²⁴³. Buna karşın özellikle M.S. 3. yüzyıla dek zafer taklarından bahsedilmemektedir. Ancak bu tarihten itibaren “**Arcus Triumphalis-Zafer Takı**” deyimini kullanılmıştır²⁴⁴. Buna karşılık,

²⁴⁰ Takın yıkık durumdaki hali Herzfeld ve Guyer tarafından yayınlanmıştır (Herzfel-Guyer 1930, Abb. 184–185). Yapının arka ve ön yüzünde bulunan plaster sütunlar 1.00 metre, kemerin üzerinde yükselmiş olduğu plaster sütunlar ise, 0.70 metre genişliğe sahiptirler.

²⁴¹ Onurkan 1985, 473

²⁴² İdil 1989, 351

²⁴³ Favro 2007, 163-164.

²⁴⁴ Höcker 2002, 838–841; İdil 1989, 351

triumph (zafer) kutlamalarına ilişkin olarak, antik yazarların **arcus** değil, **Porta Triumphalis**'ten söz ettikleri görülmektedir²⁴⁵. Yıllardır yapılan araştırmalardan sonra bile, tam olarak biçimi veya konumu belirlemeyen Porta Triumphalis hala esrarını korumaktadır. Porta terimi bir kapıya ya da geçit gibi bir şeye ifade etmektedir. Bu yapının Roma'da ya geç Cumhuriyet dönemi surlarındaki bir geçit ya da bağımsız bir yapı olduğu ileri sürülmektedir²⁴⁶.

Taklar Kähler tarafından “Zafer Kemerı” ve “ Anı Kemerı ” olarak sınıflandırılmaktadır. Kähler, yapının üzerinde eğer heykel konabilecek konsollar ve kemer bulunuyorsa burasının bir Zafer veya Anı Kemerı olabileceği hakkında görüş bildirmektedir²⁴⁷. Frothingham ise bu tip yapıları, “Kent Kapıları”, “Anı Kemerleri”, Zafer Kemerleri”, “Cadde Kemerleri” olarak gruplara ayırmıştır. Ancak Frothingham, kapılar ve taklar arasındaki kesin ayrımın nerede olduğunun karar vermenin zor olduğu hakkında görüş bildirmektedir²⁴⁸. Görülüyor ki, hem antik dönemde hem de çağımızda tak ve kapılar arasındaki ayrım her zaman kesin değildir.

Ancak Doruk, kapıların bir mekâna, bir yapıya olduğu kadar bir alana veya bir kente giriş ve çıkışı sağlayan elemanlar olduğunu ve bu nedenle daima bir duvara bağlı ve onun bir parçası olarak düşünülmesi gerektiği hakkında görüş bildirmektedir. Bir kişinin onuruna, onu anmak için yapılırsa bile, bir yapı veya duvar ile bağlantılı olan girişlerini “Kapı” olarak adlandırmak daha doğru olacaktır. Nitekim İmparator Hadrianus'un Attaleia'yı ziyareti onuruna M.S. 125–130 yıllarında yapılan kemerli yapı, “ Hadrianus Anıt Kemerı” olarak değil, “Hadrianus Kapısı” olarak adlandırılmaktadır. Ephesos'da Mazaeus ve Mithridates tarafından M.Ö. 4–3 tarihinde yaptırılan kemerli üç geçide sahip

²⁴⁵ Güven 1987, 103.

²⁴⁶ Favro 2007, 156 Res. 3.

²⁴⁷ Kähler 1939, 373.

²⁴⁸ Frothingham 1904, 15.

olan yapı²⁴⁹ yine bağımsız bir yapı olmadığı için doğru bir şekilde “Mazaeus ve Mithridates Kapısı” olarak adlandırılmıştır. Bu nedenle bu tip yapıların bağımsızlarını “Tak”, bir başka yapıyla bağlantılı olanlarını ise “Kapı” olarak adlandırmak gerekmektedir²⁵⁰.

Taklar genellikle en basit anlamıyla sütunların taşıdığı kemerli bir yapıdır. Araştırmacılar tarafından bir ya da birkaç sütun ayağını birleştiren kemerli ve üzerinde genellikle heykeller bulunan, çoğu zaman kentin ana yollarından birinin üzerinde inşa edilen ve üzerlerinde neden yapıldıkları yazılmış olan (Attika yazıtları) devlet gücü ve propagandasının yapıldığı yapılar olarak değerlendirilmektedir²⁵¹.

Taklar Roma Senatosu, imparatorlar, komutanlar ve eyaletlerde de kent halkı tarafından inşa ettirilmişlerdir. Takların yapılması için en önemli neden bir zaferin kazanılmış olmasıyla birlikte, özellikle attikaları üzerinde bulunan yazıtlardan başka nedenlerle de yapıldıkları anlaşılmaktadır: Önemli siyasal olaylar, ülke sınırlarının genişletilmesi, barış ilanı, imparatorların merkeze dönüşü, kentin Roma egemenliğine girişi, imparatorların kenti ziyaret edişi onuruna ve komşu kentle olan sınırı belirtmek²⁵².

Takların başlangıçta kent planı içerisinde kesin bir yeri yoktur. Yol üzerinde ya da meydanlarda, ana caddede yolun kıvrım yaptığı yerde, forum girişlerini belirlemek üzere, yol ile meydan ayırımında kente gösterişli ve anıtsal bir görünüm vermek üzere taklar inşa edilmiştir²⁵³.

---

²⁴⁹ Alzinger 1974, 9.

²⁵⁰ Doruk 1997, 262; Antiochia ad Cragum kentinde bulunan ve M.S. 3. yüzyıl içerisinde tarihlendirilen Tak, yapının sur ile bağlantısı bulunmayışından dolayı kent kapısı olarak değil, tak olarak değerlendirilmiştir (Erdemgil-Özoral 1975, 58).

²⁵¹ Güven 1987, 105.

²⁵² İdil 1989, 354; Onurkan 1985, 473

²⁵³ Höcker 2002, 842–843; Onurkan 1985, 473.

Bir simge haline gelen en ünlü tak örnekleri şüphesiz Roma'da Forum Romanum'da, Titus, Septimus Severus ve Constantinus'u onurlandıran zafer taklarıdır. Küçük Asia'da saptanan 49 tak örneğinden 25'i tek kemerli, 20'si üç kemerli, 4'ü ise tetrapylondur. Küçük Asia'da iki kemerli örneğe rastlanmaz²⁵⁴.

Küçük Asia'da Roma zaferleri gibi Roma kenti ikonografisini sergileyen taklar görülmez²⁵⁵. Küçük Asia'daki takları Roma'dan ayıran bir diğer özellik de zengin kabartmalar ile dikkati çeken Roma örneklerine oranla çok daha sade yapımları ve yalnız attikaları üzerindeki ya da konsollarındaki heykellerle süslenmeleridir²⁵⁶.

Corycus Takı ise kemerli tek bir geçite sahiptir²⁵⁷. Yapının köşe plaster sütun kaideleri (Lev. 34 Fig. 70–71) ve in situ durumda olan detaylandırılmamış plaster Korinth başlığı (Lev. 34 Fig. 72), yapının kuzey ve güney dar köşelerinde bulunmaktadır. Küçük Asia örneklerinde olduğu gibi, yapının üzerinde bulunan konsollar ve aediculalar buralara heykellerin konulduğunu göstermektedir. Bu durumda yapının Roma Dönemi'nde herhangi

²⁵⁴ İdil 1989, 354

²⁵⁵ Bu tür ancak Küçük Asia dışından gelen nüfusun yoğunlukta olduğu yerlerde görülmektedir. Roma'da M.Ö 30 yılından itibaren tüm savaşların bitmesinin ardından barış ortamı sağlanmış ve ihtiyaç fazlası asker sayısını azaltmak gerekmiştir. Bu nedenle Augustus, hizmet süresi dolan askerlerini, o kentlerde yerleştirmeye başlamıştır. Pisidia Antiocheiası da V ve VII. Legionların yerleştirildiği bir kolonidir. Pisidia Antiocheiası'nda (Colona Caesareia) M.S. 212 yılında inşa edilmiş bulunan üç geçitli Septimus Severus Takı bu türün Küçük Asia'daki ünlü örneklerindedir. Bu takım ön cephe üzerinde karşılıklı diz çökmüş, flama taşıyan Partlar ve aynı konunun uzantısı olarak, girdlandlar arasında Nikeler yer almaktadır. Friz kısmında ise Roma askeri gücünü vurgulayan çeşitli zırh ve silah kabartmaları bulunmaktadır (Güven 1987, 104; Taşlıalan 1997, 13–14). Ancak bu tak hem form hem de üzerinde yer alan kabartma programı açısından M.Ö 2 ve M.S. 2 yılları arasına tarihlendirilen Augustus Kutsal Alanı'nın Propylonu'na tamamen benzerlik göstermektedir (Mert 2000, 4–8 Res.4; Taşlıalan 1994, 251–252 Çiz. 8–9).

²⁵⁶ Küçük Asia örnekleri içerisinde Ariassos'da bulunan üç geçitli Tak (Doruk 1997, 260 Res. 8) , Patara'da bulunan üç geçitli Tak (Işık 1991, 40 Res. 8), Tarsus Sağlıklı'da bulunan tek geçitli Tak (Hellenkemper-Hild 1986, 96–97 Abb. 139), İsaura'da bulunan ve tek geçitli Hadrianus, Marcus Aurelius ve Severus Alexander Takları (İdil 1989, 354–355 Res. 1–4), Side'de bulunan Tak (Mansel 1978, 30–31 Res. 20), Diocaesarea'da bulunan üç geçitli Tak (Boysal 1962, 9 Levha XI) örnekleri sade bir yapıya sahiptirler ve yapılar üzerinde bulunan konsollara muhtemelen heykeller konulmuş olmalıdır.

²⁵⁷ Yapı, geç dönemde yapılmış olan Kara kalesinin içine alınmış ve kemerli geçit kapatılarak harçlı duvar tekniğine sahip geç döneme ait olan surlar ile bağlanmıştır. Side Takı ve Perge Demetrios ve Apollonios Takları da ilk öncelikle bağımsız birer yapıyken daha sonrasında geç döneme ait surların içine alınmışlar ve kemerli geçitin içerisi bol kireç harcı kullanmak suretiyle devşirme taşlar ve sütun gövdelerinden özensiz bir tarzda yapılmış bir duvarla örülmüştür (Mansel 1978, 31–32 Res. 20; İnan 1989, 243).

bir yapı ile ilişki içerisinde olmadığı görülmektedir. Bundan dolayı söz konusu yapı bir kapı değil, muhtemelen kente devasallık ve ihtişam katmak için yapılmış bir “Tak” olmalıdır.

Corycus Takı’na ait herhangi bir yazıtın bulunmamasından dolayı yapının bir Zafer Takı mı yoksa Anı Takı mı olduğu belirlenmemektedir. Takın arka kısmında (doğusunda) yoğun Bizans ve Ortaçağa ait farklı mimari yapılanmalar görülmektedir. Bu nedenle Herzfeld ve Guyer’in, Corycus Takı’nın belki de bir sütunlu caddenin giriş kapısı olabileceği hakkındaki görüşleri malzemenin devşirme olmasından dolayı kesinlik kazanmamaktadır²⁵⁸. Ancak şimdiye kadar yapılmış olan yüzey araştırmalarında Takın kemerli geçiti ile aynı aks üzerinde bulunan bir sütunlu caddeye ait olabilecek herhangi bir yapılanma gözlenmemiştir ve engebeli olan topoğrafya bu yapılanma için uygun değildir²⁵⁹. Bu nedenlerle Tak olarak belirlediğimiz Corycus antik kentindeki anıtsal yapının Takların hangi alt grubuna ait olduğunu belirlemek, şu anki verilerle mümkün görünmemektedir.

Herzfeld ve Guyer, Corycus Takı’nın in situ kuzey bölümünden yola çıkarak, kemerli geçitin kuzeyinde bulunan plaster sütunun üst kısmı, giriş kapısının üstü ve yapının geri kalan güney üst kısmı için rekonstrüksiyon önerisinde bulunmuşlardır²⁶⁰.

Buna göre yapının in situ kuzey bölümünde üzerinde konsol bulunan iki adet plaster kaide ile sütun ve plaster sütunlar arasında yer alan aedícula, takın güney bölümü için yapılan rekonstrüksiyon çalışmasına da uyarlanmıştır. Ayrıca takın kuzey köşesinde bulunan in situ plaster kaide ve kalathosu iki parçadan oluşan bir adet detaylandırılmamış Korinth başlığı, takın kuzey bölümünde kemerli giriş kapısının hemen yanında yer alan ve

²⁵⁸ Herzfeld-Guyer 1930, 176.

²⁵⁹ Durugönül-Durukan-Mietke 2006, 22.

²⁶⁰ Herzfeld-Guyer 1930, 173–176.

üst kısmı yıkık durumdaki plaster sütuna²⁶¹, ayrıca takın güney bölümünde bulunan iki adet plaster kaide ve sütunun üzerine uyarlanarak rekonstruksiyonları yapılmıştır. Takın in situ kuzey bölümünde bulunan üst yapı elemanları, arşitrav, “S” profilli ve üzerinde yumurta-ok ve diş sırası bulunan friz ve konsollu kornişler, Herzfeld ve Guyer tarafından yapılan rekonstrüksiyonda kemerli geçitin üstü ve takın güney bölümünün üst yapı elemanı olarak yer almaktadır. Herzfeld ve Guyer tarafından yapılan bu rekonstrüksiyon çalışması, takın in situ durumu için uygun görülmektedir (Lev. 35 Fig. 73)²⁶². Ancak Herzfeld ve Guyer yapının arka yüzü için herhangi bir yorumda bulunmamışlardır. Yapının arka yüzünde bulunan plaster sütunların ve burada yapının önüne düşmüş olan üst yapı elemanlarının yapının ön yüzü ile benzerlik göstermesi, yapının arka yüzünün de ön yüzü ile aynı formda olduğunu göstermektedir (Lev. 35 Fig.74).

Yapı, form açısından M.S. 2. yüzyılın başına tarihlenen Bara kentinde bulunan Tak ve M.S. 3. yüzyılın 2. çeyreğine ait olan Bostra’da bulunan Tak ile benzerlik göstermektedir²⁶³.

²⁶¹ Bugün restore edilmiş durumdadır.

²⁶² Herzfeld-Guyer 1930, 174 Abb. 183.

²⁶³ Corycus Takı tek kemerli bir geçite sahip olmasıyla üç geçitli olan Diocaesarea Takı’ndan farklı özellik gösterirken, Diocaesarea Takı’nda bulunan plaster sütun ve kaidesi ve kalathosu iki parçadan oluşan detaylandırılmamış plaster Korinth başlıkları tamamen Corycus Takı ile benzerlik göstermektedir. Diocaesarea Takı’nın plaster sütun kaideleri ve kemerlerin üzerine oturmuş olduğu ayakların kaideleri de Corycus Takı’nda olduğu gibi altta bir plinthe ve üzerinde ise yayvan bir torustan oluşmaktadırlar. Diocaesarea’da bulunan ve Tak olarak değerlendirilen üç kemerli geçite sahip olan yapı, İmparatorlar Arkadius (M.S.395–408) ve Honorius (M.S. 395–423) tarafından tamir ettirilmiştir (Hild-Hellenkemper 1990, 240). Bu yapı üzerinde ayrıntılı bir çalışma henüz yapılmamıştır. Ancak yapının plaster kaide ve sütunları üzerinde yükselen plaster Korinth başlıkları, hem kalathosunun iki parçadan oluşması hem de başlık elemanlarının detaylandırılmamış olması bakımından M.S. 3. yüzyılın başına tarihlenen Olba Tapınak Mezarı ve Corycus Takı üzerinde bulunan detaylandırılmamış Korinth başlıklarıyla tamamen benzer özellik göstermektedir. Ayrıca yapı üzerinde bulunan plaster kaideler, Corycus Takı’nda bulunan plaster kaidelerde olduğu gibi altta plinthe ve üstte torustan oluşmaktadır. Söz konusu benzerliklerden dolayı Diocaesarea Takı’nın ilk yapım evresi, M.S. 2. yüzyılın sonu ve M.S. 3. yüzyılın başına ait olabilir (Kaplan 2006, 98; Takın genel görünümü için bk. Boysal 1962, 9 Levha XI).

Bara kentinde bulunan Tak, Corycus Takı'nda olduğu gibi tek bir kemerli geçite sahiptir ve yapının her yüzünde dörder adet plaster sütun ve kaidesi bulunmaktadır. Ayrıca plaster korinth başlıkları da Corycus Takı'nda olduğu gibi iki parçadan oluşmaktadır. Yapının plaster sütunları, Corycus Takı'nda olduğu gibi, arşitrav, friz ve konsollu kornişten oluşan bir üst yapıyı taşımaktadır²⁶⁴.

Bostra'da bulunan Tak ise, üç geçitli olmasıyla Corycus Takı'ndan farklılık gösterir. Ancak yapının arka ve ön yüzünde Corycus Takı'nda olduğu gibi dörder adet plaster sütun ve kaidesi bulunmaktadır ve plaster sütunlar üzerinde Corycus Takı'nda olduğu gibi konsollar yer almaktadır. Plaster sütunlar üzerinde bulunan plaster Korinth başlıkları ise Corycus Takı'nda bulunan plaster Korinth başlıkları gibi iki parçadan oluşmaktadır²⁶⁵.

IV.2. Detaylandırılmamış Plaster Korinth Başlığı

Tanım: Yapının kuzey in situ bölümünde bulunan detaylandırılmamış plaster Korinth başlığının²⁶⁶ kalathosu iki parçadan oluşmaktadır (Lev. 34 Fig. 72). Alt kalathos, iki sıra akanthus yaprağı ve kaulislerden; üst kalathos ise kaplama yapraklarından oluşmaktadır. Alt akanthus yaprak çelengi iki yapraktan, üst akanthus yaprak çelengi ise üç yapraktan oluşmaktadır. Ancak üst akanthus çelenginde bulunan ve kalathosun kuzey köşesinde yer alan yaprak, yapı geç döneme ait duvarla bağlandığı için tam olarak görülememektedir. Üst yaprak çelengine ait güney köşede bulunan yaprak ise tahrip olmuştur. Üst akanthus yapraklarının arasında ise sivri uçlara sahip, köklü ve güçlü bir yapıya sahip olan kaulisler

²⁶⁴ MacDonald 1986, 76 Pl. 71

²⁶⁵ Freyberger 1989 (c), 57 Taf. 14.c. 15.a-b.

²⁶⁶ Syria örnekleri için bk. Brümmer 1985, 61 Taf. 25, a.b. ; Pensabene 1997, 300 Fig. 21; Strube 1993, 9; Fischer 1990, 24–27.

bulunmaktadır²⁶⁷. Ancak bunlar oldukça tahrip olmuşlardır. Üst kalathos ise güçlü kaplama yapraklarıyla başlamaktadır ve bunlar dışında diğer başlık elemanları tahrip olmuştur.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Yukarıda belirtilmiş olduğu gibi, detaylandırılmamış Korinth başlıklarının öncülleri İskenderiye’de M.Ö. 2. yüzyıla, Suriye-Filistin’de ise M.Ö. 1. yüzyılın sonlarına ve M.S. 1. yüzyılın ilk yarısı içerisine tarihlendirilmektedir. Bu başlıklarda, Cilicia örneklerine nazaran, akanthus yaprakları oldukça dar ve uzundur. Yapraklar çelenklerinden aşağıya doğru inen alçak kabartma bir çizgiyle detaylandırılmaktadır²⁶⁸.

Detaylandırılmamış Korinth başlıkları, Cilicia Bölgesi’nde ise M.S. 2. yüzyılın 2. yarısından itibaren sık olarak görülmektedir²⁶⁹. Corycus Takı’na ait detaylandırılmamış plaster Korinth başlığında kalathos iki parçadan oluşmaktadır. Bu bakımdan M.S. 3. yüzyılın başına tarihlenen Olba Tapınak Mezarı ve Diocaesarea Takı’na ait başlıklarla benzerlik göstermektedir. Ayrıca başlık elemanlarının detaylandırılmamış olması bakımından, aynı sütunlu cadde başlıklarında değinilmiş olduğu gibi, M.S. 2. yüzyılın sonu ve 3. yüzyılın başına ait Elaiussa Sebaste CW 34 nolu başlığıyla²⁷⁰, M.S. 3. yüzyılın başlarına tarihlenen Olba Tapınak Mezarın başlığıyla²⁷¹, M.S. 3. yüzyılın başlarına ait Syria’da Dmeir Tapınağı plaster kompozit başlıklarıyla²⁷², Septimus Severus dönemine

---

²⁶⁷ Küçük Asia Korinth başlıklarında Traianus döneminden itibaren kaulisler küçük birer prizma halini almışlardır (Heilmeyer 1970, 87; İdil 1979, 481) ve M.S. 2. ve 3. yüzyıla ait Korinth başlıklarında kaulislerin küçük birer prizma halinde kullanımına devam edilmiştir (M.S. 2. ve 3. yüzyıla ait Korinth başlıkları için bk. Heilmeyer 1970, 86–105). Ancak M.S. 2. ve 3. yüzyıla ait Syria Bölgesi başlıklarında kaulislerin köklü ve güçlü bir yapıya sahip oldukları görülmektedir. Coğrafi olarak Syria Bölgesi’ne yakın olan Cilicia Bölgesi’nde ise M.S. 2. ve 3. yüzyıla ait Korinth başlıklarında da, Küçük Asia Korinth başlıklarından farklı olarak, kaulislerin köklü ve geniş bir yapıya sahip oldukları görülmüştür (Kaplan 2006, 104–106).

²⁶⁸ Gans 1994, 439–442 Abb. 7–10; Fischer 1990, 24–25 Taf. 7, 38.39.

²⁶⁹ Söğüt 1998, 99.

²⁷⁰ Ouattrocchi 2003, 366.

²⁷¹ Erten 2007, 149 vd.

²⁷² Brümmer 1985, 61 Taf. 25, a.b.

verilen Tyro kenti Sütunlu Caddesi'nin başlıklarıyla²⁷³ benzer özellikler göstermektedirler; ayrıca Tyre kentinde bulunan ve M.S. 201 yılında sonra yapımına başlanan Tak üzerinde bulunan başlıklar hem detaylandırılmamış olmaları hem de kalathosun iki parçadan oluşması bakımından Corycus Takı üzerinde bulunan başlıkla benzer özellikler göstermektedir²⁷⁴. Bu benzerliklerden dolayı Corycus Takı'na ait detaylandırılmamış Korinth başlıkları, M.S. 2. yüzyılın sonlarına ve 3. yüzyılın başlarına ait olabilirler.

IV.3. Friz

Tanım: “S” profilli ve bezemesiz olan friz, üzerinde astragala sahip olmayan yumurta-ok dizisi ve diş sırasından oluşmaktadır (Lev. 33 Fig. 68) . Yumurta-ok dizisi, hemen üstündeki diş sırasından çıkmaktadır. Düz bir şekilde inen çanak, yayvan bir şekilde kıvrım yapmakta ve aşağıya doğru incelerek altında bulunan taban silmeye bağlanmaktadır. Yarım yumurta formundaki yumurta, çanaktan çok derin bir şekilde ayrılmaktadır. Gevşek dizili çanaklar arasındaki ok uçları, çanaklardan genişçe ayrılmakta ve ok uçlarına bağlı olan kanatlar çok geniş bir hal alarak döngülü bir şekilde (kalp şeklinde) çanaklara dokunmaktadır (Kat. No: CTF I, Lev. 35 Fig. 74).

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Yumurta ile çanak arasının açılması, çanağın gevşek ve yayvan bir şekilde konuşlandırılması, ok ucunun geniş bir şekilde çanaktan ayrılması ve ok uçlarına bağlı kanatların genişleyerek çanaklara ulaşması genel olarak Geç Antoninuslar ve Severuslar dönemi özelliğidir²⁷⁵. Corycus Takı'na ait yumurta-ok dizisi stilistik olarak M.S. 198 yılına tarihlenen Perge 2 Numaralı Nymphaeuma (Severus Çeşmesi F2) ait

²⁷³ Pensabene 1997, 300 Fig. 21.

²⁷⁴ Ball 2002, 174–176

²⁷⁵ Severuslar devri mimari bezemelerinin stilistik gelişmeleri için bkz. İnan-Atik-Öztürk-Alanyalı-Ateş 2000, 299 v.d. ; Karaosmanoğlu 1996, 51 v.d. ; Köster 2004, 118.

korniş bloğu yumurta-ok dizisiyle²⁷⁶; ayrıca M.S. 2. yüzyılın sonlarına 3. yüzyılın başlarına tarihlenen Imbriogon Kome’de bulunan Prostylos Planlı Tapınak Mezarı’nın “S” formlu frizine ait akanthus yapraklarının üzerindeki yumurta-ok dizisiyle; Severuslar dönemine tarihlenen Termessos Zeus Solymeus Tapınağı arşitrav bloklarında²⁷⁷ ve Ksanthos Tiyatrosu’nun arşitrav bloğu üzerinde bulunan yumurta-ok dizileriyle²⁷⁸ benzerlik göstermektedir. Benzer örneklerin Severuslar Dönemi içerisine ait olmasından dolayı, söz konusu yumurta-ok dizisi de aynı döneme ait olmalıdır.

IV.4. Konsollu Kornişler

Tanım: Corycus Takı’nda in situ durumda iki adet konsollu korniş bulunmaktadır (Lev. 33 Fig. 68). Ayrıca taka ait birçok konsollu korniş takın önüne düşmüştür (Bunlar için bkz. Kat. No: CTKK I ve III, Lev. 35–36 Fig. 75–77).

Konsollu kornişler üzerinde dış sırası bulunmamaktadır. Üzerinde akanthus yapraklarının yer aldığı görülen volütlü konsolların çevresi yumurta-ok dizisi ile çevrili değildir. Konsollar arasında kalan kasetler içerisinde ise çeşitli çiçek ve rozet bezemeleri yer almaktadır. Kornişin üstü düz bırakılmıştır. Sima korniş ile aynı blok üzerinde çalışılmıştır. Kornişten simaya geçişte astragal gibi herhangi bir bezeme bulunmamaktadır; ancak burada yer alması gereken astragalın yeri profillendirilmiştir. Sima, “S” profillidir ve üzerinde herhangi bir bezeme ögesi bulunmaz.

²⁷⁶ Vandeput 1997, 35 Pls. 110.1.; Mansel 1975a, 65-70 ; Mansel 1975b, 369-371

²⁷⁷ Pohl 2002, 218; Başaran 1995, 191 Levha 23.d.

²⁷⁸ Başaran 1995, 103 Levha 48.a.

Benzer Örnekler ve Tarihleme: Konsollu kornişleri tarihlemek için, konsolların üzerinde bulunan *akanthus* yaprakları ve konsolların arasında bulunan kasetler içerisindeki çeşitli çiçek ve rozet bezemeleri kullanılacaktır.

Konsolların üzerinde bulunan *akanthus* yapraklarının oldukça tahrip olmalarından dolayı tanımlama yapmak mümkün değildir. Konsolların arasında bulunan çeşitli çiçek ve rozet bezemeleri ise korunmuş durumdadır. Genel olarak bu bezemelerde çiçekler oldukça büyük, düzensiz ve kaba bir yapıya sahiptirler. Çiçeklerin yaprakları birbirlerinde oldukça derin bir şekilde ayrılmıştır. Yaprakların uçları sivridir ve derin matkap kullanımı sayesinde yaprakçıklara bölünmüştür (Lev. 33. 35–36 Fig. 68. 75–77). Bezeme unsurlarında genel olarak bu tarz betimleme geç Antoninusler-erken Severuslar dönemine ait yapıların konsollu kornişlerinde görülmektedir. Corycus Takı'na ait konsollu kornişlerin kasetleri içerisinde bulunan bu tür çiçek ve rozet süslemeleri aşağıdaki örneklerle benzerlik göstermektedir: M.S. 180–200 yıllarına ait olan Nysa Tiyatrosu konsollu kornişlerinin kasetleri içerisinde bulunan rozet ve çiçek bezemeleriyle²⁷⁹, M.S. 178 yılına tarihlenen Smyrna Agorasının Porticosuna ait konsollu kornişin kasetleri içerisinde bulunan rozet ve çiçek bezemeleriyle²⁸⁰, M.S. 2. yüzyılın sonlarına ait olan Limyra Tiyatrosunun konsollu kornişlerinin kasetleri içerisinde bulunan çiçek ve rozet bezemeleriyle²⁸¹, geç Antoninusler-erken Severuslar dönemine tarihlenen Aphrodisias Tetrapylonu'nun konsollu kornişlerinin kasetleri içerisinde bulunan çiçek ve rozet bezemeleriyle²⁸². Ayrıca simasında bezeme bulunmayan konsollu kornişler M.S. 2.

²⁷⁹ Kadioğlu 2002, 221–227 Abb. 158–179.

²⁸⁰ Vandeput 1997, 35 Pl. 191.1.

²⁸¹ Dinstl 1987, 187–197.

²⁸² Outschar 1996, 224 Abb. 16.a , 17.; Paul 1996, 213 Abb. 119.

yüzyılın 2. yarısı ve M.S. 3. yüzyılın başına tarihlenen Cilicia Tracheia'daki Tapınak Mezarların²⁸³ konsollu kornişlerinde görülmektedir.

IV.5. Corycus Takı'nın Tarihlendirilmesi

Corycus Takı, mimari profillerden yola çıkarak Herzfeld-Guyer tarafından M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı ve M.S. 3. yüzyılın içine, Kirsten tarafından ise Antoninus Pius dönemine tarihlendirilmiştir²⁸⁴. Ayrıca Aran, Küçük Asia Takları için vermiş olduğu listede Corycus'da bulunan bir Tetrapylonu M.S. IV. yüzyıl içerisine tarihlendirmiştir²⁸⁵. Ancak Corycus antik kentinde bir Tetrapylon bulunmamaktadır ve Aran'ın belirtmiş olduğu Corycus antik kentinin hangi bölgede olduğu hakkında dahi bilgi verilmemiştir. Nitekim Küçük Asia'da Pamphylia, İonia ve Lykia bölgelerinde de Corycus olarak adlandırılan antik yerleşimler yer almaktadır²⁸⁶. Corycus Takı hakkında yapılan bu önerilerde, tarihlendirme kriterleri tam olarak belirlenmemiş ve benzer örnekler gösterilmemiş olduğundan ileri sürülen görüşler kanımızca problemlidir.

Corycus Takı'nın tarihlendirilmesinde yardımcı olacak yazıt veya herhangi bir bilgi bulunmadığından, bu konuda yapının ön cephesindeki (Batı) özgün mimari bezeklerinin stil analizinden faydalanmak gerekmektedir.

Yapının kuzey in situ bölümünde bulunan detaylandırılmamış plaster korinth sütun başlığı, hem kalathosunun iki parçadan oluşmasından hem de başlık elemanlarının detaylandırılmamış olmasından dolayı M.S. 3. yüzyılın başına tarihlenen Olba Tapınak Mezarı, Tyre kentinde bulunan Tak ve Diocaesarea Takı'nın M.S. 2. yüzyılın sonuna ve 3.

²⁸³ Machatschek 1967, 106–110. Machatschek 1974, 251–261; Durukan 2005, Fig. 5. 14. 26; Durukan 2006 (b), Res. 2.11.13; Hellenkemper-Hild 1986, 53 Abb. 41–42.

²⁸⁴ Kirsten 1974 (a), 793.

²⁸⁵ Aran 1971, 173.

²⁸⁶ Bunlar için bk. Strabon, 14,1, 3, 4.

yüzyılın başına tarihlenen detaylandırılmamış Korinth başlıkları ile ortak özellikler göstermelerinden dolayı Corycus Takı'na ait başlık da M.S. 2. yüzyılın sonuna ve 3. yüzyılın başına ait olması gerekmektedir.

Corycus Takı'nın frizleri, üzerinde bulunan yumurta-ok dizisinden yola çıkarak tarihlenmektedir. Yumurta-ok dizisinde genel olarak yumurta ile çanağın arası açılmış, çanak gevşek ve yayvan bir şekilde yumurtanın etrafını kaplamış, ok ucu geniş bir şekilde çanaktan ayrılmış ve ok uçlarına bağlı kanatlar genişleyerek (kalp şeklinde) çanaklara ulaşmıştır. Yumurta-ok dizilerinde bu tarz, genel olarak Severuslar dönemine ait yapılarda karşımıza çıkmaktadır.

Corycus Takı'na ait konsollu kornişler üzerinde bulunan ve tek tarihlendirici kriter olarak kullanılan çiçek ve rozet bezemeleri geç Antoninuslar-erken Severuslar dönemine tarihlenmelerinden dolayı bu bloklar da geç Antoninuslar ve erken Severuslar dönemine ait olabilir.

Sonuç olarak Corycus Takı'na ait detaylandırılmamış plaster Korinth başlığı M.S. 2. yüzyılın sonu ve M.S. 3. yüzyılın başına, frizler Severuslar dönemine ve konsollu kornişler ise genel olarak geç Antoninuslar ve erken Severuslar dönemine tarihlenmektedir. Bu durumda Tak olarak tanımladığımız bu anıtsal yapı, geç Antoninuslar ve erken Severuslar dönemine ait olabilir.

V. KARA KALESİNDEKİ DEVŞİRME OLARAK KULLANILAN BAŞLIKLAR VE MİMARİ BEZEMELİ BLOKLAR

V.1. Genel Tanım

Corycus kara kalesinin doğusunda iki adet devşirme plaster Korinth başlığı (Lev. 36 Fig. 78)ve takım kuzey bölümünde ise on üç adet konsollu korniş bloğu bulunmaktadır (Lev. 37 Fig.79). Devşirme plaster Korinth başlıklar bu bölüm içerisinde I ve II numaralı başlıklar olarak adlandırılacak, tanımı yapılacak ve tarihlendirilecektir. Konsollu kornişlerin ise tümü aynı stilistik özellikleri gösterdiğinden tek başlık altında ele alınacaktır.

V.2. Plaster Korinth Başlıkları

V.2.1. I numaralı Plaster Korinth Başlığı

Tanım: Plaster şeklinde olan sütunun yivleri verilmemiştir ve sütun yuvarlak bir silmeyle son bulmaktadır (Lev. 37 Fig. 80). Başlık, yuvarlak silme ve bloktan belirgin bir şekilde yükselmektedir. Başlık iki sıra akanthus yaprak çelengine sahiptir. Alt sıra akanthus yaprak çelenginin iki yapraktan, üst yaprak çelenginin ise tahrip olmasına rağmen üç akanthus yaprağından oluştuğu görülmektedir. Alt sıra akanthus yaprakları geniş bir şekilde kalathos yüzeyini sarmaktadır. Yapraklar üç yaprak dilimine ve en üstte bir yaprak kümesine sahiptir. Yapraklar, yuvarlak silme üzerinden çıkan derin ve ince kanallara sahiptirler. Bu kanallar orta damar ile birleşmeyerek bir yay şeklinde yükselmekte ve yaprak dilimleri içerisine uzanmaktadırlar. Sivri olan yaprak uçlarından başlayarak yaprakların yaprak

parmakları içe doğru oyularak yaprak dilimleri içerisinde bulunan kanallara ulaşmaktadır. En üstte bulunan yaprak kümesinden ise iki kanalın kısa bir şekilde aşağı, orta damara doğru indiği görülmektedir. Ayrıca yuvarlak silme üzerinden çıkan alt yaprak dilimlerinin sivri olan yaprak uçları birbirleri ile birleşmiş durumdadır. Yaprak dilimlerinin arasında kalan yaprak gözleri, dikdörtgene benzemektedir. Üst sıra akanthus yaprak çelenginin yaprakları, alt sıra akanthus yapraklarının arasından, ancak kalathosun taş yüzeyinden yükselmektedir. Bunlar da alt yaprak sırası gibi iyi detaylandırılmışlardır. Üst yaprak kümesi ise kalathostan sıyrılarak dışa doğru taşmaktadır. İkinci yaprak sırasının arasından çıkan kaulisler, küçük bir üçgen prizması halindedir ve kaplama yapraklarını taşımaktadırlar. Kaplama yapraklarından helix ve volütler çıkmaktadır. Helix ince olan abakus dudağının, volüt ise abakus levhasının altında sarmal şeklinde kıvrım yapmaktadır. Üst sıra yaprağın ortada bulunan yaprağı üzerinde, tahrip olan abakus çiçeği destek yaprağı yer almakta ve abakus çiçeği destek yaprağından çıkan abakus çiçeği sapı, çok hafif bir şekilde kıvrım yaparak helixler arasından yükselmektedir; ancak abakus levhası üzerinde bulunması gereken abakus çiçeği tahrip olmuştur.

Benzer örnekler ve Tarihleme: Küçük Asia Korinth başlıklarında kaulislerin küçük prizma haline dönüşmesi Traianus devri ile başlamakta ve sonrasında da devam etmektedir²⁸⁷. I numaralı plaster Korinth başlığında kaulis çanağının prizma halinde olması, başlığın Traianus döneminden sonraya ait olmasını gerektirmektedir. Yaprakların sivri uçlu olması ve alt sıra akanthus yaprak çelengine ait yaprakların alt yaprak dilimlerinin sivri uçlarının birbirleriyle birleşmesi Aphrodisias dekorasyon okulunun özelliği olarak M.S. 2. yüzyılın ortalarından itibaren Küçük Asia'da sevilen bir tarz olarak

---

²⁸⁷ İdil 1979, 481

karşımıza çıkmaktadır²⁸⁸. I numaralı plaster Korinth başlığında bu özelliğin olması, I numaralı plaster başlığın M.S. 2. yüzyılın ortalarından daha geç olması gerektiğini göstermektedir. I numaralı plaster başlık, yaprak dilimlerini oluşturan her bir yaprak parmağının uzun ve dar olması, bu kısımların içe doğru eğimli bir şekilde derin bir çizgi hattı ile yivlendirilmeleri, orta damara sadece üst yaprak kümesinden çıkan kısa kanalcıkların açılmaları ve diğer kanalların yaprak dilimleri içerisinden çıkarak yaprak kaideleri altında son bulmaları bakımından M.S. 178 yılından sonrasına tarihlenen Smyrna'daki Agora'nın portiklerinin²⁸⁹ ve M.S. 206–208 yıllarına tarihlenen Hierapolis Tiyatrosunun Kompozit başlıklarıyla benzerlik göstermektedir²⁹⁰. Söz konusu başlık bu durumda M.S. 178–206 yılları arasında yani geç Antoninuslar-erken Severuslar dönemi içerisine ait olabilir²⁹¹.

V.2.2. II numaralı Plaster Korinth Başlık

Tanım: Plaster şeklinde olan sütunun yivleri, I numaralı başlıkta olduğu gibi verilmemiştir. Sütun yuvarlak bir silmeyle son bulmaktadır (Lev. 38 Fig. 81). Başlık, yuvarlak silme ve bloktan çok iyi bir şekilde yükselmektedir. Başlık iki sıra akanthus yaprak çelengine sahiptir. Alt sıra akanthus yaprak çelenginin iki yapraktan, üst yaprak sırasının ise tahrip görmüş olmasına rağmen üç akanthus yaprağından oluştuğu görülmektedir. Alt sıra akanthus yaprakları geniş bir şekilde kalathos yüzeyini sarmaktadır. Yapraklar üç yaprak dilimine sahiptir ve en üstte bir yaprak kümesi yer almaktadır. Yapraklar, yuvarlak silme üzerinden çıkan derin ve geniş kanallara sahiptirler. Bu kanallar orta damar ile birleşmeyerek bir yay şeklinde yükselmekte ve yaprak dilimleri içerisine uzanmaktadırlar. En üstte bulunan yaprak kümesinden ise iki kanal, orta damarın ortalarına

²⁸⁸ İdil 1979 480; Mert 2005, 234–235; Vandeput 1997, 212–213; Fischer 1990, 48–49

²⁸⁹ Vandeput 1997, 35 Pl. 120; Kadioğlu 2002, 204 Abb. 344.

²⁹⁰ Çubuk 2006, 13; Kadioğlu 2002, 204 Abb. 345.

²⁹¹ Bu dönem başlıkları için bkz. Mert 2005, 234 v.d.

doğru aşağı inmektedir. Yaprak dilimlerini oluşturan her bir yaprak parmağı incedir ve yaprak uçları sivridir. Yaprakların parmak kısımlarının üst kısımları ise içe doğru oyularak detaylandırılmakta ve yaprak dilimleri içerisinde bulunan kanallara ulaşmaktadır. Yaprak dilimlerinin arasında kalan yaprak gözleri, dikdörtgene benzemektedir. Üst sıra akanthus yaprak ęelenginin yaprakları, alt sıra akanthus yapraklarının arasından, ancak kalathosun taş yüzeyinden yükselmektedir. İkinci yaprak sırasının arasından ęıkan kaulisler, küçük bir üçgen prizması halindedir ve kaplama yapraklarını taşımaktadırlar. Kaplama yapraklarından helix ve volütler ęıkmaktadır. Helix ince olan abakus dudağının altında sarmal yapmaktadır ve sarmalların arasından abakus ęięeđinin sapı ince ve düz bir şekilde uzanmaktadır. Volütler ve abakus ęięeđi tahrip olmuş durumdadır.

Benzer örnekler ve Tarihleme: II numaralı plaster başlık, hem bir plaster sütun üzerinden yükselmesi hem de başlığın üzerinde ęalıřılmıř bulunan bloğun yüksekliği bakımından I numaralı plaster başlık ile ortak özelliklere sahiptir. Ayrıca II numaralı plaster Korinth başlığı, I numaralı plaster başlık ile stilistik olarak tamamen benzer özellikler göstermektedir. Ancak damarlarının düzensiz ve “titrek” işlenmiş olması, I numaralı plaster başlık ile arasındaki ayrımı oluşturmaktadır. II numaralı plaster korinth başlığı, I numaralı plaster başlığa benzerliğinden dolayı aynı dönem içerisine, geç Antoninuslar-erken Severuslar dönemine tarihlenmelidir. Her iki başlık aynı yapıya ait olmalıdırlar.

V.3. Konsollu Kornişler

Tanım: Corycus Kara kalesi içerisinde, kalenin kuzeyinde bulunan geç döneme ait duvarların üzerinde, devşirme durumda olan on üç adet konsollu korniş bloğu yer almaktadır. Bu blokların formu ve üzerinde bulunan bezemelerin tümü birbirleriyle stilistik olarak benzerlik göstermektedirler²⁹² (Lev. 37 Fig. 79).

Konsollu kornişler üzerinde dış sırası bulunmamaktadır ve bloklar tahrip olmuş durumda olan Lesbos kymationları ile başlamaktadırlar. Volütlü olan konsollar üzerinde akanthus yaprakları yer almakta ve konsolların çevresi ise yumurta-ok dizisi ile çevrelenmiş durumdadır. Konsollar arasında bulunan kasetler de ise çeşitli çiçek ve rozet süslemeleri yer almaktadır. Kornişin üzeri düz bırakılmıştır ve simaya geçişte, sima ile korniş arasında astragal bulunmaktadır. “S” formlu olan sima üzerinde ise palmet süslemesi yer almaktadır (Lev. 38–39 Fig. 82–85).

Benzer Örnekler ve Tarihleme

Konsollu kornişler üzerinde bulunan lesbos kymationları, oldukça tahrip olmuşlardır. Ancak lesbos kymationunu oluşturan elemanlar oldukça büyük ve orantısız bir şekilde verilmiş olup birbirlerinden ayrılmış ve bağımsız birer süsleme ögesi görünümü kazanmışlardır (Levha 38–39 Fig. 82–85). Lesbos kymationlarında benzer veya farklı örnekler hem aynı yapı üzerinde hem de farklı zamanlara ait yapılar üzerinde görünmekte olduklarından stilistik bir gelişim ortaya konulamamıştır. Ancak genel olarak bu süsleme öğelerinde, Corycus Kara kalesinde yer alan söz konusu örneklerde olduğu gibi, elemanların oldukça büyümesi, orantısız bir hal alması ve birbirlerinden bağımsız olmaları

²⁹² Bu bloklar genel olarak 0.55 metre yüksekliğe, 0.75 metre alt ve 1.18 metre üst yüz derinliğine sahiptir.

gibi özellikler M.S. 2. yüzyılın sonlarından itibaren görülmekte ve Severuslar döneminde yoğunluk kazanmaktadır²⁹³.

Konsolların etrafını çevrelemiş olan yumurta-ok dizilerinde ise, düz yüzeyle çanaklar yumurtadan derin bir şekilde ayrılmaktadır ve tam bir yumurta formundadır. Ancak yumurtanın altını çevrelememekte ve altında bulunan silmeyle bütünleşmektedir. Sivri olan yumurtanın ucu ise altında bulunan silmeye ince bir bağla dokunmaktadır. Çanaklar arasında bulunan düz yüzeyle ok uçları ise bazı çanaklar arasında yer almamakta bazılarında ise çanaklar arasında oldukça sıkışmış bir şekilde bulunmaktadır (Levha 38–39 Fig. 82–85). Yumurta-ok dizilerinde bulunan bu yoz stil genel olarak Severuslar devri özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır²⁹⁴.

Simalar, ters ve düz dizili bulunan açık ve kapalı palmetler ile bezelidir (Levha 38–39 Fig. 82–85). Düz dizili kapalı palmetlerin yaprakları oldukça iri ve düz yapıdadırlar ve uçları düğüm şeklindedir. Kapalı palmetleri oluşturan yaprakların filizlenmiş olduğu göbek düz bir hatta sahiptir. Bu göbeğin altından ise düz veya kıvrık dallar şeklindeki bağlar çıkarak ters dizili açık palmetler ile birleşmektedirler. Ters dizili açık palmetler ise diğer kapalı palmetlerde olduğu gibi geniş ve kaba yapraklara sahiptir. Yapraklar oldukça orantısızdır ve sivri uçlu yaprakçıklara ayrılmışlardır. Yaprakların sivri olan kenar uçları ise, altta bulunan yaprağa dokunmaktadır. Corycus Kara kalesinde bulunan konsollu kornişlerin simaları üzerinde bulunan bu süslemeler, Severuslar dönemi stil özellikleri göstermektedir²⁹⁵. Simalar üzerinde bulunan palmetlerin benzer özellikleri Diocaesarea kentinde bulunan Severuslar dönemine tarihlenen Nymphaeumun simaları üzerinde

²⁹³ Can 2005, 199; Vandeput 1997 152–153 Pl. 114.1.

²⁹⁴ Karaosmanoğlu 1996, 56.

²⁹⁵ Başaran 1995, 135–138.

bulunan süslemeler ile²⁹⁶ ve M.S. 2. yüzyılın sonuna ve M.S. 3. yüzyılın başına tarihlenen Imbriogon Kome'deki Tapınak Mezarların simaları üzerinde bulunan süslemeler ile benzerlik göstermektedir²⁹⁷. Ayrıca Cilicia Bölgesi dışında bu bezemelerin benzer örnekleri, Severuslar dönemine tarihlenen Hierapolis Tiyatrosunun simaları üzerinde bulunan süslemelerle²⁹⁸ ve Syria'da Tyro kentinde bulunan ve Severuslar dönemine tarihlenen Hamamın konsollu kornişleri üzerinde bulunan simalardaki süslemelerle ve Caesarea Tiyatrosu'nun konsollu kornişleri üzerinde bulunan simaların süslemeleriyle benzerlik göstermektedir²⁹⁹.

Konsolların arasında bulunan kasetlerin içerisinde yer alan çok çeşitli çiçek ve rozet süslemeleri, çok büyük ve kaba birer yapıya sahiptirler. Bu süslemelerde gerek farklı çiçekler gerekse rozetler kendi içerisinde çok bölümlü çalışılmışlardır. Süslemeleri oluşturan yapraklar kendi içerisinde çok düzensiz ve derin bir şekilde merkezden ayrılmışlardır. Çiçekleri ve rozetleri oluşturan her bir yaprak tamamen bağımsızlaşmıştır. Bu tür çiçek ve rozet süslemeleri Cilicia Tracheia'da, M.S. 2. yüzyılın sonundan itibaren Severuslar dönemi içerisine tarihlenen yapılar üzerinde yoğun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu süslemelerin benzer örnekleri Corycus Takı'nın, Imbriogon Kome'de bulunan Tapınak Mezarların ve Diocaesarea'da bulunan Nyphaeumun ve Takı'n üzerinde bulunan konsollu kornişlerde yer alan çiçek ve rozet süslemeleriyle tamamen benzerlik göstermektedir.

Corycus Kara kalesinde bulunan ve geç döneme ait olan duvarların üzerindeki bu devşirme konsollu kornişlerin üzerindeki süslemeler Severuslar dönemi içerisine

²⁹⁶ Başaran 1995, 136 lev. 41b.; Özbay 1998, 126.

²⁹⁷ Machatschek 1974, 251 vd. Lev. 96

²⁹⁸ Başaran 1995, 137, Lev. 37.c.

²⁹⁹ Pensabane 1997, 288.344 Fig. 7. 81.

tarihlenmektedir. Bu durumda bu blokların tümü Severuslar dönemine ve aynı yapıya ait olabilirler.

SONUÇ

Corycus antik kentinin şu ana kadar nekropolisi ve yazıtları incelenmiştir. Kent, yapıları ile birlikte ayrıntılı bir şekilde incelenmemiş ve ortaya konulmuş olan bilgiler tekrarlanmıştır. Yapılan çalışmalarda kentin Helenistik dönemde kurulmuş olduğu belirtilmekle beraber özellikle Cappadocia Kralı Archelaos'un, Corycus'un komşu kenti olan Elaiussa'yı kendisine yazlık başkent seçmesi ve kentin limanları sayesinde ekonomik olarak gelişmesine neden olmuş ve Corycus bu tarihlerden itibaren Roma İmparatorluk Çağı boyunca komşu kent Elaiussa Sebaste'nin bir komesi olarak değerlendirilmiştir. Ancak Corycus antik kenti hakkında yapılmış olan bu yorumlar hem çok yetersiz hem de arkeolojik verilerle örtüşmemektedir.

Corycus'da 2004 yılından itibaren gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında, daha önce varlığı bilinen tapınak ve takın yanı sıra, bir "sütunlu cadde" ve "kamusal yapı" olarak adlandırılan yapı yeni bulguları oluşturmaktadır. Bu çalışma içerisinde tapınak, tak ve sütunlu cadde ayrıntılı olarak ele alınmış ve yapılara ait bloklar tek tek incelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca Corycus antik kentinde hangi yapıya ait oldukları anlaşılmayan ve geç dönem yapılarında devşirme malzeme olarak kullanılmış olan başlıklar ve mimari bezemeli bloklar da ele alınmıştır. Yapılan çalışmada yapılara ait blokların üzerinde bulunan bezemelerden yola çıkarak yapılar için tarihlendirme önerilerinde bulunulmuştur.

Yazıtlı peristasis arşitrav bloğundan dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısına ve muhtemelen Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemine tarihlenen ve bu imparatorlara ithaf edildiği düşünülen tapınağın planı kesin olarak belirlenememekle beraber iki öneri sunulabilir³⁰⁰. Corycus antik kentinde bulunan ve yapılan yüzey araştırmaları

---

³⁰⁰ Antik Çağ'da birçok tapınak çok uzun süre bitirilememiş ve uzun yıllar yapımına devam edilmiştir. Klasik Çağın en ünlü yapısı Parthenon, Atina'nın en görkemli çağında bile ancak 15 yıl içerisinde tamamlanmıştır

kapsamında değerlendirilen tapınak, ya 10 x 16 sütun sayısına sahip bir pseudodipteros ya da 6 x 12 sütun sayısına sahip bir peripteros planlı tapınak olabilir. Tapınağa ait Korinth başlıkları Küçük Asia başlıkları ile değil; Syria başlıklarıyla benzerlik göstermektedir.

Corycus Sütunlu Caddesi, yapıya ait Korinth başlıkları ve üst yapı elemanları üzerinde yapılan incelemeler sonucu geç Antoninuslar ve erken Severuslar dönemine tarihlenebilmektedir.

Kentin batı limanına açılan ve Ortaçağ'a ait kara kalesi ile sonraki bir dönemde birleştirilmiş olan Corycus Takı, plan ve bezeme üzerinde yapılan çalışmaların sonucunda kendi çağında surlara bağlı bir kapı değil bağımsız duran bir "Tak" olarak değerlendirilmiş ve mimari bezemelerin stil analizi yapının geç Antoninuslar ve erken Severuslar dönemine ait olabileceğini göstermiştir.

Corycus antik kentinde bulunan, herhangi bir yapıyla bağlantısı kurulamayan ve devşirme olarak geç dönem yapılarında kullanılmış olan birçok bezemeli blok, kentte bulunan yapılar ve tarihleri hakkında bilgi vermektedir. Dokuz adet arşitrav friz bloğu, yazıtlı arşitrav bloğu, konsollu kornişler ve Korinth başlıklarının hangi yapıya ait oldukları bilinmemekle beraber her bir üst yapı elemanı ve başlık, Corycus'da bulunan ancak bugün korunmamış durumda olan yapılara işaret etmektedir.

Sonuç olarak M.Ö. 229 yılından önce kurulmuş olan ve bu yıllardan önce çağının merkezleriyle limanı aracılığıyla ticaret yapan Corycus antik kenti, Olba Bölgesi içerisinde önemli bir liman yerleşimi ve kenti olmalıdır. Ancak M.Ö. 1. yüzyılın sonu ve

---

(Gruben 1986, 163 vd). Pergamon Traianus Tapınağı'nın M.S. 114 yılında yapımına başlanmış ve İmparator Hadrianus'un M.S. 129 yılında başlamış olduğu ikinci doğu gezisine bitirilmeye çalışılmıştır (Radt 2002, 208–210; Öztrük 2005, 52). Ayrıca çok büyük tapınak projeleri ise ya yapının büyük projeler olmasından ya da gerekli malzemenin ve iş gücünün düzenli olarak kullanılmamasından dolayı tam olarak bitirilememişlerdir. Didyma Apollon, Sardes Artemis ve M.Ö. 6. yüzyıl içerisinde tarihlenen Syracuse İon Tapınağı bu tapınaklara örnek oluşturmaktadır (Wannagat 1999, 360–362; Tunay 1970, 117–119; Gruben 1961, 155 vd.).

M.S 1. yüzyılın başından itibaren iki limana sahip olmasından dolayı ekonomik olarak güçlenen komşu kent Elaiussa Sebaste'nin zaman içerisinde gölgesi altında kalmıştır. Corycus'da bulunan ve yüzeyde yer alan mimari yapılar ve mimari bezemeli bloklar üzerine yapılan bu çalışmada M.S. 1. yüzyıl ve M.S. 2. yüzyılın ortalarına kadar olan zaman dilimi içerisinde herhangi bir mimari yapının ve mimari bezemeli bloğun izlerine rastlanmamıştır. Bu durum kentte yapılacak kazıların ışığında değişebilir. Ancak M.S. 2. yüzyılın ortalarından itibaren kentte mimari yapılanmaya başlandığı görülmektedir. Bu durumu belki de Hadrianus'un M.S. 129 yılında gerçekleştirmiş olduğu ikinci doğu gezisi kapsamında Cilicia Bölgesi'ne gelerek kentlerde gerçekleştirmiş olduğu mimari yapılanma ile açıklayabiliriz. M.S. 2. yüzyılın 2. yarısından itibaren kentte mimari yapılanmanın hız kazanmış olduğu görülmektedir. Bunun en iyi örneğini M.S. 2. yüzyıl içerisinde tarihlenen Corycus Tapınağı oluşturmaktadır.

Stadiasmus Mares Magni'ye göre Corycus, komşu kent Elaiussa ile rekabeti yüzünden M.S. 3. yüzyılda bir “kome” durumuna düşmüş ve Elaiussa Sebaste'nin hâkimiyeti altına girmiştir. Kirsten ise kentnin Hadrianus döneminde ekonomik olarak ilerlemeye başlamasına rağmen kısa sürede yeniden komşu kent Elaiussa Sebaste tarafından “kome” olarak nitelendirilmiş olduğunu bildirmektedir. Machatschek ise Corycus ve Elaiussa Sebaste kentlerinin nekropolis alanları üzerine yapmış olduğu çalışmada Corycus antik kentinin nekropolisinde, Elaiussa Sebaste'de olduğu gibi anıtsal mezar yapılarının olmadığı sonucuna varmış ve bu nedenle Corycus'un gerçekten de bir kome olduğu görüşü böylelikle desteklenmeye çalışılmıştır. Ancak gerek Corycus Tapınağı gerekse geç Antoninuslar-erken Severuslar dönemine tarihlenen Corycus Sütunlu Caddesi ve Corycus Takı ve hangi yapılara ait oldukları belirlenemeyen geç Antoninuslar ve Severuslar dönemine tarihlenen birçok başlık ve bezemeli blok veya yazıtlı arşitrav bloğu,

Corycus kentinin nekropolisinde bulunan ve yıkık durumda olan tapınak mezarlar, Corycus antik kentinde M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı ve Severuslar Dönemi içerisinde yoğun olarak imar faaliyetinde bulunduğu açık kanıtlarını oluşturmaktadırlar. Arkeolojik kanıtlarıyla ortaya konulmuş olan bu bilgiyi, kente ait sikkelerde desteklemektedir. Bu durumda Corycus'un M.S. 2. yüzyılın 2. yarısında ve 3. yüzyılda Elaiussa Sebaste'ye bağlı bir kome olmadığı görülmektedir. Bu durumda antik yazarlardan Stadiasmus Mares Magni'nin ve çağımız bilim adamları Machatschek'in ve Kirsten'in vermiş olduğu ve bugün birçok araştırmacı tarafından da tekrarlanan bilgilerin arkeolojik verilerle örtüşmediği görülmektedir. Sonuç olarak Corycus antik kenti, M.S. 2. yüzyılın ortalarında ve özellikle Antoninuslar ve Severuslar Döneminde ekonomik olarak ilerlemeye başlamış ve bu ilerlemeyle paralel olarak kamusal yapılarıyla bir Roma kenti olma özelliğine kavuşmuştur.

KATALOG

KATALOG**Kat. No:** CTB I**Çizim No:****Levha No:** 6**Adı:** Korinth Başlığı**Buluntu Yeri:** Tapınak**Konumu:** Tapınak alanının batısında, sonraki bir geç dönemde taşınmış olan üst yapı elemanları ve sütunların yanında yer almaktadır.**Ölçüleri:**

Yükseklik: Alt parça 0.50 m.

Alt çapı: 0.75 metre

Üst Genişlik:0.80 metre

Tanım: Oldukça tahrip olmalarına rağmen alt sıradaki iki adet akanthus yaprağı seçilebilir durumdadır. Bu yapraklar üzerindeki yaprak dilimleri geniş ve yaprak dişleri sivridir. Dişler komşu yaprak dişleriyle oldukça yakın durur; fakat birleşmezler. Alt sıra akanthus yaprağının dişleri arasından üst sıra akanthus yapraklarının orta damarlarının sıkışarak yükseldiği gözlenmektedir.**Tarih:** M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreği veya ortaları

KATALOG**Kat. No:** CTB II**Çizim No:****Levha No:** 7**Adı:** Korinth Başlığı**Buluntu Yeri:** Tapınak**Konumu:** Tapınak alanı içerisinde yer almaktadır**Ölçüleri:**

Yükseklik: Alt parça 0.50 m

Alt çapı: 0.75 metre

Üst genişlik: 0.80 metre

Tanım: Başlık üzerindeki akanthus yaprakları oldukça tahrip olmuş haldedir. Bundan dolayı yapraklardan sadece iki tanesi kısmen seçilebilir durumdadır. Bunlar da yaprak parmakları oldukça geniş ve parmak uçları sivridir.**Tarih:** M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreği veya ortaları

KATALOG

Kat. No: CTB III

Levha No: 7

Adı: Korinth Başlığı

Buluntu Yeri: Tapınak

Konumu: Tapınak alanı içerisinde Byzans yapısının doğusunda toprağa gömülü bir şekilde bulunmaktadır.

Ölçüleri:

Yükseklik: Alt parça 0.50 m.

Alt çapı: 0.75 metre

Tanım: Blok üzerinde sekiz alt sıra akanthus yaprağı yer almaktadır. Yapraklar üç yaprak diliminden oluşmaktadır. Alt yaprak dilimleri üç, hemen üstündeki ikinci yaprak dilimi ise dört yapraktan meydana gelmektedir; ancak yaprakların üst yaprak kümeleri tahrip olmuş haldedir. Yapraklar ve sivri olan yaprak dişleri kalathos yüzeyini sarmaktadır. Yaprakların damarları kendi içerisinde düzenli ve oranlı bir şekilde derin ve ince detaylandırılmış durumdadır. Dişler, üst yaprak dilimlerinin yaprağıyla birleşmekte ve birleşen alanlarda dikdörtgene benzer boşluklar oluşmaktadır. Sivri olan yaprak dişleri komşu yaprak dişleriyle oldukça yakın durmaktadır; fakat komşu yaprak dişleriyle birleşmezler. Birbirlerine yakın duran yaprak dişlerinin arasında kalan dar boşluktan, tahrip olmuş durumdaki üst sıra akanthus yapraklarının orta damarları sıkışmış bir halde yükselmekte olduğu gözlenmektedir.

Tarih: M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreği veya ortaları

KATALOG

Kat. No: CTB IV

Levha No: 7

Adı: Korinth Başlığı

Buluntu Yeri: Tapınak

Konumu: CTB III numaralı başlığın yanında bulunmaktadır

Ölçüleri:

Yükseklik: Üst parça yükseklik 0.60 metre

Alt çapı: 0.80 metre

Üst Genişlik: 0.95 (k.d)

Tanım: Başlığın üst kalathos parçasıdır. Kalathosun hemen başlangıcından itibaren kaplama yaprakları yükselmektedir. Kısmen tahrip olmuş haldeki yapraklar çok güçlü ve büyük bir yapıya sahiptir. Yapraklar ince bir orta damara sahiptir. Orta damarın etrafında bulunan yaprak dilimleri sivri yaprak dişlerine sahiptir. Sivri yaprak dişleri üst yaprak dilimlerine dokunmakta ve bu alanlarda dikdörtgene benzer boşluklar oluşmaktadır. Yaprak dişlerinden orta damara doğru yaprakların içleri içe doğru eğimli ve derin bir çizgi hattı ile yivlendirilmişlerdir. Kaplama yaprakları arasında abakus çiçeğinin kalın olan sapı bulunmaktadır. Kaplama yaprakları içerisinden köklü ve geniş saplara sahip, ancak sarmalları kırılmış durumdaki helix ve volütler çıkmaktadır.

Tarih: M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreği veya ortaları

KATALOG**Kat. No:** CTB V**Levha No:** 7**Adı:** Korinth Başlığı**Buluntu Yeri:** Tapınak**Konumu:** Tapınak alanı içerisinde bulunmaktadır.**Ölçüleri:**

Yükseklik: Üst parça yükseklik 0.60 m.

Altapı: 0.80 metre

Tanım: CTB IV numaralı başlıkla benzer özellikler göstermektedir.**Tarih:** M.S. 2. yüzyılın 2. çeyreği veya ortaları

KATALOG**Kat. No:** CTB VI**Levha No:** 8**Adı:** Korinth Başlığı**Buluntu Yeri:** Tapınak**Konumu:** Tapınak alanı içerisinde bulunmaktadır.**Ölçüleri:**

Yükseklik: Üst parça yükseklik 0.60 m.

Alt apı:0.80 metre

Tanım: CTB IV numaralı başlıkla benzer özellikler göstermektedir.**Tarih:** M.S. 2. yüzyılın 2. eyreği veya ortaları

KATALOG**Kat. No:** CTB VII**Levha No:** 8**Adı:** Korinth Başlığı**Buluntu Yeri:** Tapınak**Konumu:** Tapınak alanı içerisinde bulunmaktadır.**Ölçüleri:**

Yükseklik: Üst parça yükseklik 0.60 m.

Alt apı: 0.80 metre

Tanım: CTB IV numaralı başlıkla benzer özellikler göstermektedir.**Tarih:** M.S. 2. yüzyılın 2. eyreği veya ortaları

KATALOG

Kat. No: CTAKB I

Levha No: 8

Adı: Mermer Korinth Başlığı

Buluntu Yeri: Tapınak

Konumu: Başlık tapınağın kuzeyinde, kısmen korunmuş durumda olan granit sütunun yanında bulunmaktadır

Ölçüleri:

Yükseklik: 0.53 metre

Alt çapı: 0.43 metre

Üst Genişlik: 0.60 metre

Tanım: Başlığın kalathosu tek parçadan oluşmakta ve Corycus'da bulunan kireç taşı bloklardan farklı olarak malzemesi mermerdir. Başlık üzerinde alt ve üst sıra akanthus yaprak çelenkleri, kaulisler, kaplama yaprakları, helix ve volütler, abakus dudağı ve levhasında oluşmaktadır.

Tarih: Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No: CTAKB II

Levha No: 8

Adı: Detaylandırılmamış Korinth Başlığı

Buluntu Yeri: Tapınak

Konumu: Başlık tapınağın doğusunda bugün ahır olarak kullanılan mekânın güneyinde, yer almaktadır.

Ölçüleri:

Yükseklik: 0.65 metre

Tanım: Başlık tek parçadan oluşmaktadır. Üzerinde iki sıra akanthus yaprak çelengi, kaulisler, kaplama yaprakları, helixler ve abakus dudağı bulunmaktadır. Başlığın volütleri ve abakus levhası tahrip olmuş durumdadır. Başlık elemanlarının sadece dış hatları belli edilmiş ve iç detayları verilmemiştir.

Tarih: M.S. 2. yüzyılın sonu-M.S. 3. yüzyılın başı

KATALOG

Kat. No	:CAF I
Çizim No	: 1-2
Levha No	: 9
Adı	: Arşitrav-Friz
Buluntu Yeri	: Tapınak Alanı
Konumu	: Tapınak alanı içerisinde bulunan blokların üzerinde yer almaktadır

Ölçüleri	:
Yükseklik	:0.80 metre
Uzunluk	:1.10 metre (k.d)
Alt Derinlik	:0.44 metre
Üst Derinlik	:0.59 metre (k.d)

Arşitrav Yüksekliği	:0.45 metre
Faskıya Sayısı	: 3
I. Faskıya Yüksekliği	: 0,6 metre
II. Faskıya Yüksekliği	:0,8 metre
III. Faskıya Yüksekliği	:0.10 metre
İnci Dizisinin Yüksekliği	:0,2 metre
Friz Yüksekliği	:0.35 metre

Tanım : Bloğun arşitrav kısmı üç faskıyalıdır ve faskıya aralarında astragallar yer almaktadır. Taç kısmında ise, yumurta-ok dizisi ve lesbos kymationu yer almakta ve arşitrav kalın bir silme ile son bulmaktadır. Friz üzerinde ise kıvrık dal süslemeleri ve

astragala sahip olmayan ikinci bir yumurta-ok dizisinin yer aldığı friz kısmı bulunmaktadır. Yumurta-ok dizisi ve üzerinde bulunan diş sırası tahrip olmuştur. Arşitrav-frizin arka yüzünde, arşitrav kısmı üç faskıyalı olarak işlenmiştir; ancak friz kısmı düzleştirilerek boş bırakılmış ve üzerinde düzensiz bir yapıya sahip olan hatlı oyukları açılmıştır

Tarih : Hadrianus Dönemi

KATALOG

Kat. No :CAF II

Çizim No : 3.4.5

Levha No : 9–10

Adı : Arşitrav-Friz

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak alanı içerisinde, CAF I numaralı bloğun batısında yer almaktadır.

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.80 metre

Uzunluk : 1.00 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.44 metre

Üst Derinlik : 0.55 (k.d)

Soffit Genişliği : 0,9 metre
 Soffit Uzunluğu : 0.61 metre (k.d)
 Soffitin Arşitrava Oranı: 1/5

Arřitrav Yůksekliđi : 0.45 metre
 Faskıya Sayısı : 3
 I. Faskıya Yůksekliđi : 0,6 metre
 II. Faskıya Yůksekliđi : 0,8 metre
 III. Faskıya Yůksekliđi : 0.10 metre
 İnci Dizisinin Yůksekliđi : 0,2 metre
 Friz Yůksekliđi : 0.35 metre

Tanınm : Blođun arşitrav kısmı ů faskıyalıdır ve faskıya aralarında astragallar yer almaktadır. Taç kısmında ise, yumurta-ok dizisi ve lesbos kymationu yer almakta ve arşitrav kalın bir silme ile son bulmaktadır. Friz ۆzerinde ise kıvrık dal sۆslemeleri ve astragala sahip olmayan ikinci bir yumurta-ok dizisinin yer aldığı friz kısmı bulunmaktadır. Yumurta-ok dizisi ve ۆzerinde bulunan diř sırası tahrip olmuştur. Arřitrav-frizin arka yۆzünde, arşitrav kısmı ۆ faskıyalı olarak işlenmiştir; ancak friz kısmı dۆzleřtirilerek boř bırakılmış ve ۆzerinde dۆzensiz bir yapıya sahip olan hatıl oyukları ağıılmıştır

Tarih : Hadrianus Dۆnemi

KATALOG

Kat. No : CAF III

Çizim No : 6.7.8

Levha No : 10

Adı : Arşitrav-Friz

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak alanı içerisinde, CAF II numaralı bloğun karşısında bulunmaktadır.

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.80 metre

Uzunluk : 0.95 metre

Alt Derinlik : 0.44 metre

Üst Derinlik : 0.52 metre (k.d)

Soffit Genişliği : 0,9 metre

Soffit Uzunluğu : 0.65 metre

Soffitin Arşitrava Oranı: 1/5

Arşitrav Yüksekliği : 0.45 metre

Faskıya Sayısı : 3

I. Faskıya Yüksekliği : 0,6 metre

II. Faskıya Yüksekliği : 0.8 metre

III. Faskıya Yüksekliği : 0.10 metre

İnci Dizisinin Yüksekliği : 0,2 metre

Friz Yüksekliği : 0.35 metre

Tanım : Bloğun arşitrav kısmı üç faskıyalıdır ve faskıya aralarında astragallar yer almaktadır. Taç kısmında ise, yumurta-ok dizisi ve lesbos kymationu yer almakta ve arşitrav kalın bir silme ile son bulmaktadır. Friz üzerinde ise kıvrık dal süslemeleri ve astragala sahip olmayan ikinci bir yumurta-ok dizisinin yer aldığı friz kısmı bulunmaktadır. Yumurta-ok dizisi ve üzerinde bulunan diş sırası tahrip olmuştur. Arşitrav-frizin arka yüzünde, arşitrav kısmı üç faskıyalı olarak işlenmiştir; ancak friz kısmı düzleştirilerek boş bırakılmış ve üzerinde düzensiz bir yapıya sahip olan hatlı oyukları açılmıştır

Tarih : Hadrianus Dönemi

KATALOG

Kat. No : CAF IV

Levha No : 11

Adı : Arşitrav-Friz

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak alan içerisinde geç dönem yapısının batısında yer almaktadır

Ölçüleri

Yükseklik : 0.80 metre

Uzunluk : 1.60 metre

Arşitrav Yüksekliği : 0.45 metre

Faskıya Sayısı : 3

I. Faskıya Yüksekliği : 0,6 metre

II. Faskıya Yüksekliği : 0,8 metre

III. Faskıya Yüksekliği : 0.10 metre
 İnci Dizisinin Yüksekliği : 0,2 metre
 Friz Yüksekliği : 0.35 metre

Tanım : Bloğun arşitrav kısmı üç faskıyalıdır ve faskıya aralarında astragallar yer almaktadır. Taç kısmında ise, yumurta-ok dizisi ve lesbos kymationu yer almakta ve arşitrav kalın bir silme ile son bulmaktadır. Friz üzerinde ise kıvrık dal süslemeleri ve astragala sahip olmayan ikinci bir yumurta-ok dizisinin yer aldığı friz kısmı bulunmaktadır. Yumurta-ok dizisi ve üzerinde bulunan dış sırası tahrip olmuştur.

Tarih : Hadrianus Dönemi

KATALOG

Kat. No : CAF V

Çizim No : 9.10.11

Levha No : 11

Adı : Arşitrav-Friz

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : CAF I numaralı bloğun yanında yer almaktadır

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.80 metre

Uzunluk : 1.60 metre

Alt Derinlik : 0.44 metre

Üst Derinlik : 0.65 metre

Soffit Genişliği : 0,9 metre

Soffit Uzunluğu : 0.80 metre

Soffitin Arşitrava Oranı: 1/5

Tanım : Ön yüzü görülmeyen bloğun orijinal uzunlukları korunmuş durumdadır. Bloğun görülebilen arka yüzünde arşitrav üç faskıyalı ve profillendirilmiş taç kısmından oluşmaktadır. Friz düz bırakılmış; ancak üzerinde düzensiz bir şekilde açılmış bulunan hatıl oyukları yer almaktadır. Arşitravin alt yüzünde ise soffit görülmektedir.

Tarih : Hadrianus Dönemi

KATALOG

Kat. No :CAF VI

Çizim No : 12

Levha No : 12

Adı : Arşitrav-Friz

Buluntu Yeri :Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak alanının batısında, hangi yapılara ait olduğu bilinmeyen üst yapı elemanları toplanılarak bir duvar oluşturulmuştur.

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.80 metre

Uzunluk : 1.60 metre

Soffit Genişliği : 0,9 metre

Soffit Uzunluğu : 0.75 metre

Soffitin Arşitrava Oranı: 1/5

Faskıya Sayısı : 3

I. Faskıya Yüksekliği : 0,6 metre

II. Faskıya Yüksekliği: 0,8 metre

III. Faskıya Yüksekliği: 0.10 metre

İnci Dizisinin Yüksekliği: 0,2 metre

Tanım : Bloğun friz bölümü toprak altında kalmıştır. Ancak arka yüzü görülebilir durumdadır. Bloğun yüzeyde kalan bölümünde iki sıra inci dizisi ve ince bir silmeyle son bulan üç faskiyalı arşitrav, yumurta-ok ve inci dizisi ve soffit görülmektedir. Soffit üzerindeki süsleme çok tahrip olduğundan hakkında tanımlama yapmak mümkün değildir.

Tarih : Hadrianus Dönemi

KATALOG

Kat. No : CAF VII

Çizim No : 13

Levha No : 12

Adı : Arşitrav-Friz

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : CAF VI numaralı blokla aynı alan içerisinde yer almaktadır.

Ölçüleri

Yükseklik : 0.80 metre

Uzunluk : 1.60 metre

Üst Derinlik : 0.60 metre (k.d)

Arşitrav Yüksekliği : 0.45 metre

Faskıya Sayısı : 3

- I. Faskıya Yüksekliği : -
 II. Faskıya Yüksekliği: 0,8 metre
 III. Faskıya Yüksekliği: 0.10 metre
 Friz Yüksekliği : 0.35 metre

Tanım :Blok üzerinde sırasıyla; üzerinde iki sıra inci dizisi yer alan ve ince bir silmeyle son bulan üç faskiyalı arşitrav, yumurta-ok ve inci dizisi, ayrıntıları belli olmayan Lesbos Kymationu, kalın bir silme, friz ve inci dizisine sahip olmayan ikinci bir yumurta-ok dizisi yer almaktadır.

Tarih : Blok üzerinde yer alan bezemeler çok kötü bir şekilde tahrip olmuşlardır. Bundan dolayı blok üzerinde yer alan süslemelerden tarihleme yapmak zordur. Ancak bloğun üzerinde yer alan bezemelerin sıralanışı ve bloğun ölçüleri, diğer arşitrav friz bloklarla uygunluk göstermiş olduğundan bu blok ve üzerinde yer alan süslemeler muhtemelen diğer bloklarda olduğu gibi Hadrianus dönemi içerisine ait olmalıdır.

KATALOG

Kat. No :CAF VIII

Levha No : 13

Adı : Arşitrav-Friz

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : CAF VI ile VII numaralı bloklar ile aynı alan içerisinde yer almaktadır.

Ölçüleri

Yükseklik : 0.80 metre

Uzunluk : 1.60 metre

Tanım : Bu bloğun ön yüzü görünmemektedir. Arşitravın arka yüzü kısmen korunmakla beraber bloğun orijinal uzunluğu ve yüksekliği korunmuş durumdadır. Bloğun üst yüzünde hatlı oyukları bulunmaktadır. Arşitravın alt yüzünde bulunan soffit tahrip olduğundan tanımlanamamaktadır.

Tarih : Diğer arşitrav-friz blokları ile aynı ölçülere sahip olmalarından dolayı, bu bloklar gibi Hadrianus dönemi içerisine ait olabilir.

KATALOG

Kat. No : CAF IX

Çizim No : 14

Levha No : 13

Adı : Arşitrav-Friz

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : CAF VI, VII ve VIII numaralı bloklar ile aynı alan içerisinde bulunmaktadır.

Ölçüleri

Yükseklik : 0.72 metre

Uzunluk : 1.60 metre
Alt Derinlik : 0.44 metre

Soffit Genişliği :0,9 metre
Soffit Uzunluğu : 0.75
Soffitin Arşitrava Oranı:1/5

Tanım :Bloğun ön yüzü görünmemektedir. Arka yüzü ise oldukça tahrip olmasına rağmen orijinal uzunluğu korunmuş durumdadır. Arşitravin alt yüzünde bulunan soffit üzerinde kısmen korunmuş durumda olan ancak tam olarak tanımlanamayan ve konturları belli olan ikili ve üçlü halde dizilmiş bulunan defneyaprağı yer almaktadır.

Tarih : Hadrianus Dönemi

KATALOG

Kat. No	: I.GA I
Çizim No	: 15
Levha No	: 14
Adı	: I. Grup Arşitrav
Buluntu Yeri	: Tapınak Alanı
Konumu	: Tapınak alanı içerisinde CTAKKIII ve IV numaralı blokların batısı
Ölçüleri	:
Yükseklik	: 0.60 metre
Uzunluk	: 1.03 metre
Alt Derinlik	: 0.48 metre
Üst Derinlik	: 0.57 metre
Faskıya Sayısı	: 3
I. Faskıya Yüksekliği	: 0,6 metre
II. Faskıya Yüksekliği	: 0,8 metre
III. Faskıya Yüksekliği	: 0,9 metre
Tanım	: Blok üç faskıyalı ve taç kısmından oluşmaktadır
Tarih	:

KATALOG

Kat. No : I.GA II

Çizim No : 15

Levha No : 14

Adı : I. Grup Arşitrav

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak alanı içerisinde CTAKKIII ve IV numaralı blokların batısı

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.60 metre

Uzunluk : 1.03 metre

Alt Derinlik : 0.48 metre

Üst Derinlik : 0.57 metre

Faskıya Sayısı : 3

I. Faskıya Yüksekliği : 0,6 metre

II. Faskıya Yüksekliği: 0,8 metre

III. Faskıya Yüksekliği: 0,9 metre

Tanım : Blok üç faskıyalı ve taç kısmından oluşmaktadır

Tarih :

KATALOG

Kat. No : I.GA III

Levha No : 14

Adı : I. Grup Arşitrav

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : Tapınağın kuzey doğusunda bulunan ahırın yanında bulunmaktadır.

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.50 metre (k.d)

Uzunluk : 0.95 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.44 metre

Faskıya Sayısı : 3

I. Faskıya Yüksekliği: -

II. Faskıya Yüksekliği: 0.10 metre

III. Faskıya Yüksekliği: 0.15 metre

Tanım : Üç faskıyalı olan bloğun orijinal uzunluk, yükseklik ve derinliği korunmuş değildir. Bloğun üst faskıyası üzerinde “ΤΩ ARMENIAK...” yazıtı bulunmaktadır

Tarih : M.S. 164–169

KATALOG

Kat. No : II. GA I

Çizim No : 16-17

Levha No : 15

Adı : II. Grup Arşitrav

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak alanı içerisinde polygonal duvarın doğusu, CTAKK I ve II numaralı blokların kuzeyi

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.72 metre

Uzunluk : 1.00 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.37 metre (k.d)

Üst Derinlik : 0.42 metre (k.d)

Faskıya Sayısı : 3

I. Faskıya Yüksekliği : 0.23 metre

II. Faskıya Yüksekliği: 0.18 metre

III. Faskıya Yüksekliği: 0.13 metre

Tanım : Üç faskıyalı olan bloğun üst yüzünde kenet yeri bulunmaktadır. Bloğun üst faskıyası üzerinde “CKAIAY”, orta faskıyası üzerinde ise “THCACM” yazıtı korunmuş durumdadır.

Tarih : Yazı karakterinden dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisinde tarihlenen bu yazıt, imparatora ithaf yazıtıdır ve burada iki imparatorun ismi geçmiş olmalıdır. Eğer tamamlama kabul edilirse M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisinde Antoninuslar Sülalesinden iki imparator söz konusu olabilir ve muhtemelen M.S. 161–168 yılları içerisinde birlikte görev yapmış olan ve Kilikia Bölgesi kentlerinde de imar faaliyetlerinde buldukları bilinen İmparatorlar Marcus Aurelius ve Lucius Verus'a, ithaf yapılmıştır

KATALOG

Kat. No : II. GA I

Levha No : 15

Adı : II. Grup Arşitrav

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : Tapınağa ait uzun kenar peristasisinde in situ durumda olan 5. ve 6. sütunların yanında yer almaktadır.

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.72 metre

Uzunluk : 1.03 (k.d)

Faskıya Sayısı : 3

I. Faskıya Yüksekliği : 0.23 metre

II. Faskıya Yüksekliği: 0.18 metre

III. Faskıya Yüksekliği: 0.13 metre

Tanım : Üç faskıyalı arşitravin sadece ön yüzü görülmektedir ve arka yüz toprağa gömülü bir durumdadır.

Tarih : II. Grupa ait olan I numaralı blokla aynı ölçülere sahip olmasından dolayı bu blok da Marcus Aurelius ve Lucius Verus Dönemi'ne ait olmalıdır.

KATALOG

Kat. No : II. GA III

Çizim No : 18

Levha No : 16

Adı : II. Grup Arşitrav

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : Tapınağın in situ durumdaki uzun peristasisinin batı da bulunan sütunlarıyla oluşturulmuş olan geç dönem yapısının güneyi

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.72 metre

Uzunluk : 1.35 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.37 metre

Üst Derinlik : 0.33 metre (k.d)

Faskıya Sayısı : 3

I. Faskıya Yüksekliği : 0.23 metre

II. Faskıya Yüksekliği: 0.18 metre

III. Faskıya Yüksekliği: 0.13 metre

Tanım : Üç faskıyalı olan arşitravin taç kısmı tahrip olmuştur.

Tarih : II. gruba ait olan I numaralı blokla aynı ölçülere sahip olmasından dolayı bu blok da Marcus Aurelius ve Lucius Verus Dönemi'ne ait olmalıdır.

KATALOG

Kat. No : II. GA IV

Çizim No : 19-20

Levha No : 16

Adı : II. Grup Arşitrav

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak alanı içerisinde tapınağın in situ durumdaki uzun peristasisine paralel duran duvarın içerisinde durmaktadır

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.70 metre

Uzunluk : 1.30 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.37 metre

Üst Derinlik : 0.47 metre

- Tanım** : Bloğun faskıyaları tahrip olmuştur. Üst yüzünde kenet izi bulunmaktadır. Ayrıca alt ve üst yüz derinlikleri korunmuş durumdadır.
- Tarih** : II. Grupa ait olan I numaralı blokla aynı ölçülere sahip olmasından dolayı bu blok da Marcus Aurelius ve Lucius Verus Dönemi'ne ait olmalıdır.

KATALOG

Kat. No : CTAF I

Levha No : 17

Adı : Friz

Buluntu Yeri : Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak alanı içerisinde CTAKKVII numaralı bloğun yanında bulunmaktadır.

Ölçüleri

Yükseklik : 0.60 metre

Uzunluk : 1.40 metre

Tanım : “S” profilli ve bezemesiz olan friz, üzerinde astragala sahip olmayan yumurta-ok dizisi ve dış sırasından oluşmaktadır.

Tarih : Antoninuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : CTAF II

Levha No : 17

Adı : Friz

Buluntu Yeri : Tapınak

Konumu : Tapınak alanı içerisinde kuzeyda yer alan geç dönem bloklarının batısında yer almaktadır

Ölçüleri

Yükseklik : 0.60 metre

Uzunluk : 1.40 metre

Tanım : “S” profilli ve bezemesiz olan friz, üzerinde astragala sahip olmayan yumurta-ok dizisi ve dış sırasından oluşmaktadır.

Tarih : Marcus Aurelius Dönemi (M.S. 161–180)

KATALOG

Kat. No : CTAKK I

Levha No : 18

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : Kent içerisinde bulunan polygonal duvarın batısı

Ölçüleri:

Yükseklik : 0.60 metre

Uzunluk : 0.55 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.79 metre

Üst Derinlik : 1.00 metre (k.d)

Konsol Yüksekliği : 0,8 metre

Konsol Derinliği : 0.15 metre

Konsol Genişliği : 0.15 metre

İki Konsol Arasındaki Mesafe: 0.25 metre

Tanım: Konsollu korniş üzerinde dış sırası yer almamaktadır. Konsolların üzerinde herhangi bir süsleme ögesi bulunmamaktadır. Volütlü konsolların etrafı yumurta-ok dizisi

ile çevrili ve konsollar arasında çeşitli çiçek ve rozet süslemeleri yer almaktadır. Bloğun sima kısmı tahrip olmuştur.

Tarih: Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : CTAKK II

Levha No : 18

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : CTAKK I numaralı bloğun yanı

Ölçüleri:

Yükseklik : 0.60 metre

Uzunluk : 0.54 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.75 metre (k.d)

Üst Derinlik : 1.10 metre

Konsol Yüksekliği : 0,8 metre

Konsol Derinliği : 0.15 metre

Konsol Genişliği : 0.15 metre

İki Konsol Arasındaki Mesafe: 0.25 metre

Tanım: Konsollu korniş üzerinde diş sırası yer almamaktadır. Volütlü olan konsolların üzerinde herhangi bir süsleme öğesi bulunmamaktadır. Konsolların etrafı yumurta-ok dizisi ile çevrili ve konsollar arasında çeşitli çiçek ve rozet süslemeleri yer almaktadır. Ancak bunlar oldukça tahrip olmuşlardır ve sadece konsollar arasında bulunan çiçek ve rozet süslemeleri kısmen seçilebilmektedir. Bloğun sima kısmı tahrip olmuştur.

Tarih: Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : CTAKK III

Levha No : 18

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak içerisinde bulunan arşitavların arkasında, toprağa gömülü bir şekilde bulunmaktadır.

Ölçüleri : Toprağın içerisinde gömülü oldukları için ölçüleri alınamamıştır.

Tanım : Toprağın içerisinde gömülü bulunan bu bloktan sadece konsollar ve konsollar arasında bulunan çeşitli çiçek ve rozet süslemeleri görölmektedir. Ancak bunlar da oldukça tahrip olmuşlardır.

Tarih : Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : CTAKK IV

Levha No : 18

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : CTAKKIII numaralı bloğun yanında bulunmaktadır.

Ölçüleri : Blok toprağa gömülü bir şekilde bulunduğundan ölçüleri alınamamıştır.

Tanım : Toprağın içerisinde gömülü bulunan bu bloktan sadece konsollar ve konsollar arasında bulunan çeşitli çiçek ve rozet süslemeleri görülmektedir. Ancak bunlarda oldukça tahrip olmuşlardır

Tarih : Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : CTAKK V

Levha No : 19

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Tapınak alanı

Konumu : CAF II ve CAF III numaralı blokların yanında yer almaktadır.

Ölçüleri:

Yükseklik : 0.40 metre

Uzunluk :0.83 metre

Alt Derinlik : 0.66 metre (k.d)

Konsol Yüksekliği : 0,9 metre

Konsol Derinliği : 0.13 metre

Konsol Genişliği : 0,9 metre

İki Konsol Arasındaki Mesafe: 0.20 metre

Tanım: Konsollar volüt şeklinde ve üzerinde oldukça tahrip olduğundan dolayı tanımlanamayan akanthus yaprakları ve palmet süslemeleri bulunmaktadır. Konsolların etrafı yumurta-ok dizisi ile çevrilidir; ancak bu bezemeler tanımlanamamaktadır. Konsollar arasında kalan kısımda ise üç adet rozet süslemesi yer almaktadır. Kornişin üstü düz bırakılmış ve simaya geçişte astragal bezemesi bulunmaktadır. Ancak sima tahrip olmuştur ve bloğun üst yüzünde ise su oluşunun olduğu görülmektedir.

Tarih: M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı

KATALOG

Kat. No : CTAKK VI

Levha No : 19

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri : Korykos Tapınak alanı

Konumu : CAF I ve CAF V numaralı blokların arasında bulunmaktadır

Ölçüleri:

Yükseklik : 0.40 metre

Uzunluk : 0.85 metre
Alt Derinlik : 0.60 metre (k.d)
Üst Derinlik : 0.70 metre (k.d)
Konsol Yüksekliği :0,9 metre
Konsol Derinliği :0.13 metre
Konsol Genişliği :0,9 metre
İki Konsol Arasındaki Mesafe: 0.20 metre

Tanım : Bu blok üzerinde de dış sırası yer almamaktadır. Volütlü konsollar üzerinde CTAKKVI numaralı örnekte olduğu gibi palmet süslemeleri bulunmaktadır. Ancak palmetler tahrip olmuşlardır ve yaprakların birbirleriyle olan ilişkileri anlaşılabilir değildir. Konsolların etrafını yumurta dizileri çevrelemektedir ve konsollar arasında rozet süslemeleri bulunmaktadır. Kornişin üstü düz bırakılmış ve sima ile korniş arasında bulunan astragal süslemesi tahrip olmuştur. Sima kısmı tahrip olmuştur.

Tarih : M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı

KATALOG

Kat. No : CTAKK VII

Levha No : 19

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak alanı içerisinde CTAKK III ve IV nolu blokların arkasında yer almaktadır.

Ölçüleri:

Yükseklik : 0.55 metre

Uzunluk : 0.70 metre (k.d)
 Alt Derinlik : 0.80 metre (k.d)
 Üst Derinlik : 1.10 metre (k.d)
 Konsol Yüksekliği : 0.10 metre
 Konsol Derinliği : 0.25 metre
 Konsol Genişliği : 0.13 metre

Tanım : Bloğun üst yüzü toprağa gömülü bir şekilde bulunmakta ve bloğun sadece bir adet konsolu korunmuş durumdadır. Bloğun büyük bir kısmı tahrip görmüş durumdadır.

Tarih : Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : CTAKK VIII

Levha No : 19

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : Korykos Tapınağı'nın güney batı kısa kenarında bulunan sütun kaidelerinin arkasında bulunmaktadır.

Ölçüleri:

Yükseklik : 0.40 metre
 Uzunluk : 0.58 metre (k.d)
 Alt Derinlik : 0.73 metre (k.d)
 Konsol Yüksekliği:0.10 metre
 Konsol Derinliği 0.25 metre

Konsol Genişliği: 0.13 metre

Tanım: Bloğun üst yüzü toprağa gömülü bir şekilde bulunmakta ve bir adet konsol ile kaset içerisinde bulunan süsleme ve konsolun etrafını çevreleyen yumurta-ok dizisi korunmuş durumdadır. Bloğun konsolları volütlüdür; ancak üzerinde herhangi bir süsleme öğesi bulunmamaktadır.

Tarih: Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : CTAKK IX

Levha No : 20

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : Tapınak alanı içerisinde yer alan arşitravların kuzeyi

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.29 metre (k.d)

Uzunluk : 0.50 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.80 metre (k.d)

Üst Derinlik : 1.08 metre (k.d)

Konsol Yüksekliği : 0,9 metre

Konsol Derinliği : 0.24 metre

Konsol Genişliği : 0.12 metre

İki Konsol Arasındaki Mesafe: 0.25 metre

Tanın : KTAACK X numaralı blok, tapınak alanı içerisinde ve toprağa yarı gömülü bir biçimde yer almaktadır. Blok üzerinde dış sırası bulunmamaktadır. Bir adet volütlü konsol görünmekte ve üzerinde süsleme bulunmamakla beraber iki adet kanal yer almaktadır. Konsolların etrafını yumurta-ok dizisi çevrelemekte ve görülebilen tek kaset içerisinde ise bir adet “pilos” olarak adlandırılan üçgen formlu Dioskur başlığı yer almaktadır. Bloğun korniş alınlığı ve siması görünmemektedir.

Tarih : M.S. 2. yüzyılın sonu-M.S. 3. yüzyılın başı

KATALOG

Kat. No : TK I

Levha No : 5-6

Adı : Attik Kaide

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : Güneybatı kısa kenarda bulunan kuzey-güney doğrultulu kaideler

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.53 m

Sütun alt tamburu yüksekliği: 0.23 m

Tanım : Etrafın kırılmış durumda olan kaidenin tanımını yapmak mümkün değildir.

Tarih : Tapınağa ait oldukları saptanan bu kaide, tapınağa ait yazıtlı arşitrav bloğundan dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisine ve muhtemelen Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemi içerisine ait olabilir.

KATALOG

Kat. No : TK II

Levha No : 5-6

Adı : Attik Kaide

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : Güneybatı kısa kenarda bulunan kuzey-güney doğrultulu kaideler

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.55 m

Sütun alt tamburu yüksekliği: 0.25 m

Tanım : Etrafın kırılmış durumda olan kaidenin tanımını yapmak mümkün değildir.

Tarih : Tapınağa ait oldukları saptanan bu kaide, tapınağa ait yazıtlı arşitrav bloğundan dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisine ve muhtemelen Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemi içerisine ait olabilir.

KATALOG

Kat. No : TK III

Levha No :5-6

Adı : Attik Kaide

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : Güneybatı kısa kenarda bulunan kuzey-güney doğrultulu kaideler

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.52 m.

Sütun alt tamburu yüksekliği: 0.22 m.

Arris ve fluthes yükseklik: 0.14 m.

Flutheslerin Genişliği: 0,9 m.

Arrislerin genişliği: 0,2 m.

Tanım : Etrafın kısmen korunmuş durumda olan kaidenin oturma düzlemi ve üst torusa kadar olan bölümü toprak altında kalmış olduğunda görünmemektedir.

Tarih : Tapınağa ait oldukları saptanan bu kaide, tapınağa ait yazıtlı arşitrav bloğundan dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisine ve muhtemelen Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemi içerisine ait olabilir.

KATALOG

Kat. No : TK IV

Levha No : 5

Adı : Attik Kaide

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : Güneybatı kısa kenarda bulunan kuzey-güney doğrultulu kaideler

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.60 m

Sütun alt tamburu yüksekliği: 0.30 m

Arris ve fluthes yükseklik: 0.18 m.

Flutheslerin Genişliği: 0,9 m.

Arrislerin genişliği: 0,2 m.

Alt Torus Yüksekliği: 0,10 m.

Trochilos Yüksekliği: 0,9 m.

Filetlerin Yüksekliği: 0,2 m.

Üst Torus Yüksekliği: 0,7 m.

Tanım : Bu kaide bir blok üzerinde durmaktadır. Genel olarak kaide korunmuştur.

Tarih : Tapınağa ait oldukları saptanan bu kaide, tapınağa ait yazıtlı arşitrav bloğundan dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisinde ve muhtemelen Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemi içerisinde ait olabilir.

KATALOG

Kat. No : TK V

Levha No : 5

Adı : Attik Kaide

Buluntu Yeri: Tapınak Alanı

Konumu : Güneybatı kısa kenarda bulunan kuzey-güney doğrultulu kaideler

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.50 m

Sütun alt tamburu yüksekliği: 0.20 m

Arris ve fluthes yükseklik: 0.12 m.

Flutheslerin Genişliği: 0.9 m.

Arrislerin genişliği: 0.2 m.

Alt Torus Yüksekliği: 0,10 m.

Trochilos Yüksekliği: 0,9 m.

Filetlerin Yüksekliği: 0,2 m.

Üst Torus Yüksekliği: 0,7 m.

Tanım : Bu kaide bir blok üzerinde durmaktadır. Bu alanda yer alan en iyi korunmuş durumda olan kaidedir.

Tarih : Tapınağa ait oldukları saptanan bu kaide, tapınağa ait yazıtlı arşitrav bloğundan dolayı M.S. 2. yüzyılın 2. yarısı içerisinde ve muhtemelen Marcus Aurelius ve Lucius Verus dönemi içerisinde ait olabilir.

KATALOG

Kat. No : SCKB I

Levha No : 26

Adı : Detaylandırılmamış Korinth Başlığı

Buluntu Yeri: Sütunlu Cadde

Konumu : Sütunlu Cadde'ye ait sütun ve üst yapı elemanları içerisinde bulunmaktadır.

Ölçüleri :

Yükseklik: 0.79 metre

Üst Genişlik: 1.06 metre

Tanım : Başlık iki sıra akanthus yaprak çelengine sahiptir. Yapraklar kalathos üzerini sarmakta ve altışar yaprak sırasından oluşmaktadırlar. Üst sıra akanthus yaprak sırasına ait olan yaprakların sapları, bir çizgi halinde alt yaprak sırasının dar olan aralıkları arasından çıkmaktadır. İkinci yaprak sırasının arasından yükselen huni şeklindeki kaulis çanağından kaplama yaprakları yükselmektedir. Kaplama yapraklarının arasından ise volüt ve helixler vardır. Başlıklar üzerindeki bezeme elemanlarının detayları işlenmemiştir..

Tarih : M.S. 2. yüzyılın sonları–3. yüzyılın başları

KATALOG**Kat. No** : SCKB II**Levha No** : 27**Adı** : Detaylandırılmamış Korinth Başlığı**Buluntu Yeri:** Sütunlu Cadde**Konumu** : Sütunlu Cadde'ye ait sütun ve üst yapı elemanları içerisinde bulunmaktadır.**Ölçüleri** :

Yükseklik: 0.79 metre

Altçapı:

Üst Genişlik: 1.06 metre

Alt yaprak yüksekliği:

Üst yaprak yüksekliği:

Tanım : Başlık iki sıra akanthus yaprak çelengine sahiptir. Yapraklar kalathos üzerini sarmakta ve altışar yaprak sırasından oluşmaktadırlar. Üst sıra akanthus yaprak sırasına ait olan yaprakların sapları, bir çizgi halinde alt yaprak sırasının dar olan aralıkları arasından çıkmaktadır. İkinci yaprak sırasının arasından yükselen huni şeklindeki kaulis çanağından kaplama yaprakları yükselmektedir. Kaplama yapraklarının arasından ise volüt ve helixler vardır. Başlıklar üzerindeki bezeme elemanlarının detayları işlenmemiştir.**Tarih** : M.S. 2. yüzyılın sonları -3. yüzyılın başları

KATALOG

Kat. No : SCKK I

Levha No : 28

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Sütunlu Cadde

Konumu : Sütunlu Cadde'nin kuzeyindeki çöplük alanın temizlenmesiyle ortaya çıkartılmıştır

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.55 metre

Uzunluk : 1.08 metre (k.d)

Üst Derinlik : 1.34 (k.d)

Tanım : SCKK I numaralı Konsollu Korniş, tamamen toprağa gömülü bir şekilde bulunmaktadır. Yüzeyde kalan kısmında sadece Sima kısmının su oluğu ve çörten arka yüzünden bulunan su akarı görünmektedir. Ayrıca konsollu kornişin görünen üst kısmın arkasında ise bir hatlı yerleştirme oyuğu görölmektedir.

Tarih : Severuslar Dönemi

KATALOG**Kat. No** : SCKK II**Levha No** : 28**Adı** : Konsollu Korniş**Buluntu Yeri:** Sütunlu Cadde**Konumu** : Sütunlu Cadde'nin kuzeyindeki çöplük alanın temizlenmesiyle ortaya çıkartılmıştır**Ölçüleri** :

Yükseklik : 0.55 metre

Uzunluk : 0.65 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.92 metre (k.d)

Üst Derinlik : 1.40 metre (k.d)

Sima Yüksekliği: 0.25 metre

Korniş Yüksekliği : 0.10 metre

Korniş Derinliği : 0.15 metre

Korniş Genişliği : 0.12 metre

Tanım : SCKK II numaralı Konsollu Korniş, yarısı kırık bir biçimde bulunmaktadır. Bir adet konsol ve iki adet kaset kısmı kısmen korunmuş durumdadır. Siması ise "S" profillidir ve üzerinde herhangi bir şekilde bezeme elemanı bulunmamaktadır. Yüzeyde kalan kısmında sadece Sima kısmının su oluğu görünmektedir..**Tarih** : Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : SCKK III

Levha No : 29

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Sütunlu Cadde

Konumu : Sütunlu Cadde'nin kuzeyindeki çöplük alanın temizlenmesiyle ortaya çıkartılmıştır

Ölçüleri :

Yükseklik : -

Uzunluk : 0.50 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.50 metre (k.d)

Korniş Yüksekliği: 0.10 metre

Korniş Derinliği: 0.15 metre

Korniş Genişliği: 0.12 metre

Tanım : ST KK III numaralı blok, üst yüzü toprağa gömülü bir şekilde bulunmaktadır. Yüzeyde kalan kısmında sima kısmı tahrip olmakla beraber üç adet korniş korunmuş durumdadır.

Tarih : Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : SCKK IV

Levha No : 29

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Sütunlu Cadde

Konumu : Sütunlu Cadde'nin kuzeyindeki çöplük alanın temizlenmesiyle ortaya çıkartılmıştır

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.55 metre

Uzunluk : 0.65 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.66 metre (k.d)

Üst Derinlik : 1.26 metre (k.d)

Sima Yüksekliği: 0.25 metre

Korniş Yüksekliği: 0.10 metre

Korniş Derinliği: 0.15 metre

Korniş Genişliği: 0.12 metre

Tanım : Bloğun sima kısmı korunamamıştır. Ancak konsollar çevresinde bulunan yumurta-ok dizisi ve kasetler içerisindeki çeşitli çiçek ve rozet süslemeleri tamamı ile tahrip olmuştur. Sima kısmının üst yüzünde ise su oluğu görünmektedir.

Tarih : Severuslar Dönemi

KATALOG**Kat. No** : SCKK V**Levha No** : 29**Adı** : Konsollu Korniş**Bulutlu Yeri:** Sütunlu Cadde**Konumu** : Sütunlu Cadde'nin kuzeyindeki çöplük alanın temizlenmesiyle ortaya çıkartılmıştır**Ölçüleri** :

Yükseklik : 0.55 metre

Uzunluk :

Alt Derinlik : 0.60 metre (k.d)

Üst Derinlik : 1.00 metre (k.d)

Sima Yüksekliği: 0.25 metre

Korniş Yüksekliği: 0.10 metre

Korniş Derinliği: 0.15 metre

Korniş Genişliği: 0.12 metre

Tanım : ST KK V nolu bloğun büyük bir kısmı toprağın altında bulunmakla birlikte toprağın altında kalmayan bir kısım tam profil vermektedir. Konsollu kornişte bir adet konsol ve iki kaset görünmektedir. Konsolun etrafını çevreleyen yumurta-ok dizisi bazı noktalarda korunmuştur. Görünebilen iki kaset içerisinde bir adet çift yüzlü balta ve tahrip olmuş durumda olan bir çiçek görünmektedir. "S" profilli olan sima üzerinde herhangi bir bezeme elemanı bulunmamaktadır ve simanın üst kısmında ise su oluğu görünmektedir.**Tarih** : Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : SCKK VI

Levha No : 30

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Sütunlu Cadde

Konumu : Sütunlu Cadde'nin kuzeyindeki çöplük alanın temizlenmesiyle ortaya çıkartılmıştır

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.55 metre

Genişlik:

Üst Derinlik : 1.30 metre (k.d)

Sima Yüksekliği: 0.25 metre

Tanım : SCKK VI numaralı blok, tamamen toprağa gömülü bir şekilde bulunmaktadır. Yüzeyde kalan kısmında sadece Sima kısmının su oluğu görölmektedir. "S" profilli sima üzerinde herhangi bir bezeme elemanı bulunmamaktadır.

Tarih : Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : CTF I

Levha No : 34

Adı : Friz

Buluntu Yeri : Corycus Takı

Konumu : Coycus Takı'nın arkasında yere düşmüş bir şekilde durmaktadır.

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.56 metre (k.d)

Uzunluk : 1.10 metre

Alt derinlik : 0.62 metre

Tanım : "S" profilli ve bezemesiz olan friz, üzerinde astragala sahip olmayan yumurta-ok dizisi ve diş sırasından oluşmaktadır.

Tarih : Severuslar Dönemi

KATALOG**Kat. No** : CTKK I**Levha No** : 34**Adı** : Konsollu Korniş**Buluntu Yeri:** Corycus Takı**Konumu** : Takın önündeki alan**Ölçüleri** :

Yükseklik :0.64 metre

Uzunluk :1.14 metre

Alt Derinlik : 0.69 metre

Üst Derinlik : 1.20 metre

Konsol Yüksekliği : 0.10 metre

Konsol Derinliği : 0.21 metre

Konsol Genişliği : 0.12 metre

İki Konsol Arasındaki Mesafe: 0.34 metre

Tanım : Konsollu kornişler üzerinde diş sırası bulunmamaktadır. Üzerinde akanthus yapraklarının yer aldığı görülen volütlü konsolların çevresi yumurta-ok dizisi ile çevrili değildir. Konsollar arasında kalan kasetler içerisinde ise çeşitli çiçek ve rozet bezemeleri yer almaktadır. Kornişin üstü düz bırakılmıştır. Sima korniş ile aynı blok üzerinde çalışılmıştır. Kornişten simaya geçişte astragal gibi herhangi bir bezeme bulunmamaktadır; ancak burada yer alması gereken astragalın yeri profillendirilmiştir. Sima, “S” profillidir ve üzerinde herhangi bir bezeme öğesi bulunmaz.

Tarih : Geç Antoninusler-erken Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : CTKK II

Levha No : 35

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Corycus Takı

Konumu : Takın önündeki alan

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.64 metre

Uzunluk : 0.82 metre

Alt Derinlik : 073 metre

Üst Derinlik : 1.20 metre

Konsol Yüksekliği : 0.10 metre

Konsol Derinliği : 0.21 metre

Konsol Genişliği : 0.12 metre

İki Konsol Arasındaki Mesafe: 0.32 metre

Tanım : Konsollu kornişler üzerinde dış sırası bulunmamaktadır. Üzerinde akanthus yapraklarının yer aldığı görülen volütlü konsolların çevresi yumurta-ok dizisi ile çevrili değildir. Konsollar arasında kalan kasetler içerisinde ise çeşitli çiçek ve rozet bezemeleri yer almaktadır. Kornişin üstü düz bırakılmıştır. Sima korniş ile aynı blok üzerinde çalışılmıştır. Kornişten simaya geçişte astragal gibi herhangi bir bezeme bulunmamaktadır; ancak burada yer alması gereken astragalın yeri profillendirilmiştir. Sima, "S" profillidir ve üzerinde herhangi bir bezeme ögesi bulunmaz.

Tarih : Geç Antoninusler-erken Severuslar Dönemi

KATALOG

Kat. No : CTKK III

Levha No : 35

Adı : Konsollu Korniş

Buluntu Yeri: Corycus Takı

Konumu : Takın önündeki alan

Ölçüleri :

Yükseklik : 0.64 metre

Uzunluk : 0.56 metre (k.d)

Alt Derinlik : 0.70 metre

Üst Derinlik : 1.20 metre

Konsol Yüksekliği : 0.10 metre

Konsol Derinliği : 0.21 metre

Konsol Genişliği : 0.12 metre

İki Konsol Arasındaki Mesafe: 0.34 metre

Tanım : Konsollu kornişler üzerinde dış sırası bulunmamaktadır. Üzerinde akanthus yapraklarının yer aldığı görülen volütlü konsolların çevresi yumurta-ok dizisi ile çevrili değildir. Konsollar arasında kalan kasetler içerisinde ise çeşitli çiçek ve rozet bezemeleri yer almaktadır. Kornişin üstü düz bırakılmıştır. Sima korniş ile aynı blok üzerinde çalışılmıştır. Kornişten simaya geçişte astragal gibi herhangi bir bezeme bulunmamaktadır; ancak burada yer alması gereken astragalın yeri profillendirilmiştir. Sima, "S" profillidir ve üzerinde herhangi bir bezeme ögesi bulunmaz.

Tarih : Geç Antoninusler-erken Severuslar Dönemi

KAYNAKÇA

- Abbasoğlu, Haluk (1994). *Perge Roma Devri Mimarisinde Arşitravların Soffit Bezemeleri*, Ankara.
- Adak, Mustafa (2006). Batı Toroslar'da Yerel Ayaklanmalar ve Eşkıyalık, *Olba XIV*, 113–126, Mersin.
- Alzinger, Winter (1974). *Augusteische Architektur in Ephesos* (Sonderschriften Herausgeben vom Österreichischen Archäologischen Institut in Wien), Band 16, Wien.
- Anadolu, Mükerrerem Usman (1970). *Küçük Asya'da Bulunan Roma İmparatorluk Çağı Tapınakları*, İstanbul.
- Aran, Behice (1971). *Anadolu'da Roma Devri Mimarisi: Plan Bakımından Bölgesel Özellikleri Üzerinde Bir İnceleme*, İstanbul.
- Arslan, Melih (1993). Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ndeki Roma Dönemi Kilikya Şehir Sikkeleri, *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1992 Yıllığı*, 197–274, Ankara.
- Arslan, Melih (2002). “Ünik ve Nadir Roma Şehir Sikkeleri”, *Anadolu Medeniyetleri Müzesi 2001 Yıllığı*, 183–223, Ankara.
- Arslan, Murat (2003). “Lykia, Pamphylia ve Cilicia Trakheia Sahillerindeki Korsanlık Faaliyetleri: Neden ve Sonuçları”, *Adalya VI*, 91–118, Antalya.

- Baldassarri, P. (1999). “Il tempio”, *Elaiussa Sebaste I* (ed. E. E. Schneider), 115-128, Roma.
- Ball, Warwick (2002). *Rome in the East. The transformation of an Empire*, London.
- Başal, Şinasi (1995). “Uzuncaburç Tiyatrosu 1993 Çalışmaları”, *MKKS V.*, Ankara.
- Başaran, Cevat (1990). “Mimari Bezemeler Işığında II. yy Ionia ve Pamphyliaı” *X. TTKB I. Cilt*, 231–237, Levha 169–178, Ankara.
- Başaran, Cevat (1995). *Anadolu Mimari Bezemeleri, Roma Çağı Lotus-Palmet Örgesi*, Erzurum.
- Başaran, Cevat (1997). “Kyzikos Korinth Başlıkları”, *TAD XXXI*, 1–53, Ankara.
- Başaran, Cevat (1999). *Anadolu Kompozit Başlıkları*, İstanbul.
- Baydur, Nezahat-Seçkin Nadide (2001). *Tarsus Donuktaş Kazı Raporu*, İstanbul.
- Beaufort, S. F. (2002). *Karamanya* (Çev. A. Neyzi-D. Türker), Antalya.
- Berger, A. (1999). “Kilikies-Cilicia (κίλικες, κιλικία)”, *NP 6*, 454–457, Stuttgart.
- Berns, Christoph (1998). “Zur Datierung der Tempel in Seleucia am Calycadnus und in Elaiussa Sebaste (Kilikien)”, *DaM Band 10*, 135–154, Mainz.
- Berns, Christoph (2003). *Untersuchungen zu den Grabbauten der frühen Kaiserzeit in Kleinasien*, Asia Minor Studien Band 51, Bonn.
- Bingöl, Orhan (2004). *Arkeolojik Mimari'de Taş*, İstanbul.
- Borgia, Emanuela (2003). “L ‘ Agora”, *Elaiussa Sebaste II* (ed. E. E. Schneider), 208–215, Roma.

- Boysal, Yusuf (1952). “Korinth Düzeninin En Eski Dini Yapısı Olan Silifke Civarındaki Olba Zeus Tapınağı Hakkında”, *IV. TTKB*, 234–240, Ankara
- Boysal, Yusuf (1962). *Uzuncaburç ve Ura Kılavuzu*, İstanbul.
- Börker, Christoph (1971). “Die Datierung Zeus Tempels von Olba-Diokaisareia in Kilikien”, *AA 1971 HEFT 1*, 37–55, Berlin.
- Brümmer, Elfriede (1985). “Der Römische Tempel von Dmeir. Vorbericht”, *DaM Band 2*, 55–64, Mainz.
- Butcher, Kevin (1991). “Some Cilician coins in the Hatay Museum”, *Recent Turkish Coin Hoards and Numismatic Studies* (Ed. C.S. Lightfoot), 181–189, Oxford.
- Can, Birol (2005). “Antoninler Dönemi Baroğu Işığında Aspendos Tiyatrosu Bezemeleri”, *Adalya VIII*, 89–120, İstanbul.
- Cankardeş Şenol, Gonca (2006). *Klasik ve Hellenistik Dönem’de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler ve Mühürleme Sistemleri*, İstanbul.
- Casabonne, Oliver (2004). *La Cilicie, l’époque Achéménide*, Paris.
- Cormack, Sabine (2004). *The Space of Death in Roman Asia Minor*, Wien.
- Çubuk, Nizami (2006). *Hierapolis Tiyatro Kabartmaları*, İstanbul.
- Dinsmoor, William Bell (1975). *The Architecture of Ancient Greece*, London.
- Dinstl, Alice (1987). “Bauornamentik am Theater von Limyra”, *Jahreshefte Band 57*, 141–220, Wien.

- Doruk, Seyhan (1990) “Aphrodisias'taki Aphrodit Tapınağı Temenos”, A.Ü.D.T.C.F.D. XXXIII 1-2, 89-102, Ankara.
- Doruk, Seyhan (1997). “Ariassos Tak'ı”, *Akurgal'a Armağan-Anadolu(Anatolia)*, Sayı XXIII, 251-271, Ankara.
- Dreizehnter, Alois (1975). “Pompeius als Städtegründer”, *Chiron Band 5*, 213-247, München
- Durugönül, Serra (1989). *Die Felsreliefs im Rauhen Kilikien*, Oxford.
- Durugönül, Serra (1995). “Olba: Polis mi, Territorium mu?”, *Lykia II*, 75-82, Bonn.
- Durugönül, Serra (1998). “Seleukosların Olba Territorium'undaki “Akkulturation” Süreci üzerine Düşünceler”, *Olba I*, 69-76, Mersin.
- Durugönül, Serra (1999). “Verwaltung und Glauben der Olbier im Rauhen Kilikien” *Asia Minor Studien, Band 34*, 111-124, Bonn
- Durugönül, Serra (2002). “Die kaiserzeitliche Baupolitik im Rauhen Kilikien am Beispiel zweier Tempelbauten”, *Beihefte Bonner Jahrbücher Band 53*, 157-161, Bonn.
- Durugönül, Serra (2004). “Krallar, Rahipler ve Korsanlar: Başlangıcından Roma Dönemi Sonuna Kadar Eskiçağ'da Mersin Bölgesi” *Sırtı Dağ, Yüzü Deniz: Mersin*, 27-51, İstanbul.
- Durugönül, Serra (2005). “Dağlık Kilikia Bölgesinde (Mersin ve İlçelerinde) Kent, Mimari ve Malzeme”, *Tarih İçinde Mersin Kolokyum II*, 28-34, Mersin.

- Durugönül, Serra-Durukan, Murat-Mietke, Gabriela (2006). “2004 Yılı Corycus (Kızkalesi) Yüzey Araştırması”, *AST 23-1*, 21-24, Ankara.
- Durukan, Murat (2004). “Olba Bölgesi ve Bölgede Kullanılan Polygonal Duvar Tekniği”, *Anadolu/Anatolia 26*, 39-64, Ankara.
- Durukan, Murat (2005a). “Antik Dönemde Mersin Coğrafyasının Jeostratejik ve Politik Önemi”, *Tarih İçinde Mersin Kolokyum II*, 6-12, Mersin.
- Durukan, Murat (2005b). “Monumental Tomb Forms in the Olba Region”, *Anatolian Studies Vol. 55*, 107-127, 2005.
- Durukan, Murat (2006a). “Doğu Dağlık Kilikia’da (Olba Bölgesinde) Bulunan İki Yeni Anıt Mezar”, *Tüba-Ar 9*, 125-138, Ankara.
- Durukan, Murat (2006b) “Doğu Dağlık Kilikia’da Mezarlar Üzerinde Görülen Bazı Semboller”, *Adalya IX*, 63-82, Antalya.
- Erdemgil, Selahattin-Özoral, Fatma(1975). “Antiochia Ad Cragum”, *TAD XXII-2*, 55-71, Ankara.
- Erim, Kenan (2006). *Aphrodisias*, İzmir.
- Erten, Emel (2004). “Olba 2002 Yüzey Araştırması”, *AST 21 - 2*, 55-66, Ankara
- Erten, Emel (2007). “Olba’daki Tapınak Planlı Anıt Mezar”, *Coşkun Özgünel’e 65. Yaş Armağanı*, 149-157, İstanbul.
- Favro, Diane (2007). “Roma Zafer Yolu-Zafer Alaylarının Kente Etkisi”, *Şehirler ve Sokaklar* (Çev. B. Altınok), 153-173, İstanbul.

- Fischer, Marie Louise (1990). *Das korinthische Kapitell im Alten Israel in der hellenistischen und römischen Periode: Studien zur Geschichte der Baudekoration im Nahen Osten*, Mainz.
- Fischer, M.L. – Magaritz, M. – Pearl, Z. (1992). “Isotopic and artistic analysis of Corinthian marble capitals from Caesarea: a case study”, *Caesarea Papers JRA Supply. 5* (edi. R. L. Vann), 214–221, Ann Arbor.
- Freeman, Charles (2003). *Mısır, Yunan ve Roma Antik Akdeniz Uygarlıkları* (Çev. S. K. Angı), Ankara.
- Freyberger, Klaus Stefan (1988). “Zur Datierung des Theaters in Bosra”, *DaM Band 3*, 17–26, Tafeln 9–15, Mainz.
- Freyberger, Klaus Stefan (1989a). “Untersuchungen zur Baugeschichte des Jupiter-Heiligtums in Damaskus”, *DaM Band 4*, 61–86, Mainz.
- Freyberger, Klaus Stefan (1989b). “Das Tychaion von as-Şanamain. Ein Vorbericht”, *DaM Band 4*, 87–105, Mainz
- Freyberger, Klaus Stefan (1989c). “Einige Beobachtungen zur städtebaulichen Entwicklung des römischen Bostra”, *DaM Band 4*, 45–60, Mainz.

- Freyberger, Klaus Stefan (1990). *Stadtrömische Kapitelle aus der Zeit von Domitian bis Alexander Severus: Zur Arbeitsweise und Organisation stadtrömischer Werkstätten der Kaiserzeit*, Mainz.
- Freyberger, Klaus Stefan – Ragette, Friedrich (1999). “Stadt des Jupiter Heliopolitanus. Baalbek als Kultzentrum in römischer Zeit”, “Baalbek” *Im Bahn römischer monumental Architektur*, Mainz.
- Frothingham, A. L. (1904). “Roman Memorial and Triumphal Arches”, *AJA* 8, 15, Ann Arbor.
- Gans, U.-W. (1994). “Hellenistische Architekturteile aus Hartgestein in Alexandria”, *AA 1994-Heft 3*, 433–453, Berlin.
- Ganzert, Joachim (1983). “Zur Entwicklung lesbischer Kymationformrn”, *JDI* 98, 123–202, Berlin.
- Gogräfe, Rüdiger (1993). “Die Datierung des Tempels von Isriye”, *DaM Band 7*, 45–61, Tafeln 10–19, Mainz.
- Gotter, Ulrich (2001). “Tempel und Grossmacht: Olba/Diokaisareia und das Imperium Romanum”, *La Cilicie: Espaces et Pouvoirs Locaux Tabla Ronde Internationale, İstanbul, 2–5 Novembre 1999*, 327–348, İstanbul.

- Gough, Michael (1954). “A Temple and Church at Ayaş (Cilicia)”, *Anatolien Studies Vol. IV*, 49–64, London.
- Gruben, Gottfried (1961). “Beobachtungen zum Artemis-Tempel von Sardis”, *Athenische Abteilung Band 76*, 155–197, Berlin.
- Gruben, Gottfried (1986). *Die Tempel der Griechen*, München.
- Güven, Suna (1987). “Anadolu’da Roma Taklari”, *AST IV*, 103–109, Ankara
- Güven, Suna (2003). “Evolution of Colonnaded Avenues in the Roman Cityscape: Role of Cilicia”, *Olba VIII (Özel Sayı)*, 39–54, Mersin.
- Harper, Richard P.-Bayburtluoğlu, İnci (1968). “Premilinary Report on Excavations at Şar, Comana Cappadociae, in 1967”, *Anatolien Studies Vol. XVIII*, 149–159, London.
- Heberdey, R.-Wilhelm, A. (1896). *Reisen in Kilikien*, Wien.
- Heilmeyer, Wolfgang Dieter (1970). *Korintische Normalkapitelle: Studien zur Geschichte römischer Architekturdekoration*, Heidelberg.
- Hellenkemper, Hansgerd (1995). “Die Kirche im Tempel. Zeus Tempel und Paulus Basilika in Seleucia am Calycadnus”, *Orbis Romanus Christianusque ab Diocletiani aetate usque ad Heraclium*, 191–203, Paris.
- Herzfeld, Emil (1909). “Archäologische Gesellschaft zu Berlin”, *AA XXIV*, 434–441, Berlin.

- Herzfeld, Emil-Guyer, Samuel (1930). *Meriamlik und Corycus. Zwei christliche Ruinenstätten des Rauhen Kilikien*, MAMA Vol. II, Manchester.
- Hill, George Francis (1900) *A Catalogue of The Greek Coins in The British Museum. Lycaonia, Isauria, and Cilicia*, London.
- Hild, Friedrich.-Hellenkemper, Hergeld (1990). *Kilikien und Isaurien, Tabula Imperii Byzantini 5*, Wien.
- Hoepfner, W. (1969). “Zum Entwurf des Athena-Tempels von Ilion”, *AM* 84, 165–182, Berlin.
- Hornstobel, Wilhelm (1973). “Severiana”, *JDI Band 87*, 348–387, Berlin.
- Höcker, Christhof (2002). “Triumpf-und Ehrenbogen”, *NP Band 12/1*, 838–846, Stuttgart.
- Hübner, Sabine (2005). *Der Klerus in der spätantiken Gesellschaft des spätantiken Kleinasiens*, Altertumswissenschaftliches Kolloquium Band 15, Stuttgart.
- Işık, Fahri (1991). “Patara-Dünü, Bugünü ve Geleceği”, *TAD XXIX*, 35–71, Ankara.
- İdil, Vedat (1979). “Stratonikeia’da (Eskihisar), kentin kuzey kapısının iç kesimindeki Korinth başlığı”, *VIII. TTKB*, 477–485, Ankara.
- İdil, Vedat (1984). “Anadolu’da Roma İmparatorluk Çağı Korinth Başlıkları”, *Anadolu (Anatolia)*, Sayı XX, 1–49, Ankara.

- İdil, Vedat (1989). “Anadolu’da Roma İmparatorluk Devri Zafer Takları”, *Jale İnan Armağanı*, 351–364, Levha 143–154, İstanbul.
- İdil, Vedat (1997). “Kaunos’tan bir Korinth Başlığı”, *Ekrem Akurgal’a Armağan-Anadolu (Anatolia) XXIII (1984–1997)*, 159–165, Ankara.
- İnan, Jale (1989). “Der Demetrios und Apollonios Bogen in Perge”, *Ist Mitt* 39, 237–244, İstanbul.
- İnan, Jale - Atik, Neşe – Öztürk, Arzu – Alanyalı, H. Sabri – Ateş, Güler (2000). “Vorbericht über die Untersuchungen an der Fassade des Theaters von Perge”, *AA 2000*, 285–340, Berlin.
- Jes, Kai (2001). “Zur Bauornamentik des Donuktaş Tempels”, *Tarsus Donuktaş Kazı Raporu*, 39–54, İstanbul.
- Kader, Ingeborg (1996). *Propylon und Bogentor*, DaF Band 7, Mainz.
- Kadioğlu, Musa (2002). *Die scanæ frons des Theaters von Nysa am Mäander (Doktora Tezi Freiburg Albert-Ludwigs-Universitätis Yayınlanmamış Doktora Tezi)*, Freiburg.
- Kaplan, Deniz (2006). “Corycus Antik Kentinin ve Cilicia Bölgesinin Korinth Sütun Başlıkları”, *Olba XIV*, 89–113, Mersin.
- Karaosmanoğlu, Mehmet (1996). *Anadolu Mimari Bezemeleri, Roma Çağı Yumurta Dizisi*, Erzurum.
- Kähler, H. (1939). “Triumphbogen”, *RE* 7A, 373–493.
- Keil, Joseph – Wilhelm, A. (1931). *Denkmäler aus dem Rauhen Kilikien*, MAMA III, Manchester 1931

- Kirsten, Ernst (1974a). “Elaiussa-Sebaste in Kilikien”, *Mansel'e Armağan*, 777–802, Ankara.
- Kirsten, Ernst (1974b). “Diokaisareia und Sebaste, zwei Städtegründungen der frühen Kaiserzeit im Kilikischen Arbeitsgebiet der Akademie, *Anzeiger 110. Jahrgang 1973*, 347–363, Wien.
- Knell, Heiner (1973). “Der Athenatempel in Ilion. Eine Korrektur zur Grundrissrekonstruktion”, *AA 1973 Heft 1*, 131–133, Berlin.
- Knell, Heiner (1974). “Der Artemistempel in Kalydon und der Poseidontempel in Molykreion”, *AA 1973 Heft 3*, 448–461, Berlin.
- Köker, Hüseyin (2005). “Anadolu'daki Roma Hâkimiyetinin Sonu Mithridates Savaşları”, *Toplumsal Tarih Dergisi*, Sayı 135, 62–66, İstanbul.
- Köster, Reinhard (2004). *Die Bauornamentik der frühen und mittleren Kaiserzeit: Die Bauornamentik von Milet Teil I*, Berlin.
- Kramer, Joachim (1998). “Bemerkungen zu den Methoden der Klassifizierung und Datierung frühchristlicher oströmischer Kapitelle”, *Spätantike und Byzantinische Bauskulptur* (Hrsg. U. Peshlow-S. Möllers), 43–59, Stuttgart.
- Krencker, Daniel-Schede, Martin (1936). Der Tempel in Ankara, DAA Band 3, Leipzig.

- Machatschek, Alois (1967). *Die Nekropolen und Grabmäler im Gebiet von Elaiussa Sebaste und Corycus im Rauhen Kilikien*, Ergänzungsbaende zu den Tituli Asiae Minoris Nr. 2, Köln.
- Machatschek, Alois (1974). “Die Grabtempel von Dösene im Rauhen Kilikien”, *Mansel’e Armağan*, 251–261, Ankara.
- MacKay, Theodora Stillwell (1968). *Olba in Rough Cilicia*, PhD Bryn College, An Arbor, Michigan.
- Magie, David (2001). *Anadolu’da Romalılar: Attalos’un Vasiyeti* (Çev. N. Başgelen-Ö. Çapar), İstanbul.
- Mansel, Arif Müfit (1975a). “Ausgrabungen in Pamphylien”, *AA 1975 Heft 2*, 4996, Berlin
- Mansel, Arif Müfid (1975b). “Die Nymphaeen von Perge” *Ist Mitt* 25, 368–372, İstanbul
- Mansel, Arif Müfit (1978). *Side, 1947–1966 Yılları Kazıları ve Araştırmalarının Sonuçları*, Ankara.
- McDonald, William L. (1986). *The Architectural of the Roman Empire. Volume II. An Urban Appraisal*, London.
- Mert, İbrahim Hakan (1998). *Untersuchungen zur hellenistischen und kaiserzeitlichen Bauornamentik von Stratonikeia* (Köln Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi), Köln.
- Mert, İbrahim Hakan (2002). “Der Theater-Tempelkomplex von Stratonikeia”, *Patris und Imperium: Kulturelle und politische Identität in den Städten der römischen Provinzen Kleinasiens in der frühen*

- Kaiserzeit*. Kolloquium Köln, November 1998, 187–203, Paris.
- Mert, İbrahim Hakan (2005). “Knidos Korinth Tapınağı”, *Ramazan Özgan’a Armağan*, 230–248, İstanbul.
- Naumann, Rudolf (1979). *Der Zeus Tempel zu Aizanoi*, DAA Band 12, Berlin.
- Naumann, Rudolf (1982) “Aizanoi. Bericht über die Ausgrabungen und Untersuchungen 1979–1980”, AA 1982 Heft 2, 345–382, Berlin.
- Naumann, Rudolf (1983) “Ein römischer Brunnen in Aizanoi”, *Boreas* Band 6, 162–168, Münster.
- Olshausen, Eckart (2000). “Mithridatische Kriege”, *NP* 8, 284–286, Stuttgart.
- Onurkan, Somay (1985). “Roma Mimarlığı”, *Anadolu Uygarlıkları* 15, 464–480, İstanbul.
- Otschar, Ulrike (1996). “Zur Baudekoration und typologischen Stellung des Tetracylons”, *JRA Supp. 20-Aphrodisias Papers* 3, 215–224, Ann Arbor.
- Ovadia, Asher-Turnheim, Yehudit (1994). “*Peopled*” *Scrolls in Roman Architectural Decoration in Israel*, Roma.
- Özbay, Fikret (1998) “Olba/Diocaesarea Su Sistemi”, *Olba I*, 121–129, Mersin.
- Özbay, Fikret (2001). “Elaiussa Sebaste ve Corycus Su Sistemi”, *Olba IV*, 145–163, Mersin.

- Özgünel, Coşkun (2001). *Smintheion: Troas'da Kutsal Bir Alan, Gülpınar'daki Apollon Smintheus Tapınağı*, Ankara.
- Özsait, Mehmet (1985). “Anadolu’da Hellenistik Dönem”, *Anadolu Uygarlıkları II* (1985), 279–324, İstanbul.
- Öztürk, Onur (2005). “Bergama Traianus Tapınağı’ndan Roma İmparatorluğu Asya Eyaleti Mimarlığına Bir Bakış”, *Eskiçağ’ın Mekânları, Zamanları, İnsanları* (Derleyen Lale Özgenel), 43–55, İstanbul.
- Özyıldırım, Murat (2005). “Corycus Piskoposluğu ve IV. Yüzyıla Kadar Kristoloji Tartışmaları”, *Olba XI*, 199–218, Mersin.
- Paul, Gerhard (1996). “Die Anastylose des Tetrapylons in Aphrodisias”, *JRA Supp. 20-Aphrodisias Papers 3*, 201–213, Ann Arbor.
- Pensabene, Patrizio (1997). “Marmi d’Importazione, Pietre Locali e Committenza Nella Decorazione Architettonica di eta Severiana in Alcuni Centri Della Province Syria et Palastina e Arabia”, *Archeologia Classica XLIX*, 275–422, Roma.
- Peschlow-Bindokat, Annelisa (1975). “Zur Säulenstrasse von Pompeiopolis in Kilikien”, *Ist Mitt 25*, 373–391, Tafeln 71–81, İstanbul.
- Pohl, Daniela (2002). *Kaiserzeitliche Tempel in Kleinasien unter besonderer Berücksichtigung der hellenistischen Vorläufer*, Asia Minor Studien Band 43, Bonn.

- Polosa, Annalisa (2003). “Monote Dalle Campagne Di Scavo 2000–2001”, *Elaiussa Sebaste II* (Ed. E. E. Schneider), 570–596, Roma.
- Price, S. R. F. (2004). *Ritüel ve İktidar. Küçük Asya’da Roma İmparatorluk Kültü* (Çev. T. Esin), İstanbul.
- Pülz, Stefan (1989). “ Zur Bauornamentik des Zeustempels von Euromos”, *Ist Mitt* 39, 451–453, Tafel 43–44, İstanbul.
- Radt, Wolfgang (2002). *Pergamon. Antik Bir Kentin Tarihi ve Yapıları* (Çev. S. Tammer), İstanbul.
- Ratte, Christopher-Howe, Thomas N.-Foss Clive (1990). “An Early Imperial Pseudodipteral Temple at Sardes”, *AJA* 90.No. 1, 45–68, Boston.
- Robertson, D. S. (1992). *Greek and Roman Architecture*, New York.
- Rohmann, Jens (1998a). *Die Kapitellproduktion der römischen Kaiserzeit in Pergamon*, Pergamenische Forschungen, Band 10, New York.
- Rohmann, Jens (1998b). “Die Kapitele des Trajantempels von Pergamon”, *Spätantike und Byzantinische Bausulptur* (Hrsg. U. Peschlow-S. Möllers), 25–35, Stuttgart.
- Rohn, Corinna (2001). “Die Arbeiten am Theater-Stadion-Komplex von Aizanoi”, *AA* 2001 Heft 2, 303–317, Berlin.
- Rumscheid, Frank (1994). *Untersuchungen zur Kleinasiatischen Bauornamentik des Hellenismus*, Mainz.

- Sayar, Mustafa Hamdi (1995). “Kilikya’da Epigrafi ve Tarihi Coğrafya Araştırmaları” , *AST 12*, 39–60, Ankara.
- Sayar, Mustafa Hamdi (2000). “Çukurova’nın Kutsal Kenti Kastabala”, *Arkeoloji ve Sanat Dergisi 99*, 2–14, İstanbul.
- Sayar, Mustafa Hamdi (2004). “Mersin’de Kayıp Kentler: Mersin ‘in Antikçağ Yerleşim Coğrafyası” *Sırtı Dağ, Yüzü Deniz: Mersin*, 21–26, İstanbul.
- Sayar, Mustafa Hamdi (2005). “Mithridates Asi mi, Kahraman mı?”, *Toplumsal Tarih Dergisi*, Sayı 135, 67–68, İstanbul.
- Schlumberger, Daniel (1933). “Les Formes Anciennes du Chapiteau Corinthien en Syrie en Palestine et en Arabie”, *Syria XIV*, 283–317, Paris
- Schneider, Eugenia E. (2003). “Templi Funerari”, *Elaiussa Sebaste II (ed. E. E. Schneider)*, 394–411, Roma.
- Schörner, Günther (1995). *Römische Rankenfriese. Untersuchungen zur Baudekorartion der späten Republik und der frühen und mittleren Kaiserzeit im Westen des Imperium Romanum*, Beiträge zur Erschliessung hellenistischer und kaiserzeitlicher Skulptur und Architektur Band 15, Mainz.
- Seaby, H.A. (1966). *Greek Coins and Their Values*, London.

- Sear, David R. (1979). *Greek Coins and Their Values. Volume II: Asia and North Africa*, London.
- Serdaroğlu, Ümit (2004). *Lykia ve Karia'da Roma Dönemi Tapınak Mimarlığı*, İstanbul.
- SNG v. Aulock (1966). *Sylloge Nummorum Graecorum Deutschland. Kilikien*, Berlin.
- Söğüt, Bilal (1998). *Kilikya Bölgesi'ndeki Roma İmparatorluk Çağı Tapınakları (Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi)*, Konya.
- Söğüt, Bilal (1999). "Lamus'da Bulunan Bir Tapınak", *Olba II-II*, 399–409, Mersin.
- Söğüt, Bilal (2001). "Kilikya Bölgesindeki Roma İmparatorluk Çağı Tapınakları, İmparator Cladius Dönemi Tapınakları, *La Cilicie: Espaces et Pouvoirs Locaux Table Ronde Internationale, İstanbul, 2–5 Novembre 1999*, 479–504, İstanbul
- Söğüt, Bilal (2005a). "Tombs with Monumental Columns in the Olba Region", *Olba XI*, 103–154, Mersin.
- Söğüt, Bilal (2005b). "Hierapolis Arkeoloji Müzesi'nde ve Güney Roma Hamamı'nda Bulunan İonik Mimari Elemanlar İle İlgili Bir Değerlendirme, *Anadolu-Anatolia 28*, 91–106, Ankara.
- Söğüt, Bilal (2005c). "Ein Hellenistisches Kapitell aus dem Rauhen Kilikien: Das korinthische Kapitell von Efrenk", *IstMitt 55*, 161 vd.

- Strabon (1993). Antik Anadolu Coğrafyası (Geographika: XII-XIV) (Çev. A. Pekman).
- Strube, Christine (1993). *Baudekoration im nordsyrischen Kalksteinmassiv Band I: Kapitell-, Tür- und Gesimsformen der Kirchen des 4. und 5. Jahrhunderts n. Chr.*, DaF Band 5, Mainz.
- Şahin, Mustafa (2002). *Anadolulu Bir Mimar: Hermogenes*, İstanbul.
- Taşlıalan, Mehmet (1994). “Pisidia Antiocheia’sı 1992 Yılı Çalışmaları”, *MKKS IV*, 245–285, Ankara.
- Taşlıalan, Mehmet (1997). *Pisidia Antiocheia*, Ankara.
- Tekin, Oğuz (1997). “Elaiussa Sebaste Sikkeleri”, *Adalya II*, 151–159, İstanbul.
- Topçu, Çelik (1981). “Seleucia 1980”, *KST III*, 49–51, Ankara.
- Tunay, İ. (1970). “Sardes Artemis Mabedi”, *TAD XVIII-I*, 117–119, Ankara.
- Quattrocchi, Marzia (2003). “Elementi della Decorazione Architettonica Dall’Edificio Circolare”, *Elaiussa Sebaste II (ed. E. E. Schneider)*, 358–380, Roma.
- Ulansey, David (1998). *Mitras Gizlerinin Kökeni: Antik Dünya’da Kozmoloji ve Din* (Çev. H. Ovacık), İstanbul.
- Ünal, Ahmet (2006). “Hitit İmparatorluğu’nun Yıkılışından Bizans Dönemi’nin Sonuna Kadar Adana ve Çukurova Tarihi”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt: 15 Sayı: 3*, 67–102, Adana.

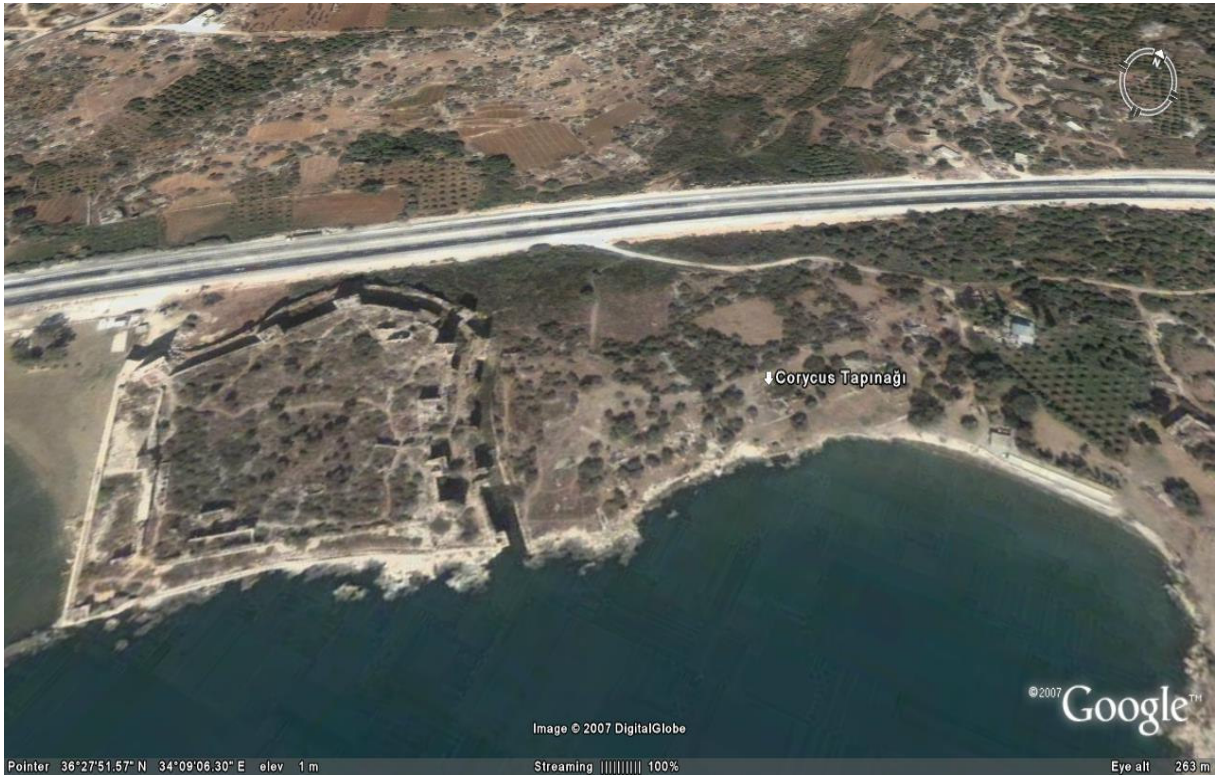
- Vandeput, Lutgarde (1992). "The Theatre-Façade at Sagalossos", *Anatolien Studies Vol. XLII*, 99–119, Ankara.
- Vandeput, Lutgarde (1997). *The Architectural Decoration in Roman Asia Minor, Sagalassos: A Case Study*, Brepols.
- Vitruvius. Mimarlık Üzerine On Kitap (Çev. S. Güven), İstanbul.
- Wannagat, Detlev (1999). "Zur Säulenordnung des Zeustempels von Olba-Diokaisareia", *Olba II-II*, 355–369, Mersin.
- Wegner, Max (1992). *Gebälkfriese Römerzeitlicher Bauten*, Münster.
- Wegner, Michael Strocka (1980). "Soffitten von Ephesos und Asia Minor", *ÖJH* 52, 1978–1980, 91–107, Berlin.
- Wörle, Michael (1974). "Zur datierung des Hadrianstempels in Ephesos", *AA* 1973 Heft 3, 470–477, Berlin.

HARİTA 1

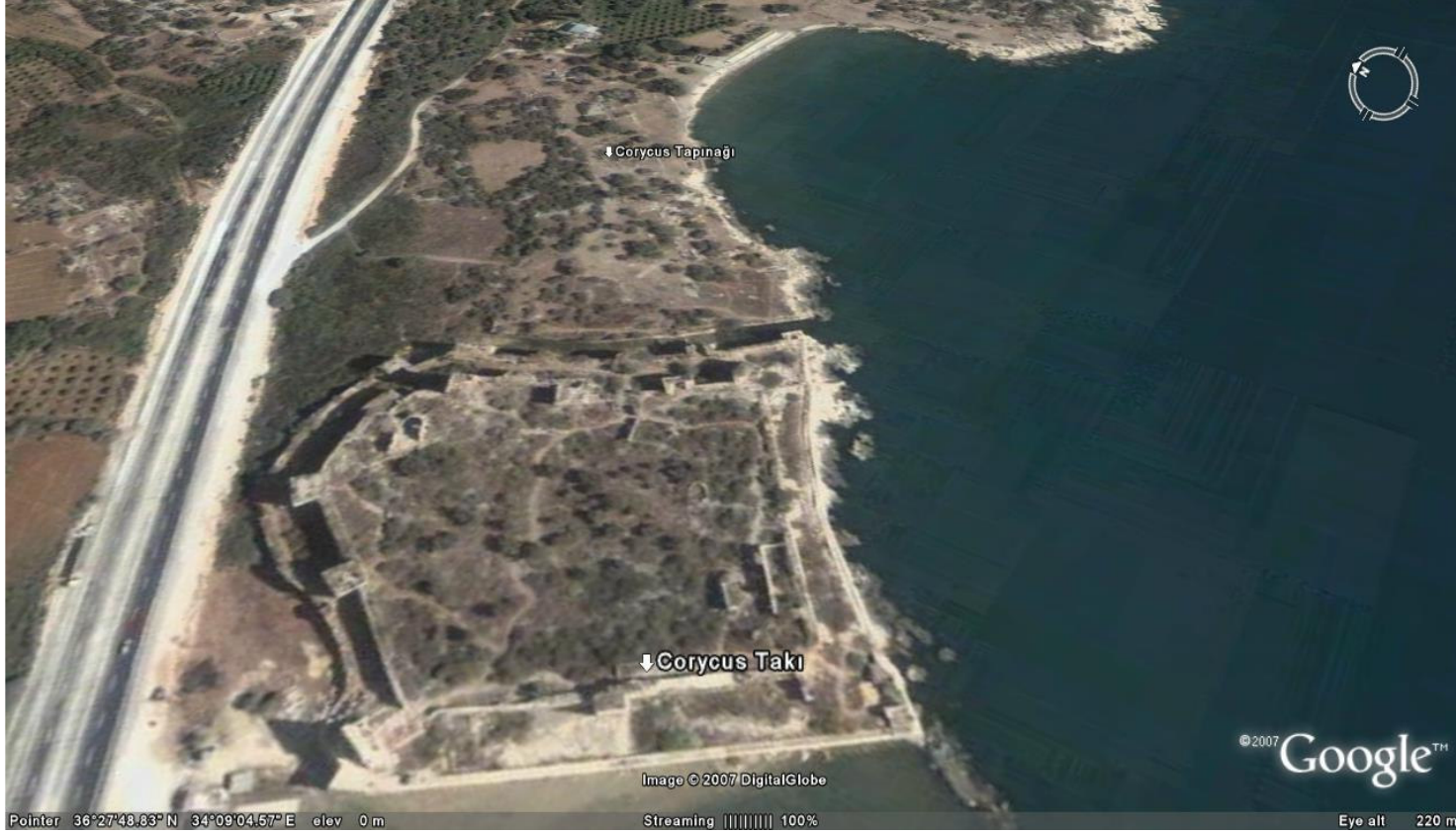

Uydu Fotoğrafi 1: Corycus Antik Kenti Genel Görünüm

Uydu Fotoğrafi 2: Corycus Tapınağı

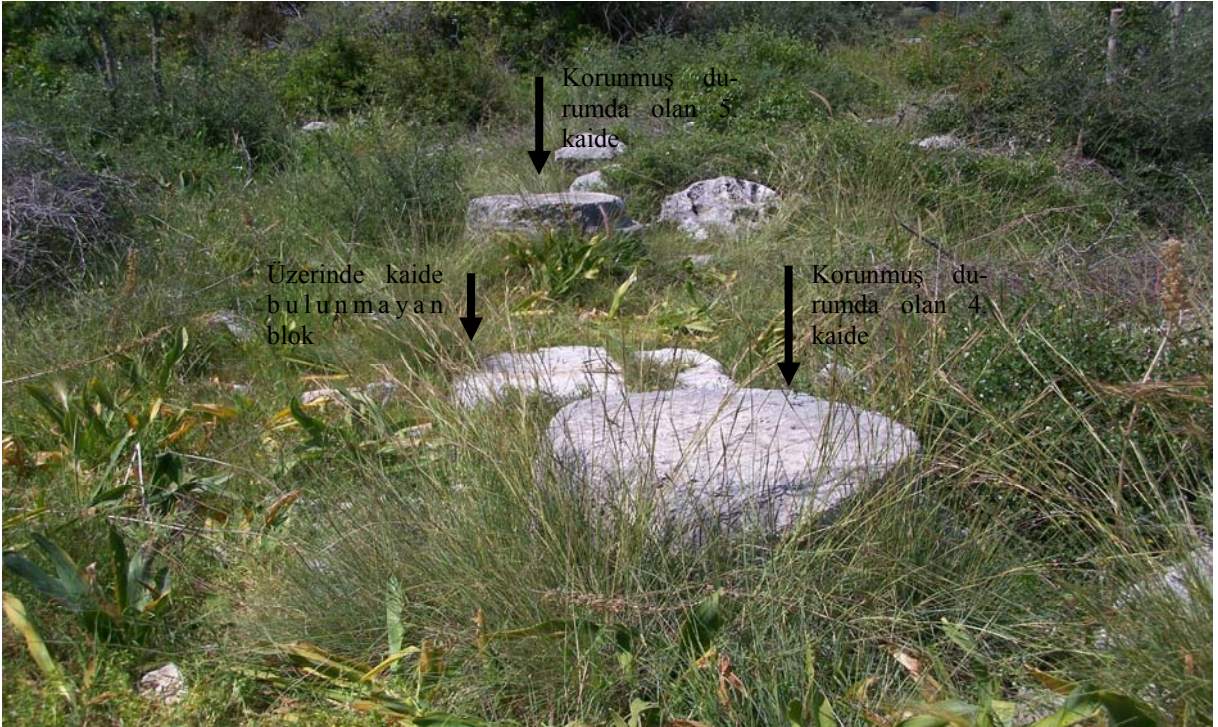

Uydu Fotoğrafi 3: Corycus Tapınağı ve Takı Genel Görünüm

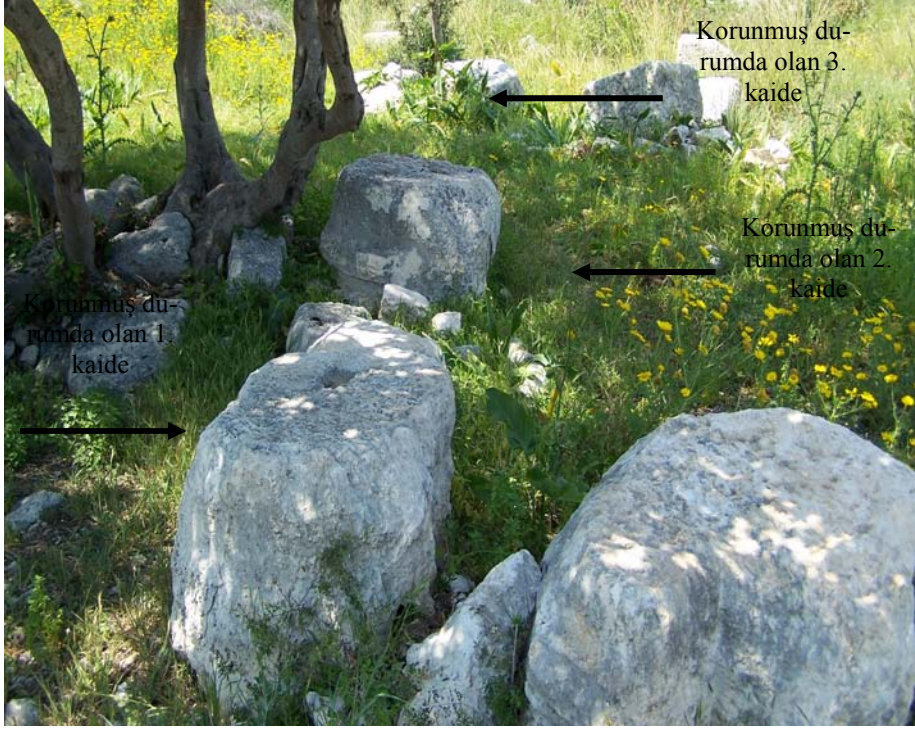

Figür 2: Güney batı Kısa Kenarda Yer Alan Kaideler

Figür 3: Güneybatı Kısa Kenarda Yer Alan Korunmuş Durumdaki 4. ve 5. Kaideler

Figür 4: Güneybatı Kısa Kenarda Yer Alan Korunmuş Durumdaki 1. 2. ve 3. Kaideler

Figür 5: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Alt Parçası (CTB I)

Figür 6: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Alt Parçası (CTB II)

Figür 7: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Alt Parçası (CTB III)

Figür 8: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Üst Parçası (CTB IV)

Figür 9: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Üst Parçası (CTB V)

Figür 10: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Üst Parçası (CTB VI)

Figür 11: Corycus Tapınağının Korinth Başlığının Üst Parçası (CTB VII)

Figür 12: Corycus Tapınak Alanı İçerisinde Bulunan Mermer Korinth Başlığı

Figür 13: Corycus Tapınak Alanı İçerisinde Bulunan Detaylandırılmamış Korinth Başlığı

Figür 14: I Numaralı Arşitrav Friz (CAF I)

Figür 15: II Numaralı Arşitrav Friz (CAF II)

Figür 16: II Numaralı Arşitrav Friz Arka Yüzü

Figür 17: II Numaralı Arşitrav Friz Bloğunun Soffiti

Figür 18: III Numaralı Arşitrav Friz (CAF III)

Figür 19: III Numaralı Arşitrav Friz Bloğunun Soffiti

Figür 20: IV Numaralı Arşitrav Friz (CAF IV)

Figür 21: V Numaralı Arşitrav Friz (CAF V)

Figür 22: Tapınak Alanının Batısında Birçok Bloğun Yer Aldığı Alan

Figür 23: VI Numaralı Arşitrav Friz (CAF VI)

Figür 24: VII Numaralı Arşitrav Friz (CAF VII)

Figür 25: VIII Numaralı Arşitrav Friz (CAF VIII)

Figür 26: IX Numaralı Arşitrav Friz (CAF IX)

Figür 27: I. Grup I ve II Numaralı Arşitravlar

Figür 28: I. Grup III Numaralı Arşitrav

Figür 29: II. Grup I Numaralı Arşitrav

Figür. 30: II. Grup II Numaralı Arşitrav

Figür 31: II. Grup III Numaralı Arşitrav

Figür 32: II. Grup IV Numaralı Arşitrav

Figür 33: I. Numaralı Friz (CTAF I)

Figür 34: II. Numaralı Friz (CTAF II)

Figür 35: I ve II Numaralı Konsollu Kornişler (CTAKK I)

Figür 36: III Numaralı Konsollu Korniş
(CTAKK III)

Figür 37: IV Numaralı Konsollu Korniş
(CTAKK IV)

Figür 38: V Numaralı Konsollu Korniş
(CTAKK V)

Figür 39: VI Numaralı Konsollu Korniş
(CTAKK VI)

Figür 40: VII Numaralı Konsollu Korniş
(CTAKK VII)

Figür 41: VIII Numaralı Konsollu Korniş
(CTAKK VIII)

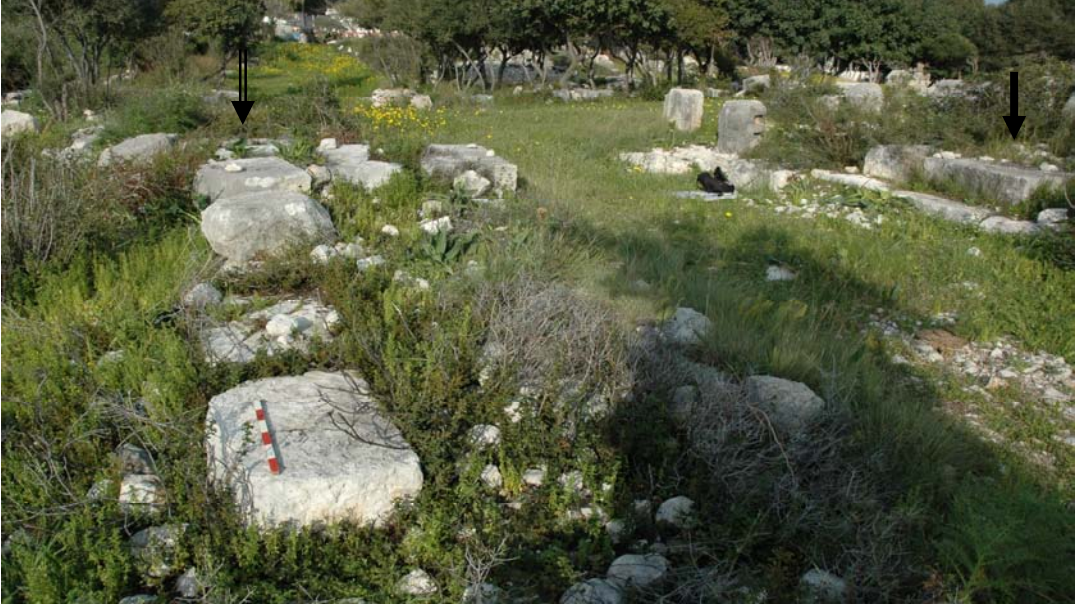
Figür 42: VII Numaralı Konsollu Kornişin Detayı

Figür 43: VIII Numaralı Konsollu Kornişin Detayı

Figür 44: XI Numaralı Konsollu Korniş

Figür 45: Tapınak Alanı İçerisinde Yer Alan Paralelel İki Yapılanma

Figür 46: Corycus Tapınağı'nın Güney Uzun Kenarında En Doğuda Yer Alan Kaide

Figür 50: Güney Uzun Kenarda Yer Alan Sütunlar. Kuzeyden Görünüm

Figür 51: Güney Uzun Kenarda Yer Alan Sütunlar. Güneyden Görünüm

Figür 53: Corycus Sütunlu Caddesi Genel Görünüm

Figür 54: Corycus Sütunlu Caddesi Detaylandırılmamış Korinth Başlığı
(SCKB I)

Figür 55: Corycus Sütunlu Caddesi Detaylandırılmamış Korinth Başlığı (SCKB II)

Figür 56: Corycus Sütunlu Caddesi Detaylandırılmamış Plaster Korinth Başlığı (SCPKB I)

Figür 57: Corycus Sütunlu Caddesi Detaylandırılmamış Plaster Korinth Başlığı Detay Görünüm

Figür 58: Corycus Sütunlu Caddesi I Numaralı Konsollu Korniş
(SCKK I)

Figür 59: Corycus Sütunlu Caddesi II Numaralı Konsollu Korniş
(SCKK II)

Figür 60: Corycus Sütunlu Caddesi III Numaralı Konsollu Korniş (SCKK III)

Figür 61: Corycus Sütunlu Caddesi IV Numaralı Konsollu Korniş (SCKK IV)

Figür 62: Corycus Sütunlu Caddesi V Numaralı Konsollu Korniş (SCKK V)

Figür 63: Corycus Sütunlu Caddesi V Numaralı Konsollu Korniş Detay

Figür 64:Corycus Sütunlu Caddesi VI Numaralı Konsollu Korniş
(SCKK VI)

Figür 65: Corycus Takı Genel Görünüm

Figür 66: Corycus Takı

Figür 67: Corycus Takı Üzerinde Bulunan Aedicula

Figür 68: Corycus Takı'nın Üzerinde Bulunan Üst Yapı Elemanları

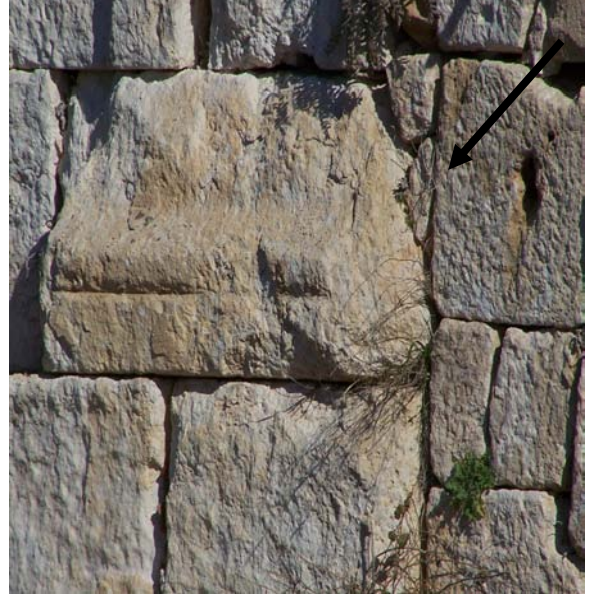

Figür 69: Corycus Takı'nın Arka Yüzü

Figür 70: Corycus Taki'nın Kuzeybatı Köşesinde Bulunan Plaster Kaide

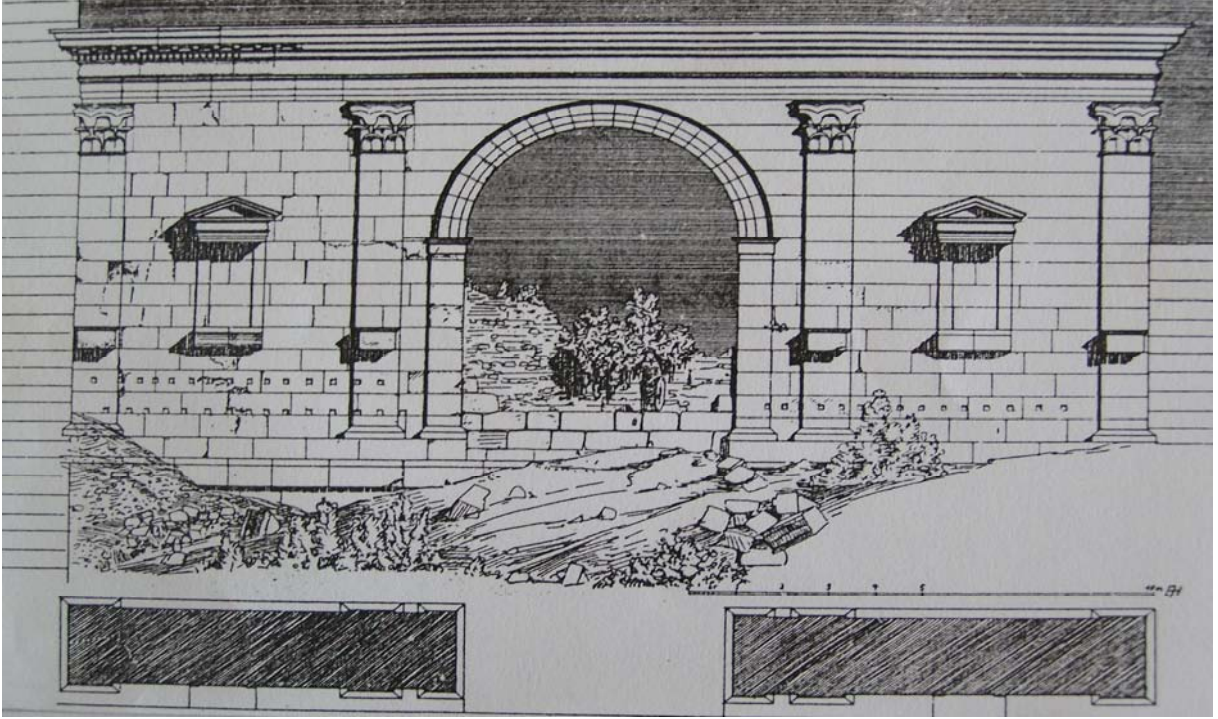

Figür 71: Corycus Taki'nın Güneydoğu Köşesinde Bulunan Plaster Kaide

Figür 72: Corycus Taki Üzerinde Bulunan Detaylandırılmamış Plaster Korinth Başlığı

Figür 73: Corycus Takı Rekonstrüksiyon Çizimi

Figür 74: Corycus Takı'nın Arkasına Düşmüş olan Friz Bloğu

Figür 75: Corycus Takı'nın Önüne Düşmüş olan Konsollu Korniş

Figür 76: Corycus Takı'nın Önüne Düşmüş olan Konsollu Korniş

Figür 77: Corycus Takı'nın Önüne Düşmüş olan Konsollu Korniş

Figür 78: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Yer Alan Plaster Başlıkları Genel Görünüm

Figür 79: Corycus Kara Kalesi İçerisinde, Geç Dönem Duvar Üzerine Yerleştirilmiş Olan Konsollu Kornişler Genel Görünüm

Figür 80: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan I Numaralı Plaster Korinth Başlık

Figür 81: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Yer Alan II Numaralı Plaster Korinth Başlık

Figür 82: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan Konsollu Kornişler

Figür 83: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan Konsollu Kornişler

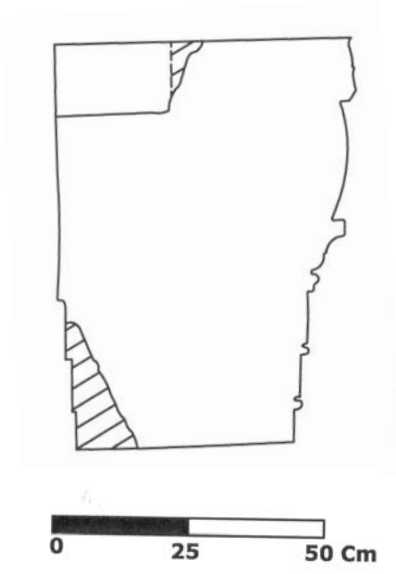

Figür 84: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan Konsollu Kornişler

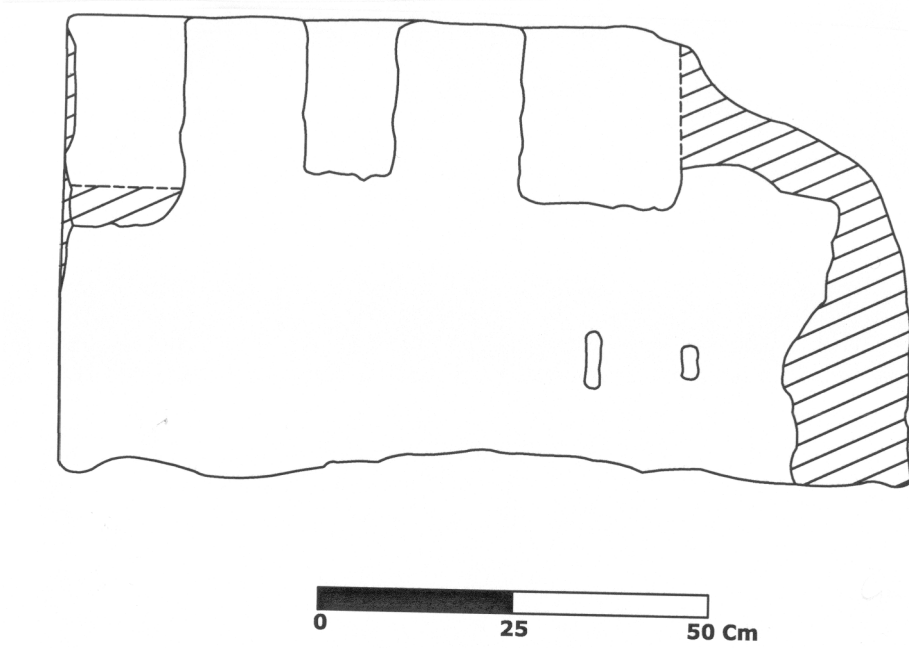

Figür 85: Corycus Kara Kalesi Üzerinde Bulunan Konsollu Kornişler

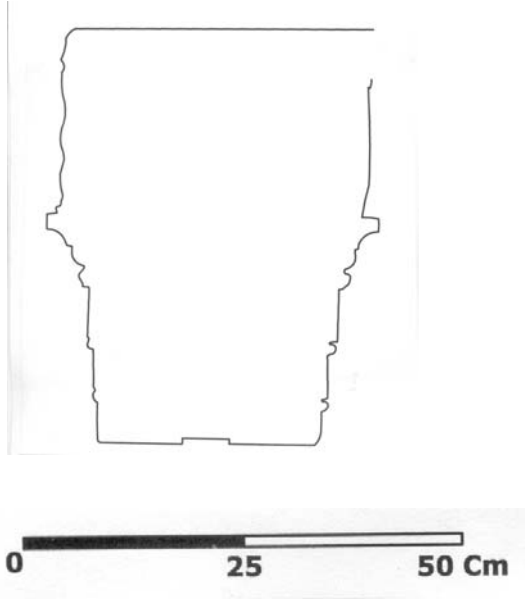

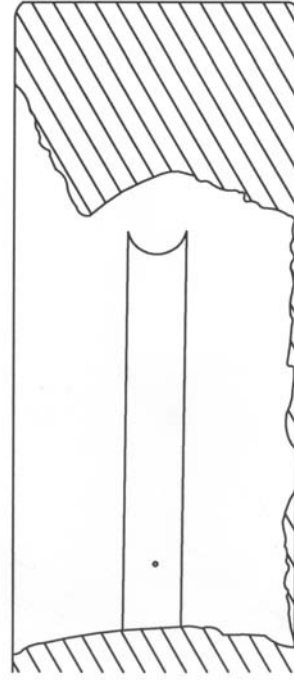
Çiz. 1: I Numaralı Arşitrav Friz Profil Çizimi

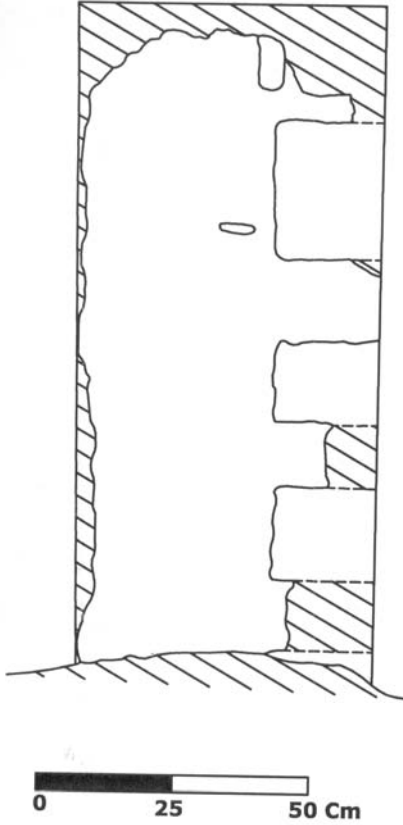
Çiz. 2: I Numaralı Arşitrav Friz. Üst Yüzey Çizimi

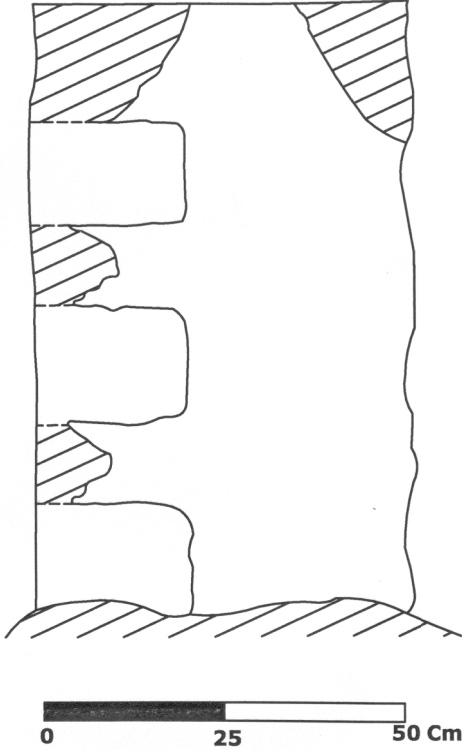
Çiz. 3: II Numaralı Arşitrav Friz. Profil Çizimi.

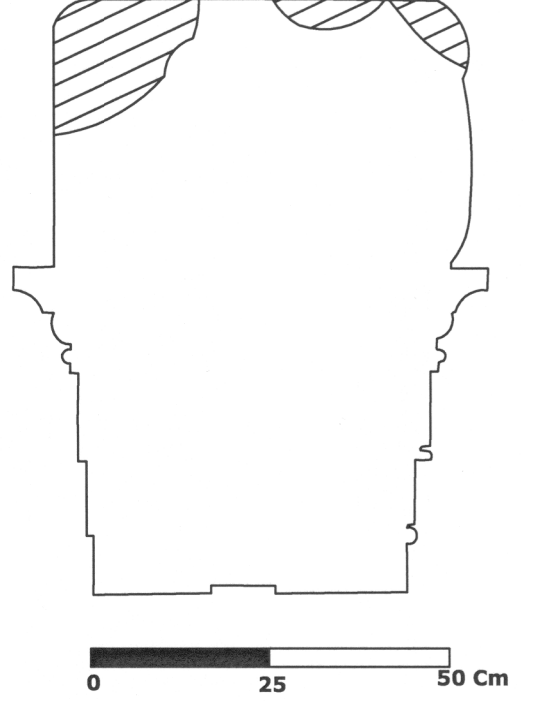
Çiz. 5: II Numaralı Arşitrav Friz. Alt Yüz Çizimi

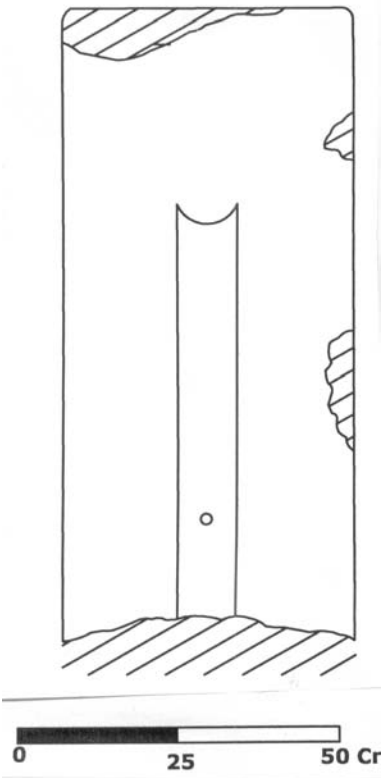
Çiz. 4: II Numaralı Arşitrav Friz. Üst Yüzey Çizimi

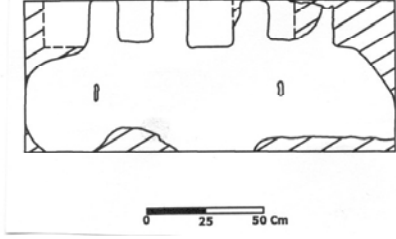
Çiz. 7: III Numaralı Arşitrav Friz. Üst Yü-

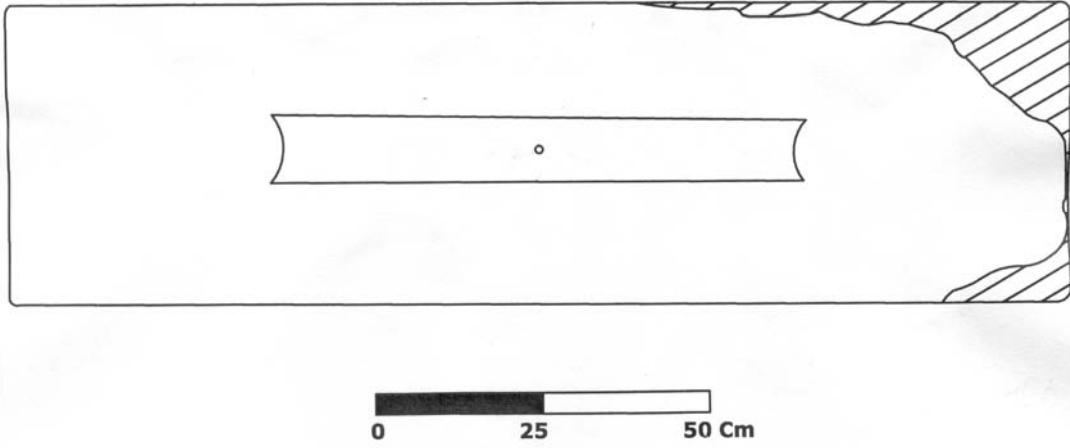
Çiz. 6: III Numaralı Arşitrav Friz. Profil Çizimi

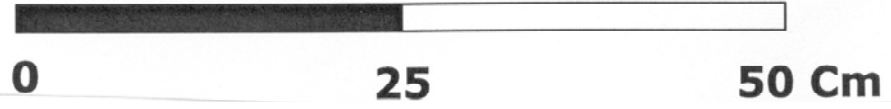
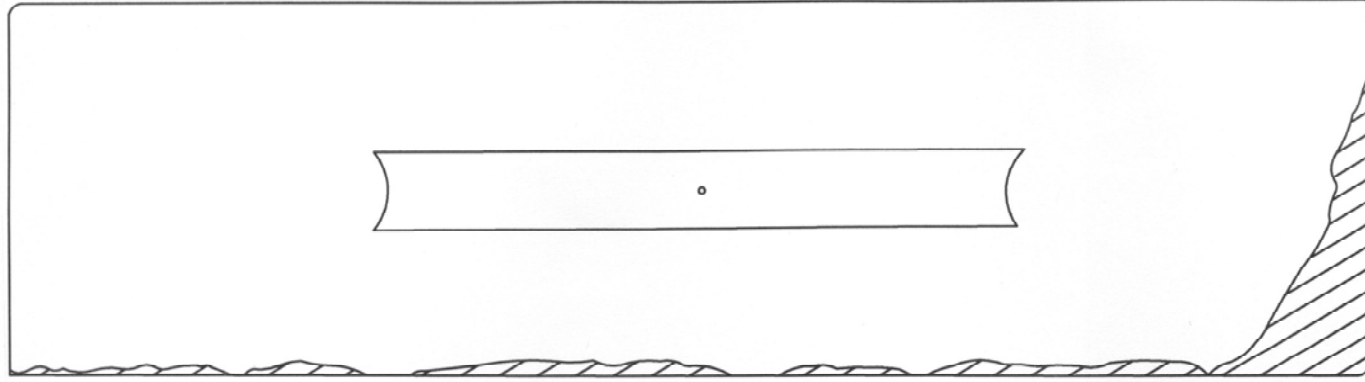
Çiz. 8: III Numaralı Arşitrav Friz. Alt Yüz Çizimi

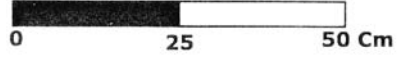
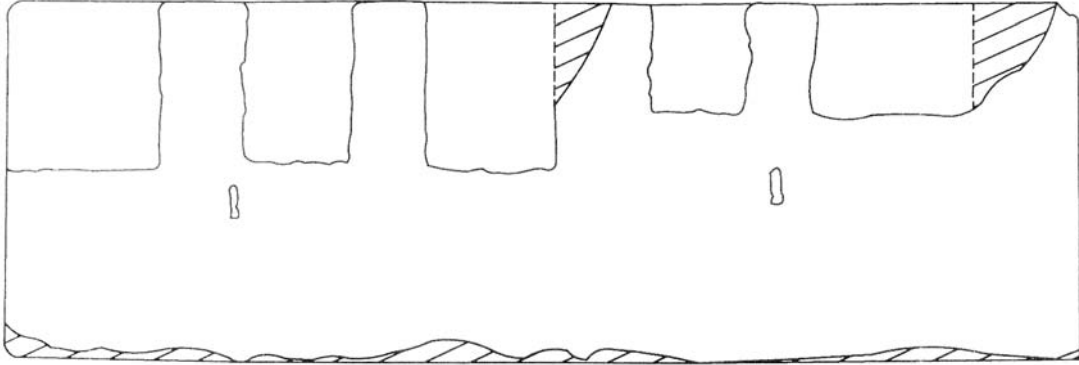
Çiz. 9: V Numaralı Arşitrav Friz. Üst Yüzey Çizimi

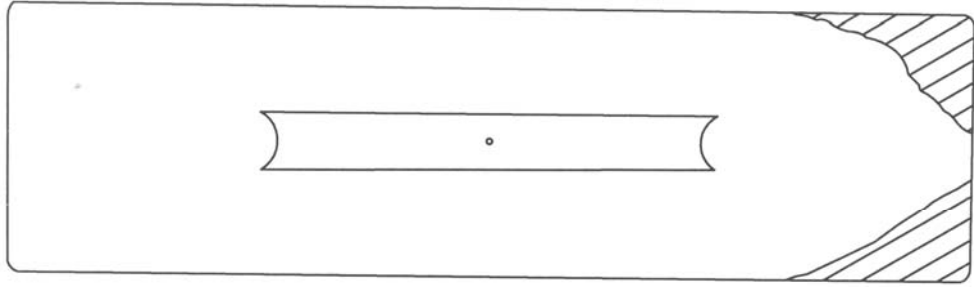
Çiz. 10: V Numaralı Arşitrav Friz. Alt Yüz Çizimi

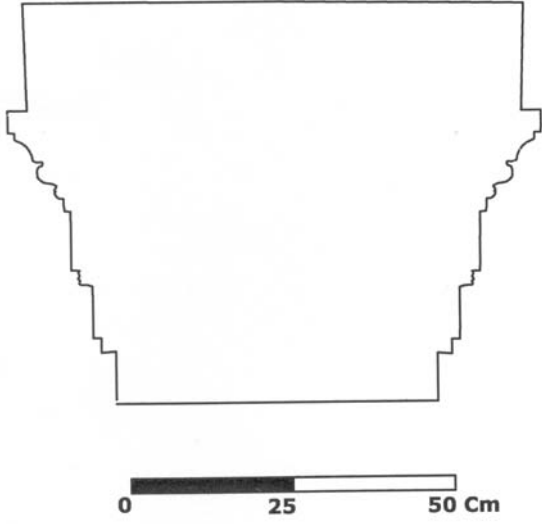
Çiz. 11: VI Numaralı Arşitrav Friz. Alt Yüz Çizimi

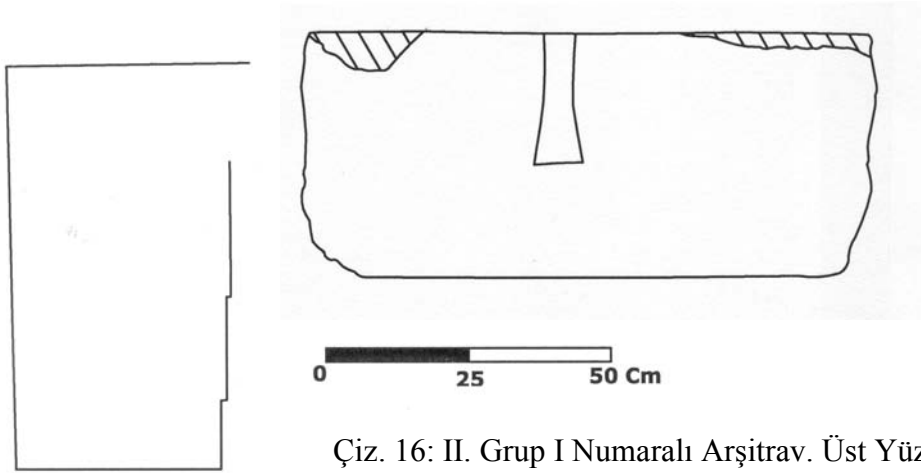
Çiz. 12: VII Numaralı Arşitrav Friz. Üst Yüzey Çizimi

Çiz. 13: IX Numaralı Arşitrav Friz. Alt Yüz Çizimi.

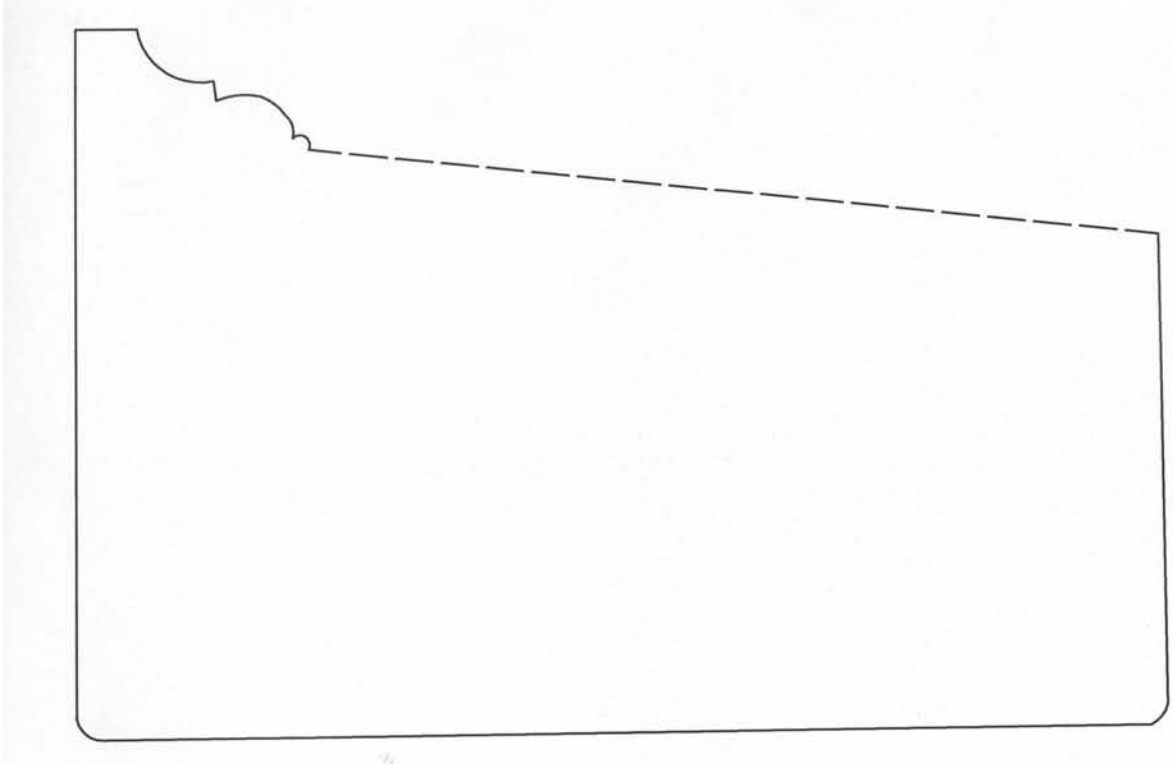
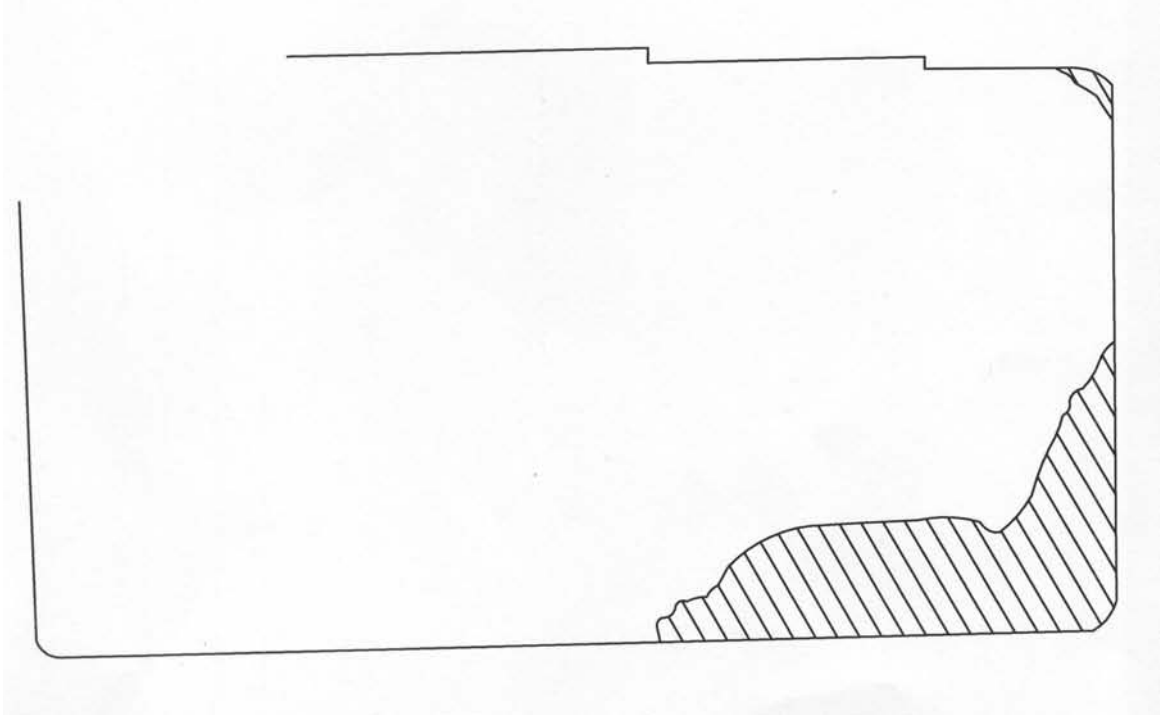

Çiz. 14: I. Grup Arşitrav. Profil Çizimi.

Çiz. 16: II. Grup I Numaralı Arşitrav. Üst Yüz Çizimi.

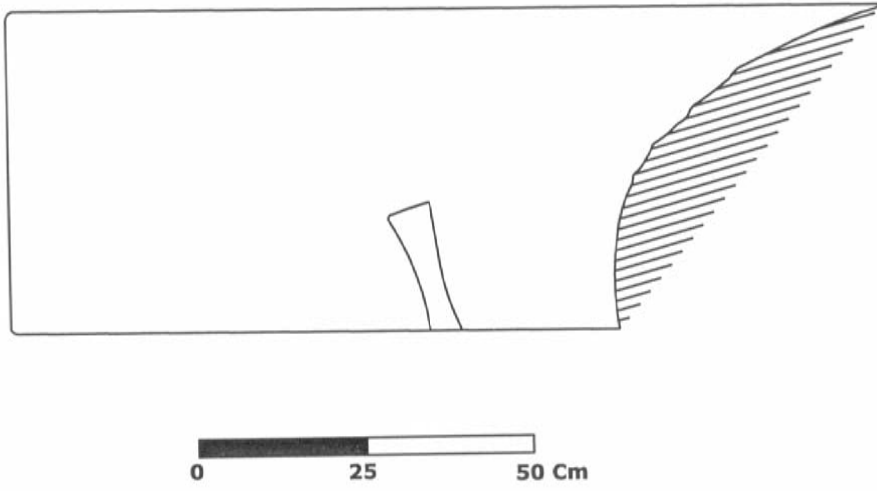
Çiz. 15: II. Grup I Numaralı Arşitrav. Profil Çizimi.

Çiz. 17: II. Grup III Numaralı Arşitrav. Profil Çizimi.

Çiz. 18: II. Grup IV Numaralı Arşitrav. Profil Çizimi.

Çiz. 19: II. Grup IV Numaralı Arşitrav. Üst Yüz Çizimi.